

Eesti Kirikute Nõukogu
2023. Issanda aasta
tegevusaruanne

Ametialaseks kasutamiseks
Koostanud Eesti Kirikute Nõukogu sekretariaat
Keeleline korrektuur Küllike Evertov
Küljendus Päivi Palts

1. Sissejuhatus	5
2. Eesti Kirikute Nõukogu koosseis seisuga 31.12.2022	6
2.1 Täisliikmed.....	6
2.2 Juhtkond	10
3. Eesti Kirikute Nõukogu põhikiri	12
4. Kronoloogia Eesti Kirikute Nõukogu 2023. aasta tegevusest.....	17
5. Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolekud 2023. aastal.....	22
5.1. Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolekute toimumise kohad	22
5.2. Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolekute protokollilised otsused	22
6. Eesti Kirikute Nõukogu presidendi otsused 2023. aastal.....	37
7. Eesti Kirikute Nõukogu töövaldkonnad	38
7.1. Meedia	38
7.2. Haridus	55
7.3. Religioonisotsioloogia	61
7.4. Kaplanaat.....	62
7.5. Oikumeenia	108
7.6. Eluväärtused ja eetika.....	113
7.7. Noortetöö	123
7.8. Rahvusvahelised suhted	129
8. Eesti Kirikute Nõukogu arendustegevus.....	130
8.1. Arengukavakomisjon.....	130
8.2. Eelarvekomisjon.....	130
8.3. Põhikirjakomisjon.....	130
8.4. Suhted riigiga.....	143
8.5. Osalemine riiklikes komisjonides ja töögruppides.....	145
8.6. Õigusalsed küsimused	146
8.7. Juhatus	147
8.8. Veebipõhine kristlik hingeabi teenus - Sinuabi.ee	158
9. Publikatsioonid	160

10. Lisad. Valik dokumente Eesti Kirikute Nõukogu 2023. aasta tegevusest	
Lisa 1. EKNi ettepanekud erakondadele 2023 valimisteks	161
Lisa 2. Arvamus perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta	165
Lisa 3. Arvamus perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta.....	174
Lisa 4. Eesti kirikujuhtide läkitus abielu toetuseks	182
Lisa 5. Послание глав Церквей Эстонии в поддержку брака	184
Lisa 6. Ettepanek kaaluda Riigikogu poolt vastu võetud perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse välja kuulutamata jätmist	187
Lisa 7. Jõululäkitus	189

1. Sissejuhatus

Eesti Kirikute Nõukogu töökorralduse vormideks on juhatus, töökoosolek, töövaldkondade juhid ja konsultandid, komisjonid, nõukogud, töörühmad ja ümarlauad, lepingulised töötajad ning sekretariaat. Tegevusaruandes leiab kajastamist oluline osa töödest, tegemistest ja üritustest, kuid aruanne ei võimalda kajastada kogu Eesti Kirikute Nõukogu tegevust, eriti seda osa, mis toimub liikmeskirikute kaudu. Tihti esindavad juhatuse liikmed ning liikmeskirikute juhid ja esindajad kohtumistel samaaegselt nii oma kirikut kui ka Eesti Kirikute Nõukogu.

Aastal 2023 viisime jätkuvalt ellu Vabariigi Valitsuse ja Eesti Kirikute Nõukogu vahel 17.10.2002 sõlmitud ühishuvide protokollist ning Siseministeeriumi ja Eesti Kirikute Nõukogu vahel sõlmitud koostöökokkuleppes tulenevaid ülesandeid.

Aasta jooksul toimusid mitmed kohtumised riigi juhtidega: president Alar Karisega (15.05.2023), sotsiaalkaitseminister Signe Riisaloga (08.05.2023), siseminister Lauri Läänemetsaga (09.08.2023) ja kliimaminister Kristen Michaliga (10.11.2023).

Lisaks toimusid kohtumised ka EKNi juhatuse ja siseministeeriumi asekancleri Raivo Kүүüdigaga, millest võttis samuti osa Ilmo Au usuaegade osakonnast.

Oluliselt panustasime õigusloomesse. EKNi president saatis kõigile Eestimaa erakondadele EKNi ettepanekud seoses perekonnaseaduse muutmisega, mille puhul taotlesime ka erakondadelt kohtumisi, et oma seisukohta selgitada. Need kohtumised leidsid aset kõigi parlamendierakondadega. Samuti saime tagasi-eestimaa Rohelistelt ja kohtusime Parempoolsete erakonna esindajatega.

EKNi juhatus kohtus aruandeaasta jooksul ka enamike erakondadega arutamaks 2022. aasta EKNi poolt erakondadele saadetud Eesti Kirikute Nõukogu seisukohti seoses 2023. aasta parlamendivalimistega.

Aruandeaastal jätkus ususõnastiku koostamine. Oikumeenilise aastapremia 2023 pälvis pikaajaline Raadio 7 peatoimetaja Helle Aan.

Alustasime aktiivset tööd ka loodushoidu panustamisel. Esmakordselt toimus looduhoiukuu jumalateenistus Hirvepargis.

Täpsema ülevaate 2023. aasta tegevusest annab tegevusaruanne, mille sekretariaat on koostanud töövaldkondade konsultantide ja projektijuhtide, komisjonide esimeeste, juhatuse liikmete ja täitevsekretäri esitatud aruannete põhjal.

2. Eesti Kirikute Nõukogu koosseis

2.1 Täisliikmed

2.1.1 Eesti Evangeelse Luterliku Kirik (*The Estonian Evangelical Lutheran Church*)

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: peapiiskop Urmas Viilma, assessor Anti Toplaan, piiskop Tiit Salumäe, assessor Ove Sander

- a. kogudusi: 169 + 18 väljaspool Eestit, **kokku 187**
- b. liikmeid: 153 180 + 15 000 väljaspool Eestit, **kokku 168 180**
- c. vaimulikke: 227 + 18 väljaspool Eestit, **kokku 245**
- d. asutatud Eestis: Eesti aladel 1524. aastast, EELK iseseisva kirikuna 1917.a.
- e. juht: peapiiskop Urmas Viilma
- f. peakorter: EELK Konsistoorium, Kiriku plats 3, 10130 Tallinn
- g. telefon: 6277350
- h. e-mail: konsistoorium@eelk.ee
- i. kodulehekülg: www.eelk.ee

2.1.2 Eesti Evangeeliumi Kristlaste Baptistide Koguduste Liit

(*Union of Free Evangelical and Baptist Churches of Estonia*)

Esindajad: president pastor Erki Tamm, pastor Peeter Tamm, pastor Sven-Joonatan Siibak

- a. kogudusi: 84
- b. liikmeid: 6329
- c. vaimulikke: 109
- d. asutatud Eestis: 1945 (vanim kogudus 1884)
- e. juht: president Erki Tamm
- f. peakorter: Koskla 18, Tallinn
- g. telefon: +372 58605805
- h. e-mail: liit@kogudused.ee
- i. kodulehekülg: www.kogudused.ee

2.1.3 Eesti Metodisti Kirik (*Estonian Methodist Church*)

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: superintendent Robert Tšerenkov, pastor Taavi Hollman, pastor Artur Põld

- a. kogudusi: 23
- b. liikmeid: 1486 (1.01.2023 seisuga)
- c. vaimulikke: 51

- d. asutatud Eestis: 13. august 1910
- e. juht: superintendent Robert Tšerenkov
- f. peakorter: Narva mnt 51 Tallinn
- g. telefon: +372 5012483
- h. e-mail: keskus@metodistikirik.ee
- i. kodulehekülg: www.metodistikirik.ee

2.1.4 Rooma-Katoliku Kiriku Apostellik Administratuur Eestis

(The Apostolic Administration of the Roman-Catholic Church in Estonia)

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: piiskop Philippe Jourdan, isa Igor Gavrilchik

- a. kogudusi: 15
- b. liikmeid: 7500
- c. vaimulikke: 16
- d. asutatud Eestis: 01.11.1924 a.
- e. juht: piiskop Philippe Jourdan
- f. peakorter: Vene tn 18, 10123 Tallinn
- g. telefon: +372 6013079
- h. e-mail: admapost@katoliku.ee
- i. kodulehekülg: www.katoliku.ee

2.1.5 Eesti Kristlik Nelipühi Kirik *(Estonian Christian Pentecostal Church)*

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: piiskop Alur Õunpuu, praost Meelis Maikalu, pastor Simon Josias Graf

- a. kogudusi: 36 + Toompea koguduse all olev viiepeelne kogudus
- b. liikmeid: 4500
- c. vaimulikke: 3 piiskoppi, 58 diakonit, 48 pastorit
- d. asutatud Eestis: 1991
- e. juht: piiskop Alur Õunpuu
- f. peakorter: Toompea 3, Tallinn
- g. telefon: 56633110
- h. e-mail: eknk@eknk.ee
- i. kodulehekülg: <https://eknk.ee/>

2.1.6 Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduste Eesti Liit

(Estonian Conference of Seventh-Day Adventist Church)

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: pastor/esimees David Nõmmik, laekur Jaanus-Janari Kogerman, pastor Ivo Käsk

- a. kogudusi: 20
- b. liikmeid: 1225
- c. vaimulikke: 45 (sh 11 pastorit ja piiblitöölist, 8 emeerituspastorit, 26 kogudusevanemat)
- d. asutatud Eestis: 1897
- e. juht: pastor/esimees David Nõmmik
- f. peakorter: Tondi 26, 11316, Tallinn
- g. telefon: 7343211
- h. e-mail: office@advent.ee
- i. kodulehekülg: <https://www.advent.ee/>

2.1.7 Armeenia Apostliku Kiriku Balti piiskopkond

(Armenian Diocese of the Baltic States)

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: piiskop Vardan Navasardyan, preester Khosrov Stepanyan, härra Artem Davidyants.

- a. kogudusi: 1
- b. liikmeid: ca 2000
- c. vaimulikke: 1 (preester Khosrov Stepanyan)
- d. asutatud Eestis: 11.11.1993
- e. juht: piiskop Vardan Navasardyan
- f. peakorter: Tartu mnt 16a, Tallinn, Estonia 10117
- g. telefon: +372 53908360
- h. e-mail: armeenia.kirik@gmail.com
- i. kodulehekülg: (Facebook - Eesti Armeenia Apostlik Kirik) <https://www.facebook.com/profile.php?id=61553436051916&sk=about>

2.1.8 Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik *(Orthodox Church of Estonia)*

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: Tallinna ja kogu Eesti ülipühitsetud metropoliit Stefanus, Mattias (Madis) Palli, Aivar (Aleksander) Sarapik

- a. kogudusi: 59, lisaks Skiita
- b. liikmeid: umbes 33 000
- c. vaimulikke: 47
- d. asutatud Eestis: EAÕK peakiriku esmamainimine oli 11. sajandil ja asutamine 7. juulil 1923. aastal. Kiriku põhikiri on kinnitatud 27. oktoobril 2003.aastal.
- e. juht: Tallinna ja kogu Eesti ülipühitsetud metropoliit Stefanus
- f. peakorter: Wismari 32, Tallinn 10136
- g. telefon: +372 6600780

- h. e-mail: eoc@eoc.ee
- i. kodulehekül: www.eoc.ee

2.1.9 Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirik

(Estonian Orthodox Church of Moscow Patriarchy)

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Eugeni, ülempreester Dmitri Hüvanen, ülempreester Daniel Lepisk.

- a. kogudusi: 37
- b. liikmeid: u 170 000
- c. vaimulikke: 85 (sh piiskopid)
- d. asutatud Eestis: 1920. a.
- e. juht: Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Eugeni
- f. peakorter: Pikk tn 64/1-4, 10133 Tallinn, Eesti
- g. telefon: +372 6411301
- h. e-mail: mpeok@orthodox.ee
- i. kodulehekül: www.orthodox.ee

2.1.10 Eesti Karismaatiline Episkopaalkirik

(Charismatic Episcopal Church of Estonia)

Esindajad Eesti Kirikute Nõukogus: preester Thomas Eriste, proua Kaija Velmet.

- a. kogudusi: 3
- b. liikmeid: 464
- c. vaimulikke: 2
- d. asutatud Eestis: 1996. a.
- e. juht: piiskop Jose Elmer Belmonte
- f. peakorter: Mõisaküla küla, Põhja-Pärnumaa vald, 87224 Pärnumaa
- g. telefon: 56611812, 55642679
- h. e-mail: isathomas@ekek.ee
- i. kodulehekül: www.ekek.ee

2.2 Juhtkond

President alates 1.04.2022
(valitud 17.02.2022) peapiiskop Urmas Viilma

Asepresident alates 1.04.2022
(valitud 17.02.2022) pastor Erki Tamm

Asepresident piiskop Philippe Jourdan
(valitud 18.03.2004, taasvalitud 15.03.2007, 25.02.2010, 21.02.2013,
18.02.2016, 21.02.2019 ja 17.02.2022)

Revident pastor Meelis Maikalu
(valitud 19.11.2009, taasvalitud 21.03.2013, 17.03.2016, 21.03.2019,
17.03.2022)

2.3 Sekretariaat

Täitevsekretär pastor Vilver Oras
Sekretär-assistent Tuulika Pikksaar

2.4 Projektijuhid

Meediatöö projektijuht Kaisa Tamme
Eluväärtuste ja eetika projektijuht Karmen Maikalu
Haridustöö projektijuht Heiki Haljasorg
Noortetöö projektijuht Triin Salmu
Teeliste kirikud projektijuht Marko Kaldur
Religioonisotsioloogia projektijuht Laur Lilleoja
Ususõnastik Mariina Viia
Sinuabi.ee koduleht Ragne Ülevain (alates 1.06.2023)

2.5 Konsultandid

Meediatöö

Kaija Velmet

Eluväärtused ja eetika

pastor Andres Ploompuu (kuni 21.06.2023)

pastor Erki Tamm (alates 21.06.2023)

Haridus

peapiiskop Urmas Viilma

Noortetöö

superintendent Robert Tšerenkov

Kaplaniteenistused

Aleksander (Aivar) Sarapik (alates 01.06.2023)

3. EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU PÕHIKIRI

I. Eesmärk ja üldsätted

- 1.1 Eesti Kirikute Nõukogu (edaspidi käesolevas põhikirjas nimetatud EKN) on mittetulundusühinguna Eestis tegutsevate kristlike kirikute ja koguduste liitude sõltumatu ja vabatahtlik ühendus.
- 1.2 EKN-i tegevuse eesmärk on ühendada kristlikke kirikuid ja koguduste liite koostööks Eesti ühiskonna vaimseks arenguks kristlike põhimõtete alusel.
2. Eesmärgi saavutamiseks töötab EKN järgmistes põhisuundades:
  - 2.1 evangeeliumi ja kristliku kõlblusõpetuse levitamine;
  - 2.2 EKN-i liikmete vahelise koostöö korraldamine;
  - 2.3 EKN-i ühisseisukohtade väljatöötamine ja väljendamine ning üldsusele edastamine;
  - 2.4 informatsiooni vahetamine;
  - 2.5 EKN-i kompetentsi kuuluvates küsimustes nõu andmine;
  - 2.6 EKN-i liikmete, kristlike ühenduste ja riigi suhete kujundamisele kaasa aitamine;
  - 2.7 halastustöö ja abi koordineerimine;
  - 2.8 stipendiumite määramine.
3. EKN on asutatud 16.02.1989. aastal Pühtitsa kloostri Kuremäel.
4. EKN-i keskus (juhatus) asub Tallinnas.
5. EKN ei sekku oma liikmete siseasjadesse.

II. EKN-i liikmed

6. EKN-i liikmeteks võivad olla Eestis tegutsevad kirikud ja koguduste liidud, oma Eestis registreeritud juriidilise isiku kaudu, kelle õpetus põhineb Uuel ja Vanal Testamendil ja vastab kolmele oikumeenilisele usutunnistusele ning kes järgivad käesolevat põhikirja.
7. Samadel alustel võivad EKN-is vaatelejateks olla EKN-i mittekuuluvad kirikud, koguduste liidud ja kristlikud organisatsioonid.
  - 8.1 EKN tegutseb oma liikmete volitatud esindajate kaudu.
  - 8.2 Iga EKN-i liige võib oma kiriku valitsuse, keskuse, liidu juhatuse vms. kaudu volitada kuni kolme esindajat osalema EKN-i töökoosoleku töös.
  - 8.3 Iga EKN-i vaateleja võib oma kiriku valitsuse, keskuse, liidu juhatuse või organisatsiooni juhtorgani kaudu volitada ühe esindaja osalema EKN-i töös.

- 9.1 EKN-i liikmete volitatud esindajatel on õigus osaleda EKN-i töökoosolekul, valida ja olla valitud EKN-i presidendiks, asepresidendiks või revidendiks. EKN-i liikmetel on õigus osa võtta EKN-i tegevusest ja tema juhtimisest ning saada teavet EKN-i töö kohta.
- 9.2 Vaatlejate volitatud esindajatel on õigus osaleda EKN-i töökoosolekul ja saada teavet EKN-i töö kohta.
10. EKN-i liikmeks vastuvõtmine ja lepinguliste vahekordade sõlmimine toimub vastavasisulise kirjaliku avalduse põhjal kõigi EKN-i liikmete üksmeelse otsuse alusel. EKN-i vaatlejastaatuse andmine toimub vastavasisulise kirjaliku avalduse põhjal EKN-i liikmete 2/3 häälteenamuse alusel.
11. EKN-i liikmed ja vaatlejad on kohustatud:
  - 11.1 järgima EKN-i põhikirja ja töökoosoleku otsuseid;
  - 11.2 võtma aktiivselt osa EKN-i tööst.
- 12.1 EKN-i liige või vaatleja võib vabatahtlikult oma avalduse alusel EKN-st lahkuda.
- 12.2 Liige või vaatleja loetakse lahkunuks alates avalduse esitamisele järgnevast töökoosolekust.
- 13.1 EKN-st võidakse välja arvata liige, kelle esindajad ei ole osalenud ilma mõjuva põhjuseta järjest kolmel koosolekul. Väljaarvamine otsustatakse ilma väljaarvatava liikme hääleta, teiste liikmete ühehäälse otsuse põhjal.
- 13.2 EKN-st võidakse välja arvata vaatleja, kelle esindajad ei ole osalenud ilma mõjuva põhjuseta järjest kolmel koosolekul. Väljaarvamine otsustatakse EKN-i liikmete 2/3 häälteenamuse põhjal.

III. Töökorraldus

14. EKN-i liikmete volitatud esindajate töökoosolek (mittetulundusühingute seaduses nimetatud üldkoosoleku tähenduses) on EKN-i kõrgeimaks organiks ja on pädev otsustama kõiki EKN-i tegevusega seonduvaid küsimusi.
  - 15.1 Hääleõigus on ainult EKN-i liikmetel .
  - 15.2 Olenemata esindajate arvust on igal EKN-i liikmel üks hääl.
- 16.1 EKN-i tegevust koordineerib ja esindab EKN-i president ja kaks asepresidenti (mittetulundusühingute seaduses nimetatud juhatuse tähenduses). Nende esindusülesannete hulka kuulub ka liikmete huvide kaitsmine.
- 16.2 EKN-i president ja asepresidendid valitakse EKN-i liikmete poolt EKN-i liikmete esindajate hulgast ühehäälselt kolmeks aastaks. EKN-i presiden-

- diks või asepresidendiks võib valida ka ametisoleva EKN-i presidendi või asepresidendi ka juhul, kui ta ei ole EKN-i liikme volitatud esindaja.
17. EKN-i koosolekuid juhatab president, tema puudumisel asepresident. Töökoosolekut võib juhatada ka presidendi määratud isik.
  - 18.1 EKN-i töökoosolek on otsustusvõimeline, kui esindatud on üle poole EKN-i liikmetest.
  - 18.2 Otsus loetakse vastuvõetuks üle poole töökoosolekul osalevate EKN-i liikmete poolthääletamise korral, v.a. põhikirjas punktides 12 ja 22 eraldi sätestatud otsused.
  - 19.1 Otsusele vastuhääletanud liikmel on ühekordne õigus nõuda küsimuse uut arutamist järgmisel koosolekul.
  - 19.2 Hääletamisest mitteosavõtnud esindusel puudub protestimise õigus.
  20. Põhikirja muudatused ja täiendused, deklaratsioonid ning läkitused võetakse vastu kõigi EKN-i liikmete ühehäälsel nõusolekul.
  21. EKN-i töökoosolek toimub vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui kuus korda aastas.
  22. EKN-i töökoosoleku poolt antavate ülesannete täitmiseks kinnitab EKN-i töökoosolek ametisse täitevsekretäri. EKN-i täitevsekretär vastutab igapäevaste asjaajamiste ja töökoosolekul talle pandud kohustuste täitmise eest.
  - 23.1 EKN-i töökoosolekute kuupäevad määratakse üldjuhul kindlaks töökoosolekul.
  - 23.2 EKN-i president kutsub töökoosoleku kokku, kui seda nõuab kirjalikult ja põhjust ära näidates vähemalt üks liige.
  - 23.3 Töökoosoleku kokkukutsumise õigus on ka EKN-i juhatusel.
  - 24.1 EKN-i töökoosoleku kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla töökoosoleku juhataja ja protokollija.
  - 24.2 Protokollijaks on täitevsekretär või sekretariaadi töötaja, tema puudumisel protokollija valitakse. Protokoll kinnitatakse järgmisel EKN-i töökoosolekul.
  25. EKN-i töökoosolek või juhatus võib töökoosolekule kutsuda liikmeskonda mittekuuluvate kirikute, usu- ja ühiskondlike organisatsioonide esindajaid ning eksperte, ajakirjanikke, külalisi jt. isikuid.
  - 26 REVIDEERIMINE
  - 26.1 EKN-i töökoosolekul valitakse liikmete esindajate hulgast kolmeks aastaks revident EKN-i finants-majandusliku tegevuse põhikirjale vastavuse, rahaliste vahendite kasutamise, vara ning dokumentatsiooni seisukorra kontrollimiseks.

- 26.2 Vähemalt kord aastas esitab revident oma tegevusest EKN-i töökoosolekule kirjaliku aruande.
- 26.3 Revidendil on õigus nõuda EKN-i erakorralise töökoosoleku kokkutsumist.
- 27 TÖÖRÜHMAD JA KOMISJONID
- 27.1 Põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks on EKN-il õigus moodustada töörühmi ja komisjone ning anda neile tegevusjuhiseid, samuti lõpetada nende tegevus.
- 27.2 Töörühmad ja komisjonid on töökoosoleku ees aruandekohustuslikud vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord aastas. Aruanne kinnitatakse töökoosolekul lihthälteenamusega.
- 27.3 Töörühm või komisjon, kes ei ole ilma piisava põhjenduseta esitanud oma tegevuse aruannet, loetakse tegevuse lõpetanuks.
- 27.4 Töörühmade ja komisjonide tööd finantseeritakse ainult töökoosoleku vastavasisulise otsuse alusel.
- 28 ESINDUS- JA ALLKIRJAÕIGUS
- 28.1 Juhatuse igal liikmel on õigus esindada EKN-i kõikides õigustoimingutes.
- 28.2 EKN-i töökoosoleku otsustele, deklaratsioonidele ja läkitustele ning teistele dokumentidele võib alla kirjutada EKN-i president, tema puudumise korral asepresident, kui töökoosolek ei ole otsustanud teisiti.
- 28.3 Koosoleku seisukohtadest informeerivatele teadetele ja jooksvatest küsimustest informeerivatele kirjadele on õigus alla kirjutada ka täitevsekretäril, kui koosolek ei ole otsustanud teisiti.

IV. Finants- ja majandustegevus

29. EKN-i juhatus korraldab EKN-i raamatupidamise vastavalt Eesti Vabariigi õigusaktidele.
30. EKN liikmetel ega vaatlejatel ei ole õigust EKN-i varale, EKN-il ei ole õigust oma liikmete ega vaatlejate varale.
31. EKN-i töötajad võtab ametisse ja vabastab ametist EKN-I töökoosolek; töölepingud sõlmib, muudab ja lõpetab EKN-i juhatuse liige.
32. Varade kasutamise ja käsutamise eest vastutab EKN-i juhatus.

V. EKN-i lõpetamine, ühinemine ja jagunemine

33. EKN lõpetatakse mittetulundusühingute seaduses ettenähtud alustel ja korras.

- 33.1. EKN-i töökoosoleku otsus EKN-i lõpetamise kohta on vastu võetud, kui selle poolt hääletavad kõik koosolekul osalevad liikmed.
- 33.2. EKN lõpetatakse, kui EKN-i liikmete arv väheneb alla kolme.
34. EKN-i lõpetamise korral antakse pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist allesjäänud vara töökoosoleku otsuse alusel üle Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja kantud ühingule või avalik-õiguslikule juriidilisele isikule. Allesjäänud vara ei või jaotada EKN-i liikmete ja vaatlejate vahel.
35. EKN-i ühinemine teise mittetulundusühinguga ja jagunemine toimub töökoosoleku otsusel, kui selle poolt hääletavad kõik töökoosolekul osalenud liikmed. Ühinemine ja jagunemine toimub mittetulundusühingute seaduses toodud korras.

Eesti Kirikute Nõukogu käesolev põhikiri on vastu võetud töökoosolekul Tallinnas, 26. aprillil 1995.a. Muudatused põhikirjas on vastu võetud töökoosolekul Tallinnas 26.05.1998 (prot nr 5/89), 19.09.2002 (prot nr 7/130), 20.10.2005 (prot nr 8/161) ja 07.02.2008 (prot nr 1), 11.05.2023 (prot nr 5/337).

Urmas Viilma
Eesti Kirikute Nõukogu president,
Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse liige

4. Kronoloogia Eesti Kirikute Nõukogu 2023. aasta tegevusest

(valik sündmusi)

Jaanuar

- 03.01 Vabadussõjas võidelnute mälestuspäev. Vabaduse väljak, Tallinn.
EKNi president peapiiskop Urmas Viilma pidas tseremoonial
palvuse.
- 19.01 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat,
Tehnika 115, Tallinn
- * Eesti Kirikute Nõukogu põhikirjakomisjoni koosolek. EKNi
sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn
- 25.01 EKN Noortenõukogu koosolek
- 26.01 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Meriton hotell (EAÕK),
Toompuiestee 27, Tallinn
- * EKN kuulutas välja oikumeeniliste projektide konkursi

Veebruar

- 09.02 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat,
Tehnika 115, Tallinn
- 14.02 EKNi hariduse ümarlaua koosolek. Tehnika 115, Tallinn
- 15.02 EKNi juhatuse kohtumine erakondadega Isamaa ja EKRE.
Riigikogu
- 16.02 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Püha Johannese Kool
(MPEÕK), Kivimäe 25, Tallinn
- 22.02 EKN Noortenõukogu koosolek
- * Ususõnastiku töörühma koosolek. Tartu Ülikooli usuteaduskond,
Tartu
- 24.02 Vabadussõjas langenute mälestuseks pärgade asetamine
Vabadussõja võidusamba jalamile Vabaduse väljakul. Palve EKNi
presidendilt
- * Eesti Vabariigi 105. aastapäeva oikumeeniline jumalateenistus
Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus. ETV teleülekanne
- 27.02–1.03 Euroopa Kirikute Konverentsi esindajate kohtumine Brüsselis

Märts

- 06.03 EKNi juhatuse kohtumine ERRi esindajatega. ERR
- 08.03 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat,
Tehnika 115, Tallinn

- * EKNi juhatuse kohtumine peakaplanitega
- * EKNi juhatuse kohtumine erakond Parempoolsetega
- 16.03 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Eesti Piibliselts, Kaarli pst 9, Tallinn
- 21.03 Ususõnastiku töörühma koosolek. Eesti Keele Instituut, Tallinn
- 23.03 Teoloogiakomisjoni koosolek. Tehnika 115, Tallinn
- 25.03 Märtsiküüditamise mälestamine
- 28.03 EKNi juhatuse kohtumine EPSi juhatusega. Tehnika 115, Tallinn
- 29.03 EKNi meedia ümarlaud. Tartu Pastoraat, Riia 22-2, Tartu
- 31.03 Kutseühingu hindamiskomisjon. Tehnika 115, Tallinn

Aprill

- 07.04 Ristitee Tallinna südalinna kirikutes
- * Suure Reede jumalateenistuse teleülekanne. EELK Kaarli kirik
- 09.04 Ülestõusmispühade jumalateenistuse teleülekanne. EEKBKL Oleviste kirik
- 10.04 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. Tehnika 115, Tallinn
- 19.04 EKN Noortenõukogu koosolek
- * Projektide „Loodukuu” ja „Loodu(s)t hoidev kirik” koosolek. Tehnika 115, Tallinn
- 20.04 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Usuteaduste Instituut, Pühavaimu 6, Tallinn
- 25.04 Ususõnastiku töörühma koosolek. Tehnika 115, Tallinn

Mai

- 08.05 EKNi juhatuse kohtumine sotsiaalkaitseminister Signe Riisaloga. Tehnika 115, Tallinn
- 09.05 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn
- 11.05 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. EEKBK Liidu keskus, Koskla 18, Tallinn
- * Projektide „Loodukuu” ja „Loodu(s)t hoidev kirik” koosolek
- 15.05 Ususõnastiku töörühma koosolek. Eesti Keele Instituut, Tallinn
- 22.05 EKNi juhatuse kohtumine EV presidendiga. Kadrioru loss

Juuni

- 05.06 Ususõnastiku töörühma koosolek. Taara pst 11, Tartu
- 06.06 Teoloogiakomisjoni koosolek. Tehnika 115, Tallinn

- 07.06 EKNi juhatuse kohtumine Reformierakonna ja erakond Isamaa esindajatega perekonnaseaduse muudatuste teemal. Riigikogu, Lossi plats 1a.
- 13.06 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn
- * EKNi juhatuse kohtumine Raivo Kүүidiga
- 14.–20.06 EKK (CEC) peaassamblee Tallinnas
- 14.06 Leinapäeva mälestustseremoonia ja vabaõhukontsert. Eesti kommunismiohvrite memoriaal, Maarjamägi
- 16.06 Soolise võrdõiguslikkuse koosolek. Ühisministeeriumide hoone, Suur Ameerika 1
- 21.06 Eesti Kirikute Nõukogu väljasõidu töökoosolek. Tartu Eluringikeskus, Annemõisa 2, Tartu
- 30.06 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. Zoom.eu

Juuli

August

- 09.08 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. Zoom.eu, Tallinn
- * EKNi juhatuse kohtumine siseminister Lauri Läänemetsaga. Siseministeerium, Tallinn
- 11.08 Arvamusfestival 2023. EKNi arutelu „Väärikas elu lõpp” Elukaare alal. Paide
- 13.08 Peapiiskop Urmas Viilma 50. sünnipäeva tänapalvus ja portreemaali esitus. Tallinna Piiskoplik Toomkirik
- 21.08 Ususõnastiku tööühma koosolek. Arvo Pärdi Keskus, Laulasmaa
- 23.08 Rahvusvahelise totalitaarsete režiimide ohvrite mälestustseremoonia. Eesti kommunismiohvrite memoriaal

September

- 03.09 Looduhoiukuu oikumeeniline avateenistus Hirvepargis. Tallinn
- 07.09 Eesti Looduseuurijate Seltsi seminar „Mis loom on ökoteoloogia?”. Looduseuurijate Seltsi saal, Struve 2, Tartu
- 08.–09.09 EKN Noortetöö Nõukogu korraldatud oikumeeniline palverännak Naissaarel
- 15.09 Tema Pühaduse Oikumeenilise Patriarhi Bartolomeus I avalik loeng „Ökoloogia ja haridus”. Tartu Ülikooli aula

- 16.09 Maailmakoristuspäev, mis on 2023. aastal pühendatud kalmistute korrastamisele. Eesti
- 19.09 Patriarh Bartolomeuse visiit ja oikumeeniline palvus ning Eesti kirikujuhtide ja kirikute esindajate kohtumine patriarh Bartolomeusega. Tallinna Piiskoplik Toomkirik
- 20.09 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn
- * EKN Noortenõukogu koosolek
- 26.09 EKNi hariduse ümarlaua koosolek. Tehnika 115, Tallinn ja zoom.us
- * Ususõnastiku töörühma koosolek, Peeter-Pauli koguduse Johannes Paulus II saal, Tallinn
- 28.09 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. EKNK, Toompea 3, Tallinn

Oktoober

- 01.10 EKN Noortenõukogu koosolek
- 02.10 EKNi juhatuse kohtumine USA välisministeeriumi esindajatega. Tehnika 115, Tallinn
- 06.10 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn
- 11.10 Kaplanite Kutseühingu üldkoosolek. Tehnika 115, Tallinn
- 19.10 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. EMK, Narva mnt 51, Tallinn
- * Keskkriminaalpolitsei esindajatega kohtumine
- 27.10 Ususõnastiku töörühma koosolek. Pastoraat, Tartu

November

- 02.11 EKNi meedia ümarlaua koosolek. Taevas TV7 ruumides Ristiku 10, Tallinn
- 08.11 Teoloogiakomisjoni koosolek. Tehnika 115, Tallinn
- 09.11 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn
- 10.11 EKNi esindajate kohtumine kliimaminister Kristen Michaliga. Kliimaministeerium, Tallinn
- * Isadepäeva konverents „Miks Eesti mees kardab isaks saada?“. Riigikogu konverentsisaal, Tallinn
- 16.11 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Öpiku Konverentsikeskus (AAK)Valukoja 8, Tallinn
- 15.11 Ususõnastiku töörühma koosolek. EELK Konsistorium, Tallinn

22.11 „Meie Isa palve” projekti töörühma koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn

Detsember

07.12 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn

12.12 Ususõnastiku töörühma koosolek. EELK Usuteaduse Instituut, Tallinn

20.12 Rahvuslik palvushommikusöök. Riigikogu konverentsikeskus, Tallinn

14.12 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Pirita klooster, Merivälja tee 18, Tallinn

* Eesti Kirikute Nõukogu oikumeenilise aastapremia ja tänukirja üleandmine

24.12 Jõuluõhtu jumalateenistus EELK Viljandi Jaani kirikus. ETV teleülekanne

25.12 Esimese jõulupüha jumalateenistus Tallinna Adventkirikus. ETV teleülekanne

5. Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolekud 2023. aastal

5.1. Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolekute toimumise kohad

korraldaja	kuupäev	koht	aadress
EAÕK	26.01	Meriton hotell	Toompuiestee 27, Tallinn
MPEÕK	16.02	Püha Johannese Kool	Kivimäe 25, Tallinn
EKN	16.03	Eesti Piibliselts	Kaarli pst 9, Tallinn
EELK	20.04	Usuteaduste Instituut	Pühavaimu 6, Tallinn
EEKBKL	11.05	EEKBK Liidu keskus	Koskla 18, Tallinn
EKN	21.06	Tartu Eluringikeskus	Annemõisa 2, Tartu
EKNK	28.09	EKNK Toompea kogudus	Toompea 3, Tallinn
EMK	19.10	EMK Tallinna kogudus	Narva mnt 51, Tallinn
AAK	16.11	Öpiku Konverentsikeskus	Valukoja 8, Tallinn
EKN	14.12	Pirita Klooster	Merivälja tee 18, Tallinn

5.2. Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolekute protokollilised otsused

kuu-päev	protokoll	nr	otsus
26.01	1/333	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 15.12.2022 protokoll nr 10/332.
26.01	1/333	1.2	Kiita heaks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 19.01.2023 protokoll nr 1/13.

26.01	1/333	1.3	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse virtuaalse koosoleku protokoll 14.11.2022, nr 11/11.
26.01	1/333	2.1	Algatada Ühiskonnatöö SA likvideerimine. Volitada selleks täitevsekretäri.
26.01	1/333	2.2	Kodulehe Sinuabi.ee edasine haldamine võtta Eesti Kirikute Nõukogu alla.
26.01	1/333	3.1	Võtta teadmiseks Eesti Piibliseltsi 2022.a tegevuse ja 2023. a plaanitavate tegevuste ülevaade.
26.01	1/333	3.2	Kinnitada kalender.net kulude tarbeks Eesti Kirikute Nõukogu 2023. a. eelarves 3000 eurot.
26.01	1/333	4.	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu 2023. aasta eelarve vastavalt esitatud eelnõule.
26.01	1/333	5.	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu 2024.a eelarve taotlus viies taotlus eelnevalt kooskõlla 2023. aastaks sõlmitud riigieelarvelise eraldise lepingu lisa sõnastusega.
26.01	1/333	6.	Kuulutada välja Eesti Kirikute Nõukogu oikumeeniliste projektide konkurs.
26.01	1/333	7.1	Anda EKNi juhatusele volitused kuulutada välja kaplanaatide ümarlaua projektijuhi konkurs.
26.01	1/333	7.2	Liikmeskirikutel esitada ettepanekuid kaplaniteenistuse konsultandi kohale 6. veebruariks 2023.
26.01	1/333	8.	Saata ettepanekud teleülekannete toimumise kohtade suhtes Kaija Velmetile (kaija.velmet@gmail.com) hiljemalt 3.02.2023.

26.01	1/333	9.	Võtta teadmiseks info EKNi ja Eesti Kaplanite Kutseühingu koostöö kohta.
26.01	1/333	10.	Võtta teadmiseks info relvarahu aastapäeva tähistamise kohta.
26.01	1/333	11.	Võtta teadmiseks info EKNi juhatuse kohtumistest erakondadega.
26.01	1/333	12.	Võtta teadmiseks info märterpiiskop Platoni mälestuspäeva tähistamise kohta.
26.01	1/333	13.	Võtta teadmiseks informatsioon põhikirjakomisjoni 19. jaanuari koosoleku kohta.
26.01	1/333	14.	Võtta teadmiseks informatsioon EKNi aruannete esitamise kohta.
16.02	2/334	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 26.01.2023, protokoll nr 1/333.
16.02	2/334	1.2	Kiita heaks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 9.02.2023 protokoll nr 2/14.
16.02	2/334	2.	Võtta teadmiseks info Politsei- ja Piirivalveameti kaplanaadi liturgia käsiraamatu kohta.
16.02	2/334	3.	Võtta teadmiseks info kaitsetegevuse kava elanikkonnakaitse alamkava kohta.
16.02	2/334	4.	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu 2022. aasta tegevusaruanne ja esitada see siseministeeriumile.
16.02	2/334	5.	Võtta teadmiseks info 2023.a oikumeeniliste projektide konkursi hindamiskriteeriumite kohta.
16.02	2/334	6.	Võtta teadmiseks info 2023. aasta perioodi telejumalateenistuste ajakava kohta.

16.02	2/334	7.	Võtta teadmiseks informatsioon loodukuu tähistamise kohta. Liikmeskirikutel esitada hiljemalt 15. märtsiks kontakte, kes oleks huvitatud oma panuse andmisest loodukuu tähistamisse.
16.02	2/334	8.	Võtta teadmiseks info 24. veebruari Iseseisvuspäeva jumalateenistuse kohta.
16.02	2/334	9.	Võtta teadmiseks info peapiiskop Urmas Viilma TÜ Usuteaduskonna programminõukogusse määramise kohta.
16.02	2/334	10.	Kinnitada EKN'i teema-aastaks 2023. aastal teema „Head tervist!”
16.02	2/334	11.	Kinnitada EKN'i väljasõiduistungi kuupäevaks 21. juuni 2023. Juhatus ja sekretariaat tegelevad väljasõiduistungi võimaluste, päevakorra ja ajakavaga.
16.02	2/334	12.1	Võtta teadmiseks info hariduse ümarlaua 14.02.23 koosoleku kohta.
16.02	2/334	12.2	Võtta teadmiseks info Teeliste kirikute andmete uuendamise kohta.
16.02	2/334	12.3	Kutsume SA Väärtustades Elu nõukogust tagasi Katri Aaslav-Tepandi.
16.02	2/334	12.4	Võtta teadmiseks info 2. märtsil toimuva Matusekultuuri sümposiumi kohta.
16.02	2/334	12.5	Võtta teadmiseks info Venemaal elavate Eesti koguduse külastuse ja viisa-saamise probleemide kohta.
16.03	3/335	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 16.02.2023, protokoll nr 2/334.
16.03	3/335	1.2	Kiita heaks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 8.03.2023 protokoll nr 3/15.

16.03	3/335	2.	Võtta teadmiseks info Euroopa Kirikute Konverentsi peaassamblee korraldamise kohta.
16.03	3/335	3.	Eesti Kirikute Nõukogu rahastab 2023. aasta projektitaotluseid summas 25 000 eurot oikumeeniliste projektide koondtabelis märgitud summade järgi (Lisa 1).
16.03	3/335	4.1	Võtta teadmiseks info 2024. a arvamus-festivali kohta.
16.03	3/335	4.2	Täitevsekretäril organiseerida kohtumine, et arutleda arvamusfestivali teemade üle.
16.03	3/335	5.	Võtta teadmiseks info Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku ja Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku uute esindajate kohta.
16.03	3/335	6.	Võtta teadmiseks informatsioon EKN'i juhatuse kohtumisest ERR'i esindajatega ja telejumalateenistuste ajakava kohta.
16.03	3/335	7.	Võtta teadmiseks info EKN'i juhatuse kohtumisest peakaplanitega 8.03.2023.
16.03	3/335	8.	Võtta teadmiseks informatsioon SA „Väärtustades Elu” nõukogu 22.02.2023.a koosoleku kohta.
16.03	3/335	9.	Võtta teadmiseks info noortetöö ümarlaua koosoleku protokolliga kohta.
16.03	3/335	10.	Võtta teadmiseks informatsioon EKN'i juhatuse kohtumise kohta Parempoolsete esindajatega.
20.04	4/336	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 16.03.2023 protokoll nr 3/335.
20.04	4/336	1.2	Kiita heaks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 13.04.2023 protokoll nr 4/16.

20.04	4/336	2.1	Võtta teadmiseks informatsioon juunikuu töökoosoleku väljasõiduistungi teema ja kõnelejate kohta.
20.04	4/336	2.2	Juunikuu väljasõiduistungi ettekandjate osas saab teha ettepanekuid kuni 8.05.2023.
20.04	4/336	3.1	Töökoosolek toetab uue lepingu sõlmimist EAÜ-ga.
20.04	4/336	4.1	Võtta teadmiseks informatsioon projekti „Loodust hoidev kirik” kohta.
20.04	4/336	4.2	Teavitada kirikutes oma koguduseliikmeid koosolekust – „Loodust hoidev kirik” ja „Loodukuu” projektid – huvitundvaid inimesi. Koosolek toimub 11. mail EEKBKL keskses aadressil Koskla 18 kell 14.00-17.00.
20.04	4/336	5.	Võtta teadmiseks info EKN’i juhatuse ja Eesti Piibliseltsi juhatuse kohtumise kohta.
20.04	4/336	6.	Võtame teadmiseks info arutelu kohta uue koalitsioonilepingu mõjudest kirikutele.
20.04	4/336	7.	Võtta teadmiseks informatsioon EKN’i juhatuse kohtumise toimumise kohta Vabariigi presidendiga.
20.04	4/336	8.1	Võtta teadmiseks info Eesti Kirikute Nõukogu Noortetöö Nõukogu 19.04.2023 koosoleku kohta.
20.04	4/336	8.2	Võtta teadmiseks informatsioon EKN’i teoloogiakomisjoni 23.03.2023 koosoleku kohta.
20.04	4/336	8.3	Võtta teadmiseks informatsioon EKN’i meedia ümarlaua 29.03.2023 koosoleku kohta.
20.04	4/336	8.4	Võtta teadmiseks info „Tallinn Fashion Week kevad 2023” toimunu kohta.

20.04	4/336	8.5	Võtta teadmiseks info Ukraina Õigeusu kiriku olukorra kohta.
11.05	5/337	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 20.04.2023, protokoll nr 4/336.
11.05	5/337	1.2	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 09.05.2023 protokoll nr 5/17.
11.05	5/337	2.1	Võtta teadmiseks EKN'i arvamus perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta.
11.05	5/337	2.2	Volitada Andres Ploompuu ja Robert Tšerenkov koostama EKN'i läkitust perekonnaseaduse muutmise kohta hiljemalt 1. juuniks.
11.05	5/337	3.	Võtta teadmiseks revidendi aruanne ja kinnitada revideerimisakt.
11.05	5/337	4.	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu 2022.a majandusaasta aruanne.
11.05	5/337	5.	Kiita heaks Eesti Kirikute Nõukogu põhikirja muudatused põhikirjakomisjoni esitatud kujul.
11.05	5/337	6.	Kinnitada kaplanaatide konsultandi ametikohale alates 1. juunist 2023.a Aivar Sarapik.
11.05	5/337	7.	Võtta teadmiseks informatsioon Lasterikaste Perede Liidu petitsiooni kohta.
11.05	5/337	8.1	Võtta teadmiseks info Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku juunikuu väljasõiduistungiga kohta.
21.06	6/338	1.	Võtta teadmiseks info Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduste Eesti Liidu uue esindaja kohta.

21.06	6/338	2.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 11.05.2023 protokoll nr 5/337.
21.06	6/338	2.2	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 13.06.2023 protokoll nr 6/18.
21.06	6/338	3.	Võtta teadmiseks ülevaade Ususõnastiku töörühma töö kohta.
21.06	6/338	4.1	Võtta teadmiseks informatsioon Hommikumõtiskluste ajakava kohta.
21.06	6/338	4.2	Töökoosolek toetab ERR'i poolt koolituse läbi viimist ning ootab antud koosoleku kuupäeva paika panemist.
21.06	6/338	5.1	Võtta teadmiseks informatsioon Vabariigi Valitsuse ja Eesti Kirikute Nõukogu vahelise ühiskomisjoni moodustamise kohta.
21.06	6/338	5.2	Liikmeskirikutel nimetada omapoolsed esindajad Vabariigi Valitsuse ja Eesti Kirikute Nõukogu vahelisse ühiskomisjoni hiljemalt 1. septembriks 2023.
21.06	6/338	6.	Võtta teadmiseks informatsioon Eesti Kirikute Nõukogu 2022 ja 2023. a. eelarve täitmise kohta.
21.06	6/338	7.	Võtta teadmiseks informatsioon 2022. a. audiitori aruande kohta.
21.06	6/338	8.1	Võtta teadmiseks informatsioon projekti „Loodust hoidev kirik” kohta.
21.06	6/338	8.2	Korraldada Loodushoiukuu jumalateenistus 3. septembril 2023.

21.06	6/338	9.1	Töökoosolek toetab EV presidendile ettepaneku tegemist jätta välja kuulutamata 19. juunil 2023.a. Riigikogu poolt vastu võetud perekonna seaduse muutmise.
21.06	6/338	9.2	Töökoosolek volitab EKN'i juhatust koostama kirja EV presidendile.
21.06	6/338	10.1	Võtta teadmiseks informatsioon soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise seaduse muutmiste kavade kohta.
21.06	6/338	10.2	Võtta teadmiseks informatsioon Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse kohtumisest Vabariigi Presidendiga.
21.06	6/338	10.3	Võtta teadmiseks informatsioon Euroopa Kirikute Konverentsi 2023. a. peaassamblee toimumisest Tallinnas.
28.09	7/339	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 21.06.2023, protokoll nr 6/338.
28.09	7/339	1.2	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 30.06.2023, protokoll nr 7/19.
28.09	7/339	1.3	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 09.08.2023, protokoll nr 8/20.
28.09	7/339	1.4	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku 20.09.2023, protokoll nr 9/21.
28.09	7/339	2.	Võtta teadmiseks info Piibel+ rakenduse kohta.
28.09	7/339	3.	Võtta teadmiseks info kaplanaadi tööharu plaanide kohta.
28.09	7/339	4.	Võtta teadmiseks info Ususõnastiku töörühma töö kohta.

28.09	7/339	5.1	Võtta teadmiseks info looduhoiukuu tähistamise kohta.
28.09	7/339	5.2	Saata liikmeskirikutele laiali kiri, mis tähistab Looduhoiukuu lõppu, koos lisade ja tekstidega.
28.09	7/339	6.	Võtta teadmiseks informatsioon EKN'i juhatuse kohtumisest siseministriga.
28.09	7/339	7.	Võtta teadmiseks info kirikute seisukohtade kohta abielude riiklikust sõlmimisest alates 1. jaanuarist 2024.a.
28.09	7/339	8.	Suunata „Mendelsshoni Eelija” projekti jaoks määratud raha projektile „PP festival 2023”.
28.09	7/339	9.1	Võtta teadmiseks info 2024/25 Taize kohtumise korraldamise kohta.
28.09	7/339	9.2	Saata 2023/24 aastavahetuse Taize kohtumisele Ljubljanasse Triin Salmu ja katta lähetusega seotud kulud.
28.09	7/339	10.	Võtta teadmiseks info EKN'i esindajate kohtumise kohta patriarh Bartolomeusega.
28.09	7/339	11.	Võtta teadmiseks info Billy Graham'i Evangeelse Assotsiatsiooni ettepaneku kohta 2025. a festivali korraldamiseks.
28.09	7/339	12.1	Võtta teadmiseks informatsioon Tarmo Linnase valimise kohta vanglate peakaplaniks.
28.09	7/339	12.2	Võtta teadmiseks info Hariduse ümarlaua 26.09.23.a koosoleku kohta.
28.09	7/339	12.3	Võtta teadmiseks info teoloogiakomisjoni 06.06.23.a koosoleku kohta.

19.10	8/340	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku 28.09.2023 protokoll nr 7/339.
19.10	8/340	1.2	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuses koosoleku 06.10.2023 protokoll nr 10/22.
19.10	8/340	2.1	Võtta teadmiseks info Keskkriminaalpolitsei koostöö palve kohta.
19.10	8/340	2.2	Võtta teema novembrikuu juhatuses koosoleku päevakorda.
19.10	8/340	2.3	Liikmeskirikute esindajatel saata ideid, ettepanekuid, millisel viisil saab nende kirik teavitada oma liikmeskonda telefonikõnede, -sõnumite ja interneti teel levivatest ohtudest, EKN'i üldmeilile (ekn@ekn.ee) tähtajaga 3. november 2023.
19.10	8/340	3.	Võtta teadmiseks info Eesti Metodisti Kiriku välja astumise kohta Ühinenud Metodisti Kirikust.
19.10	8/340	4.1	Kinnitada Oikumeenilise preemia konkursi statuut esitatud kujul.
19.10	8/340	4.2	Kuulutada välja Eesti Kirikute Nõukogu Oikumeenilise preemia konkurss tähtajaga 8. november 2023.
19.10	8/340	5.	Teha ettepanek Rooma-Katoliku Kiriku Apostellikule Administratsioonile Eestis koostada Eesti Kirikute Nõukogu 2023.a jõululäkitus ja esitada see kinnitamiseks 16. novembri 2023.a töökoosolekule.
19.10	8/340	6.	Võtta teadmiseks informatsioon EKN'i 2023.a eelarve täitmise kohta.
19.10	8/340	7.1	Võtta teadmiseks informatsioon peapiiskopi osalemise kohta „Together” oikumeenilisel palvusel.

19.10	8/340	7.2	Võtta teadmiseks info EELK piiskopliku nõukogu otsuse kohta seoses abielude riikliku registreerimisega alates 1. jaanuarist 2024.a.
19.10	8/340	7.3	Võtta teadmiseks info Kaplanite Kutseühingu 11.10.2023.a üldkoosoleku kohta.
19.10	8/340	7.4	Lisada antud teema – „EKN’i võimalik avaldus Gaza konflikti suhtes” – EKN’i novembrikuu juhatuse koosoleku päevakorda.
16.11	9/341	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku protokoll 19.10.2023 nr 8/340.
16.11	9/341	1.2	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku protokoll 09.11.2023 nr 11/23.
16.11	9/341	2.1	Võtta teadmiseks info projekti „Meie Isa Palve iga inimeseni” kohta.
16.11	9/341	2.2	Täitevsekretär kutsub kokku koosoleku seoses projektiga „Meie Isa Palve iga inimeseni” 47. nädalal EKN’i kantselesse, aadressile Tehnika 115, Tallinn.
16.11	9/341	3.1	Võtta teadmiseks info EKN’i teema aasta 2024.a kohta.
16.11	9/341	3.2	Liikmeskirikutel saata ettepanekuid EKN’i teema aasta kohta hiljemalt 04.12.2023.a – meiliaadressile ekn@ekn.ee.
16.11	9/341	4.	Võtta teadmiseks info Malta Ordu tegevuse kohta Eestis.
16.11	9/341	5.	Määrata EKN’i 2023. aasta oikumeenilise preemia saajaks Helle Aan.

16.11	9/341	6.	Kiita heaks EKN'i 2023.a jõululäkitus koos töökoosolekul esitatud muudatusettepanekutega.
16.11	9/341	7.1.1	Võtta teadmiseks informatsioon EKN'i presidendi kohtumise kohta kliimaministriga.
16.11	9/341	7.1.2	Täitevsekretäril saata kliimaministriumile olemasolevad andmed kirikute energiatarbimise kohta.
16.11	9/341	7.2	Võtta teadmiseks info meedia ümarlaua 02.11.2023.a koosoleku kohta.
16.11	9/341	7.3	Võtta teadmiseks info peakaplanite 27.10.2023.a kohtumise kohta.
16.11	9/341	7.4	Võtta teadmiseks info teoloogiakomisjoni 08.11.2023.a koosoleku kohta.
14.12	10/342	1.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosoleku protokoll 16.11.2023 nr 9/341.
14.12	10/342	1.2	Võtta teadmiseks Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosoleku protokoll 07.12.2023 nr 12/24.
14.12	10/342	2.1	Kinnitada 2024 teema-aastaks „Meie Isa Palve”.
14.12	10/342	2.2	Igal liikmeskirikul esitada detsembrikuu töökoosolekul loosi korras saadud „Meie Isa Palve” ühe fraasi kohta enda tsitaat hiljemalt 29. detsembriks 2023 aadressile ekn@ekn.ee.
14.12	10/342	3.1	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu struktuurimuudatus 1. jaanuarist 2024.a vastavalt esitatud ettepanekule.

14.12	10/342	3.2	Konsultantide käsunduslepingud lõpetada 31. detsembrist 2023, ning konsultantide nõusolekul jätkata konsulteerimisega vastavas töövaldkonnas vabatahtlikkuse alusel.
14.12	10/342	3.3	Täitevsekretäriil vormistada ümber Aivar Sarapiku kaplanaatide konsultandi käsundusleping kaplanaatide projektijuhi töölepinguks.
14.12	10/342	3.4	Kutsuda liikmed tagasi ja vajadusel moodustada uuesti kõik EKN'i komisjonid, ümarlauad, nõukogud ja töörühmad (Eluväärtuste ja eetika töörühm, Hariduse ümarlaud, Noortetöö nõukogu, Meedia ümarlaud, Kaplanaatide ümarlaud) ja alalised komisjonid (arengukavakomisjon, eelarvekomisjon, põhikirjakomisjon, teoloogiakomisjon) alates 1. veebruarist 2024.
14.12	10/342	3.5	Liikmeskirikute ettepanekud komisjonide liikmete osas saata meiliaadressile ekn@ekn.ee hiljemalt 5. veebruariks 2024.
14.12	10/342	3.6	Ettepanekud uue komisjonide kodukorra osas palume saata aadressile ekn@ekn.ee või esitada hiljemalt jaanuari töökoosolekuks (26. jaanuar 2024).
14.12	10/342	4.	Kinnitada 2024.a telejumalateenistuse ajad ja kohad vastavalt esitatud ettepanekule.
14.12	10/342	5.	Kinnitada eelarvekomisjoni ettepanek Eesti Kirikute Nõukogu 2023.a preemiafondi kohta.
14.12	10/342	6.	Kinnitada Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolekute ajad ja vastuvõtvad kirikud 2024.a.

14.12	10/342	7.	Liikmeskirikutel jagada oma kogudustes infot Lootuse Küla kohta ja toetada EKN'i üleskutset annetuste kogumiseks Lootuse Küla jaoks.
14.12	10/342	8.1	Võtta teadmiseks informatsioon ettepaneku kohta korraldada rahvahääletus usundiõpetuse lülitamiseks põhikooli ja gümnaasiumi kohustuslike õppeainete hulka.
14.12	10/342	8.2	Võtta teadmiseks info EKN'i juhatuse kohtumise kohta ERR'i juhatusega 27.11.2023.a.
14.12	10/342	8.3	Võtta teadmiseks info EELK esindaja vahetamise kohta töökoosolekul.
14.12	10/342	8.4	Võtta teadmiseks info Noortetöö Nõukogu koosolekute kohta.
14.12	10/342	8.5.1	Võtta teadmiseks info Vabadussõjas võidelnute mälestuspäeva tähistamise kohta.
14.12	10/342	8.5.2	Kirikutel üle Eestimaa võimalusel helistada kirikukelli ühe minuti jooksul 3. jaanuaril 2024. a. kell 10.30.

6. Eesti Kirikute Nõukogu presidendi otsused 2023. aastal

kuupäev	nr	otsus
22. juuni 2023	1	<p>1. Lubada Eesti Kirikute Nõukogu sekretär-assistent Tuulika Pikksaar puhkusele järgmistel ajavahemikel: 28. juuni - 30. juuni 2023.a ; 17. juuli - 30. juuli 2023.a. Alus: Tuulika Pikksaare avaldus.</p> <p>2. Lubada Eesti Kirikute Nõukogu täitevsekretär Vilver Oras puhkusele järgmistel ajavahemikel: 17. juuli - 23. juuli 2023.a; 14. august - 01. september 2023.a. Alus: Vilver Orase avaldus</p>
23. oktoober 2023	2	<p>Lubada Eesti Kirikute Nõukogu sekretär-assistent Tuulika Pikksaar puhkusele järgmisel ajavahemikul: 26. oktoober - 27. oktoober 2023.a. Alus: Tuulika Pikksaare avaldus.</p>

7. Eesti Kirikute Nõukogu töövaldkonnad

7.1 Meedia

Aruande koostasid Kaija Velmet ja Kaisa Tamme

2023. aastal on nii laiemalt kui meie enda meediakanalites valitsenud ja tähelepanu püüdnud teemad olnud väga erinevad ning tekitanud paljudes vastakaid tundeid. Siiski on EKNi töötajad ja liikmeskirikute esindajad püüdnud oma väljajutlemistes ja tegemistes jääda kindlaks nendele väärtustele, mis on meile Jumala poolt antud. Julgen öelda, et nende väärtuste edasikandmine kirjutiste, läkituste ja sõnavõtude kaudu on olnud edukas ja positiivne isegi selle tormilise ja vastanduva ühiskonna keskel. Loodetavasti saame alanud aastalgi oma meediakanalite kaudu olla meid ümbritsevale valguseks!

Tänan kõiki aruande kokkupanemisel abiks olnud inimesi!

Kaisa Tamme

7.1.1. Pressiteated

Aruande koostas Kaisa Tamme

Aruandeaastal saatis Eesti Kirikute Nõukogu välja järgmised pressiteated ning veebilehel avaldati tekstid või sõnavõttud:

- Eesti Kirikute Nõukogu arvamus perekonnaseaduse eelnõu kohta – 09.05.2023
- Eesti kirikujuhtide läkitus abielu toetuseks – 13.06.2023
- Eesti kirikud pühendavad septembrikuu loodu(s)hoiule – 01.09.2023
- Eesti Kirikute Nõukogu andis oikumeenilise preemia Helle Aanile – 15.12.2023
- Eesti Kirikute Nõukogu jõululäkitus 2023 – 21.12.2023
- Aruandeaastal avaldati Eesti Kirikute Nõukogu veebilehel ka järgmised uudised ja teated:
  - Jaanuarikuu töökoosolek – 26.01.2023
  - Oikumeeniliste projektide konkurss – 30.01.2023
  - EV 105 jumalateenistuse otseülekanne – 23.02.2023
  - Märtsikuu töökoosolek – 16.03.2023
  - Konkurss kaplaniteenistuse projektijuhi ametikohale – 01.04.2023
  - EKNi arvamus perekonnaseaduse eelnõu kohta – 09.05.2023
  - Kohtumine president Alar Karisega – 22.05.2023
  - Kohtumine õiguskomisjoniga – 01.06.2023
  - Kirikujuhtide läkitus abielu toetuseks – 12.06.2023

- Kirikujuhtide läkitus abielu toetuseks vene keeles – 12.06.2023
- Euroopa Kirikute Konverentsi peassamblee – 15.06.2023
- EKN Arvamusfestivalil – 07.08.2023
- Looduhoiukuu – 01.09.2023
- Looduhoiukuu oikumeeniline avateenistus – 01.09.2023
- Septembrikuu töökoosolek – 28.09.2023
- Hariduse projektikonkurss – 06.10.2023
- Novembrikuu töökoosolek – 16.11.2023
- Kohtumine ERRis – 27.11.2023
- Oikumeeniline preemia 2023 – 14.12.2023
- Jõululäkitus 2023 – 21.12.2023

7.1.2 Meediamonitooring Station

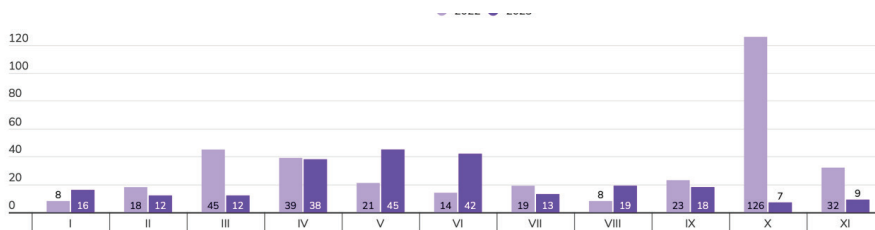
EKN tellib meediamonitooringut Station – station.ee. Stationi analüütikamoodul pakub võimaluse meediakajastuste analüüsimiseks.

Analüütikamooduli abil saab reaajas jälgida EKNi, liikmeskirikute ja võtmeisikute tuntust, kajastuste tonaalsust, sõnumite levikut ja vastuvõttu ning analüüsida tehtut ja planeerida teadlikumalt tegevusi. Stationi analüütikamoodul on dünaamiline ja toimib reaajas, graafikute arv ei ole piiratud, iga kasutaja saab neid kohandada vastavalt oma eelistustele.

7.1.2.1. Meediaaudit

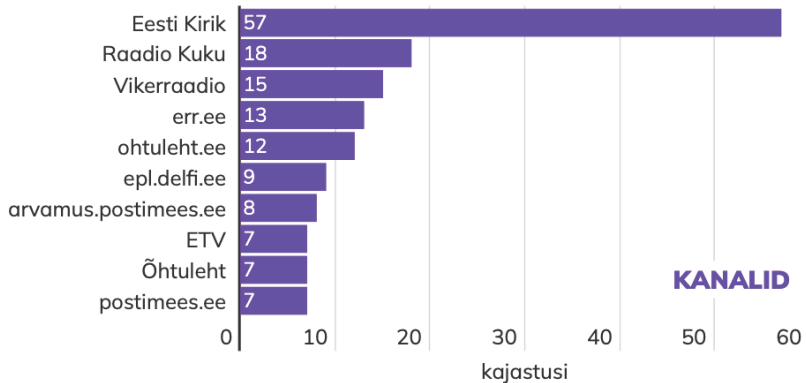
Meediaauditi koostas Balti Meediamonitooringu Grupp

Aruandes kajastatud: Eesti Kirikute Nõukogu – kajastusdünaamika, Eesti Kirikute Nõukogu – meediatüübid, Eesti Kirikute Nõukogu – liikmete meediakajastused.

Milline on olnud kajastusdünaamika kuude võrdluses 2023. aasta jooksul ja võrreldes aastaga 2022.

Ajavahemikus 01.01.2023–31.12.2023 ilmus 250 Eesti Kirikute Nõukogu puudutavat artiklit.

Eesti Kirikute Nõukogu – aktiivsemad meie uudiseid kajastanud kanalid

7.1.3. Eesti Televisioon

EKN ja ERR allkirjastasid 20. detsembril 2022 hea tahte protokoll, kus lepiti kokku, et tehakse igakülgset koostööd Eesti Rahvusringhäälingu televisiooni- ja raadioprogrammides vaimulike mõtiskluste, kristlike päevasündmuste kajastamise, jumalateenistuste ülekannete ning koguduste tööd ja sakraalhooneid käsitlevate saadete tootmisel ja edastamisel.

Siinses aruandes on kirjas hea tahte protokollil põhineva koostöö tulemusel ERRi eetris olnud saated ja mõtisklused. Kõikide ERRi eetris olnud saadete ja hommikumõtiskluste kulud on olnud ERRi kanda.

7.1.3.1. Jumalateenistuste ülekanded ja/või salvestused ERRi telekanalites

Aruande koostas Hannela Lippus, jumalateenistuste produtsent

Jumalateenistuste ülekanded Vikerraadios ja Klassikaraadios 2022

24.02.2023 EV 105 oikumeenilise jumalateenistuse ülekanne Tallinna Toomkirikust

07.04.2023 Suure Reede jumalateenistuse ülekanne Tallinna Kaarli kirikust

09.04.2023 Ülestõusmispühade jumalateenistuse ülekanne Tallinna Oleviste kirikust

24.12.2023 Jõululaupäeva jumalateenistuse ülekanne Viljandi Jaani kirikust

25.12.2023 Esimese jõulupüha jumalateenistuse ülekanne Seitsmenda Päeva Adventistide kogudusest Tallinnas

7.1.3.2. „Tähendamisi”

2023. aastal jätkus ETVs „Tähendamisi” sari tsükliga „Kirik keset küla”. Eetris oli 20 saadet. „Tähendamisi” saatesarja režissöör oli Mati Kark ja toimetaja-saatejuht Aivi Parijõgi. Erinevalt varasemalt koostöös eetrisse jõudnud saadetest on sel aastal tegu täielikult ERRi rahastusel valminud saadetega.

15.01.2023 Sutlepa kabel

22.01.2023 Obinitsa Issanda muutmise kirik

29.01.2023 Kassari kabel

05.02.2023 Emmaste Immanueli kirik

12.02.2023 Pühalepa Laurentsiuse kirik

19.02.2023 Mänspäe kabel

26.02.2023 Reigi Jeesuse kirik

05.03.2023 Kärkla Johannese kirik

12.03.2023 Valga Rooma-Katoliku Pühavaimu kirik

19.03.2023 Nõmme Rahu kirik

26.03.2023 Nõmme Lunastaja kirik

02.04.2023 Varbla Urbanuse kirik

09.04.2023 Mihkli Miikaeli kirik

16.04.2023 Tallinna Püha Siimeoni ja Naisprohvet Hanna kirik

23.04.2023 Narva Aleksandri kirik

30.04.2023 Pühajõe kirik

07.05.2023 Kuressaare Püha Nikolai kirik

14.05.2023 Karja Katariina kirik

21.05.2023 Jämaja Kolmainu kirik

28.05.2023 Põide Maarja kirik

7.1.4. Eesti Raadio

7.1.4.1. Hommikumõtisklused Vikerraadios ja Klassikaraadios

Aruande koostas Kaija Velmet

Vaimulikud hommikumõtisklused on Vikerraadios E–R kell 6.32 ja L, P kell 7.35. Klassikaraadio annab mõtisklusi eetrisse E–P kell 7.15.

Tööpäeviti kell 6.30–6.45 ja nädalavahetusel kell 7.30–7.45 kuulas saadet keskmiselt 55 000 inimest. Kuulajate arv on hommikuprogrammi kuulajate oma 15 minuti lõikes, selle ajavahemiku sisse jäävad ka hommikumõtisklused. Järelkuulamise kaudu kuulati igat saadet keskmiselt 458 korda.

Esinejad aastal 2023:

2023	Kuupäevad eetris	Hommikumõtiskluste pidaja	Konfessioon
Jaanuar	01.–08.01.2023	Philippe Jourdan	RKK
	09.–15.01.2023	Meego Rimmel	EEKBKL
	16.–22.01.2023	Triin Käpp	EELK
	23.–29.01.2023	Hannes Hermaküla	EEVL
Veebruar	30.01–05.02.2023	Ants Tooming	EELK
	06.–12.02.2023	Jaan Tammsalu	EELK
	13.–19.02.2023	Ivo Käsk	SPAKEL
	20.–26.02.2023	Kristel Engman	EELK
Märts	27.02–05.03.2023	Toomas Paul	EELK
	06.–12.03.2023	Ingmar Kurg	RKK
	13.–19.03.2023	Janek Mäggi	EELK
	20.–26.03.2023	Mikk Leedjärv	EELK
Aprill	27.03–02.04.2023	Riina Solman	EEKBKL
	03.–09.04.2023	Mihkel Kukk	EELK
	10.–16.04.2023	Mattias Burghardt	EELK
	17.–23.04.2023	Toomas Lukk	SPAKEL
	24.–30.04.2023	Kaido Soom	EELK
Mai	01.–07.05.2023	Hindrek Taavet Taimla	EMK
	08.–14.05.2023	Tauno Toompuu	EELK
	15.–21.05.2023	Toomas Paul	EELK
	22.–28.05.2023	Einike Pilli	EEKBKL
Juuni	29.05–04.06.2023	Ilmar Tomusk	EEVL
	05.–11.06.2023	Eve Kruus	EELK
	12.–18.06.2023	Kaarel B. Väljamäe	EEKBKL
	19.–25.06.2023	Mihkel Madalvee	EKNK
Juuli	26.06–02.07.2023	Kerstin Kask	EELK

	03.–09.07.2023	Jaan Lahe	EELK
	10.–16.07.2023	Kaija Velmet	EKEK
	17.–23.07.2023	Arho Tuhkru	EELK
	24.–30.07.2023	Mari Vahermägi	EEKBKL
August	31.07–06.08.2023	Antti Toplaan	EELK
	07.–13.08.2023	Toomas Paul	EELK
	14.–20.08.2023	Ain Leetma	RKK
	21.–27.08.2023	Mervi Cederstöm	SPAKEL
September	28.08–03.09.2023	Kristo Hüdsi	EELK
	04.–10.09.2023	Gunnar Kotiesen	EEKBKL
	11.–17.09.2023	Sakarias Leppik	EAÕK
	18.–24.09.2023	Ariel Süvari	EELK
Oktoober	25.09–01.10.2023	Mirjam Järve	EKNK
	02.–08.10.2023	Igor Ahmedov	EELK
	09.–15.10.2023	Hedi Vilumaa	EELK
	16.–22.10.2023	Ivo Unt	EKNK
	23.–29.10.2023	Robert Bunder	EELK
November	30.10–05.11.2023	Tuuli Raamat	EELK
	06.–12.11.2023	Joel Aulis	EMK
	13.–19.11.2023	Toomas Paul	EELK (*kordus)
	20.–26.11.2023	Janek Mäggi	EELK
Detsember	27.11–03.12.2023	Annika Laats	EELK
	04.–10.12.2023	Rein Laaneser	EMK
	11.–17.12.2023	Hannes Hermaküla	EEVKL
	18.–24.12.2023	Tiit Salumäe	EELK
	25.–31.12.2023	Marko Tiitus	EELK

7.1.5. Eesti Kirikute Nõukogu kodulehe statistika

Aruande koostas Riina Sildvee

	Külastajaid (users)	Sessioone (sessions)	Külastusi (pageviews)
jaanuar	410	625	1740
veebruar	922	1218	3061
märts	516	716	1892
aprill	398	539	1369
mai	548	731	1746
juuni	617	796	1722
juuli	406	512	969
august	282	424	1148
september	398	550	1417
oktoober	377	533	1322
november	375	508	1357
detsember	378	557	2907
	5627	7709	20650

Loodetavasti on peatselt valmimas ka EKNi uus koduleht.

7.1.6. Meedia Ümarlaua protokollid

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU

Meedia ümarlaud

29.03.2023

Koht Pastoraat – kodu kristlikele organisatsioonidele; Riia 22a,

Tartu

Algus 11.00

Lõpp 15.00

Juhataja meediatöö konsultant Kaija Velmet

Protokollija Kaija Velmet

Osavõtjad

<i>EKN</i>	peapiiskop Urmas Viilma (Teamsi vahendusel), täitevsekretär Vilver Oras
<i>EELK</i>	Toomas Nigola (Teamsi vahendusel), Regina Hansen
<i>EMK</i>	Marjana Luist (Teamsi vahendusel)
<i>RKK</i>	Marge-Marie Paas
<i>ERR</i>	Aivi Parijõgi
<i>Pereraadio/EAÕK</i>	preester Paavo Paul Pihlak, Mare Pihlak
<i>Eesti Kirik</i>	Liina Raudvassar
<i>Taevas TV 7</i>	Helina-Diana Helmdorf
<i>EKTV</i>	Peeter Võsu
<i>EEKBKL</i>	Ermo Jürma

Kutsutud: EKK (Euroopa Kirikute Konverentsi) Eesti-poolsed korraldajad Triin Käpp ja Laura Vilbiks (EKK assamblee kohaliku kommunikatsiooni juht; Teamsi vahendusel)

Päevakord:

1. Pastoraadi ja Pereraadio ruumide tutvustus
2. EKK assamblee Eestis
3. Jooksvad küsimused ja info
4. Tulevikuplaanid

1. Pastoraadi ja Pereraadio ruumidega tutvumine

Pastoraadi kantselei juhataja Kristiina Mõttus tutvustas Pastoraadi ruume ja nende saamislugu.

1994. aastal hakkas Tartu Teoloogia Akadeemia otsima oma ruume ja selleks loodeti korda teha Tartus Lossi I asuv maja. See plaan aga ei õnnestunud ja töötati rendipindadel. 2018. aastal jõuti vestlustes jälle unistuseni oma ruumidest. Parasjagu rajati Riia kvartalit ning uuriti võimalusi, kas sinna annaks planeerida ka kiriku tööks vajalikke ruume. Jõutigi arendajaga kokkuleppele, et kui 1. juuniks on 100 000 eurot sissemaksiks olemas, arendatakse 1. korrus vastavalt kirikutöö vajadusele. USA annetajatega võeti ühendust ja vajalik summa saadigi kokku. 02.12.2019 koliti sisse. USA abistajate toel makstakse praegu veel laenu, kuid eesmärk on saada laen makstud 2024. aasta lõpuks. Kui ruumide soetamiseks oli sissemaks tehtud, tuli „pildile” Pereraadio, kes otsis uusi ruume. Ruumide plaani tegemisel arvestati juba ka Pereraadio soovidega.

Kokku on pinda 462 m2. Pastoraadi juurde kuulub ka külaliskorter, kus praegu elab Ukraina põgenike perekond. See on alates sõja algusest teine pere, kes seal peavarju leiab.

Pastoraadi sisekujunduse autor on Pille Lausme. Kõige suurem väljakutse oli talle kabeli projekteerimine. Kabel on helikindel ja igal esmaspäeval toimub seal kõigi majatöötajate ühine palvus.

Pereraadio alustas uutes ruumides tööd täpselt samal päeval, kui EV-s kuulutati välja koroonapandeemia, sellest on nüüd kolm aastat. Pereraadio käsutuses on kolm stuudiot.

2. Triin Käpp ja Laura Vilbiks EKK assambleest

<https://2023cecassembly.org/>

EKK eesmärk on olnud koondada Euroopa kirikuid, et kirikute hääl oleks kuulda ja vajadusel oleks organisatsioon, mis suhtleb poliitikutega otse. EKK strateegia: teekonnad rahu poole, organisatsioon tegeleb ka inimõiguste valdkonnaga.

EELK oli üheks EKK asutajaliikmeks läbi kodu-Eesti. Samuti oli üheks asutajaliikmeks Moskva Patriarhaadi Õigeusu Kirik, patriarh Aleksius on olnud üks EKK presidentidest. Kahe õigeusu kiriku suhted on tinginud selle, et ca 20 aastat tagasi külmutas Moskva patriarhaat oma liikmelisuse.

Kuna EKK on Euroopa kirikute assotsiatsioon, on selleaastase assamblee fookuses sõja ja rahu teema Euroopas.

Assamblee toimub 14.–20. juunil 2023 Tallinna Kultuurikatlas. Peaesinejad on Tema Pühadus Oikumeeniline Patriarh Bartholomeus, Saksamaa sotsioloog Hartmut Rosa ja endine Canterbury peapiiskop Rowan Williams.

Programm pandi kokku eelmisel aastal, kuid pidevalt ollakse valmis muudatusteks, sest tegelikult ei tea ju keegi, mis toimub juunikuus Ukrainas.

Korraldajad otsivad veel vabatahtlikke, nt inimesi uksele turvama ja kaela-kaarte kontrollima (ideaalis abipolitseiniku väljaõppega vms), samuti otsitakse inimesi, kes on valmis Tallinnas delegaate sadamas ja lennujaamas tervitama ja tunnevad hästi Tln linna (kus on apteek, kus miski muu).

Assamblee avajumalateenistus toimub Tallinna Jaani kirikus. Pärt Uusberg kirjutab uudisteose „Ema õnnistus”, esiettekande teeb Credo ja Lambertuse koor.

Kultuurikatla katelde saali tuleb assamblee ajal kabel, kus hommikuti on oikumeenilised palvused ja õhtuti mõne EKK liikmeskiriku korra järgi teenistus.

Kui keegi soovib assamblee mõnel üritusel osaleda, peab sellest eelnevalt

rääkima Triinuga, kuna ilma eelneva registreerimise ja kaelakaardita kuhugi ei pääse. Osalemine on tasuline, hinnakirja kui sellist ei ole, iga inimese osalus räägitakse läbi eraldi.

Triin.kapp@eelk.ee – osalemine jms küsimused

Laura.vilbiks@gmail.com – meediaga seonduvad küsimused

Kui keegi soovib intervjuud teha EKK juhatuse liikmetega, küsige kontakte ja see võimalus on olemas. On teada, et „Plekktrummi” saade teeb intervjuu Tema Pühaduse Bartholomeusiga. Kindlasti tuleb eraldi EKK assamblee teemaline esileht e-kirikusse.

EKK-l on uus logo, mis on omaette kunstiteos. Logo ja selle seletusega saab tutvuda EKK kodulehel.

3. Jooksvad küsimused ja info

Marge-Marie Paas: eelinfoks, et 2024. a saab Eesti Apostlik Nuntsiatuur 100-aastaseks.

Mare Pihlak: EAÕK asutati 1923, seega on käimas 100. aasta. Saaremaal tuleb augustis õigeusu festival, sest 150 a tagasi sai Muhus ja Saaremaal valmis kümme kirikut. Marina Treima on selle ettevõtmise eestvedaja. 15.–22. augustil toimub palverännak nende kirikute vahel, igas kirikus toimub midagi. 19.08 on Kuressaare päev.

Paavo Paul Pihlak: Elame nüüd Kuressaares ja on plaan rajada Kuressaarde Pereraadio stuudio. Sellest on mitmed kaastöölised unistanud juba aastaid, nüüd ehk saab teoks. Oleme mõelnud sellele, et Pereraadio juhatuse võiks olla mitte isikukeskne, vaid kirikukeskne. Kuidas seda korraldada?

Urmas Viilma: Üldkoosoleku otsusel saab lisada põhikirja, et kirikud nimetavad juhatusse oma esindaja. EKNi ja Pereraadio juhatused võiksid selles küsimuses kokku istuda.

Peeter Vösu: Eesti Kristlik TV tegutseb projektipõhiselt, oleme teinud saateid ETV-le kirikupühade taustast. Hannes Hermaküla on osutunud väga heaks saatejuhiks, keda kõik aktsepteerivad. Meil on väga rikkalik arhiiv aastast 1991, seda aeg-ajalt teised kanalid kasutavad.

TV7: Saime Raadio 7-st beetakassetid, mida neil ei olnud võimalik vaadata. Need on 1993. aastal ETV jaoks Rootsist tehtud saated, mida ei ole kunagi näidatud. Eesti Kristlik TV digitaliseeris need saated ja nüüd oleme alustanud sarjaga „90ndate pärand”. Igal kolmapäeval on eetris uus osa.

Liina Raudvassar: Eesti Kirik 100. Pidustuste põhiline osa jääb järgmisse aastasse, kuid 1. detsembril 2023 on avaüritus. Teeme selle raames ka anne-

tuskampaania, et annetataks 100 eurot – iga aasta eest üks euro. Toetus läheb kodulehe uuendamisele. EELKS on 169 kogudust, kui iga kogudus panustaks 100 euroga, oleks kodulehe uuendamiseks vajalik algkapital koos.

Augustist alates ilmub Eesti Kirik kolm korda kuus paberväljaandena, veebis jätkub sisuliselt nädalalehena.

Ermo Jürma: Teekäija alustas ilmumist 1904, nii et meie saame järgmisel aastal 120-aastaseks. Kõik sõjaeelsed numbrid on digitaliseeritud (Digar). Sel aastal ilmub Teekäija ajakirja seitse numbrit, mis edasi saab, veel ei tea.

4. Tulevikuplaanid

Järgmine meediatöö ümarlaua kokkusaamine on 2. novembril 2023 algusega kell 11 TV7 ruumides (Ristiku 10, Tallinn).

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU

Meedia ümarlaud

02.11.2023

Koht	MTÜ Taevas TV7 Kristlik Ühing – Ristiku 10, Tallinn
Algus	11.00
Lõpp	15.00
Juhataja	Kaija Velmet
Protokollija	Kaisa Tamme

Osavõtjad

<i>EKN</i>	Täitevsekretär Vilver Oras, meediatöö konsultant Kaija Velmet, meediatöö projektijuht Kaisa Tamme, sekretär Tuulika Pikksaar
<i>EMK</i>	Marjana Luist
<i>RKK</i>	Marge-Marie Paas
<i>Eesti Kirik</i>	Liina Raudvassar
<i>Taevas TV 7</i>	Helina-Diana Helmdorf
<i>EKTV</i>	Peeter Vösu
<i>LifeTV</i>	Valeri Rukovitškin
<i>Siseministeerium</i>	Ilmo Au
<i>Raadio 7</i>	Helle Aan
<i>Kutsutud:</i>	Vjatšeslav Milenin, Barbara Lichtfeldt

Päevakord:

1. Kohtumine Politsei esindajatega petuskeemide leviku takistamise teemal
2. TV7 ruumide ja tööga tutvumine
3. Tagasivaade CEC assambleele
4. Tagasivaade oikumeenilise patriarhi külastusele
5. Tagasivaade EKNi 2023. a Arvamusfestivali arutelule „Väärikas elu lõpp”
6. Ümarlaua liikmete ülevaade päevakajalistest teemadest
7. Järgmise kohtumise info

Helina-Diana Helmdorf tervitab külalisi ja peab alguspalve.
Osalejad tutvustavad end PPA külalistele.

1. Kohtumine Politsei esindajatega petuskeemide leviku takistamise teemal. Kommunikatsiooni arutelu

Põhja prefektuuri kriminaalbüroo raskete kuritegude talituse juht Vjatšeslav Milenin teeb ülevaate petuskeemidest, mis tänapäeval laialdaselt levivad, ning räägib nende sihtrühmadest.

Petuskeemide ohvriks langeb igal aastal väga suur hulk inimesi ja kahjud ulatuvad mitmetesse miljonitesse eurodesse. Skeeme on erinevaid.

Üks viis kelmidel tegutsemiseks on pangapettused ehk kõnede kaudu levivad skeemid. Suur osa kõnedest on täna venekeelsed ja tulevad välismaa kelmidelt. Kasutatakse nõ internetikõnet ehk kuvatakse Eesti suunakoodiga numbrit, millel ei pruugi olla tegelikku omanikku. Kõnedes kirjeldatavaid stsenaariume on erinevaid, kuid põhiline eesmärk on inimeselt raha kätte saada. Kui midagi on juhtunud, tuleks kohe ühendust võtta esmalt kodu-pangaga ning seejärel politseiga.

Investeeringispettused on justkui näilised investeeringivõimalused. Ka visuaalselt kuvatakse mingis keskkonnas inimestele teatud summa. Probleemid hakkavad tekkima siis, kui inimesed tahavad raha välja võtta ning püütakse kätte saada veel teatud makse või deposiiti. Sellised skeemid levivad nt Facebooki või tutvumisportaalide vahendusel.

Õngitsussõnumite kaudu püütakse inimesteni jõuda näiteks pankade või kullerettevõtete nimel. Tavaliselt on tegemist lühikese sõnumiga, millega on kaasas link. Pangad monitoorivad selliseid kandeid väga tähelepanelikult ning võivad kandeid blokeerida.

Peamine ennetus on lähedastega arutamine, rahulikult info kontrollimine ning mitte oma isikuandmete ja paroolide võõrastega jagamine. Inimestel tuleb mõista, et nende telefonis toimuvat on võimalik varastada ja kontrollida. Ka

arvutit tuleks regulaarselt kontrollida, et arvutisse ei oleks midagi kahtlast sattunud.

PPA kommunikatsioonibüroo esindaja Barbara Lichtfeldt on valmis erinevas formaadis infomaterjalidega. On loomisel ka Facebooki leht „Kelmused Eestis”, mis keskendub kelmustega seotud info levikule.

Praktilisi mõtteid PPAGA selleteemaliseks koostööks:

- TV7 eetris intervjuu vormis sellel teemal rääkida
- Jagada kogudustes flaiereid ning nendest ka päriselt rääkida
- Raadiosaadetes intervjuu formaat
- Videoklipid, mida saaksid nii EKN kui kirikud ja üksikkogudused oma kanalites jagada ning saaks ka telekraanidel reklaamida lasta
- Ajalehed ja digiväljaanded saaksid PPA inimesi intervjuuerida või lasta kirjutada artikleid

PPA kontaktid:

Põhja prefektuuri Kriminaalbüroo raskete kuritegude talituse juht **Vjatseslav Milenin** – vjatseslav.milenin@politsei.ee, 53472428

PPA kommunikatsioonispetsialist **Barbara Lichtfeldt** – barbara.lichtfeldt@politsei.ee, 6123153

2. TV7 ruumide ja tööga tutvumine

TV7 kanali juht Helina-Diana Helmdorf annab ülevaate TV7 töö hetkeseisust ja tegemistest.

Tagasisaade CEC assambleele

Juunikuus toimus CEC assamblee, millest kevadises ümarlauas ka räägiti. Võib öelda, et Eesti poole pealt läks assamblee hästi ning meiega oldi rahul. Rahule ei jäädud pigem komisjonide ja sisepoliitika ning hääletustulemused ei olnud sellised, nagu loodeti. Kurb oli, et Eesti meedia ei korjanud teemat üldse üles. Ainuke, mis uudiskünnise ületas, oli oikumeenilise patriarhi külastuse hetk assamblee raames.

Tagasisaade oikumeenilise patriarhi külastusele

Eraldi CECi assambleest tegi visiidi Eestisse oikumeeniline patriarh Bartholomeus. Tema meeskonna poolne korraldus ei olnud ka väga edukas, sest ei kasutatud kirikute platvorme ja EKNi kontakti tema visiidi kommunikeerimiseks. Patriarhiga kohtumine oli väga vabas õhkkonnas, kus 7 meie liikmeskirikut olid esindatud. See külastus oli meediaruumis ka rohkem kajastatud.

Tagasisivaade EKNi 2023. a Arvamusfestivali arutelule „Väärikas elu lõpp”

Nagu igal aastal, osales EKN ka sellel aastal Arvamusfestivalil. Viimastel aastatel oleme keskendunud hingehoiu teemale ja eakatele. Sel aastal jõudsime EKNi juhatusega arutledes elu lõpu teemani. Sellega seotud päevakajalised teemad on hetkel pidevalt jälle uuesti laual nii meediaruumis kui mujal. Tähtsime sellele teemale just ka kiriku perspektiivist natuke tähelepanu pöörata ning tuua välja erinevaid pooli. Meie paneelis olid seekord Meego Remmeli modereerimisel Aime Keis (meditsiinieetika professor), Ines Kerikmäe (Tartu Eluringikeskuse juhataja), Katri Aaslav-Tepandi (Sotsiaalministeeriumi nõunik-kaplan) ja Philippe Jourdan (Rooma-Katoliku kiriku Eesti juht). Arutelu oli väga sisukas ja on saanud väga palju positiivset tagasisidet. Kohapeal olid kuulamas ka paljud ühiskonnategelased ja poliitikud. Kuna ka meediakanalitel ja väljaannetelgi ilmselt teema tuleb siin-seal sisse, siis meie arutelu on järelkuulataav Arvamusfestivali enda podcastis ning Facebook live järelvaadatav lingil: <https://www.facebook.com/Kuldliiga/videos/1006299650494970/?mibextid=YxdKMJ>.

3. Ümarlaura liikmete ülevaade päevakajalistest teemadest

Marge-Marie Paas: Täna vastuvõtu eest TV7-t, mul juba tekkis paar koostöömõtet, mida oma koguduse juhiga arutada. Kasutame sotsiaalmeediat kirikuna üsna palju, samas vaadates, kuidas sotsiaalmeediakanalid on reklaami täis ning see maailm on muutumas. Info upub kanalitesse ning eristuda on väga raske. Mingil korral võiksime seda teemat ka siin seltskonnas arutada. Maadlen üldiselt sellega, et sotsiaalmeedia on muutunud reklaamikanaliks ja sinna läheb nii palju energiat. Ei oska öelda, mis kanalid üldse on alternatiivid. Mis kanaleid konfessioonid üldse kasutavad ning kuidas infot omavahel ja laiemalt jagada? Kui midagi hästi ja kaugeleulatavalt teha, on vaja palju ajalist ja finantsilist ressursi. Kogudustes on nii erinevas vanuses inimesi, et kõigini jõuda on raske. Näen, et kristlik meedia on murdepunktis. Küsin tihti, kui palju peame muude trendidega kaasa minema. Kui oleme siin laua taga koos, siis peaksime küsima, kuidas koos selles kõiges võidelda. Minul oli septembri alguses Vatikani poolt korraldatud ümarlaud *online*'is, kus kogunesid katoliku kirikute meediainimesed. Seal toodi ka välja, et vaimulikele tuleb samuti koostada reeglistik, kuidas keegi ühismedias esineb. Mingid printsiibid peaksid olema paigas. Laiemalt peaksime seda teemat mõtisklema. Vajaksime sisukat diskussiooni, koolitust ja ka väljaspool ümarlaurda olevate inimeste arvamust.

Helina-Diana Helmdorf: Asjad muutuvad kiiresti selles valdkonnas ning ka meie üritame leida seda, mis täpselt vastavas ajahetkes töötaks.

Helle Aan: Tegime mõni aeg tagasi ristmeedia platvormi ka. Inimesed tunnevad, et ei ole ühist kohta, kust infot saada. Meie alustame Raadioakadeemiaga, kus hakkame koolitama vabatahtlikke. Ideaalis sooviks uut seltskonda raadiot tegema. Huvi on hetkel laialdane. Hasartmänguseaduse muudatusega seoses on raadiotes ka rasked ajad. Lisaks igasugused maksud.

Helina-Diana Helmdorf: Meil on samamoodi mure hea muusika kanalis näitamisega. Kõik tuleb ise teha, et ei oleks autoritasudega tegemist.

Liina Raudvassar: Eesti Kirik ei ilmu enam iga nädal paberväljaandena, 3 korda kuus tuleb leht paberikandjal ja 1 kord kuus ainult digiväljaandena. Meie kogemus ütleb, et inimesed hindavad väga paberikandjal lehte, kuid meedia asjatundjad ütlevad, et tulevik on siiski digimeedia valdkonnas.

Peeter Võsu: Teeme projektipõhiselt kristlikke saateid. ETV-s näidatakse meie toodetud kordussaateid, järelikult on varem tehtu hästi välja tulnud. Uusi mõtteid on ka. Viimati Iisraelis käies jäime sõja puhkemise jalgu ja pidime nädal aega hotellitoas veetma. Ootamatult tekkis olukord, kus tegime reportaaže paljudele Eesti väljaannetele ja tootsime meediasisu eksprompt terve nädala.

Marjana Luist: EMK ületas uudisekännise seoses ülemaailmsest metodisti kirkust väljaastumisega. Seoses väljaastumisega oleme viimasel ajal palju tege lenud enda identiteedi küsimustega, ka ajakirjas rõhk identiteedi teemal, et selgitada, et oleme ikka sama kirik ja just see ongi põhjus, miks me üleilmsest kirkust lahkusime. Teeme praegu videosarja, kus Priit Tamm selgitab kirikupühade sisu. Tegeleme endiselt Ukraina põgenikega, põhiteema on nüüd just hingehoid, sest traumad jõuavad alles nüüd pinnale.

Valeri Rukovitškin: Teeme oma tööd minimaalsete kuludega, väga vähe tõlgime, sest lihtsalt ei ole piisavalt vahendeid. Varem dubleerisime palju, tänu sellele on võimalik eetrisse panna kordussaateid. Kõige lihtsam on näidata saateid, mida ei ole vaja tõlkida.

Helina-Diana Helmdorf: Praegu on suurim uudis koostöö vanglate kapla naadiga, teeme ühiselt saatesarja, kus saame intervjuuerida endisi vange, prae guseid kaplaneid ja vanglatöötajaid. Oleme käinud Tartu ja Tallinna vanglas. Meie töö eesmärk on, et vangidel oleks võimalik vaadata TV7 saateid.

4. Järgmise kohtumise info

Pakkuda välja järgmise meedia ümarlaua kohtumiseks 14. märts 2024.

Koht ja kellaaeg täpsustamisel.

7.1.7. Sotsiaalmeedia

Aruande koostas Kaisa Tamme

Eesti Kirikute Nõukogu Facebooki leheküljel loodi 18. mail 2018. Lehekülge haldas aruandeaastal meediatöö projektijuht Kaisa Tamme.

31.12.2022 seisuga oli leheküljel 1001 jälgijat ehk aastaga on lisandunud täpselt 149 jälgijat, kes tunnevad huvi Eesti Kirikute Nõukogu sotsiaalmeedia postituste vastu. Peamised EKNi lehe jälgijad on vanuses 45–54 ning 65+.

2023. aasta jooksul tehti Eesti Kirikute Nõukogu Facebooki lehele 44 postitust, millest kõige populaarsem jõudis 5901 inimeseni. Selleks postituseks oli EKNi läkitus abielu toetuseks. Facebooki lehel on jagatud infot koos pil digaleriidega Eesti Kirikute Nõukogu ja organisatsiooniga seotud ettevõtmiste kohta. Nii leidis kajastamist info töökoosolekutest, Arvamusfestivalist, jumalateenistustest ja nende ülekannetest, kohtumistest ministrite ja teiste riigi esindajatega, oikumeenilise aastapremia üleandmisest jm. Tegemist on võimendava koostööplatvormiga, mis vahendab EKNi ühiseid ettevõtmisi.

7.1.8. Teeliste kirikud

Aruande koostas „Teeliste Kirikud” projektijuht Marko Kaldur

Eesti Kirikute Nõukogu projekti „Teeliste kirikud 2023” eesmärgiks oli tutvustada laiemale huviliste ringile pühakodasid üle Eesti.

Kogudustele ja kirikutele pakuti „Teeliste Kirikud 2023” vahendusel võimalust ajavahemikul 01.05–30.09.2023 hoida oma pühakoja ukсед ajaliselt kauem avatud, samuti leida tutvustavate tegevuste kaudu uusi huvilisi ja külastajaid. Projekti ettevalmistavad tegevused algasid 2022. aasta sügisel, pühakodade avatud hoidmise ajavahemik oli 01.05–30.09.2023. Kokkuvõtvad tegevused koos aruandluse ja uue tegevusaasta planeerimisega toimusid oktoobrist kuni aasta lõpuni.

Projekti oli kaasatud üle 450 pühakoja üle Eesti. Kõik osalevad pühakodad toodi välja mitmekeelses trükises „Teeliste Kirikud 2023”, mida trükiti 7000 eksemplari. Teatmiku maht oli ca 80 lehekülge koos integreeritud kaartidega. Trükisest valdava osa moodustasid pühakodade kirjeldused eesti ja inglise keeles (lühike tutvustus, kontaktandmed, foto, avamisajad jms). Lisaks kajastati trükises Eesti palverännuteid. Samuti toodi eraldi välja majutust pakkuvad kogudused/pühakodad, nagu ka projekti toetajad jm seotud teemad.

Paralleelselt paberväljaandega avaldati kogu informatsioon ka Teeliste

Kirikud koduleheküljel www.teelistekirikud.ekn.ee ja www.kirik.ee. Kodulehel avaldati info lisaks eesti ja inglise keelele veel viies keeles. Pabertrükiseid levitati projektis osalevates pühakodades/kogudustes, turismiinfokeskustes, raamatukogudes jm.

2023. aasta jooksul laekus lisaks Eesti Kirikute Nõukogu poolsele eelarvele erinevatelt omavalitsustelt, toetajatelt ja sponsoritelt „Teeliste Kirikud” projekti toetuseks 3550 eurot. Toetuste maht on aasta-aastalt vähenenud, moodustades 2022. aastal saadud toetustest vaid poole.

On hea meel tõdeda, et Teeliste Kirikud projekt on saanud positiivse vastuvõtu osaliseks ning on mitmes Eestimaa paigas ka kirikut ja kohalikku omavalitsust ühendavaks sillaks.

Samuti on trükisest ja kodulehest kujunenud arvestatav infoallikas kõigile, kel huvi Eesti pühakodade ja nende külastamise vastu. Aastatepikkuse järjepideva töö tulemusena on trükis „Teeliste Kirikud” muutunud paljudele oluliseks infokandjaks, mille uut väljaannet pikisilmi oodatakse.

Suurimaks probleemiks oli jätkuvalt koguduste ja kirikukeskuste vähenenud aktiivsus andmete värskendamisel ning täiendamisel, mistõttu mitme pühakoha kohta käiv informatsioon oli seetõttu minimaalne. Aegunud informatsiooni avaldamise vältimiseks tuleb seetõttu otsustada, kas edaspidi jätta trükisesse ja kodulehele need kogudused/pühakojad, kes pole vaevunud oma andmeid värskendama.

Projekti „Teeliste Kirikud 2024” ettevalmistamisel ning läbiviimisel arvestatakse möödunud aasta(te) kogemusi ja tagasisidet, et muuta pakutav info veelgi mitmekesisemaks, atraktiivsemaks ning suuremat huviliste ringi haaravamaks. Oluline on, et arvestades trükise kasutajate väljendatud huvisid ja soove, et edasised trükised oleks materjalidelt värskemad ning kasutajatele inforikkamad.

7.1.9. Arvamusfestival

Aruande koostas Kaisa Tamme

Nagu juba tavaks saanud, oli Eesti Kirikute Nõukogu esindatud ka 2023. aasta Arvamusfestivalil. EKNi arutelu oli paigutatud Elukaare alale ning seekord oli arutelu teemaks „Väärikas elu lõpp”. Korraldajad kirjeldasid arutelu järgmiselt: „Eutanaasia, abistatud enesetapu ja muud elu lõpuga seonduvad küsimused on aktiivset kajastust leidnud juba mitmeid aastaid. Sooviksime oma arutelul keskenduda sellele, millised on erinevate valdkondade esindajate kogemused ühe elu lõpu väarikaks kujundamise abistamisel, millised on selle valdkonnaga seotud väljakutsed ning kuidas seda teematikat laiemalt käsitleda.”

Arutelul modereeris eetika õppejõud Meego Rimmel ning paneelis osalesid Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonna nõunik-peakaplan Katri Aaslav-Tepandi, meditsiinieetika professor Aime Keis, Rooma-Katoliku kiriku Eesti juht piiskop Philippe Jourdan ning Tartu Eluringi Keskuse juhataja Ines Kerikmäe.

Eesti Kirikute Nõukogu arutelu „Väärikas elu lõpp” Arvamusfestivali Elukaare alal 11.08.2023. Vasakult: Meego Rimmel, Aime Keis, Philippe Jourdan, Katri Aaslav-Tepandi, Ines Kerikmäe.

7.2. Haridus

Aruande koostas Heiki Haljasorg (Hariduse ümarlaua projektijuht)

Projektijuht: Heiki Haljasorg

Konsultant: peapiiskop Urmas Viilma

Töövaldkonna ümarlaua/komisjoni koosseis

Urmas Viilma, EKN

Heiki Haljasorg, EKN

Vilver Oras, EKN

Ilmo Au, Siseministeeriumi usuasjade osakond

Ringo Ringvee, Siseministeeriumi usuasjade osakond
Marko Tiitus (asendaja Jaak Aus), EELK
Liivika Simmul (asendaja Marrit Andrejeva), MPEÕK
Marko Müürisepp, EAÕK
Vilja Lige, EEKBKL
Marjana Luist, EMK
Tiiu Andreas (asendaja Ellen Jallai), EKNK
Rutti Proosa, EKEK
Olga Schihalejev, Tartu Ülikool
Kerstin Kask, UI
Jaan Bärenson, Eesti Piibliselts
Tarvo Siilaberg, EKEL
Toomas Jürgenstein

EKNi teema 2023. aastal: Hea tervis

Haridusvaldkonna eesmärk/ülesanne 2024. aastal: Meie Isa palve

EKNi peaesmärk 2023. aastal: Hea tervis ja haridus

Haridusvaldkonna eesmärk/ülesanne 2024 aastal: Meie Isa palve

Koosolekute toimumise aeg ja koht ning lühike ülevaade käsitletud teemadest ning otsustest

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU HARIDUSE ÜMARLAUD

Talvine hariduse ümarlaud

14. veebruaril 2023 toimus EKNi haridustöö ümarlaud. Päevakorras oli hariduse ümarlauri eelarve, hariduse ümarlauri koostöö religioonisotsioloogia vallas, hariduse kodulehe artiklid ja haridusteemalised videod. Koosolekut juhatas EKNi president, EKNi hariduse konsultant peapiiskop Urmas Viilma, kes pidas ka ava- ja lõpupalvuse.

Sügisene EKNi hariduse ümarlaud

26. septembril 2023 toimus EKNi haridustöö ümarlaud. Päevakorras oli uute ümarlauri toimumise kuupäevade määramine, ülevaade toimunud sündmustest ja kavandatavatest tegevustest, 2024. aasta eelarve ettepanekud ning jooksvad küsimused. Koosolekut juhatas EKNi president, EKNi hariduse konsultant peapiiskop Urmas Viilma, kes pidas ka ava- ja lõpupalvuse. Otsustati esitada EKNi hariduse ümarlauri ettepanekud 2024. aasta EKNi hariduse valdkon-

nas. Pärast ümarlauda kinnitati e-koosolekul ka EKNi hariduse projektide konkursside statuut ja taotlusvorm koostöös EKNi juhatusega.

Sündmuste ja tegevuste kronoloogia

01.02.2023 – usundiõpetuse olümpiaad

14.02.2023 – toimus kevadine EKNi hariduse ümarlaud

05.06.2023 – Riigikogu hoones näituse „100 aastat esimesest rahvahääletusest. Religioonialane haridus enne ja nüüd” avamine

26.09.2023 – toimus sügisene EKNi hariduse ümarlaud

Töövaldkonna sisuline aruanne

21.12.2023

EKNi hariduse kodulehel <http://haridus.ekn.ee/video/> on ilmunud põnevad videod

Eesti Kirikute Nõukogu hariduse kodulehele lisandus sellel aastal 40 uut videot. Teemad oli seotud religiooniõpetusega, Võrumaa, Põlvamaa ja Tallinna kirikutega. Kuulata saab ka kaunist muusikat. Kõige vaadatamad videod sellel aastal tehtutest olid „Niguliste kirik” (371 vaatamist; saatejuht Heiki Haljasorg, saatekülaline Merike Kurisoo) ja „Judaistlik pühakoda Tallinna sünaagogi näitel” (360 vaatamist; saatejuht Joel Siim, saatekülaline rabi assistent Ilja Šmorgun, saate toimetaja Heiki Haljasorg). EKNi hariduse Youtube’i kanalite tellijate arv jätkas ka sellel aastal kasvamist. Kokku on EKNi hariduse kodulehel 260 videot. Videotes on esindatud ja kajastatud kõiki Eesti Kirikute Nõukogu kümmet liikmeskirikut (EELK, EEKBKL, EMK, RKK, EKNK, AKEL, AAK, EAÕK, MÕEÕK, EKEK). Läbi aastate tehtust on vaadatavuselt kõige populaarsemad: „Hariduslike erivajadustega õpilaste aitamine” (2000 vaatamist), „Õndsaks saamisest ning usust ja mõistusest” (teoloogiadoktor Arne Hiob; 1300 vaatamist), „Õndsaks saamisest ning usust ja mõistusest” (ülempreester Mattias Palli; 908 vaatamist), „Prangli saar” (876 vaatamist), „Tallinna Oleviste kirik” (805 vaatamist), „EELK Ruhnu kirikud” (774 vaatamist), „Õndsaks saamisest ning usust ja mõistusest” (metropoliit Eugeni; 765 vaatamist) ja „Tallinna Piiskoplik Toomkirik” (594 vaatamist).

21.12.2023

EKNi hariduse kodulehel (<http://haridus.ekn.ee/artiklid/>) on ilmunud huvitavad artiklid

Eesti Kirikute Nõukogu hariduse kodulehele lisandus sellel aastal 10 uut artiklit. Artiklite pealkirjad on „Püha Tarkuse Kool” (Roman (Roland) Tõnisson),

„Intervjuu Malta Ordu suursaadikuga Eestis – Tema Ekstsellents Manfred L. Ritter Mautner von Markhof”, „Vaimsest tervisest: Intervjuu Eleri Viinalasiga”, „Kasvamine Püha Johannese Koolis” (Karmen Kaukver), „Usuõpetuse referendum 100: kogemus ja õppetunnid” (Rain Soosaar), „Mõtteid kristlikust kasvatuses perekonnas 21. sajandi esimesel poolel” (Vilja Lige), „Kui usuõpetuse referendum toimuks 100 aastat hiljem, siis mis oleks tulemus?” (Laur Lilleoja), „Väärtuskasvatus Tartu Luterlikus Peetri Koolis” (Õilme Saks), „Kovisioon kui praktiline tööriist kristliku hariduse ja kasvatuses toena” (Marjana Luist) ning „101 aastat Kõrgemat Usuteaduslikku Seminari” (Einike Pilli).

15.12.2023

Õppematerjalid kursusele „Eesti usuline maastik”

Koostatud õppematerjalid on jätk Marietta Alliksaare projekti „Õppematerjalid kursusele „Eesti usuline maastik seitsme konfessiooni näitel”” raames valminud materjalidele. Originaalmaterjalid koos metoodika täpsema kirjeldusega leiab <https://marbled-forest-7ce.notion.site/ppematerjalid-kursusele-Eesti-usuline-maastik-5eeefa28a81e47869a55533243e588af>. Lisamaterjalid asuvad <https://marbled-forest-7ce.notion.site/ppematerjalid-kursusele-Eesti-usuline-maastik-lisamaterjalid-a193b23f45b04d7894fa59b8969b61c2>. Lehekülg on internetis avalikult kättesaadav. Õppematerjalides on kasutatud nimetatud magistriprojekti metoodikat ning uued materjalid on koostatud koostöös originaalautoriga. Õppematerjal käsitleb lähemalt kümnet usundit või maailmavaadet. Suuremate usundite puhul on võimalik valida kahe teema vahel. Väiksemate uskkondade puhul on vaatluse all üks teema. Nagu koolitunde planeerides, tuli ka neid materjale koostades teha valik, mistõttu on kõrvale jäänud näiteks Bahá’i kogudused, Armeenia kirik, Elu Sõna kogudus jt. Siiski on kursus „Eesti usuline maastik” nüüd valdavas osas õppematerjalidega kaetud. Õppematerjalid on koostatud originaalmaterjalide ülesehitust järgides ehk iga teema kohta on koostatud neli aruteluküsimust, kaks juhtumianalüüsi kohta ning kaks üldise diskussiooni küsimust, mis pakuvad võimalusi lahata sama teemat laiemas kontekstis. Mõne küsimuse juures on ka lisaküsimused. Tulenevalt magistriprojekti retsensendi tagasisidest on küsimuste juurde lisatud ka tähed, mis perspektiivist on küsimusi mõeldud. Materjalide juures on ka näidisülesanded, mida saab kasutada valmis kujul või millest inspiratsiooni ammutada. Õppematerjalid on koostatud järgnevate usundite või maailmavaadete kohta: judaism, islam, budism, maausulised, uus vaimsus, mittereligioossed maailmavaated, satanistid, Jehoova tunnistajad, Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik ja krišnaidid.

01.12.2023

EKN toetas Eesti Kristlike Erakoolide Liitu

2023. aastal korraldas Eesti Kristlike Erakoolide Liit kaks üldkoosolekut/teabepäeva ja kaks koolitust liikmeskoolide juhtkondade liikmetele. Kevad-poolaasta üldkoosolek/teabepäev toimus 4. mail Tallinnas Püha Johannese Koolis, sellele eelnes tutvumine kooliga. Koosolekule järgnes ühislõuna ja koolitus „Terviklik ning teadlik juhtimine järjest kiiremini muutuv väliskeskkonnas” (lektor Mihkel Tammo). Sügispoolaasta üldkoosolek/teabepäev toimus 16. novembril Pärnu Kristlikus Erakoolis, sellele eelnes tutvumine kooliga. Koosolekule järgnes ühislõuna ja koolitus „Koolijuhi pealisülesannetest” (lektor Andres Laanemets).

26.09.2023

Sügisene EKNi hariduse ümarlaud

26. septembril toimus EKNi haridustöö ümarlaud. Päevakorras oli uute ümarlaua toimumise kuupäevade määramine, ülevaade toimunud sündmustest ja kavandatavatest tegevustest, 2024. aasta eelarve ettepanekud ning jooksvad küsimused. Koosolekut juhatas EKNi president, EKNi hariduse konsultant peapiiskop Urmas Viilma, kes pidas ka ava- ja lõpupalvuse.

05.06.2023

Riigikogu hoones näituse „100 aastat esimesest rahvahääletusest. Religioonialane haridus enne ja nüüd” avamine

5. juunil toimus Riigikogu hoones näitus „100 aastat esimesest rahvahääletusest. Religioonialane haridus enne ja nüüd”. Näituse avamisele järgnes konverents. Sündmusel osales 50 inimest. Kohaletulnuid tervitasid Lauri Hussar ja Tõnis Lukas Riigikogust, Urmas Viilma EKNist, Ülle Matsin Teadus- ja Haridusministeeriumist, Raivo Küt ja Ilmo Au Siseministeeriumist. Konverentsil oli kolm ettekannet: „1923. aasta rahvahääletus ja usuõpetus Eesti omariikluse esimestel aastakümnetel” – Priit Rohtmets (Tartu Ülikooli kirikuloo kaasprofessor, EELK Usuteaduse Instituudi kirikuloo professor); „Rahvahääletus kui demokraatia tööriist” – Hent-Raul Kalmo (Vabariigi Presidendi õigusnõunik) ja „Religioon sekulaarses koolis: Euroopa riikide lahendused” – Olga Schihalejev (Tartu Ülikooli religioonipedagoogika kaasprofessor). Ettekannetele järgnes paneelarutelu „Millist religioonialast kirjaoskust on vaja sekulaarses ühiskonnas elavatel noortel?” Arutelus osalesid usundiõpetuse olümpiaadi finalist Elisabeth Sild, haridusministeeriumi esindaja, siseministeeriumist Ringo Ringvee, mittereligioossuse uurija Atko

Rommel, folklorist Marju Kõivupuu, EKNi asepresident Philippe Jourdan ja konverentsil osalejad. Arutelu juhtis Olga Schihalejev.

14.02.2023

Talvine hariduse ümarlaud

14. veebruaril toimus EKNi haridustöö ümarlaud. Päevakorras oli hariduse ümarlaua eelarve, hariduse ümarlaua koostöö religioonisotsioloogia vallas, hariduse kodulehe artiklid ja haridusteamalised videod. Koosolekut juhatas EKNi president, EKNi hariduse konsultant peapiiskop Urmas Viilma, kes pidas ka ava- ja lõpupalvuse. Koosolekul osales 14 inimest.

01.02.2023

Usundiõpetuse olümpiaad

Eelvoor toimus 1. veebruaril 2023 usundite tundmise testina, mida õpilased said teostada koolis. Olümpiaadi lõppvoor kutsuti eelvoorust registreerunud 25 koolist ja 118 õpilase seast 14 parimat. Lõppvoor toimus Tartu Ülikoolis 17.–18. märtsil. Edasijõudnute teadmised pandi Tartus proovile kolmes voorus. Esmakordselt oli kavas kodus ette valmistatud kõne ja selle kaitsmine. Osalejad said valida nelja teema vahel: „100 aastat usuõpetuse referendumist – millist usulist kirjaoskust vajab tänane noor?“, „Religioon: rahu looja või sõjaõhutaja?“, „Kas uueks religiooniks võiks olla hoopis unustatud vana?“ või „Kes on religiooni suunamudija(d)?“. Esimese päeva võistluslik osa lõppes eelvoorust keerulisema usundite tundmise ja analüüsimise testiga. Teisel päeval toimus debativoor, kus hinnati kiiret mõtlemist, mõtteselgust, analüüsi-, seoste loomise ja argumenteerimisoskust, samuti sisukate küsimuste esitamise oskust. Osalejad said paari peale loosiga teema ja seisukoha, mille poolt nad argumenteerima pidid. Olümpiaadi üldvõidu ja esikoha 12. klasside arvestuses sai Artur Skatškov (Kohila gümnaasium, juhendaja Nele Aus), teisele kohale tuli Roosi Katarina Värvi (Tallinna reaalkool, juhendajad Madis Somelar, Kai Kiudsoo-Värvi), kolmanda koha pälvis Joonas Markus Meieorg (Tallinna 32. keskkool, juh Ulla Herkel), neljanda koha Elisabeth Sild (Läänemaa ühisgümnaasium, juh Karl Hein), viienda koha Sander Metsis (Miina Härma gümnaasium, juh Kätlin Liimets). Klasside arvestuses võitsid Jano Bettler (10. kl), Roosi Katarina Värvi (11. kl) ja Artur Skatškov (12. kl). Olümpiaadi toimumist rahastas Haridus- ja Teadusministeerium, koordineeris Tartu Ülikooli teaduskool ning toetasid Tartu Ülikooli usuteaduskond, Siseministeerium ja Eesti Kirikute Nõukogu.

Koolikaplanid

Seisuga 31.12.2022 on koolikaplanid teadaolevalt järgmistes koolides:

- Kaarli Koolis Kaisa Kirikal
- Püha Johannese Koolis ülempreester isa Toomas Hirvoja
- Püha Miikaeli Koolis isa Pedro Cervio
- Tartu Katoliku Hariduskeskuses isa Miguel Angel Arata Rosenthal
- Tartu Luterlikus Peetri Koolis Marek Roots
- Põlva Jakobi Koolis Toomas Nigola
- Tallinna Toomkoolis Arho Tuhkru ja Joel Siim
- Tartu Ülikoolis Tõnu Lehtsaar

Tartu Kristliku Põhikooli (nende esindajad ei kuulu EKNi), Pärnu Kristliku Erakooli, Narva Õigeusu Kooli ja SSF Püha Johannese Kooli kodulehel ei ole kaplaneid mainitud.

Töövaldkonna saavutused

- usundiõpetuse olümpiaad
- valmis EKNi hariduse projektide konkursside statuut ja taotlusvorm
- valminud on EKNi hariduse kodulehel 10 artiklit
- valminud on EKNi hariduse kodulehel 40 videot

Töövaldkonna puudujäägid ja põhjused

EKNi ümarlaua liikmeid on 31.12.2023 seisuga 17. Osa EKNi liikmeskirikuid on EKNi hariduse ümarlinal kahjuks esindamata.

Ettepanekud tulevikuks

Viia ellu EKNi arengukava hariduse tegevuskava

7.3 Religioonisotsioloogia

Aruande koostas Laur Lilleoja

2023. aastal jätkusid religioonisotsioloogia töövaldkonnas erinevad, peamiselt uuringu „Elust, usust, usuelust 2020” (EUU) tulemuste analüüsimisele ning populariseerimisele suunatud tegevused. Nii uuringu tulemusi kui ka selle potentsiaalseid kasutusvõimalusi tutvustati korduvalt nii erialastes loengutes kui ka meedia vahendusel. 2023. aasta suveks planeeritud EUU tulemuste keskenduva Usuteadusliku Ajakirja erinumbri avaldamine lükkus erinevatel asjaoludel 2024. aasta esimesse kvartalisse. Alanud aastal on plaanis alustada ka järgmise EUU küsitluse ettevalmistustega.

2023. aasta lõpuks oli „Elust, usust, usuelust” uuringu andmeid EKNi kodulehe vahendusel alla laaditud 205 korral. Kõige enam on andmeid kasutatud kirikutöö (56 korda) ning õppetöö (54 korda) kontekstis, 48 korda on kasutus olnud seotud teaduslike eesmärkidega, 35 korda isiklikust huvist ning 11 korda ajakirjanduslikel eesmärkidel.

7.4 Kaplanaat

7.4.1 Kaitseväe Kaplaniteenistus

Aruande koostas Kaitseväe peakaplan major Ago Lilleorg

Sissejuhatus

Kaitseväe (KV) kaplaniteenistuse ülesanne on toetada erialase pädevusega kaitseväe isikkoosseisu ja vajadusel nende pereliikmeid sõltumata nende religioosest kuuluvusest. Kaplaniteenistuse alguseks kaitseväes loetakse 22. veebruari 1919, see taastati Eesti taasiseseisvumise järel 5. juulil 1995. aastal.

Alates 2021. aastast toimib KV kaplaniteenistus peamiselt reservteenistusena. Kaplanite teenimist kaitseväes korraldab peakaplan major Ago Lilleorg.

Kaitseväe kaplaniteenistuse koosseis

KV kaplaniteenistuses on 13 EELK vaimulikku, 2 EAÕK vaimulikku, 3 EKNK vaimulikku, 4 EEKB Liidu vaimulikku ja 1 EMK vaimulik – kokku 23 vaimulikku. Reservkaplani ametikohad on täidetud ca 90% (seisuga 31.12.2023). Lähiajal liiguvad mitmed kaplanid vanuse tõttu ehk muul põhjusel teenistusest välja või roteeruvad, mistõttu on vaja ette valmistada kaplanite täiendust nii Kaitseväele kui Kaitseliidule. Kaitseväes reservkaplanite arv lähiaastatel pigem pisut kasvab.

Peakaplani strateegilises fookuses 2023. aastal

Vastavalt 2023. aasta eesmärkidele olid möödunud aasta põhipingutuseks järgmised tegevussuunad:

- **Uute kaplanite leidmine.** Kaplaniteenistuse ja reservkaplani funktsiooni tutvustamine tsiviilvaimulikele eesmärgiga värvata uusi kaplaineid ja tagada kaplaniteenistuse toimepidevus kaitseväelaste toetamisel. 2023. aasta jooksul korraldati kolm vaimulikele suunatud kaplaniteenistust tutvustavat üritust:

Tapal, Tallinnas ja Võrus, kus osales kokku ligi 40 tsiviilvaimulikku.

• **Kaplanite erialakursus.** Kaplani eriala kursuse ettevalmistamine ja läbiviimine, eesmärgiga valmistada ette uusi reservkaplaneid KV ja KL üksustele. Kursusel osales 13 vaimulikku, kes said baasettevalmistuse kaplaniülesannete täitmiseks. Kursus toimus 2023.–2024. aastal kolme sessioonina erinevates KV ja KL linnakutes. Kursuse lõpetamine on planeeritud 2024. aasta veebruaris. Kursus viidi läbi KV ja KL kaplaniteenistuse koostöös. Enamik lõpetajaid on valmis alustama reservkaplani teenistust KV-s või KL kaplanina. Järgmine erialakursus on plaanis 2024. aasta II pooles.

• **Kaplanite sõjaaja ülesanded.** Kaplaniteenistuse ja struktuuriüksuste kaplanite kriisi- ja sõjaaja ülesannete ja tegevuste määramine ja täpsustamine.

Reservkaplanite teenimine 2023. aastal. Reservkaplanite panus KV-s on kahetasandiline:

a. Osalemine õppustel. Kuna kaplaniteenistus toetub reservkomponendile, siis on sedavõrd suurem rõhk reservkaplanite osalemisel reservõppe kogunemistel ja teistel staabiga seotud harjutustel. Suurõppusel Kevadtorm 2023 osales 8 kaitseväge reservkaplanit, kes harjutasid koos oma reservüksusega imiteeritud sõjaaja keskkonnas. Kevadtorm 2023 jooksul viidi läbi 4 välipalvust (osaliselt armulauaga) ja üle 20 hingehoidliku vestluse. Kaplanite põhipingutuseks oli langenute hooldusega seotud tegevuste harjutamine, sh välimatuse läbiviimine maastikul.

b. Käsunduslepinguga oma rahuaaja üksuse juures teenides. Käsunduslepinguga oli eelmisel aastal seotud kokku 6 kaplanit, kes vastavalt üksuse vajadusele ja oma võimalustele osalevad oma koduüksuse elus ja tegevustes. Vanemkaplan reservkolonelleitnant Gustav Kutsar panustas lepingu alusel kaplani erialakursuse läbiviimisesse. Kaplanite käsunduslepingutega tagatud maksimumkoormus kõikus 32–80 tunni vahel ühe kuu jooksul. Käsunduslepingu puhul on peamisteks mõõdikuteks üksusega koosoldud aeg, kas siis kasarmus, õppusel maastikul või väljaõppel osaledes. Just selles keskkonnas luuakse usaldus, tekivad vestlused ja kaplan saab pakkuda hingehoidu kohaloluga teenimise (*ministry of presence*) kaudu. Allolev tabel annab koondülevaate kuue kaplani käsunduslepinguga panustatud tegevustest ja tundide või kordade arvust ajavahemikus 01. jaanuar – 31. detsember 2023:

Tegevused	Tundide arv
Hingehoidlikud vastuvõtud, sh sõdurite ja isik-koosseisu külastamine kasarmutes ja teenistuskohadel	445 tundi
Osalemine üksuse staabikoosolekutel ja teistel nõupidamistel	170 tundi
Admin. tegevused ja kontoritöö (ettevalmistus kõnedeks, kõnelusteks, aruanded, suhtlemine arvuti ja telefoni kaudu)	862,5 tundi
Väljaõppe läbiviimine (loengud)	156 tundi
Üksusega koos maastikul väljaõppel osalemine	208 tundi
Kõne või palve rivistusel	134,5 tundi
Kaplaniteenistuse ettevõtmistel osalemine (koordinatsioonikoosolek, õppepäevad, peakaplani poolt antud ülesande täitmine vms)	312 tundi
Vaimulikud talitused (palvused, jumalateenistused)	83 tundi
Kriisijuhtumite lahendamine	21 tundi (ei sisalda peakaplani)
KOKKU	2392 tundi

Koondülevaade kuue kaplani käsunduslepinguga panustatud tegevustest ja tundide arvust ajavahemikul 01. jaanuar – 31. detsember 2023.

Kaplanite erialane väljaõpe, sõjaline väljaõpe ja täiendõpe

Eriala väljaõpe. Kaplanite regulaarsed väljaõppepäevad on viimastel aastatel toimunud 2 korda aastas koos KL kaplaniteenistusega. Suurõppuse Kevadtorm eel toimusid õppepäevad Tapal (18.–19. aprill 2023), Püha Martini päeva tähistamiseks novembri alguses (6.–7. november) Kaitseliidu koolis Alu mõisas.

Sõjaline väljaõpe. Sõjalise väljaõppe (pataljoni staabiohvitseri kursus) läbis 5 kaplanit, kellest kaks olid KV reservkaplanid (Veljo Kaptein ja Lea Jants).

Mõlemad said seejärel ka auastme ülendust: kaplan Kaptein ülendati kapteniks ja Lea Jants leitnandiks. Auastme ülendust said möödunud aastal kaplan Jaan Nuga, kes ülendati leitnandiks, ja kaplan Ago Lilleorg, kes ülendati majoriks. Täiendõppe osas väljaõpet 2023. aastal ei toimunud, selleks ei jätkunud aja-ega inimressurssi.

Kaplanite tegevuse neli mõõdikut

Mõõdik/tegevus	Arv (kord)	Kommentaar
Usulised talitused (kõne/palvus rivistusel, mälestustalitus, palvus, jumalateenistus)	119	Käsundilepinguga: 83 Vabatahtlikkuse alusel: 19 Õppusel: 6 Peakaplan: 11
Hingehoidlikud vestlused	315	Käsunduslepinguga: 278 Õppusel: 30 Peakaplan: 7
Matused	5	Käsunduslepinguga: 2 Peakaplan: 3
Abielu registreerimisi	2	Peakaplan: 2

Rahvusvaheline koostöö. Peakaplanite konverentsil esindas kaitseväe kaplanteenistust kol-Itn Aivar Sarapik (14.–17. veebruar). Peakaplan Ago Lilleorg osales koos KL peakaplaniga Läänemere kaplanite konverentsil Poolas (08.–11. mai). Eestit külastas UK Maavägede kindral-kaplan Michael D. Parker (27.–29. juuni), mille käigus arutati edasisi koostööplaane, kohtuti Kaitseväe juhataja kindral Martin Heremiga ja EKN presidendi peapiiskop Urmas Viilmaga. Peakaplan esindas kaplanteenistust välisriigis kokku 5 korral.

Koostöö teiste tugistruktuuridega. Koostöös peapsühholoogi Kaidi Kiisiga viis peakaplan struktuuriüksuste ülematele läbi kriisihaldamise koolitusi (3 korda aastas), mille hulka on kuulunud ülemate ettevalmistus erakorralise kriisijuhtumi puhul tegutsemiseks, sh surmateate viimine lähedastele, milles kaplanil on oluline roll.

Peakaplani peamised tegevussuunad 2024. aastaks

- Tühjade reservametikohtade mehitamine ja uute ametikohtade loomine ning tsiviilvaimulike värbamine reservkaplaniteks.
- Reservkaplanite erialakursuse nr II ettevalmistamine ja läbiviimine (2024. aasta II poolel).
- Kaplanite erialakursuse lõpetajate integreerimine KV üksustesse ja nende mentortoe pakkumine oma rolli sisseelamisel.
- Reservkaplanite erialane toetus, mis seisneb (1) kaplanite tihedamas sidustamises oma koduüksusega, (2) õppuste raames kaplanitele konkreetsete ülesannete ja läbiharjutamist vajavate ülesannete sõnastamises, (3) kaplanite koduüksuse spetsiifikast lähtuva toetusvajaduse kaardistamine ja kaplani ülesannete täpsustamine, selleks et kaplani teenimine vastaks konkreetse üksuse vajadusele ja ootusele.

Kokkuvõte

KV Kaplaniteenistus jätkas 2023. aastal oma tööd etteantud tingimustes. 2023. aasta märksõnaks on olnud uute vaimulike kaasamine reservkaplanitena ja nende koolitamine, samuti töö reservstruktuuriga, et tagada valmisolek, kui peaks olema vaja koos oma üksustega Eestit kaitsta. Töö sellel suunal jätkub ka algaval aastal. Olen tänulik igale vaimulikule, kes on kaplanina panustanud kaitseväelaste teenimisele ja toetamisele, eriti tänulik nendele, kes on möödunud aastal olnud kontaktis oma koduüksusega kas telefoni teel, vabatahtlikult panustades, õppusel osaledes või käsunduslepinguga panustades.

7.4.2 Kaitseliidu kaplaniteenistus

Aruande koostas Peeter Paenurm (Kaitseliidu peakaplan, kapten (res))

Sissejuhatus

Kaitseliit on vabatahtlik riigikaitseorganisatsioon, mille ülesanne on tagada Eesti Vabariigi iseseisvus ja territoriaalne terviklikkus. Kaitseliidu liikmed panustavad vaba tahte alusel oma oskusi, teadmisi ja aega Eesti kaitseks. Samadel alustel saavad ka vaimulikud kuuluda Kaitseliitu ja vabatahtlikuna panustada riigikaitseks oma pädevuse, pühendumise ja töövahenditega – vaimuliku teenimise ja toetusega.

Kaitseliidu kaplaniteenistus tähistab aastapäeva koos Kaitsevägega 22. veebruaril. Teine kaplanitele oluline tähtpäev on piiskop Martini mälestuspäev – 11. november.

Ülevaade Kaitseliidu kaplaniteenistusest

Organisatsioon. Kaitseliidu kaplaniteenistuse moodustavad EKN liikmeskirikute vaimulikud, kes on Kaitseliidu (sh Naiskodukaitse) tegev- või toetajaliikmed. Rahuaegses tegevuses on Kaitseliidu kaplanid erialapealiku staatuses. Igas malevas on malevakaplani ametikoht. Kui malevas on veel teisi vaimulikke, tegutsevad nad malevkonna või üksikkompanii kaplanina või vikaarkaplanina. Kaitseliidu kaplanile on seatud sarnaselt Kaitsevæega samad eeldused ja nõuded. Erandolukorras on Kaitseliit rakendanud kirikujuhi volitusel ordineerimata kiriku kaastöölisi (jutlustaja, lugeja, ministrant), kellel on teoloogiline haridus ja vajalik erialane ettevalmistus. Nad saavad tegutseda oma volituste piires ja vastutava kaplani juhtimisel.

Kaitseliidu kaplani ülesanne on olla erialaspetsialistina teenimise kaudu nõuandja ülemale ja isikkoosseisule religiooni, moraali ja eetika küsimustes, et hoida isikkoosseisu ja organisatsiooni kerkstust (*Usuvabaduse tagamine Kaitseliidus ja kaplaniteenistuse kontseptsioon*. 2021). Kaplanitööd iseloomustab viis tegevussuunda: religioosne teenimine, eetilise võimekuse ja väärtuste kasvatamine, psüühilise vastupanu ja moraali tugevdamine, langenute väärika kohtlemise tagamine ja jätkusuutlikkuse (tahe Eestit kaitsta) toetamine.

Kaitseliidu kaplaniteenistuse koosseisus oli 2023. a lõpu seisuga 42 Kaitseliidu tegev- ja toetajaliikmest vaimulikku ja 4 ilmikabilist, kokku 46. Neist 7 on pensionil või pensioniealised. Kaplaniteenistusega liitus aasta jooksul 5 inimest. Üks pastor, kes ei olnud enam EKN liikmeskiriku vaimulik, lahkus Kaitseliidust ja on kaplanaadist välja arvatud. Kaplanite ja ilmikteenijate kaudu on esindatud 6 EKN liikmeskirikut: EELK, EAÕK, EMK, EEKBKL, EKNK, RKK. Kõige suurem protsent on EELK vaimulikke. MPEÕK vaimulikud Kaitseliidus ei tegutse.

Vabatahtlikud kaplanid oma töö eest tasu ei saa (v.a õppused, kui ametliku kutse alusel osalejatele makstakse vastavat õppusetasu). See seab ka piirid kaplanite töökoormusele. Omakorda tuleb kaplanite kaasamisel arvestada, et nädalavahetuse väljaõppeüritused on just samal ajal, kui kaplan peab oma koguduses teenistusi ja talitusi.

Juhtimine. Vabatahtlike kaplanite tegevust koordineerib ja motiveerib peastaabis töötav Kaitseliidu peakaplan, kelle ülesanne on korraldada väljaõpet, täiendkoolitust, uute kaplanite värbamist, kaplanaatide ja rahvusvahelist koostööd, tegevuse planeerimist ja aruandlust, samuti teenib ta Kaitseliidu ülestel sündmustel ja on peastaabi isikkoosseisu kaplaniks.

Kaitseliidu peakaplanina teenib aastast 2022 Peeter Paenurm, kapten (res), EELK preester, ordineeritud 1991. Aruandeaastal toetas peakaplan Kaitseliidu

oluliste sündmuste tähistamist, sh korraldas oikumeenilise jumalateenistuse võidupühal Viljandi Jaani kirikus, Kaitseliidu 105. aastapäeval Tartu Jaani kirikus ja 4 korral Eesti Sõjameeste Mälestuskirikus Toris, pidas välipalvuse võidupüha paraadil ning teistel Kaitseliidu pidulikel tseremooniatel. Soomepoiste kaplanina pidas aruandja 4 mälestushetke Metsakalmistul soomepoiste memoriaalis. Muu peakaplani tegevus kajastub aruandes kaplanite tegevuse koondstatistikas. Suuremateks kordaminekuteks võib pidada Kaitseliidule matusejuhendi koostamist, uute kaplanite koolitamist ja Kaitseliidu ülemate memoriaali rajamist Tallinna kaitseväe kalmistul.

Väljaõpe. Aruandeaastal toimus koostöös Kaitseväge kaplaniteenistusega 2 kaplanite koolituspäeva, millel on osalenud 33 kaplanit. Oktoobris käivitus uutele kaplanitele Kaitseväge ja Kaitseliidu ühine baasõpe. Korraldati 2 kaplanite erialakursuse õppenädalat, viimane õppenädal jaanuaris 2024.

Kolm Kaitseliidu kaplanit lõpetas pataljoni staabiohvitseri kursuse spetsialistile (PSKOS) ja nad said nooremleitnandi auastme. Kaks kaplanit osales Soome kaitseväge kaplaniteenistuse korraldatud rahvusvahelisel noorte kaplanite nädalasel kursusel (IYCC) Helsingis.

Varustus. Kaitseliit andis aruandeaastal välja 4 erineva sisuga visiitkaardi formaadis ja värvitrukis palvekaarti (1000 eks). Kasutatud on nii *Eestimaa kaitstva palveraamatu* tekste kui ka uusi sõjameeste palveid. Palvekaardid on mõeldud kaplanitele tervituse ja õnnisussoovina jagamiseks, kui nad kohutavad inimestega õppustel ja muudes olukordades. 2022. a ilmunud palve- ja käsiraamatust *Eestimaa kaitstva palveraamat* tehti ka täiendav tiraaž (300 eks).

Koostöö. Kõige olulisem ja aktiivsem on koostöö Kaitseväge kaplaniteenistusega, kuna paljud ülesanded, tegevussuunad ja koolitusvajadused on ühised. Aruandja hindab kõrgelt ka kaplanaatide ühiskohtumisi EKN ruumides. Peakaplanite omavaheline infovahetus ja üksteise teemadele kaasamõtlemine tugevdab kaplanaatide koostööd ja on inspiratsiooniks oma töö korraldamisel. Kaplanaatide ümarlaud võiks olla ka heaks sillaks EKN koostöö tasandil, mis aitab kirikute esindajatel aru saada kaplanaatide tegevusest, vajadustest ja potentsiaalidest. Olulisteks koostööpartneriteks kaplaniteenistusele on EKN liikmeskirikute kõrval ka Eesti Sõjameeste Mälestuskirik Toris, Eesti sõjamuuseum, Vabadusvõitlejate Liit, Eesti Muinsuskaitse Selts ja Vabadussõja Ajaloo Selts.

Rahvusvaheline koostöö toimus eeskätt Läänemere maade kaplanite konverentsi kaudu (2023. a konverents toimus maikuu Poolas Gdynias, Eestist osalesid mõlemad peakaplanid). Kevadtormi õppusel osales vahetusprogrammi raames USA Marylandi rahvuskaardist kaplan.

Tegevusliinid

Tegevuse ülevaade on esitatud Kaitseliidu nelja tegevusliini kaudu.

Väärtuskasvatus. Väärtuskasvatuse eesmärgiks on elanikkonna kaitsetahte säilitamine ja suurendamine. Kaitseliidu ja rahvuslike traditsioonide hoidmisel, sh Eesti eest võidelnute ja oma elu ohverdanute meelepidamisel on kaitsetahte ja väärtuste kasvatamises tähtis roll. Tseremooniatel ja mälestushetkedel teenimine on osa väärtuskasvatusest, aga ka laiemalt preventiivne hingehoidlik töö.

Peakaplan ja vabatahtlikud kaplanid pidasid aasta jooksul kaitseliitlastega 172 erinevat jumalateenistust, palvust ja mälestushetke, sh 10 teenistust kirikus. Enamik mälestushetki toimus rahvuslikel pühadel ja tähtpäevadel seoses tseremooniaga Vabadussõjas langenute mälestussammaste juures. Kaplanid toimetasid 7 matust, 1 laulutuse ning 11 lipu ja mälestusmärgi õnnistamistalitust. Pooled mälestusmärgi õnnistamised olid Saaremaa malevas seoses Vabadusristi kavaleride ja Vabadussõjas langenute haudade tähistamisega.

Toris Eesti Sõjameeste Mälestuskirikus toimus Kaitseliidu ja Kaitseväge kaplaniteenistuste koostöös 5 oikumeenilist jumalateenistust: veteranipäeval (23.04), võidupüha eelpäeval (22.06, sh võidupüha mälestustule süütamine), taasiseseisvumispäeval (20.08), vaba Eesti päeval (31.08 – Vene vägede Eestist lahkumine 1994) ja Vabadussõja alguse aastapäeval (28.11). Nimetatud teenistuste kava ja laululehe koostas ning teenistuse käiku juhtis üks peakaplanitest, külaliste ja laulukoori kutsumist korraldas Tori koguduse juhatuses esimees ja kogu mälestuskiriku traditsioonide hing Jüri Kask. Teenistustel teenis kaasa Pärnumaa maleva puhkpilliorkester Saxon. Nimetatud teenistustel teenisid kaasa kaplanid Pärnumaa, Saaremaa ja Lääne malevast. Pärnumaa kaplanid on toetanud Tori kirikus ka iseseisvuspäeva ja Eesti sõjameeste mälestuspäevade teenistuste korraldamist.

Kaitseliidu, Eesti Sõjamuuseumi ja Vabadusvõitlejate Liidu 2019. a koostöölepe alusel jätkus töö Eesti Vabadussõjas langenute ja Vabadusristi kavaleride haudade väärrika tähistamise ja kaitse nimel (vt kaitseliit.ee/et/hoiame-meeles). Aruandja koostas Kaitseministeeriumi ettepanekul täpsema kontseptsiooni ja kava. Ministeeriumi ei õnnestunud kavasse kaasata, ometi tõi projektis suure edasiminekuna sõjamuuseumi samm tellida suurem kogus sõjasangari hauatähise messingist märki. See lihtsustab tunduvalt haudadele märkide taotlemist ja paigaldamist. Aktiivsemad projektis osalejad on Jõgeva, Saaremaa ja Võrumaa malevatest. Projekti teostamise valupunkt on hauaplatsi kasutava perega kooskõlastuseks kontakti saamine – kalmistu haldajal ei ole andmeid või ei saa neid luba küsimata avaldada.

Maakaitse allüksuste ettevalmistamine (sõjalise kaitse võime). Malevad valmistavad ette ja treenivad maakaitse lahingu- ja toetusüksusi. Kaplanid on osalenud võimalust mööda nii väljaõppes kui ka õppustel. Kaplanid toetasid kaitseliitlaste väljaõpet ja treeninguid kokku 29 loengu ja õppetunniga. 18 kaplanit osales õppustel Ussisõnad, Okas, Kevadtorm ja Decisive Lancer ning maakaitseringkondade korraldatud õppustel, kokku üle 100 päeva.

Kaplanite osalemine üksuste väljaõppes ja õppustel on erinev, see sõltub nii ametikohast kui ka maleva ja kaplani enda aktiivsusest. Kaplan kui hingehoidja ja sisepingete maandaja on järjest enam õppustele oodatud. Mida enam pööratakse õppustel tähelepanu haavatute ja langenutega tegelemisele, seda enam tunnetatakse üksustes ka vajadust kaplani pädevuse järele.

Mittesõjalise kaitse võime. Kaitseliit rakendab maakaitseüksusesse mittekuuluvaid malevasi ja Naiskodukaitse liikmeid mittesõjaliste sihtüksuste kaudu hädaolukordade lahendamisse, evakuatsiooni, küberjulgeoleku, kommunikatsiooni ja logistika toetamisse (sh langenute ja hukkunute eest hoolitsemise). Eeskätt kaks viimast valdkonda on need, kus on vaja ja kus kaplanid saavad panustada oma oskuste ja võimalustega.

Toetavad võimekused ja süsteemid. Kaplanid toetavad isikkoosseisu oma kohalolu ja hingehoidliku teenimise kaudu. Hingehoidlikke kontakte oli vähemalt 210. Need on enamasti õppusel ja väljaõppekogunemisel üksusekaaslastega peetud lühemad-pikemad vestlused, samuti vestlused telefonis. Kaplanite hingehoidlik nõustamine on suurem, kui aruandes kajastub, sest kaplanid ei pea jooksvalt põhjalikku arvestust, kellega ja kui palju on hingehoidlikult suheldud.

Mitmed Kaitseliidu vabatahtlikud kaplanid on aktiivselt osalenud ka Ukraina põgenike hingehoidlikul toetamisel, mida koordineerib sotsiaalministeeriumi kaplaniteenistus. Samuti on kaplanid aidanud Kaitseväge missioonil langenute mälestuspäevade tähistamisel ja nende peredele jõulupaki koju toimetamisel.

Kokkuvõte

Aruandeaasta üks meeldejäävaid sündmusi oli staažika kaitseliitlase ja Sakala maleva kaplanina teeninud õp. Raivo Asuküla matus 23.08 Paistus. Koostöös kiriku ja Kaitseliidu üksustega sai tubli Eesti ohvitser ja vaimulik väerika sõjaväeliste auavaldustega matuse.

Kaplanid teevad väärikat ja vajalikku tööd. Vahel esile kerkiv inimeste vastuseis või kaplani vältimine on seotud pigem eelarvamuste, varasemate ebamugavate kogemuste või ühiskonna üldiste meeleoludega. Kaplanite tööd

osatakse rohkem hinnata kogukondades, kus tuntakse Kaitseliidu ja kohaliku koguduse (koguduse vaimuliku) pikemaegset head koostööd, teisisõnu, kus kiriku ja kristlaste autoriteet on kõrgem.

Kaplanite märkamisest. Justiitsministeerium tunnustas 2023. a kolme kaplani tööd Vabaduse Tammepärja aumärgiga. Kaitseliit tunnustas kolme kaplanit Kaitseliidu teenetemärgi pronksmärgiga (III klass) ja ühte kaplanit kuldmärgiga (I klass), lisaks on jagatud tänukirju ja hinnalisi kingitusi. Pea- kaplani esitatud pronksmärgi, kingituse ja tänukirja andmise ettepanekud kooskõlastati maleva otsustaja poolt hea meelega. See näitab, et oma kaplaneid hinnatakse, kuigi alati ei märgata malevas ise oma kaplani tänamist algatada. Nähtavasti on ka keerulisem kaplani tööd mõõta, sest palju kaplani tegevusest jääb paratamatult üldsusele märkamatuks. Siinkohal suur tänu kõigile vabatahtlikele kaplanitele vaimuliku ja hingehoidliku teenimise eest, riigikaitse toetamise eest.

Sõda Ukrainas seab Euroopale ja Eestile uusi väljakutseid. Juhtivate sõjaväelaste ja poliitikute juttu nii-ja-nii-mitmest rahuaastast enne võimalikku Venemaa agressiooni NATO vastu tuleb võtta tõsise meeldetuletusena. Euroopa mõjukate sellises jutus on kahjuks tajuda ka vajalike kiirete otsuste ja sammude edasilükkamise õigustust või ohu hajutamist. Kirikutel tuleb tänases olukorras samuti vaadata ausalt peeglisse. Küsimus ei ole ainult sõja hukkamõistmises. Üks asi on hoiduda agressori toetamisest, veel olulisem on nähtavalt töötada, et erineva keele, meele ja päritoluga inimesed õpiksid mõistma Eesti ajalugu ja väärtusi, traditsioone ja võimalusi. Siit leiab ka suure ühisosa kirikute ja Kaitseliidu püüdlustes.

7.4.3 Vanglate kaplaniteenistus

Aruande koostas Tarmo Linnas (vanglate kaplanaadi peakaplan)

Sissejuhatus

Justiitsministeeriumi haldusalas asetsev Vanglate kaplaniteenistus on loodud koostöös EKNi ja Eesti riigiga. Vanglate kaplanaadi eesmärgid ja olemus on kirjeldatud EKNi ja Vabariigi Valitsuse 2002. a ühishuvide protokollis. Vanglate kaplaniteenistuse eesmärk on lähtuvalt usuvabadusest kui inimõigusest tagada religiooselt orienteeritud kinnipeetavate usuliste vajaduste rahuldamine. Igas Eesti vanglas on rajatud kabel ja võetud avalikku teenistusse vaimulikud kaplani ametikohtadele. Vanglate kaplanaat ei ole mitte ainult oikumeeniline, vaid tagab ka religioonideülese usulise teenindamise.

Vanglate kaplanaadi ülesandeks on tagada kinnipeetavatele võimalus järgida oma usulisi veendumusi ja tavasid ka vangistuse tingimustes, sõltumata nende usulisest identifitseerimisest ja usutunnistuslikust kuuluvusest.

Inimese usulisel määratlusel ja religioosete tavade järgimisel on suur osa inimese enesemääratlusel ja isiksuse kasvamisel. Oma teenimisega aitavad kaplanid kaasa kinnipeetavate taasühiskonnastamisele, tagades sellega suurema õiguskuuleka käitumise.

Justiitsministeeriumi vanglate osakonna peakaplan ei ole oikumeenilise vanglate kaplanaadi vaimulik juht, vaid ametnik, kes juhib ja koordineerib vanglate vaimulike igapäevast tööd ning tagab valdkonna arengu ja püstitatud eesmärkide täitmise ning kontrolli. Vanglate peakaplan allub otseselt Justiitsministeeriumi vanglate asestantslerile ning vanglate peakaplani ametisse nimetamisele annab nõusoleku EKN. Vanglate peakaplanil lasub aruandekohustus nii EKNi kui ka kodukiriku juhi ees.

Kinnipeetavaid seisuga 10.12.2023: Süüdimõistetuid **1555**, vahistatud **293**, kokku **1848**. Nendest alaealisi 1, naisi 88, eluaegseid 32, avavanglas 208. Kriminaalhooldusaluseid oli eelmisel aastal 3157. Vanglast enne tähtaega vabastatud 468, ÜKT 677. *Ca* 37% kinnipeetavatest (688) on ennast usuliselt identifitseerinud: 65% õigeusklikud, 15% EELK, 13% muud protestantlikud kirikud: EEKBKL, EKNK, EMK, SPAEL, vabakogudused, katoliiklased 8; moslemid 34, juudid 1, budistid ja idamaade usundid 6, Jehoova tunnistajad 1.

Personal ja juhtimine

Vanglakaplanaadi ametikohtade täitmisel vaimulikega lähtutakse oikumeenilisest põhimõttest ning püütakse jälgida vaimulike kiriklikku jaotust vastavalt kinnipeetavate usutunnistuslikule jaotusele. Alates 01.09.2018 jõustusid kaplanitele uued erialase hariduse (lõpetatud usuteadulik kõrgharidus riiklikult tunnustatud õppekaval) ja võõrkeelte oskuse (kas inglise keel tasemel B1 ja vene keel tasemel B2 või inglise keel tasemel B2 ja vene keel tasemel B1) kvalifikatsiooninõuded. Erialase hariduse nõuded on täidetud kõigil kaplanitel. 2023. a lõpus oli vanglate kaplanaadis peakaplaniga kokku 15 vaimulikku.

Vangla	Nimi	Konfessioon	Ametikoht	Hõive
Tallinna vangla	Allan Kroll	EEVL	Kaplan	1
	Ülo Vaher	EELK	Vanemkaplan*	1
	Dmitri Hüvanen	MPEÕK	Vanemkaplan	0,6

	Meelis Malk	EELK	Kaplan	1
	Roland Tõnisson	EAÕK	Kaplan	1
			5	4,6
Tartu vangla	Olavi Ilumets	EMK	Kaplan	0,8
	Ilon Fraiman	EAÕK	Kaplan	1
	Jaanus Klaas	EELK	Kaplan	1
	Maire Latvala	EMK	Kaplan	0,5
	Urmas Saupõld	EELK	Kaplan	0,2
			5	3,5
Viru vangla	Tarmo Linnas	EELK	Peakaplan	1
	Paul Gill	EEKBKL	Vanemkaplan	1
	Valdek Hang	EELK	Kaplan	0,5
	Ivan Tulženko	MPEÕK	Kaplan	0,8
	Ago Rand	EEKBKL	Kaplan	1
			5	4,3
	Kokku		15	12,4

* Ülo Vaher koormusega 0,4 vanemkaplan ja 0,6 kaplan
2023. aasta jooksul liitus Tartu Vangla kaplanaadiga vanemkaplan Timo Švedko (EELK), kes lahkus teenistusest pärast katseaja lõppu. Alates 10.07.2023 on peakaplan Tarmo Linnas.

Hetkel täidavad 15 kaplanist 12 lisaks kaplani ametiülesannetele vanglates ka koguduse vaimuliku või vikaarvaimuliku ülesandeid.

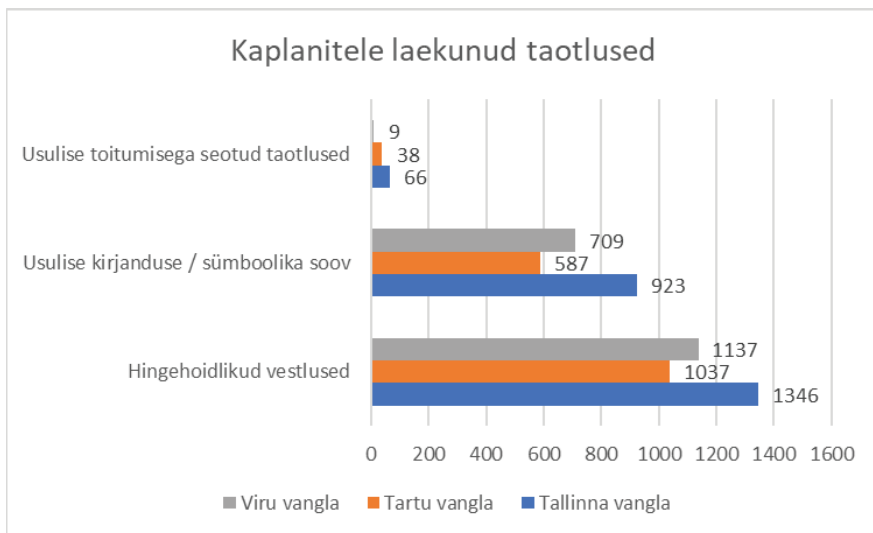
Vanglate religioosne teenindamine

2023. a jooksul esitati vanglate kaplanitele **5439** taotlust. Kokku esitas taotluse **3224** kinnipeetavat.

Taotlused kohtumisteks ja vestlusteks, samuti religioosse kirjanduse ja sümboolika ning religioosse toitumisega seotud kirjalikud ja suulised avaldused/taotlused on kirjeldatud alljärgnevas tabelis ning tegevuste jaotust illustreerivas diagrammis:

Kaplanitele laekunud taotlused	Hingehoidlikud vestlused	Usulise kirjanduse / sümboolika soov	Usulise toitumisega seotud taotlused	Taotluse esitanud inimeste arv	KOKKU
Tallinna vangla	1346	923	66	1582	3917
Tartu vangla	1037	587	38	1097	2759
Viru vangla	1137	709	9	931	2786
KOKKU	3 520	2 219	113	3 610	9 462

Statistiliselt viib iga vangla kaplan nädalas läbi 4–5 hingehoidlikku vestlust.

Esitatud andmed kirjeldavad taotluste koguarvu, annavad ülevaate tegevuste lõikes ning kirjeldavad taotlusi esitanud kinnipeetavate summeeritud arvu. Kinnipeetav taotleb tavapäraselt ühel taotlusel mitut usulise teenindamisega seotud soovi ning aruandluses kajastub tegevuste kirjeldamisel ka korduvtaotluste hulk.

Kaplanid on edastanud lähedaste surmateateid kinnipeetavatele vanglas 28 juulil. Kinnipeetava surmateate edastamine väljaspool vanglat on toimunud 9 korral.

Surmateadete edastamine			
	Vanglas	Väljaspool vanglat	KOKKU
Tallinna vangla	5	1	6
Tartu vangla	7	5	12
Viru vangla	7	3	10
KOKKU	19	9	28

Laulatustalitusi viidi vanglates läbi **6 korral**.

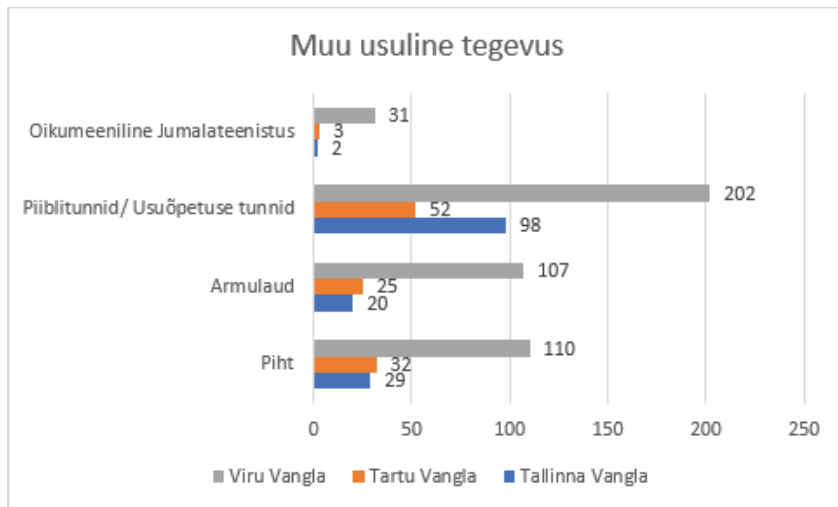
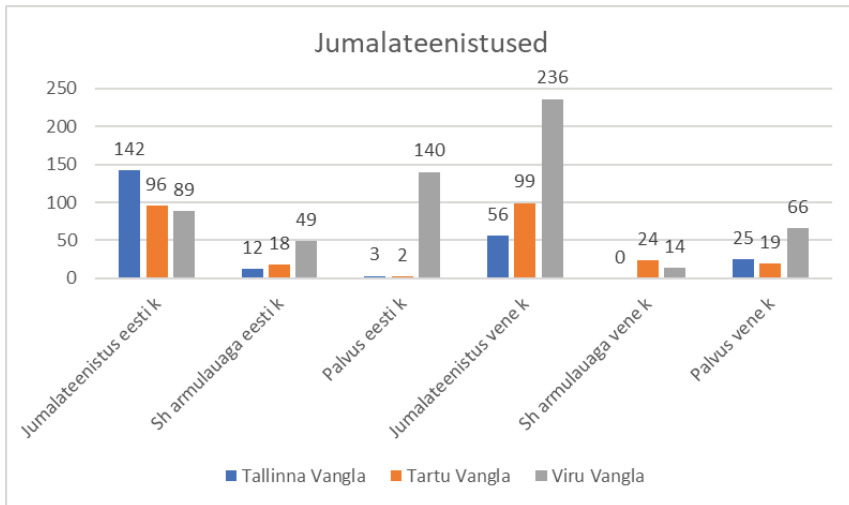
Ristimise talitusi toimus vanglas **26 korral**.

Kiriku/koguduse/usulise ühenduse liikmeks astumise tegevust illustreerib järgnev tabel:

Ristitud	EELK	EEKBKL	EMK	EJTKL	MPEÕK	EEVL	KOKKU
Tallinna vangla	2					2	4
Tartu vangla	8		1				9
Viru vangla	2	3		1	7		13
KOKKU	12	3	1	1	7	2	26

Lisaks kinnipeetavate religioosse teenindamine kõrval tagasid vanglakaplanid ka vangla teenistujate nõustamise ja hingehoidliku tegevuse, kokku **118 korral**. Jumalateenistusi ja palvusi viidi vanglate kaplanaadis 2023. a läbi **1090**, sellest jumalateenistusi **718** (sellest **117** korral jagati armulauda teenistuse sees). 2023. a jooksul jumalateenistustel ja palvustel osalenud kinnipeetavate koguarv **11 636**.

Jumalateenistuste ja palvuste osakaalu ja jaotust illustreerib alljärgnev diagramm:

Kinnipeetavate osavõtt jumalateenistustest ja palvustest

	Eestikeelsed teenistused		Venekeelsed teenistused		KOKKU
	Jumalateenistus	Palvus	Jumalateenistus	Palvus	
Tallinna Vangla	2173	3	1386	25	3587
Tartu Vangla	2715	28	1355	185	4283
Viru Vangla	844	1206	1523	193	3766
KOKKU	5732	1237	4264	403	11 636

Lisaks jumalateenistustele ja palvustele viisid kaplanid läbi ka muid usulisi tegevusi **702** korral. Individuaalpihti viidi läbi **160** korral, eraviisilist armulauda võimaldati **147** korral ning usuõpetuse tunde ja piiblitunde viidi läbi **361** korral; toimus **34** oikumeenilist teenistust. Muudest usulistest tegevustest võttis osa **3876** kinnipeetavat.

Alljärgnev diagramm ja osalemiste koonddtabel kirjeldab muude religioosete talituste ja tegevuste läbiviimist kõigis vanglates:

Kinnipeetavate osavõtt muust usulisest tegevusest

	Piht	Armulaud	Piibli- ja usuõpetuse tunnid	Oikumeeniline jumalateenistus	KOKKU
Tallinna Vangla	33	26	421	28	508
Tartu Vangla	113	18	1428	64	1623
Viru Vangla	80	92	1237	336	1745
KOKKU	226	136	3086	428	3876

Jõulupühade ajal viidi kõigis vanglates läbi jumalateenistus vanglatöötajatele.

Vanglate kaplanaadid korraldasid aruandeaastal vanglates **16** kontserti, mille publiku koguarv oli **608**. Lisaks viisid kaplanid läbi muusikaringe **81** korral, mille käigus juhendati muusikaliselt **167** kinnipeetavat.

Avavanglas viibivad kinnipeetavad saavad tagada oma usulised vajadused väljaspool kaplanaati oma konfessioonide kogudustes. 2023. a toimus **39** korral kaplanite külastus avavanglatesse.

Statistiliselt viidi kolmes vanglas iga nädal läbi umbes 20 jumalateenistust ja/või palvust (s.o ca 6–7 teenistust nädalas vangla kohta). Lisades siia juurde muud usulised tegevused, saab kindlalt väita, et aasta jooksul toimub igapäevaselt mitmeid usulisi tegevusi igas vanglas ning kaplanite roll usuvabaduse tagamisel kinnipidamisasutustes on väga oluline.

Sekkumisprogrammid

Sekkumisprogrammide eesmärk on tagada kinnipeetavate sotsiaalsete oskuste ja vaimsete võimete areng ning suurendada ettevalmistatus õiguskuulekaks käitumiseks peale vabanemist.

Vanglate kaplanid viisid aruandeaastal läbi sotsiaalprogrammi „12 sammu”,

mida viiakse läbi Tartu Vanglas. Selles osales kokku **49** kinnipeetavat ja sotsiaalprogrammis „Usk ja Teadus” **12** kinnipeetavat.

Üksikvangistuse leevendusprogrammi individuaalprogrammina on vanglates läbi viidud **88** korda.

Sotsiaalprogrammis „Minu kristlikud väärtused ja hoiakud” osales kõigis vanglates kokku **358** kinnipeetavat.

Vabatahtlike kaasamine

Kinnipeetavate usuvabaduse tagamiseks on vabatahtlikena kaasatud Eestis levinud uskkondade volitatud esindajad, kes tegelevad oma uskkonda kuuluvate vangide usuliste vajadustega. Lisaks aitavad vabatahtlikena muusikud, lauljad ja orelimängijad, samuti väliskülalised. Kokku osalesid vabatahtlikud eelmisel aastal vanglate religioosses tegevuses **261** korral ning nende korraldatud tegevustest võttis osa **3039** kinnipeetavat. Kiriklikest konfessioonidest ja usuühendustest olid esindatud Eesti Evangeelne Luterlik Kirik, Eesti Evangeeliumi Kristlaste Baptistide Koguduste Liit, Eesti Metodisti Kirik, Eesti Apostlik Õigeusu Kirik, Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirik, Eesti Evangeelne Vabakoguduste Liit, Eesti Kristlik Nelipühi Kirik, Eesti Islami Kogudus, Budismi Instituut ja muud kogudused või usuühendused nagu näiteks Jehoova Tunnistajad.

PPA arestimajade usuline teenindamine

Arestimajades on vajadus arestialuste usuliseks teenindamiseks praktiliselt kadunud, kuna nendes viibivad arestialused väga lühikest aega ja vanglad on üle võtnud arestimajade funktsiooni.

Arestimajades on jaotatud personalile mõeldud infovoldikuid ning PPA ametnike hulgas tõhustatud teadlikkust usuvabaduse tagamisest arestimajades ja vanglakaplanite ülesannetest selle täitmisel.

Ida prefektuuri Jõhvi, Narva ja Rakvere arestimajas teenivad vajaduspõhiselt Viru vangla kaplanid. Lõuna prefektuuri arestimajad (Tartu, Valga, Viljandi, Võru) saavad vajadusel religioosse teeninduse Tartu vanglast. Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri kinnipidamiskeskuses/arrestimajas Paides ja Raplas ning Lääne prefektuuri arestimajades Kuressaares, Kärđlas, Haapsalus ja Pärnus tagavad vajadusel teenindamise Tallinna vangla kaplanid.

Lääne PPA prefektuuri alluvuses olevate arestimajade usuline teenindamine Läänemaal ja saartel tagatakse vajadusel kohapeal resideeruvate vaimulike näol.

Islam vanglates

Islami järgijaid oli 2023. a vanglates **34**. Nendest **18** olid ennast identifitseer-

rinud kui sunnad, šiiite oli 5 ning oma määratlust ei soovinud avaldada / ei määratlenud 11 moslemit.

Kaplanid viisid kõigis vanglates olevate moslemitega läbi 337 tegevust, milles osales kokku 267 moslemit.

Raskusi esineb islami vaimuliku kaasamisel vanglate usulisse tegevusse, kuna Eesti islami vaimulike arv on piiratud. Imaam Ildar Muhhamedšin külastas Tallinna vanglat 5 korral. Islamiusu järgijate religioosete vajaduste tagamine vanglates on eelkõige rajatud Eesti Islami Keskuse vabatahtlike tööle ja panusele. Aruandeaastal külastas imaam Rinat Garifullin Viru Vangla moslemeid 2 korral.

Kaasnevad ülesanded ja tegevused

Vanglate kaplanaadi täiendõpe ja koolitustegevus

Täiendõppe vallas korraldati kaplanaadis 2023. a kokku 6 koolitust ja teabepäeva:

- Kaplanite teabepäev 01.02.2023; käsitletud teemad: sotsiaalprogrammi MKVH läbiviimise kokkuvõtete tegemine, õppematerjali korrigeerimine ja täiendamine. Pühitsetud vee kasutamine vangla kontekstis.
- Täiendkoolitus: Suitsiidi ennetus ja hingehoid. Naatan Haamer 27.04.2023
- Riskihindamise ja programmi planeerimise koolitus. Kaja Krivan, Piret Varret, Anu Möldri 07.07.2023
- Sotsiaalprogramm '12 sammu'. Jaanus Aurelius Kangur 21.08.2023
- Kaplanite teabepäev 26.09.2023; käsitletud teemad: vanglate kaplanaadi 100. aastapäevaga seotud üritused ja tegemised; sotsiaalprogrammi MKVH rakendamine, kohtumine sisekontrolli ametnikega.
- Vanglate kaplanaadi aastalõpu seminar 22.11.2023. Kaitseliidu kaplani T. Meieli ettekanne „Kas sõjamehed võivad saada õndsaks?”

Kõik toimunud koolitused vormistati koostöös Sisekaitseakadeemiaga täiendkoolituse formaadis.

Vangla kaplanaatide raamatukogud

Vanglate kabelite raamatuhoidlates sisaldub kokku ca 8000 trükist, mis on spetsiifilisemalt vajalikud usuvabaduse tagamiseks vanglates. Kõigis vanglate kabelites on loodud töövahendid kinnipeetavatele (majandustööle määratud kinnipeetavad), kes sisestavad raamatud andmebaasi ja tegelevad raamatute

laenutamiseks. Kaplanid juhivad ja koordineerivad tegevust fondi reorganiseerimisel ja teoste katalogiseerimisel (RIKSi kandmine, raamatutele triipkoodide kleepimine, üldfondi elusektorite riulitele ümber paigutatavate raamatute eristamine). Kaplanid on läbinud vajaliku tarkvaralise koolituse.

Vabanenud kinnipeetava elukohajärgse koguduse teavitamise

Alates 2020. a teavitatakse vabaneva kinnipeetava soovil kogudust, millega vabaneja soovib vabaduses liituda. Kinnipeetava soov kirjeldatakse Karistuste Info Registris (KIR) ning vestluse läbiviimise ja ülestähendamise kohustus lasub kaplanil.

2023. a jooksul vabanenud 255 ennast usuliselt määratlenud kinnipeetavatega vestlesid kaplanid ja nendest 113 soovisid oma elukohajärgse koguduse teavitamist.

Usuvabaduse miinimumstandardid vanglas

Eesti Kirikute Nõukogu poolt heaks kiidetud usuvabaduse miinimumstandarditega kehtestatakse, millised talitused peavad olema kindlatel aegadel või ajavahemikel kättesaadavad ning milline vaimulik kirjandus ja religioossed sümbolid peavad olema kinnipeetavatele kättesaadavad vangistuse ajal. Usulise teenimise vajadused on kirjeldatud koostöös kirikute ja usuliste ühenduste juhtidega. Standardid kirjeldavad nende usuliste ühenduste järgijate vajadusi, kelle õpetust järgib viimase rahvaloenduse andmetel Eestis vähemalt 1000 inimest. Miinimumstandarditest lähtuvad vanglate kaplanid oma töös kinnipeetavate usuvabaduse tagamisel.

Kokkuvõte

Vanglate kaplanaat on suurim tegevkaplanaat väga intensiivse ja rohke usulise tegevusega. Vaimulik avalikus teenistuses ei anna mitte ainult pastoraalset hingeõhku, vaid on suuteline tagama ka esmase psühholoogilise (mitte pastoraalse) nõustamise.

Kaplanaadis teenivate vaimulike motivatsioon on kõrge ning kaplaniteenistus kinnipidamisasutustes on oma vajadust ühiskonna silmis õigustanud ning on argumendiks kaplanite olemasolule kinnipidamisasutustes, mis tuleneb usuvabaduse põhimõttest, iga inimese rahvusvahelisest ja põhiseaduslikust õigusest usulisele enesemääratlusele ning sellega seotud usulistele toimingutele ja talitustele.

7.4.4 Politsei- ja Piirivalveameti kaplanaat

Aruande koostas peakaplan Valdo Lust

PPA kaplanaat

Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) kaplanaat pakub tuge nii politseikui ka piirivalveametnikele ja nende pereliikmetele. PPA kaplanaat toimib oikumeeniliselt, kus kaplanid ja abikaplanid on pärit erinevatest EKNi liikmeskirikute kogudustest ja kirikutest. Kaplaniteenistus ametlikuks alguseks loetakse 13. jaanuar 2008.

Politseikaplanid ja -abikaplanid

Kaplanitel on kõrgem teoloogiline haridus, vaimuliku ordinatsioon ja läbitud politseiline erialakoolitus või omandatud Sisekaitseakadeemia Politseikolledžis kõrgharidusega politseierialast koolitust mitteomavate politseiametnike täiendõpe (edaspidi KHR). Kaplan on ordineeritud vaimulik ning samas ka politseiametnik. Abikaplanina võib tegutseda ka vaimuliku ordinatsiooniga inimene, kellel ei ole veel lõpetatud teoloogilist haridust, kuid see on omandamisel.

Politsei- ja Piirivalveameti kaplanaadi koosseis 2024. a jaanuari seisuga

peakaplan Valdo Lust (EELK)

kaplan Priidu Ellam (EEKB Liit)

kaplan Tuuli Raamat (EELK)

Vabatahtlikud abikaplanid 2024. a jaanuari seisuga

Toomas Nigola (Lõuna prefektuur. EELK)

Timo Švedko (Lõuna prefektuur. EELK)

Annely Neame (Põhja prefektuur. EELK)

Arvi Tael (Lääne prefektuur. EEKB Liit)

Ivo Käsk (Põhja prefektuur. AK Eesti Liit)

Suur rõõm oli sellel aastal tervitada kaht uut abikaplanit, Arvi Taela ja Ivo Käsku. Mõlemad on vabatahtlikena aktiivselt kaasatud kaplanaadi tegevustesse. Arvi Tael on igapäevaselt politseiametnik, omades põhjalikku arusaama politsei igapäevatööst, ja osutab väärtuslikku tuge kaplan Tuuli Raamatule. Ivo Käsk on igapäevaselt seotud Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduste Eesti Liidu Baltikumi haru juhtimisega ning koguduse tööga. Vaatamata

sellele, et ta on hõivatud kogu Balti regiooni juhtimise ja töö korraldamisega, on ta siiski leidnud aega osaleda patrulltegevustes ning lühikese ajaga olnud juba suureks toeks kaplan Priidu Ellamile. Koos on külastatud politseiüksusi ning läbi viidud hommikupalvusi.

Mõlemad uued abikaplanid on väljapaistvad suhtlejad, kes suudavad loovalt luua tugevat kontakti inimestega.

Statistika

Jätkame statistika kogumist, millega alustasime 2022. aastal. Täiendame arvulist ülevaadet igakuiselt. Statistika oma tegevuse kohta on osutunud äärmiselt kasulikuks kaplanaadi tegevuste esitlemistel, pakkudes samas ka väärtuslikku tööriista omaenda tegevuse analüüsiks ja tulevaste tegevuste kavandamiseks. Kuigi on olnud soov suurendada kogutud andmete hulka, sest paljud töövaldkonnad jäävad kajastuseta, oleme olnud siin äärmiselt ettevaatlikud, arvestades, et liiga keeruline aruandlus võib muutuda põhitöö kõrval koormavaks. Seega kaalume muudatusi statistikas alati hoolikalt ja läheneme neile konservatiivselt.

Hingehoidlikud vestlused

Hingehoidlikuks vestluseks loeme eelkõige kohtumisi, kus vestlus puudutab inimese isiklikku elu, perekonda, tervist, eksistentsiaalseid küsimusi või tööd sügavuti. Kokku on toimunud 770 hingehoidlikku vestlust.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Vestlused	Hingehoidlik vestlus	213	159	207	191	770

Külastused

Kaplanaadi oluline aluspõhimõte seisneb selles, et teenime meie inimesi seal, kus nad vajavad abi ja tuge. Eelistame aktiivset lähenemist ja kaplani initsiatiivi kontaktide võtmisel. PPAs on kaplanid ühed vähestest, kes vajadusel külastavad ametnikke lisaks töökohale ka kodus või haiglas. Sageli on kodu- või haiglakülastusi vaja teha korduvalt. Kodu- ja haiglakülastuste kaudu loodud kontaktide väärtust on äärmiselt raske üle hinnata.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Külastused	Jaoskonna külastus	30	28	35	24	117
	Üksuse külastus	99	76	94	84	353
	Kordoni külastus	12	11	10	10	43
	Kodu- ja haiglakülastus	7	14	12	8	41
	Kokku	148	129	151	126	554

Surmateated

Surmateadet on peetud üheks kõige raskemaks politsei ülesandeks. Surmateated erinevad oma raskuselt, sageli oodatakse kaplanilt abi kõige keeruliste juhtude puhul. Siin on suureks abiks kaplanite kogemused ning ametist tulenev eeldus sellise raske teemaga tegelemiseks. Eelkõige näitab statistikas toodud surmateadete arv juhtumeid, kus patrull või välijuht on hinnanud ülesande väga raskeks ja keeruliseks ning kaasanud surmateate edastamisele abiks kaplani.

	I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Surmateade	5	11	7	4	27

Koolitused, infopäevad

Erialased koolitused kaplanitele olid:

7.03.2023 Hingehoidja eneseabi koolitus

Koolitaja: Naatan Haamer

Osaes 3 kaplanit ja 2 abikaplanit. Lisaks osales politsei emeriitkaplan.

13.09.2023 Käitumispühhoologia: Tööküsimine – ennetamine ja toimetulek

Koolitaja: Karmen Maikalu

Osaes 3 kaplanit ning 3 abikaplanit.

Endiselt on surmateate edastamise metoodika jagamine üks kaplani ülesanne. Surmateate koolitust on antud 18 korral ning PPA-s koolitatud 85 inimest. Lisaks on surmateate koolitusi kaplanite poolt peetud Sisekaitseakadeemias, koolitatud kaitseliidu kaplaneid ning koolitus on läbi viidud EELK Lääne-Harju praostkonnas.

Politseitöö on mitmemõõtmeline ja ohtlik, kus politseinikud seisavad silmitsi nii füüsiliste rünnakute kui ka vaimsete väljakutsetega. Peale füüsilise vastupidavuse peavad nad olema ka vaimselt tugevad ja vastupidavad. Et siin toeks olla, selleks korraldavad kaplanid koolitusi vaimse tervise toetamiseks. Koolitusel käsitletakse ohte, mis võivad mõjutada või kahjustada politsei-töötajaid hingeliselt ja emotsionaalselt.

Kokku on läbi viidud 18 vaimse tervise koolitust.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Koolitused, esitlused ja infopäevad	Surmateate koolitus	5	8	1	4	18
	Vaimse tervise koolitus	2	10	2	4	18
	Kaplanaadi esitlus	6	12	4	6	28
	Muud koolitused	0	3	0	0	3
	Kokku	13	33	7	14	67

Leer ja Alfa kursus

Kaplan toimib sillana Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) ning koguduste vahel. Tihti on kiire töögraafik tulemuseks, et töötajatel pole võimalik osaleda kodukiriku leeri- või Alfa kursusel, kust nad saaksid olulisi alusteadmisi kristlusest. Kaplanid on selles olukorras olnud vajalikuks ühenduslüliks, täites selle tekkinud tühimiku. Oleme läbi viinud algteadmiste kursusi töökohtadel, kasutades selleks vajadusel ka Skype'i loenguid.

	I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Leer/ Alfa kursus (ak.h)	42	17	0	3	62

Kaplanite osalused õppustel ja koolitustel

Kogu kaplanaadi toimimise ajal on kaplanite enesetäiendamine olnud äärmiselt oluline ning prioriteetne. Hea kaplan peab olema samaaegselt hea vaimulik ning pädev politseinik. Politseinikuks olemine nõuab pidevat osalemist kohustuslikes koolitustes, samal ajal kui kaplaniks olemine eeldab hingehoiualast ning teoloogilist arengut.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Kaplan osalenud koolitustel	Õppus	0	3	3	1	7
	Kaplan ise koolitusel osalenud	15	13	9	11	48
	Kokku	15	16	12	12	55

Jumalateenistused

PPA kaplanaadi jumalateenistuste statistika hõlmab teenistusi, kus kaplan on osalenud PPA esindajana, tuues vaimuliku panuse. Samuti sisaldab statistika teenistusi, mida PPA kaplanaat on ise korraldanud ja läbi viinud. Lisaks jumalateenistustele hõlmab meie arvestus ka palvuseid ja mälestusteenistusi. Mälestusteenistused hukkunud politseinike haudadel moodustavad olulise osa meie organisatsioonikultuurist. Need teenistused pakuvad head võimalust säilitada kontakti ja toetada hukkunud kolleegide lähedasi.

Kord nädalas peab kaplan Priidu Ellam hommikupalvuse Skype'is, kus saavad osaleda kõik soovijad üle Eesti. Hommikupalvuse läbiviimisel ja teostamisel on oluline abikaplanite toetav roll.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Jumalateenistused	Palvus	12	21	19	19	71
	Jumalateenistus	2	5	1	5	13
	Mälestusteenistus	9	3	0	4	16
	Kokku	23	29	20	28	100

Vaimulikud talitused

Mitte kõik vaimulikud tegevused, mida viib läbi kaplan, ei ole ametlikult loetud talituste hulka. Talituste määratluse osas oleme võtnud aluseks EELK määratluse, mille kohaselt loetakse vaimulikeks talitusteks ristimist, armulauaga seotud talitust, leeritamist, laulatust, pihti, kodu õnnistamist ning matuseid.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Muud teenistused/ talitused (seotud PPA töötajatega)	Matus, ristimine, leeritamine, laulatus, õnnistamine, pühitsemine, piht	1	8	4	3	16

Meediakajastused

Kaplanitelt oodatakse aktiivset osalemist nii asutuse sisemises kui ka välises kommunikatsioonis. Oluline on mainida väga head koostööd PPA kommunikatsioonispetsialistidega ja Eesti Kiriku toimetusega. Tänu sellele oleme suutnud edukalt edastada oma sõnumeid PPA kolleegidele ning tutvustada meie tegevusi ka organisatsiooni piiridest väljaspool.

	I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Meediakajastused	9	1	3	6	19

Politseitöös osalemine

Kaplan panustab aktiivse kohalolekuga, osaledes reaalses politseitöös eesmärgiga sügavamalt mõista meie inimeste muresid ja olla lähemal tänavatel või piiril tegutsevatele kolleegidele. Oluline on märkida, et politseitöö hõlmab mitmekesisist valikut tegevustest, mis ei piirdu ainult patrullide või piiritoimingu-
gutega. Oluline on ka rõhutada, et politseitöö käigus säilitab kaplan alati oma peamise rolli kaplanina, isegi kui ta töötab kolleegidega tänaval või piiriribal.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Politseitoos osalemine	Patrull	14	9	18	12	53
	SAR	4	3	1	0	8
	Piiritoimkond	0	1	2	9	12
	Muu politseiline tegevus	4	5	7	3	19
	Kokku	22	18	28	24	92

Kriisijärgsed tegevused

On öeldud, et üks politseinik näeb ja kogeb aasta jooksul rohkem kannatusi kui tavainimene kogu oma elu jooksul kokku. Kellegi vaimne vastupidavus ei ole aga piiritu. Selles kontekstis on kaplanitel olnud võimalus pärast eriti kriitilisi juhtumeid meeskondi kokku tuua ja korraldada ühiselt meeskonnaveestlusi ehk debriifinguid.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Kriisijärgsed tegevused	Debriifing	4	6	0	7	17

Nõustamisele suunamised

Kaplan täidab hingehoidja rolli ja on oluline mõista, et kaplani pakutav tugi ja abi omavad piire. See ei ole hukkamõistetav, kui kaplan leiab, et lisaks hingehoidlikule vestlusele on vaja inimesele lisaks toetust veel ka erialaspetsialistilt. PPA kaplanil on võimalus korraldada töötajatele psühholoogilist nõustamist PPA partnerite juures. Aasta jooksul on kaplanid 12 korral aidanud inimesi esmasele nõustamisele väljaspool PPA-d.

	I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Psühh. nõustamisele suunatud	2	4	2	4	12

Koostöö

Kaplanid toimivad sillana PPA ja EKNi, samuti PPA ja kohalike koguduste vahel. Koostöökohtumisi töösuhete ja -ülesannete toetamiseks on toimunud 46 korral.

Ent koostöö ei piirdu alati vaid koguduste ja kirikutega. Kaplanaat on korraldanud töökohtumisi ka teiste organisatsioonidega. Kokku on selliseid kohtumisi toimunud aasta jooksul 50 korral.

Heaks näiteks koostööst on kaplanaadi eestvõttel toimunud PPA peadirektori ning EKNi presidendi töökohtumine Tallinnas.

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Koostöö	Partneritega	17	13	11	9	50
	Kirikute ja kogudustega	18	12	9	7	46
	Kokku	35	25	20	16	96

Seminar ja õppepäev

18.05 toimus kaplanaadi kevadseminar Viljandimaal Kivilõppes. Sellel korral oli hea meel võõrustada meie Soome politseikaplanaadi esindajat kaplan Jaani Vilkkilät.

Väga kahju on tõdeda, et 2023. aastal jäi ära Eestis tegutsevate kaplanaatide ühine sügisseminar Toosikannul.

Ohvriabi kaasamine

Kaplanaadi algusaastatel ei olnud meie riigi sotsiaalteenuste kättesaadavus veel nii tugev kui tänapäeval. Sageli pidid kaplanid tegelema valdkondadega, mis jäid kaplani igapäevatööst üsna kaugele. Täna on rõõm tõdeda, et selles

valdkonnas on toimunud areng ning kaplanaat teeb tihedat koostööd sotsiaalkindlustusameti ohvriabiga. Oleme leidnud selles valdkonnas hea partneri, kellele saame suunata eelkõige kodanikega seotud muresid, võimaldades kaplanitel samal ajal keskenduda politseinike toetamisele.

	I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Ohvriabi kaasamine	1	4	3	3	11

Kokkuvõte

Kuigi praeguste ühiskonna ja maailmas toimuvate sündmuste taustal võib see tunduda pisut ootamatu, võime siiski tõdeda, et kaplanaadi jaoks on möödunud aasta olnud stabiilselt tõine ja viljakas. Oleme suutnud teha oma tööd plaanide kohaselt, täites seotud eesmärgid.

Suur rõõm on tervitada kaplanaadi ridades kahte uut abikaplanit. Ivo Käsk ja Arvi Tael on osutunud hindamatuks abiks. Mõlemad abikaplanid on tõestanud end heade suhtlejad ja motiveeritud kolleegidena.

Loodame järgmisele aastale lootusrikkalt vaadates, et Eesti kaplanaadid saavad omavahel rohkem seotud olema. Ühised kohtumised, murede jagamine ja ühised koolitused on vaid mõned võimalikud koostöövaldkonnad.

Heameel on tõdeda, et aasta jooksul on arenenud koostöö Soome kaplanaadi ja Soome politseiga, ning juba saame rõõmu tunda ka esimestest käegakatsutatavatest tulemustest. Tulevikuplaanid on tihedalt seotud juba 2023. aasta saavutustega.

2023. aasta arvudes

		I Kvartal	II Kvartal	III Kvartal	IV Kvartal	AASTA KOKKU
Vestlused	Hingehoidlik vestlus	213	159	207	191	770
Külastused	Jaoskonna külastus	30	28	35	24	117
	Üksuse külastus	99	76	94	84	353
	Kordoni külastus	12	11	10	10	43
	Kodu- ja haiglakülastus	7	14	12	8	41
	Kokku	148	129	151	126	554
Surmateade		5	11	7	4	27
Koolitused, esitlused ja infopäevad	Surmateate koolitus	5	8	1	4	18
	Vaimse tervise koolitus	2	10	2	4	18
	Kaplanaadi esitus	6	12	4	6	28
	Muud koolitused	0	3	0	0	3
	Kokku	13	33	7	14	67
Leer/ Alfa kursus (ak.h)		42	17	0	3	62
Kaplan osalenud koolitustel	Õppus	0	3	3	1	7
	Kaplan ise koolitusel osalenud	15	13	9	11	48
	Kokku	15	16	12	12	55
Jumalateenistused	Palvus	12	21	19	19	71
	Jumalateenistus	2	5	1	5	13
	Mälestusteenistus	9	3	0	4	16
	Kokku	23	29	20	28	100
Muud teenistused/ talitused (seotud PPA töötajatega)	Matus, ristimine, leeritamine, laulatus, õnnistamine, pühitsemine, piht	1	8	4	3	16
Meediakajastused		9	1	3	6	19

Politseitoos osalemine	Patrull	14	9	18	12	53
	SAR	4	3	1	0	8
	Piiritoimkond	0	1	2	9	12
	Muu politseiline tegevus	4	5	7	3	19
	Kokku	22	18	28	24	92
Kriisijärgsed tegevused	Debriifing	4	6	0	7	17
Psüh. Nõustamisele suunatud		2	4	2	4	12
Koostöö	Partneritega	17	13	11	9	50
	Kirikute ja kogudustega	18	12	9	7	46
	Kokku	35	25	20	16	96
Ohvriabi kaasamine		1	4	3	3	11
Kokku		533	460	464	441	1 898

7.4.5 Eesti Meremeeste Misjoni aruanne 2023

Aruande koostasid Riina Runno ja Eerik Jõks

Eesti Meremeeste Misjon tervitab Eesti Kirikute Nõukogu ja tänab kooskäidud tee eest. Me täname Jumalat teie abi ja sõpruse eest ja loodame heale kooskulgemisele ka tulevatel aastatel.

MTÜ Eesti Meremeeste Misjon (EMM) on 1991. aastal loodud heategevuslik organisatsioon, mis kannab hoolt Eesti sadamatesse jõudnud meremeeste ja nende pereliikmete eest. 2023. aastal täitus mittetulundusühingul Eesti Meremeeste Misjon 32 tegevusaastat. EMM loodi teiste samalaadsete organisatsioonide, liitude ja ühingute eeskujul ja toel, et teenida meresõitjaid ja nende perekonnaliikmeid. Alates asutamisest on EMM kandnud igakülgset võimalikku hoolt meremeeste ja nende pereliikmete eest meie riigis. EMM keskne töö toimub Muuga Sadamas, kus asub Muuga Sadama Meremeeste Kodu (MSMK).

Ajad on muutunud ühe raskemaks – ühiskond kulgeb ühest kriisist teise. Samas rütmis kulgeb ka meresõitjate igapäevane töö ja olu. 1996. aastast on

Muuga sadamas meremehi ootamas Meremeeste Kodu. Kahjuks on mere-sõitjatel üha vähem võimalust ja aega külastada Meremeeste Kodu ja seda tendentsi täheldavad ka teised samalaadsed organisatsioonid üle maailma. Tänu kiirele ja kallinevale elutempole on meremehed muutunud passiivsemaks ja kalkuleerivamaks, vähest vaba aega kasutatakse lihtsalt puhkuseks laeval. Seetõttu on EMM töö muutunud aina enam laevakeskseks.

Muuga Sadamat külastas 2023. aastal 830 laeva ja aruandeaastal tehti 706 laevakülastust. Meremeeste kodu logiraamatusse on tehtud 183 sissekannet. Aruandeperioodil on meremeestele saadetud 13 387 sõnumit (SMS, e-post, Viber, WhatsApp) ja tehtud 88 telefonikõnet.

Eesti Meremeeste Misjoni juhatus on kolmeliikmeline: Jaakko Sakari Laasio (Suomen Merimieskirkko), Eerik Jõks (Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia) ja Riina Runno. Nagu ka eelnevatel aastatel, on Jaakko Laasio esindanud EMM-i erinevatel rahvusvahelistel seminaridel, konverentsidel ja nõupidamistel. Eerik Jõksi tööks on oikumeenilised suhted, suhtlemine riigiasutustega ning läbirääkimised ja nõupidamised rahvusvaheliste organisatsioonidega. Riina Runno ülesandeks on igapäevatöö korraldamine, majandustegevuse haldamine, suhtlemine Muuga Sadama, lootside, agentide, ametühingutega, projektide kirjutamine. Juhatusel liikmed teevad oma tööd vabatahtlikkuse alusel.

Eesti Meremeeste Misjonis on palgal vaid üks täiskohaga töötaja – maja perenaine Natalja Trumm. Meremeeste Kodus on külastajatel võimalik osa saada mitmekülgsetest võimalustest puhata ja lõõgastuda. Meremeeste Kodus on kabel, kus on võimalik palvetada ja mediteerida. Meremeeste Kodus on võimalik käia saunas, mängida lauamänge, kasutada raamatukogu, kasutada kantiini võimalusi, vaadata telerit, laulda karaoket. Selle eest vastutab ja seda organiseerib perenaine. Samuti on tema ülesandeks meremeestele tugiteenuste osutamine, laevade külastamine, hingehoid, esmatarbekaupade müümine, erinevate teenuste vahendamine, nt arstiabi ja transpordi korraldamine. Meremeeste Kodu on avatud iga päev 18.00–23.00, kuid tegelik tööaeg kujuneb vastavalt vajadusele, tulles vastu meremeeste vajadustele.

Meremeeste Kodu toetavad oma tegevusega mitmed vabatahtlikud, kes aitavad läbi viia erinevaid majas toimuvaid üritusi, on abiks hoone renoveerimisel ja suurpuhastusel.

Olulise vabatahtlikuna on tegutsemas EELK diakon Herki Talen. Koostööd teeme Muuga Seltsiga. Majas toimuvad kohaliku kogukonna koosolekud, töötoad. Iganädalaselt toimuvad ametühingute töötajate koosolekud ja samuti iganädalane õhtupalvus. Paar korda aastas peab Meremeeste Kodus muusikalise õhtupalvuse Pühalaulu Kool. Samuti käib Meremeeste Kodus

jumalateenistusi pidamas Jüri piibliringi rahvas koos õp Ülo Liivamägiga. Nagu varasematelgi aastatel, nii tegi Meremeeste Misjon ka aruandeaastal jõulupakid laevapere liikmetele, koostööpartneritele ja vabatahtlikele. Jõulupakis oli kohalikke maiustusi, suveniire ja esmatarbekaupu.

Meie koostööpartnerid ja toetajad: Tallinna Sadam, Eesti Kirikute Nõukogu, International Christian Maritime Association, Eesti Meremeeste Sõltumatu Ametühing, Soome Meremeeste Misjon, Saksa Meremeeste Misjon, Muuga Sadam, Sotsiaalministeerium, Pühalaulu Kool, Muuga Selts, Maardu Linnavalitsus, Maardu Eesti Kool, EELK Jõelähtme Kogudus, EELK Rootsi Mihkli Kogudus. Tulevikku vaadates on väga oluline, et Meremeeste Kodu ruumides saaks hoogsamalt sisse kohaliku kogukonna töö.

Muuga Sadama Meremeeste Kodul on eestikeelne Facebooki lehekülg, mis on leitav aadressil www.facebook.com/meremeestekodu/. See on lisaks juba varasemalt eksisteerinud ja põhiliselt meremeestele suunatud ingliskeelsele Facebooki lehele [https://www.facebook.com/Seamens-Center of Estonia-1723706294514966/](https://www.facebook.com/Seamens-Center-of-Estonia-1723706294514966/). Nendelt lehekülgedelt saab jälgida Meremeeste Kodu ja MTÜ tegemisi ja sündmusi.

7.4.6. Koolikaplanid

Seisuga 31.12.2022 on koolikaplanid teadaolevalt järgmistes koolides:

- Kaarli Koolis Kaisa Kirikal
- Püha Johannese Koolis ülempreester isa Toomas Hirvoja
- Püha Miikaeli Koolis isa Pedro Cervio
- Tartu Katoliku Hariduskeskuses isa Miguel Angel Arata Rosenthal
- Tartu Luterlikus Peetri Koolis Marek Roots
- Põlva Jakobi Koolis Toomas Nigola
- Tallinna Toomkoolis Arho Tuhkru ja Joel Siim
- Tartu Ülikoolis Tõnu Lehtsaar

Tartu Kristliku Põhikooli (nende esindajad ei kuulu EKNi), Pärnu Kristliku Erakooli, Narva Õigeusu Kooli ja SSF Püha Johannese Kooli kodulehel ei ole kaplaneid mainitud.

7.4.7 Sotsiaalministeeriumi kaplanaat

Aruande koostas Katri Aaslav-Tepandi (Sotsiaalministeeriumi Vaimse tervise osakonna nõunik-peakaplan)

Sotsiaalministeeriumis (SOM) tegutseb kaplanaat vaimse tervise osakonna juures ning nõunik-peakaplani ametis on EELK õpetaja Katri Aaslav-Tepandi. **Vaimse tervise osakond** tegeleb vaimse tervise poliitika kujundamisega, vaimse tervise teenuste süsteemi kujundamisega koostöös erinevate ekspertide ja partneritega. Kaplanaadi jaoks tähendab vaimse tervise osakonna koosseisus olemine, et kõik hingehoiu ja vaimuliku teenimise teemad asetuvad eesti inimese vaimse tervise toetamise, tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi tervikusse. Ollakse kaasatud vaimse tervise teemadesse, vaimse tervise poliitika kujundamisse.

Jätkuvalt kogeme sotsiaalministeeriumis toetust ja tunnustust hingehoiutööle, mida meie hingehoidjad ja kaplanid teevad hooldekodudes ja haiglates, hingehoiutelefoni meeskonnas ja omavalitsustes, ka Ukraina pagulaste toetamisel.

SOM kaplanaadi visioon: ühiskonnas, tervishoius ja sotsiaalsääris teadvustatakse, väärtustatakse ja toetatakse inimese vaimseid, hingelisi ja usulisi vajadusi.

SOM kaplanaadi eesmärkideks on, et

- tervishoiu- ja sotsiaalsfääris järgitakse, toetatakse ja austatakse EV põhiseaduses sätestatud inimõigusi, sh usuvabaduse õigust, inimese väärikust ja autonoomiat;
- inimestel haiglates ja hoolekandeesutustes igas vanusgrupis ja sihtrühmas oleks kättesaadav hingehoiutugi vastavalt inimeste usulistele veendumustele;
- hingehoid on loomulik osa tervishoiu-, hoolekande- ja sotsiaalkaitsesüsteemist.

SOM kaplanaadi peamised tegevused 2023. aastal:

- Osalemine vaimse tervise osakonna vaimse tervise poliitika ja strateegia kujundamisel ja vaimse tervise teenuste süsteemi terviklikul väljatöötamisel, ning hingehoiu integreerimine vaimse tervise teenuste hulka;
- Palliatiivse ravi uuringuprojekti „Palliatiivse ravi korraldus Euroopas

fookusega vaimse tervise teenustele ja ettepanekud Eestile” juhtimine. Uuringu tellis sotsiaalministeerium ja viis 2022.–2023. aastal läbi konsultatsiooniettevõtte Haap Consulting OÜ.

- Sotsiaalministeeriumi prioriteetse projekti kava „Palliativne ravi, geriaatria ja patsienditestament” koostamine ja töörihma juhtimine;
- Hingehoiu nõustamise sisseviimine tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi, seadusandluse ja rahastamise põhimõtete väljatöötamine, selleks et:
  - haiglates ja hoolekandeesutustes, igas vanusegrupis ja sihtrühmas oleks kättesaadav hingehoiu- või vaimulik tugi vastavalt inimeste usulistele veendumustele ja kultuurilistele eripäradele;
  - hingehoidjatena ja kaplanitena töötaksid ravi- ja hoolekandeesutustes kvalifitseeritud spetsialistid;
- Kriisiolukordade reguleerimiseks ja lahendamiseks jätkus hingehoiu võrgustiku arendustegevus. Võeti osa kriisiolukordade lahendamiseks ja toimepidavuse tagamiseks vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe (MHPSS – *mental health and psychosocial support*, e.k vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe) koordineerimisrühma ettevalmistavast tööst, koostöös SKAga ühisõppustest ja suurõppusest CREVEX;
- Jätkus sotsiaalministeeriumi rahastusel Ukraina sõjapõgenikele suunatud hingehoiutöö neljas piirkonnas: Põhi, Lõuna, Ida, Lääs, mida koordineeris Annely Neame. Tehti koostööd Sotsiaalkindlustusameti (SKA), kohalike omavalitsuste ja organisatsioonidega.
- Osavõtt sotsiaalministeeriumi toetusvoorude komisjonidest: a) vaimse tervise teenusetootuse kohalikele omavalitsustele suunatud toetusvooruhindamiskomisjonis; b) sõjapõgenikele suunatud vaimse tervise teenuste ja kogukondliku toe toetusvooruhindamiskomisjonis.
- Haiglates ja hooldekodudes hingehoiuteenuse initsieerimine ja nõustamine hingehoiutöö korraldamisel;
- Ametis olevate ja potentsiaalsete hingehoidjate/kaplanite andmebaasi täiendamine;
- Osavõtt patsiendi Riigikantsleli *Patsiendi elulõpu tahteavalduse* töörühmast;
- Osalemine kutsekoja töös hingehoidja ja kaplani kutse andmisel;
- Hingehoiu-, kriisi- ja leinakoolituste läbiviimine hingehoidjatele ja vaimulikele, hoolekande- ja haiglate töötajatele (arstid, õed, hooldajad, tugispetsialistid).
- Koostöös MTÜ Tartu Teoloogia Akadeemiaga sotsiaalministeeriumi rahastusel hingehoidjate töökonverentsi „Kriis meis endas ja meie ümber” korraldamine Tartus Pastoraadis. <https://eestikirik.ee/hingehoidjad>

[arutlesid-kriisi-ule-meis-endis-ja-meie-umber](#)

- Hingehoidjate ja kaplanite nõustamine
- Meditsiinieetika küsimuste, raviotsuste langetamise teemade, hingeliselt toetatud elulõpu, inimväärikuse, autonoomsuse teemade käsitlemine tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemis ning ühiskonnas.

Ukraina pagulaste hingehoid

Ukraina sõjapõgenikele pakutav hingehoid jätkus ka 2023. aastal sotsiaalministeeriumi rahastusel, aasta jooksul sõlmiti lepingud 30 hingehoidja ja vaimulikuga erinevatest Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikutest ja kristlikest vabakogudustest, kelle kvalifikatsioon vastas hingehoidja või kaplani kutsele ning kes valdasid suhtlustasandil vene keelt. Oluline oli koostöö SKA osakondade ja eesliinitöötajatega ning kohalike omavalitsuste ja teiste abiorganisatsioonidega.

Hingehoiutööd koordineeris 2023. aastal vaimse tervise osakonna lepinguline partner Annely Neame koos piirkondlike hingehoiu rühmajuhtide Nelli Vassila, Raili Hollo, Aili Ilvese ja Janno Peensaluga. Hingehoiutöö kandus 2023. aastal riigi poolt korraldatud majutusasutustest edasi omavalitsuse haldusalas pikemaajalistesse majutustesse.

Ukraina pagulastele suunatud hingehoiutöö sihtrühm oli ja on jätkuvalt sõjast traumeeritud Ukraina inimesed, kes vajavad empaatilist suhtlemist, ärakuulamist, murede jagamist, sh nii täiskasvanud kui lapsed, aga ka teised aitajad, töötajad ja vabatahtlikud. Peamine hingehoiutöös on märkamine ja proaktiivsus ja koostöö teiste abistajate ja spetsialistidega.

1.1 Lepingulised rühmajuhid ja lepingulised hingehoidjad

	Põhja piirkond	Lääne- ja Ida Virumaa	Tartu ja Lõuna-Eesti	Pärnumaa, Saaremaa
Rühmajuht	Annely Neame	Aili Ilves	Nelli Vassila ja Raili Hollo	Janno Peensalu
Kiriklik kuuluvus	EELK õpetaja	EELK diakon	hingehoidja Nelli on EELK liige, Raili Elu Sõna Koguduse liige	EKNK pastor

	Ukraina pagulaste hingehoidja	Kiriklik kuuluvus
1	Aarne Lätte	EELK õpetaja
2	Anna Makeev	EELK liige, hingehoidja
3	Ants Leedjärv	EELK õpetaja
4	Greta Vaus	EELK liige, hingehoidja
5	Tiiu Roosma	EELK liige, hingehoidja
6	Merje Liiv	EELK liige, hingehoidja
7	Ingmar Kurg	RKK liige, hingehoidja
8	Merike Rimm	EAÕK liige, hingehoidja
9	Vaike Pähn	EELK liige, hingehoidja
10	Ülle Reimann	EELK diakon
11	Maie Ilumets	EMK liige, hingehoidja
12	Jane Vain	EELK õpetaja
13	Meego Rimmel	EEKBKL pastor
14	Lea Saar	EELK liige, hingehoidja
15	Gunnar Kotiesen	EEKBKL pastor
16	Isa Andreas / Kaupo Pöld	EAÕK preester
17	Jaak Pärnamägi	EELK õpetaja
18	Helena Landes	EEVL liige, hingehoidja
19	Marko Tiirmaa	EELK diakon
20	Jaanus Klaas	EELK õpetaja
21	Artur Pöld	EMK pastor
22	Irina Semjonova	EMK liige, hingehoidja

23	Marika Sepp	EELK liige, kogudus
24	Kaidi Suviste	EELK liige, hingehoidja
25	Toomas Häng	EMK liige, hingehoidja
26	Helve Lokk	EEVL liige, hingehoidja

Ukraina sõjapõgenike hingehoiu koordinaatori Anneli Neame kokkuvõtte aruandest 2023. aasta Ukraina pagulastele pakutavast hingehoiutööst:

Ülesanne oli koordineerida hingehoiu rühmade omavahelist koostööd Eestis ja koostööd KOVi-de SKA-ga. Samuti juhin Põhja piirkonna hingehoiu tiimi. Selleks loon tingimused regulaarseteks kohtumisteks Zoomis ning päriselus, samuti kohtun hingehoidjatega eraldi ning helistan neile regulaarselt. Samuti saavad hingehoidjad alati mu poole pöörduda nii meili kui telefoni teel. Oma töös pean kõige olulisemaks sõbraliku ja avatud suhtlus- ja inforuumi hoidmist, et iga hingehoidja saaks oma tööd rõõmuga teha ja ei peaks iga päev nuputama, kus ja kuidas pagulasteni jõuda. See viimane on suur ja keeruline ülesanne, sest pagulaste vastuvõtu ja majutusega seotud asjaolud on pidevas muutumises.

Põhja piirkonnas on olnud kuni 2023 maikuuni põhirõhk hingehoidliku nõustamistöo korraldamisel ajutistes majutuskohdades (Dzingli hotell, Kopli ja Mäepealse Sotsiaalmajad, Isabelle, Pirita kodu; Nelijärve puhkekeskus ja ca 30 hotelli), kus vastavalt vajadusele majutati riiki saabuvaid sõjapõgenikke. Töökorraldus oli selles faasis üsna kaootiline, hingehoidjaid vajati sageli tulekahju kustutajatena keerulistesse olukordadesse rahu tooma. Sel ajal oli pagulaste poolt valdav hirm, et nad saadetakse riigist välja või sunniviisiliselt elama kuhugi, kus on halb ja kuhu nad kindlasti minna ei taha. Pöörduti tagasi Ukrainasse või leiti teisi võimalusi pakutud elukohta mitte vastu võtta. Suur kaos dokumentide vormistamisega, töö leidmisega, püsijamajutuse leidmisega, terviseprobleemidega abi leidmine võõras kohas – selle kaose sees töötasid meie hingehoidjad üsna kangelaslikult ja teenisid nii traumeeritud pagulasi kui traumeeritud vastuvõtjaid suure sisemise rahuga. Ja minu roll oli hoida rühma koos ja teenida meie imelisi hingehoidjaid.

2023 juunist muutus oluliselt hingehoiu meeskonna töövorm. Suve jooksul läksid paljud põgenikud tagasi Ukrainasse, paljud liikusid edasi kolmandasse riiki. Eestisse jääjad on sulandunud üha enam kohalikku elurütmi ning nendega kokkusaamine käib üsna sarnastel alustel teiste eestimaalastega.

Hingehoidjate panust kriisides on vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe osana viimaste aastate kriisides tunnustatud kui arusaadavat ja asendamatu

teiste kõrval. Hingehoidjad töötavad koos teiste abistajatega eesliinil, kogukonda ja perekondi toetades ning sihitatud hingehoidlikku nõustamist pakkudes just sellise nõustamise järele küsijatele. Hingehoidjate juurde suunatakse seda liiki nõustamist vajajaid, samuti juhatavad hingehoidjad teistlaadi vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe vajajaid edasi teiste spetsialistide suunas. Kriisides töötavad hingehoidjad on läbinud psühholoogilise esmaabi põhjaliku koolituse, paljud meist ka vaimse tervise esmaabi koolituse.

Kriisi hingehoiutöö meeskonna juhina võtsin osa ja läbisin 10.–22. septembril 2023 Tallinnas toimunud simulatsioon-koolituse „Build Better Before: Scaling up capacities for MHPSS Preparedness”. See neljapäevane koolitus valmistas osavõtjaid integreerima MHPSS kriisiolukordades ning kriisideks valmisoleku plaanides ja strateegiatel. Koolituse vältel harjutasime simuleerivas olukorras koostööd kõigi erinevate aitajatega väga keerulistes tervise-, poliitilistes, majanduslikes, looduskriisides. Koostööd harjutati vastavate MHPSS IASC protokollide ja dokumentide abil ja alusel. See fakt teeb meie edasise kriisivalmiduse planeerimistöö Eestis potentsiaalselt jätkusuutlikuks ja annab lootust, et kõikide inimõigused Eestis saavad olla päriselt kaitstud. Pean silmas Eestis eelnevatel aastatel tugevalt levinud narratiivi kristluse mitte asjasse puutumisest päris teenuste kõrval. Hingehoiu vajadust on tunnistanud haiglate ja hooldekodude patsientidele ja nende omastele. Seoses Ukraina sõjaga pagulastevoos saabumisega Eestisse ja nende vastuvõtmisega meile tulnud kriisiga on hingehoidlik nõustamine aktsepteeritud kui üks esmaseid turvalisust pakkuvaid toetamise viise nii kannatajatele kui teistele abistajatele.

Oleme 2023. aasta jooksul aru pidanud ja plaane teinud, kuidas säilitada hingehoidjate kaasamisnõtkust kriisides Eesti riigis ja miks mitte ka rahvusvahelistes kriisides. Kõik eeldused selleks on olemas. Meil on kvalifitseeritud ja kogemustega hingehoidjad, visiooniga ja motiveeritud juht, suhted partneritega nii Eestis kui teistes riikides, Eesti Kirikute Nõukogu valmisolek alustada Hingehoid Kriisides tööühmaga, mille kaudu on automaatselt sellesse töösse kaasatud kõik Eesti kirikud.

Kokkuvõtvalt viimase poole aasta kohta: vestluste teemaks meeskonnaliikmetega ja koostööpartneritega oli uus töövorm, nii nagu planeeritud sai enne suvepuhkuste algust. Meie hingehoidjad ja teised MHPSS aitajad on silmitsi järgnevaga: Ukraina pagulased on Eestis nn iseseisval elul ja end KOVides registreerinud (või siis ei ole). Nad on silmitsi eestimaalaste igapäevaprobleemidega, mis on neile lisakoormaks, sest probleemid kodumaal ei ole kuhugi kadunud: üksindus, mure oma lähedaste ja vara pärast Ukrainas, viha, jõuetus on inimeste teemad. Hingehoidjad on töötanud Ukraina Kultuurikeskuste, omavalitsuste, Pagulasabi, koguduste ja teiste sobivate keskustega koos. Paljud hingehoidjad on

jätkanud tööd saadud ja säilitatud kontaktide kaudu. Suhtlemine hingehoidjate vahel on põhiliselt Messengeri grupi ja telefoni teel, toimunud on ka kovisioonid. Hingehoidjad käivad jätkuvalt inimestega kohtumas, nad ei jäta abivajajaid ükski. Hingehoidjaid ja nende tööd on tarvis jätkuvalt toetada.

Riigi rahastusel hingehoiutöö üldhooldekodudes

Riigipoolse rahastuse toel sai kaplaniteenistus pikendada alates jaanuarist 2023 kuni aasta lõpuni üldhooldekodude hingehoiuprogrammi üle 60 teenuskohaga hooldekodudes (programm algas juunis 2020). Kokku oli riigi toel tagatud hingehoiuteenus 2023. aasta lõpuni 38 üldhooldekodus.

Hooldekodu omafinantseerimisel on hingehoidja/kaplan ametis vähes-tes hooldekodudes, nt Tartu hooldekodus, kus teenib EELK õpetaja Urmas Oras, ning Tohvri hooldekodus, kus teenib hingehoidja Kristiina Roots jm. Hingehoidjaid ja vaimulikke on käinud vabatahtlikena teenimas, palvuseid ja jumalateenistusi pidamas ka teistes hoolekandeesutuses, kus pole riigi-poolset rahastust, kuigi hooldekodude külastuspiirangud on vähendanud ka vabatahtlike teenimistööd.

Sotsiaalministeerium sõlmis riigipoolse toetuse andmiseks hooldekoduga lepingud kokkulepitud töökoormusega hingehoidja/kaplani töölevõtmiseks. Hooldekodu omakorda sõlmis lepingu hingehoidjaga/kaplaniga või kohaliku kogudusega. Hooldekodude hingehoiu projekti juhtis ja korraldas nõunik-peakaplan Katri Aaslav-Tepandi.

	Hooldekodud, hingehoid alates 1.01–31.12	Hingehoidja/kaplan
1	Iru Hoodekodu	EELK õpetaja Külli Suurevälja, hingehoidja Piia Ruber ja EELK õpetaja Reet Eru
2	Kursana Eesti OÜ	EELK Toomkogudus, diakon Rene Paats, õp Arho Tuhkri, õp Joel Siim
3	Narva Sotsiaaltöökeskus	EELK õpetaja Ulvar Kullerkupp
4	AA Hooldekodu / MTÜ Vahtra hooldemaja	EELK õpetaja Ulvar Kullerkupp
5	SA Keila Haigla, uue nimega Elora	Hingehoidja Elina Zilmer

6	AS Lõuna-Eesti Hooldekeskus Põltsamaa Kodu	EKNK pastor Meelis Maikalu ja EELK õpetaja Markus Haamer
7	Viru Haigla AS / Pihlakodu	EELK õpetaja Ariel Süvari
8	AS Lõuna-Eesti Hooldekeskus Hellenurme Kodu	EEKBKL pastor Innar Kruglov
9	Vastseliina Hooldekodu	EELK õpetaja Argo Olesk
10	AS Lõuna-Eesti Hooldekeskus Kanepi Kodu	EELK õpetaja Jaak Pärnamägi
11	SA Koeru Hooldekeskus	EELK diakon Jaanus Tammiste; õpetaja Kristi Säask
12	Saaremaa hooldekodu Saaremaa Valss	Hingehoidja Piia Veersalu
13	SA Alutaguse Hoolekeskus	Hingehoidja Elli Arumägi
14	Tammiste hooldekodu	EELK õpetaja Lembit Tammsalu
15	SA Kiviõli Tervisekeskus	EELK diakon Aili Ilves
16	Viru Haigla AS / Kohtla- järve Pihlakodu	Eesti Metodisti Kiriku Jõhvi Kogudus, EMK pastor Artur Põld
17	Hageri Hooldekodu MTÜ	EEKBKL diakon Lea Kiben
18	Viru Haigla AS / Pihlakodu Nõmme	Hingehoidja Rutti Proosa
19	AS Rannapere Pansionaat	EELK Viimsi Püha Jaakobi Kogudus, õp Mikk Leedjärv
20	SA Narva-Jõesuu Hooldekodu	EELK õpetaja Vladimir Batuhtin
21	SA Lõhavere Ravi-ja Hooldekeskus	EELK Suure-Jaani kogudus, Siiri Merila-Hubbard

22	Viljandi Hoolekandekeskus	EELK õpetajad Elve Bender ja Allan Praats
23	SA Rõngu Hooldusravikeskus	EELK õpetaja Vallo Ehasalu
24	SA Aarike Hooldekeskus	EELK õpetaja Andrus Mõttus
25	Maarjamaa Kodud OÜ	EELK Kullamaa Püha Johannese Kogudus, õp Kari Tynkkynen
26	AS Lõuna-Eesti Hooldekeskus, Kose Kodu	EELK õpetaja Kerstin Kask
27	MTÜ Paunküla Hooldekeskus	Hingehoidjad Katrin Lille; Andres Öis
28	Benita Kodu AS	EELK õpetaja Matthias Burghardt
29	Valkla Südamekodu OÜ	EELK diakon Rene Paats
30	Saaremaa Südamekodu	EELK õpetaja Tiina Ool; hingehoidja Aile Vaher
31	MTÜ Kääpa Hooldekeskus	EELK Maarja-Magdaleena Kogudus, õp Aivo Prükk
32	Helme Pansionaat AS	EELK õpetaja Arvo Lasting
33	SA Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu	EELK Pärnu-Jakobi kogudus, hingehoidja Epp Sokk
34	MTÜ Lustivere Hooldekodu	EELK õpetaja Markus Haamer
35	Viru Haigla AS / Viimsi Pihlakodu	EELK Viimsi Püha Jaakobi kogudus, õp Mikk Leedjärv
36	Pärsti pansionaat	EELK Viljandi Jaani kogudus, EELK õpetaja Marko Tiitus
37	Viru Haigla AS / Tapa Pihlakodu hooldekodu	Hingehoidja Signe Kalberg
38	Lihula Südamekodu OÜ	Hingehoidja Heli Reichardt EELK õpetaja Kaido Saak

Hingehoiutöö hooldekodus

Hingehoidjad/kaplanid töötasid hooldekodudes osakoormusega: üle 150 teenuskohaga asutuses võimalusel 0,5 koormusega (20 tundi nädalas) ja väiksemates 0,25 koormusega (10 tundi nädalas). Keskmiselt toimus 6–8 visiiti tööpäevas, lisaks lühemad põgusamad kohtumised, rühmavestluste arv ca 5–6 kuus. Vestlused toimusid nii siseruumides kui väljas. Keskmine üksikvisiitide kestus oli 25–35 minutit.

Hingehoidja/kaplani ülesanded hooldekodus:

- Hingehoidlikud vestlused (nii individuaalselt kui grupis, peamiselt individuaalselt)
- Nõustamised (leinanõustamine, kriisinõustamine, suhtenõustamine)
- Jumalateenistused ja talitused, ka matuste läbiviimine
- Inimese eest või temaga koos palvetamine
- Nõustamine matuste teemal
- Osalemine koos elanikega rühmategevustes
- Osutatakse ka praktilist abi elanikele, nt aidatakse kliente õue värsket õhku hingama, söötmisel ollakse abiks hooldustöötajatele
- Regulaarsed toetavad vestlused töötajatega
- Osalemine hooldekodu üritustel, koosolekutel
- Vajadusel ka telefoni teel nõustamine

2023. aasta aruannetest tagasiside hooldekodude juhatajatelt

„Hingehoiuteenus on hoolekandeaasutuses väga vajalik. Sellest on suur abi. Soovime, et see teenus jätkuks ka tulevikus.”

„Hingehoidjaga soovivad rääkida nii meie eakad kui ka töötajad, kellel ehk elus keerulised hetked. Hingehoidja on äärmiselt diskreetne: kui on maja töökorraldust puudutav ettepanek, annab ta selle edasi nii, et allikas jääb puutumata. Korduvalt olen olnud tunnistajaks, kui hingehoidja on toeks surijaiile ja ka nende lähedastele. Hingehoidja oskus väga raskeid teemasid lahendada on heas mõttes hämmastav. Märksõna, mis kehtib hingehoidja kohta, on usaldus. Pole vist inimest, kes ei oleks saanud tunda hingehoidja toetavat sõna või ärakuulamist. Hinnanguliselt kolmandikul vestlustest on usuline mõõde. Inimesed on heal meelel valmis vestluseks. On olnud ka kogemusi, kus vaimulikud teemad kerkivad alles pärast mitmeid kontakte. Väga suure tänu on pälvinud jumalateenistused ja armulaud – need on rahvarohked ning neid võetakse vastu suure tänulikkusega.”

„Kliendid on erisuguste terviseprobleemidega, paljudel on mäluhäired ja

seetõttu on suhtlemisel lähtunud hetkeolukorrast. Teenuse ajaline kestus konkreetse kliendi puhul sõltub samuti kliendi momendi korrast, nt kas ta väsis ruttu, kas ta soovib/tahab sel päeval suhelda jms. Hingehoidja on paindliku lähenemisega, arvestab klientide meeleolude ja tervises seisundiga. Seetõttu on ta ka meie inimeste hulgas hinnatud. Lisaks rahulikkus ja mõistvus erinevate elunähtuste suhtes. Lisaks on hingehoidja olnud abiks meie asutuse klientide ja nende lähedaste omavaheliste lahkkelide lahendamisel, suhted on olnud kriisiseisus, ent hingehoidja abiga on olukorrad lahenenud positiivselt, suhted kliendi ja lähedase vahel on paranenud.”

„Sotsiaalministeeriumi töö hingehoidjateenuse korraldusel on ülimalt tänuväärne ning meie siiras soov ja palve on hingehoiu riikliku rahastuse jätkamiseks hoolekandeaosutustes, olenemata nende juriidilisest vormist.”

„Hingehoidja on osa kollektiivist. Alati valmis jõu ja nõuga panustama, et kõigil oleks hea olla.”

Haiglates töötavad hingehoidjad

Haiglate hingehoidjatel/kaplanitel on töölepingud haiglatega, hingehoid kuulub tervishoiu pakutavate vaimse tervise teenuste valdkonda ja on rahastatud haigla omavahenditest. Hingehoidjad/kaplanid kuuluvad ravimeeskonda. Hingehoiu tuge vajatakse nii hosiipsis, õendusabi osakondades, aga ka aktiivravi osakondades patsientidele ja nende lähedastele (onkoloogia-hematoloogia, intensiivravi, neuroloogia, sisehaiguste ja kirurgia osakondades, EMO-s jm).

	Haiglad	Hingehoidja/kaplan
1	Põhja-Eesti Regionaalhaigla Palliatiiivravi keskus	EELK õpetaja Katri Aaslav-Tepandi EAÕK diakon Marius Raudsepp EELK õpetaja Kaisa Kirikal EELK õpetaja Eve Kruus Hingehoidja Sirje Prits EELK diakon Saima Sellak- Martinson
2	Tartu Ülikooli kliinikumi Hematoloogia- onkoloogia kliinik Laste- ja naistekliinik Õendusabiosakond Spordimeditsiini ja taastusravi kliinik Palliatiiivravi osakond	Hingehoidja Kai Jõemets EELK õpetaja Naatan Haamer Hingehoidja Heidi Prükk Hingehoidja Evi Mägi

3	SA Tallinna Lastehaigla	EELK õpetaja Annika Laats EEKBKL pastor Mari Vahermägi
4	Ida-Tallinna Keskhaigla Järve õendusabikliinik	Hingehoidja Rutti Proosa Hingehoidja Kairi Luige
5	Lääne-Tallinna Keskhaigla õendusosakond	Hingehoidja Andrus Lukas Hingehoidja Liivi Lents
6	AS Viljandi haigla	EELK õpetaja Hedi Vilumaa
7	Pärnu Haigla õendusosakond	EELK õpetaja Jane Vain
8	Raplamaa haigla	Hingehoidja Kai Timmusk
9	Kuressaare haigla	EELK õpetaja Tiina Janno
10	Hiiumaa haigla	EELK diakon Triin Simson
11	Valga haigla õendusosakond	Hingehoidja Kristi Lee

Hingehoidja/kaplani ülesanded haiglas:

- Hingehoidlikud vestlused patsientide ja lähedastega, arvestades nõustamise põhimõtteid ja head tava ning lähtudes abivajaja usulistest veendumustest ja vajadustest
- Nõustamine religioossete, spirituaalsete ja eksistentsiaalsete küsimuste ja teemade puhul inimese enda vajadustest ja veendumustest lähtuvalt
- Surijate ja nende lähedaste toetamine
- Kriisinõustamine
- Leinanõustamine
- Patsiendi või lähedase soovil usuliste talituste pidamine oma pädevuse piires
- Vajadusel võtab ühendust usuühenduste esindajatega, arvestab erinevate usuliste ühenduste tavade ja praktikatega
- Nõustab eetilistes ja moraalselt tundlikes küsimustes
- Nõustab konfliktsituatsioonides
- Toetab patsiendi eneseväärikust
- Töö abivajaja lähedastega, peredega, lähtudes pere vajadustest ja ootustest

- Teeb patsiendi ja lähedaste parima võimaliku elukvaliteedi saavutamiseks koostööd teiste spetsialistidega. Vahendab erinevaid tugiteenuseid vastavalt vajadusele

Palliatiivse ravi arendamine ja elulõpuraviga seotud eetiliste ja hingehoiu teemade käsitlemine

Tegevused

5.1. Sotsiaalministeeriumi palliatiivse ravi uuringuprojekti „Palliatiivse ravi korraldus Euroopas fookusega vaimse tervise teenustele ja ettepanekud Eestile” juhtimine.

Inimese terviklik toetamine, tema väärikuse ja hingeliste vajadustega arvestamine haigestumisel ja elu lõpus on nii tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonnale kui kogu ühiskonnale suur väljakutse ja ülesanne. <https://www.sm.ee/uudised/analuus-raskel-raviteekonnal-vaja-loimida-tervishoidu-palliatiivne-ravi-ehk-ravi-vaimse>
<https://pealinn.ee/2023/06/08/igal-aastal-vajaks-seoses-raske-diagnoosiga-hingeravi-10-000-inimest/>

5.2. Hingehoiu tutvustamine. Väärika ja hingeliselt ja vaimselt toetatud elulõpu- ja leinateemade käsitlemine ühiskonnas ja tervishoiusfääris, koolituste läbiviimine;

- Vähihaige patsiendi ja lähedaste hingehoidlik toetamine
- Onkoloogilise haige psühhosotsiaalne toetamine
- Tööstress, läbipõlemine, kaastundeväsimus – kuidas ennetada, märgata ja toime tulla (5 koolitust)
- Raskete sõnumite teatamine
- Eetika palliatiivses ravis

Kogukonnas ja ühiskonnas:

- Osalemine Arvamusfestivalil Eesti Kirikute Nõukogu korraldamisel arutelul „Väärikas elu lõpp”. https://soundcloud.com/arvamusfestival/67-ala-9_reede_va-a-rikas-elu

Ettekanded ja kirjutised:

- „Patsiendikeskne elulõpuravi” PERHi EMO ja onkoloogia ühisseminaril
- „Eetika palliatiivses ravis” Palliumi teabepäeval maikuul

- Ettekanne „Emotsionaalsest rasketest olukordadest ja enda säästmisest” Eesti Sisearstide Ühenduse seminaril
- Artikkel „Kuidas toetada surijat ja tema lähedast?” ajakirjas Pereõde

7.4.8 Kaplanite Kutseühing

Aruande koostas Igor Miller (Kaplanite Kutseühingu juhatuse esimees)

Aastal 2023 korraldas kutseühing kaks kutse taotlemise vooru. Kutseühing annab järgmisi kutseid: kaplan, tase 6 ja tase 7, hingehoidja, tase 6 ja tase 7. Kokku taotles kutset 10 inimest ning kutsekomisjoni otsuse alusel otsustati anda 5 kaplan, tase 6 kutset, 6 hingehoidja, tase 6 kutset ning 1 hingehoidja, tase 7 kutse. Väljastatud kutsetunnistuste arv võib olla suurem kui taotlejate arv, kuna taotleja võib samal ajal taotleda mitut kutset korraga.

Kutseühing valis üldkoosolekul uue kutsekomisjoni koosseisu: Vilver Oras, Aivar Sarapik, Kerstin Kask, Avo Üprus, Ruudi Leinus, Katri Aaslav-Tepandi, Ago Lilleorg, Olavi Ilumets.

Kuna kutseühing on iga viie aasta tagant kohustatud uuendama ja taaskinnitama kutsestandardid, mille alusel kutseühing kutsete andmist teostab, siis valis kutseühing ka vajaliku töörühma, mille liikmed on Vilver Oras, Aivar Sarapik, Kerstin Kask, Avo Üprus, Ruudi Leinus, Katri Aaslav-Tepandi, Ago Lilleorg, Olavi Ilumets.

Kutseühingu üldkoosolek valis järgneva kolmeks aastaks juhatuse liikmeks Igor Milleri ning revisjonikomisjoni liikmeks Ago Lilleoru.

Olulise muudatusena märgin ära, et aastast 2024 on kaplani ja hingehoidja kutse taotlemine muutunud kallimaks. Kutse esmataotlemise uueks tasuks on 155 eurot ning kutse taastõendamise tasu on 70 eurot.

7.5 Oikumeenia

7.5.1 Eesti Kirikute Nõukogu Teoloogiakomisjon

Aruande koostas Mattias Palli (komisjoni esimees)

2023. aastal kuulusid komisjoni koosseisu:

EELK – praost Marko Tiitus (asendusliige õpetaja Tauno Teder)

EKKBKL – pastor Peeter Tamm

EMK – pastor Priit Tamm

EKNK – pastor Simon Graf

AKEL – pastor David Nõmmik

EAÕK – ülempreester Mattias Palli

RKK – preester Włodzisław Szczepaniak

EKEK – preester Thomas Eriste

EKN – täitevsekretär Vilver Oras

Teoloogiakomisjoni moodustas EKN oma töökoosoleku otsusega nr. 6/189 18.06.2008.

Komisjoni peamiseks tööks oli vaimulikuameti käsitlemine eri kirikute õpetuses ja praktikas ning ettevalmistused selleteemalise brošüüri koostamiseks.

Teoloogiakomisjon pidas 2023. aastal kolm töökoosolekut, kõik need toimusid füüsiliselt kokku saades. Koosolekud toimusid Tallinnas EKN ruumides, Tehnika 115.

I koosolek 23.03.2023

Komisjon tegeles oma põhiteemaga, vaimulikuametiga eri uskkondades. Seekord esitas pastor Simon Graf ülevaate vaimulikuametist Eesti Kristlikus Nelipühi Kirikus. Komisjon kuulas ja esitas küsimusi, paludes vajadusel mõnda kohta täpsustada.

II koosolek 6.06.2023

Komisjon jätkas põhiteemaga, kuulati ülevaadet vaimulikuametist Eesti Evanageelses Luterlikus Kirikus, mille esitas praost Marko Tiitus. Komisjon kuulas ja esitas küsimusi, paludes vajadusel mõnda kohta täpsustada või keeleliselt üle vaadata. Mõeldi ka juba järgmise teema üle, kuid selles osas otsustati oodata EKN üldkoosoleku või juhatuse soovitusi.

III koosolek 8.11.2023

Komisjon arutas ennekõike vaimulikuametit puudutava raamatukese väljaandmist. Raamatu koostajaks valiti Ingmar Kurg, kes oli ka kohal. Tauno Teder lubas teda toetada ja aidata kirjutatud sisuliselt toimetada. Tauno Teder rääkis ka komisjoni sünnist ja tegemistest, Ingmar Kurg aga vaimulikuametit puudutavast dialoogist alates XIX sajandist. Juttu tuli komisjoni eelarves oleva raha kasutamisest ning tuleva aasta eelarvetaotlusest.

Kokkuvõtteks võib öelda, et teoloogiakomisjon jätkas oma tavapärast tööd enam-vähem harjunud viisil. Mitmel põhjusel ei olnud võimalik üle kolme korra kokku saada. See-eest olid arutelud koosolekutel sisukad ja intensiivsed. Loodame, et tuleval aastal õnnestub jõuda vaimulikuametist kõneleva brošüüri valmimiseni või vähemalt selle lähedale.

7.5.2 Oikumeeniline preemia

Aruande koostas Vilver Oras

Oikumeenilise preemia otsustas Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek 2023. aastal anda Raadio 7 peatoimetajale Helle Aanile. Oikumeenilise preemia üleandmine toimus 14. detsembri jumalateenistusel Tallinnas Pirita kloostriks. Raadio 7 seob Eesti Kirikute Nõukogu ja selle liikmeskirikutega pikaajaline koostöö oikumeenilisel tasandil Kristuse sõnumi kättesaadavaks tegemisel. 30 aasta jooksul on Raadio 7 aidanud kujundada Eesti kristlikku meediamaaistikku, kajastades erinevate kristlike kirikute sündmusi ja pakkudes dialoogi võimalust erinevate päevakajaliste temade aruteluks.

7.5.3 Oikumeenilised jumalateenistused

Aruande koostas Vilver Oras

24.02 Eesti Vabariigi 105. aastapäeva jumalateenistus Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus. Jumalateenistusel osalesid ja teenisid kaasa kõigi liikmeskirikute esindajad. Jutluse pidas EKNi president peapiiskop Urmas Viilma.

7.04 Suurel Reedel toimus Jeesuse Kristuse ristitee Tallinnas algusega Tallinna Jaani kirikus; järgnesid peatused Vabaduse väljakul, Peeter-Pauli katedraali eesöues, Oleviste kirikus ja Piiskoplikus Toomkirikus.

15.06 Euroopa Kirikute Konverentsi Peaassamblee avajumalateenistus Jaani kirikus.

03.09 Looduhoiukuu oikumeeniline avajumalateenistus Hirvepargis, kus räägiti looduhoiu ja inimese vastutuse teemal looduse hoidmisel. Sõnavõtteodega astusid üles **Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku** preester isa Mattias Palli ja EKNi asepresident piiskop Philippe Jourdan.

19.09 Seoses Tema Pühaduse Oikumeenilise Patriarhi Bartolomeuse visiidiga Eestisse toimus Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus oikumeeniline palvus, millele järgnes Eesti kirikujuhtide ja kirikute esindajate kohtumine Patriarh Bartolomeusega.

7.5.4. Oikumeenilised projektid

Aruande koostas Vilver Oras

Oikumeeniliste projektide konkursile laekus 2023. aastal kokku 59 projekti kogumahuks 64 050 eurot, millest otsustati toetada 54 projekti. Projektikonkursi kogumaht oli sellel aastal 25 000 eurot.

Organisatsiooniti toetati projekte järgnevalt: EELK – 11, EEKBKL – 5, RKK – 3, EKNK – 3, EMK – 1, EKEK – 1, MTÜ või SA – 29, eraisik – 1.

Teemade lõikes leidsid projektid toetamist järgnevalt: aastateema – 4, haridus – 5, lapsed – 2, meedia – 9, muusika või kunst – 5, noored – 8, oikumeenia – 8, perekond – 4, sotsiaaltöö – 5, muud – 4.

7.5.5 Ususõnastiku töörihm

Aruande koostas Mariina Viia (Ususõnastiku töörihma juht)

Ususõnastiku töörihma juht:

Mariina Viia

Ususõnastiku koostajad:

Toomas Schvak

Riina Ruut

Ingmar Kurg

Mariina Viia

Konsultandid:

Mattias Palli

Tarmo Toom

Vallo Ehasalu (vabatahtlikkuse alusel alates 2023)

Töörühma tegevusest üldiselt

1) Ususõnastiku töörühma koosolekud (toimumisaeg harilikult 11.00–17.00)

22.02 Tartu, Tartu Ülikooli usuteaduskond

21.03 Tallinn, Eesti Keele Instituut

25.04 Tallinn, Eesti Kirikute Nõukogu

15.05 Tallinn, Eesti Keele Instituut

05.06 Tartu, Taara pst 11

21.08 Laulasmaa, Arvo Pärdi Keskus

26.09 Tallinn, Peeter-Pauli koguduse Johannes Paulus II saal

27.10 Tartu, Pastoraat

15.11 Tallinn, EELK Konsistoorium

12.12 Tallinn, Usuteaduse Instituut

Kokku toimus 10 koosolekut

2) EKI terminoloogiakomisjonide koolitustel osalemine 15. mail ja 6. juunil.

3) Osalemine EKN töökoosolekutel seoses ususõnastiku töörühma vastava tööperioodi aruande tutvustamisega: 16. veebruaril, 15. juunil ja 28. septembril.

4) Tihe koostöö Eesti Keele Instituudiga jätkub, EKI esindaja Külli Kuusk on ususõnastiku keeleteoimetaja rollis. Sõnastiku üleviimine EKILEXi keskkonda on praegu katsejärgus, s.t endise baasi andmed on uude üle kantud, kuid vajab kontrollimist, et kõik on õigesti ja toimib. Kui katse läheb korda, teeb EKI Ususõnastiku veebis üldkasutatavaks.

5) Tööd raskendavaks asjaoluks oli 2023. aastal töötamine kahes erinevas baasis, pooleliolevate sõnadega tuli tegeleda EELEXi tuttavas keskkonnas, kuid kuna EKI soovitas tungivalt, et sisestaksime uued märksõnad EKILEXi keskkonda, siis teisel poolaastal töörühm seda ka tegi. Tehnilised viperused ja teise baasi teistsugused nõuded kulutasid mõnevõrra rohkem aega. Toeks olid EKI koolitused ja konsultatsioonid sõnastike koostajatele.

6) Kõik aastatel 2019–2023 valminud mõisted on nähtavad aadressil: <https://drive.google.com/drive/folders/1mKAdkySyJlqQX8Y2k2dgpGzq7PWDlsX>

7) Teeme koostööd EKNi liikmeskirikutega.

Ususõnastiku sisuline seis

a) 2023. aastal on valminud 502 märksõna, neist 260 terminit on uued, terminite üldarv koos sünonüümidega on 483, lisaks on täiendatud 242 märksõna. Manuses olevas märksõnade failis sisalduvad üksnes EELEXi keskkonnas tehtud mõisted, uues ehk EKILEXi keskkonnas tehtud tööst väljavõtet esitada ei saa, sest see baas ei võimalda niisuguseid väljavõtteid faili kujul.

b) Märksõnade valmimisjärje tabel aitab hästi üksteise sõnade toimetamisega

järge pidada. Töörühmasisene koostöö on tulemusrikas ja suhtlus toimib väga hästi.

c) Kogu sõnastiku maht 2023. aasta seisuga: valmis märksõnu on 2019. aastal juunis alustatud tööjärje tabeli järgi 1590, ilma sünonüümseid termineid arvestamata. Glossaariumisse on kokku kogutud 4654 sõna.

d) Ingmar Kurg on teoloogilise toimetaja pilguga kõik valmis märksõnad üle vaadanud, vajadusel parandusettepanekud teinud ja ka ise märksõnu koostanud.

e) Konsultandid Mattias Palli ja Tarmo Toom osalevad aktiivselt kõigis aruteludes, andes täiendava teabe lisamise ja olemasoleva korrigeerimisega oma asendamatu panuse. Mattias Palli on koostanud ka märksõnartikleid. Tarmo Toom alustas kogu tehtud töö süsteemse läbivaatamisega ja kuna ta teeb seda akadeemilise retsensendi tasemel, siis lisandub töörühmale koormust ka tema kommentaaride arvesse võtmisel märksõnade korrigeerimisega.

f) Iga märksõna lõpliku valmiduse on kinnitanud Mariina Viia, keelelise toimetamise ja EKI-poolse kinnitamise eest vastutab Külli Kuusk.

Kokkuvõte

Jaanuaris 2023 seadsime eesmärgiks vähemalt 500 terminit lõplikult valmis saada ja oleme selle plaani täitnud. Aasta jooksul on meilt küsitud nõu usualaste sõnade tähenduse osas, lisaks oleme saanud oma nõuga abiks olla Sõnaveebi koostajatele ka teistele küsijatele.

7.5.6 Rahvuslik palvushommikusöök

20.12 Riigikogu konverentsikeskuses toimus rahvuslik palvushommikusöök. Kõneles esseist ja matemaatik Mikael Raihhelgauz teemal „Käesirutus”. EKN toetas käesoleval aastal Eesti Palvushommikusööki oma eelarvest ja Eesti Kirikute Nõukogu president on Eesti Palvushommikusöögi auesimees.

7.5.7 Eesti Kirikute Nõukogu teema-aasta

Aruande koostas Vilver Oras

2023. aastal jätkas Eesti Kirikute Nõukogu teema-aastaga „Head tervist!”. Rõhuasetus oli sel aastal vaimse tervise hoidmisel. Sellele pühendatult toimus 21. juunil Eesti Kirikute Nõukogu väljasõiduistung Tartusse Eluringi Keskusesse. Väljasõiduistungil käsitleti teemadena vaimset tervist. Kõnelejad olid dr Ele Everaus ja vaimulik Urmas Oras, kes kõnelesid teemal „Kuidas aidata inimesel elada?”.

7.6 Eluväärtused ja eetika

Aruande koostasid Karmen Maikalu (projektijuht), Kaia Kapsta-Forrester ja Margit Emberg

Konsultant: Andres Ploompuu (kuni 21.06.2023), Erki Tamm (alates 21.06.2023)

Asutatud: töörühm 19.09.2002, SA Väärtustades Elu 16.02.2006

1. Töövaldkonna koosseis

1.1. Eluväärtuste ja eetika töörühm

EELK	Triin Käpp
EEKBKL	Helle Liht, Meego Remmel
EKNK	Rutt Luha
EAÕK	Teele Ööbik
EMK	Lii Lilleoja
AKEL	Allan Randlepp
EKEK	Regyta Eriste
RKK	-
MPEÕK	-
AAK	-
EKN	Karmen Maikalu (projektijuht), kuni 21.06.2023 Andres Ploompuu (konsultant)

1.2. SA Väärtustades Elu (SAVE)

SAVE asutati Eesti Kirikute Nõukogu poolt 2006. a ning esindab ja viib ellu töövaldkonna eesmärgi ja tegevust ühiskonnas laiemalt.

Nõukogu liikmed: Janek Mäggi, Ülle Ernits, Erki Tamm

Juhatuse liikmed: Kaia Kapsta-Forrester

Raseduskriisi nõustajaid: 21 (tegevnõustajaid 13)

PREP-paarisuhtekoolituse koolitajaid: 47

PREP üksikisikutele „Minu suhe on minu kätes” koolitajaid: 41

PREP kooliõpilastele „Suhtetarkus pluss” koolitajaid: 5

PREP isadele „Tugevatel õlgadel” koolitajaid: 6

2020. a lõpus asutas SAVE tegevuse laiendamise eesmärgil uue sihtasutuse: Sihtasutus Väärtustades Elu Koolitus- ja Arenduskeskus. Uue sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmed kattuvad SAVE juhatuse ja nõukogu liikmetega.

2. Töövaldkonna eesmärk/ülesanne aruandeaastal

2.1. Toetada ja edendada pere- ja paarisuhteid ning inimelu väärtustamist.

2.2. Teha ühiskonnas avalikku teavitustööd ja tõsta teadlikkust tervete ja turvaliste pere- ja paarisuhete ning inimesu väärtustamise teemadel. Hoida nähtaval ISA ja EMA kui märgiliselt tähenduslikud mõisted, hoolimata nende tähenduste kaasaegsest kompleksisusest.

2.3. Aidata kaasa perede heaolu kasvule ning elukvaliteedi tõusule, soodustades seeläbi laste tulevikuväljavaateid ning vähendades väärkohtlemise ja vaesusega seotud riske ning asendushooldusele paigutamist.

2.4. Tõsta laste ja peredega kokkupuutuvate spetsialistide kompetentsi.

3. Töövaldkonna sisuline aruanne

2023. a sisulist tööd on toetanud Eesti Kirikute Nõukogu, Eesti Tervisekassa.

3.1. Raseduskriisi nõustamine (edaspidi RKN)

RKN tegeleb pereplaneerimise, lapseootuse ja sünnitusjärgsel perioodil ette tulevate kriisidega, nt viljatus, planeerimata rasedus, raseduse katkemine, depressioon, lähisuhtevägivald, sünnitushirm, negatiivne sünnituskogemus, tüsistunud sünnitus vms. RKN süsteem on Eestis algatatud 2006. a SA Väärtustades Elu poolt, kes on olnud ka kogu vastava nõustamissüsteemi väljatöötajaks ja arendajaks, sh nõustajate väljaõppe ja töö koordineerijaks ja haldajaks. **Alates 2024. a on RKN teenus üle antud Eesti Tervisekassale.** Raseduskriisi nõustajad on reeglina ämmaemanda või psühholoogi haridusega, läbinud lisaväljaõppe ja töötavad meditsiiniuasutustes, nt sünnitusmajades, naistekliinikutes, haiglates, samuti Tallinna Raseduskriisikeskuses.

RKN-le minekuks saab küsida saatekirja oma naistearstilt, ämmaemandalt, perearstilt, pereõelt, lastearstilt vm spetsialistilt. Sellisel juhul on nõustamine Tervisekassa toel nõustatavale tasuta. Samuti on tasuta e-nõustamine www.rasedus.ee, 8002008 telefoninõustamine ja Skype'i-nõustamine.

3.1.1. Eesti Tervisekassa projekt

2021.–2023. a rahastas RKN Eesti Tervisekassa, projekti info on kättesaadav siin: <https://rasedus.ee/projekt/>

Raseduskriisi nõustajate arv 2023. a jooksul on olnud 17. Haiglate palgal töötab iseseisvalt hetkel teadaolevalt 8 ämmaemand-raseduskriisi nõustajat: Tartu Ülikooli Kliinikumis 5, Viljandi Haiglas 1 ja Pärnu haiglas 2. 2023. a lõpust lisandus nõustamisteenuse pakkumine AS Medicum Tervishoiuteenustes, kus teenust osutab 1 ämmaemand-raseduskriisi nõustaja. Kuna osa tervishoiuasutusi on korraldanud teenust iseseisvalt alates 2019. a, siis sellest lähtuvalt ei anna ainuüksi projekt enam piisavalt ülevaadet raseduskriisi nõustamisteenuse kohta Eestis tervikuna.

Tervishoiutöötaja suunamisel on raseduskriisi nõustamist käesoleva pro-

jekti kolmandal aastal (perioodil 01.01–31.12.2023) saanud **2048 isikut 3722 nõustamise korral**. 2023. a tehti **262 erakorralist kriisi väljakutset**. Väljasõite tehti 2023. a Ida-Tallinna Keskhaiglas, Lääne-Tallinna Keskhaiglas, Rakvere Haiglas, Lõuna-Eesti Haiglas ja Kuressaare Haiglas. Kiireloomuliste kriisinõustamiste puhul on teostatud kriisiväljasõit tervishoiuasutusse esimesel võimalusel (üldjuhul 3–4 tunni jooksul või vähemalt 24 tunni jooksul peale väljakutse saamist). Jätkuvalt on Tervisekassa projekti poolt toetatud ka saatekirjaga kaugnõustamise võimalus. **Saatekirjaga kaugnõustamisvõimalust** on 2023. a kasutatud **283 (7,6%) korda**, mis on oluliselt väiksem arv kui 2022. a. Saatekirjaga kaugnõustamine võimaldab emadel/isadel/peredel pääseda teenusele veelgi kiiremini ja üle-eestiliselt ning annab valiku saada teenust neile sobivatel tingimustel.

2023. a projektiperioodi jooksul on saatekirjaga raseduskriisi kontaktnõustamisteenus olnud kättesaadav 12 Eesti maakonnas ja 17 asutuses: Ida-Tallinna Keskhaiglas, Lääne-Tallinna Keskhaiglas, Tallinna Raseduskriisikeskuses ja Loov teraapiakeskuses Tallinnas, Rakvere Haiglas, Marieta Med kliinikus Pärnus, Lõuna-Eesti Haiglas, Põlvas, Elvas, Tartu Perekeskuses, Viljandi Perepesas, Haapsalus, Erakliinikus Praxis Raplas, Järvamaa Haiglas, Kuressaare Haiglas, Hiiumaa Haiglas, Muhumaal. Saatekirjaga kaugnõustamisvõimalusele pöördujaid on üle Eesti, kokku 12-st maakonnast. 2023. a statistika kajastab ka 16 välismaalt pöördunud kaugnõustamist (6,0%), mis räägib tõenäoliselt teenuse teadlikkusest ühiskonnas ja mugavast kasutamisevõimalusest isegi siis, kui elukoht on välismaal.

Tervisekassa projekti vahenditest on uuendatud ka rasedus.ee koduleht.

Eesti Tervisekassa projekti vahenditest on toimunud ka regulaarsed raseduskriisi nõustajate **supervisioonid**. Tallinnas on kokkulepped supervisioonide korraldamiseks üks kord kuus, Tartus vastavalt vajadusele kuni üks kord kvartalis. 2023. a toimus 7 grupisupervisiooni (Tallinnas kohapeal ja Zoomi vahendusel), mis kestavad tavaliselt 3 tundi. Supervisioriteks on 2023. a projektiperioodil olnud Kaia Kastepõld-Tõrs ja Kristiina Uriko.

Alates 2024. aastast on Eesti Tervisekassa projekt SAVE-s lõppenud.

3.1.2. Raseduskriisi tasuta nõustamistelefon 8002008 ja tasuta veebinõustamine rasedus.ee kaudu

Alates 1. jaanuarist 2023 puudub rahastus saatekirjata kaugnõustamisteenuste pakkumiseks, sh www.rasedus.ee kaudu e-nõustamiseks ja 8002008 kriisitelefoni valveks ja vastamiseks. Seega on 2023. a üksikud nõustajad jäänud seda teenust vabatahtlikult hoidma. Telefonivalves on olnud valdavalt Kerli

Okas, keda on ajuti asendanud Margit Emberg, Marje Pukk või Elina Piiri-mäe. E-nõustamiskirjadele on vastanud Margit Emberg. Kuna teenustele pole rahastust leitud, siis raseduskriisi nõustamistelefon 8002008 suleti 01.02.2024.

3.1.3. Raseduskriisi nõustaja, tase 6 kutse

Olemas on raseduskriisi nõustaja, tase 6 kutsestandard (esma-versioon kinnitati 2014, uuendati 2019. a sügisel). 2021. a lõpus muutus kutsekomisjoni koosseis ja uuendati kutseandmise kord, mille viimane täiendatud versioon kinnitati kutsenõukogus 2022. a jaanuaris. SA Väärtustades Elu esindas kutsekomisjonis Andres Sild.

2023. aasta I pooles viidi läbi kutse taotlejate ning taastõendajate hindamise voor, kus said raseduskriisi nõustaja, tase 6 kutse 1 raseduskriisi nõustaja ning 1 taastõendaja. Aastatel 2016–2023 on kokku välja antud 16 raseduskriisi nõustaja 6. taseme kutset esmataotlejale ning 5 raseduskriisi nõustaja 6. taseme kutset taastõendamisel.

Kutsestandard on leitav <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10804275> Kutse andmisega seotud dokumendid <http://save.ee/kutse-andmine/>

3.1.4. Raseduskriisi nõustamise edasised arengud

Alates 01.01.2024 toimub teenuse osutamine Tervisekassa sünnitusabi ja günekoloogia lepingupartnerite juures. Teenust osutatakse vastavalt vajadusele nii statsionaarselt kui ka ambulatoorselt. Selleks on tervishoiuteenuste loetellu lisatud kaks teenust:

- a) pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisinõustamine
- b) pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisi kaugnõustamine

Teenust võib osutada raseduskriisi nõustamise täiendkoolituse läbinud ämmaemand või raseduskriisi nõustamise kutsetunnistusega muu spetsialist ämmaemanda või eriarsti juhendamisel.

3.2. PREP-koolitused

Lisaks raseduskriisi nõustamise tegevustele tõi SA Väärtustades Elu 2009. a Eestisse rahvusvaheliselt levinud tõendus põhise koolitusprogrammi PREP (*The Prevention and Relationship Enhancement Program* – Paarisuhte Rahulolu Edendamise Programm). PREP aitab paarisuhte hoida ning vajadusel parendada, hoida suhtes turvalisust, tulla toime erinevate probleemidega ning sobib nii noortele kui ka juba elukogenud inimestele.

SA Väärtustades Elu on antud koolitussüsteemi Eestis edukalt arendanud.

PREP on kasvanud ja leidnud oma kindla koha Eesti ühiskonnas. Ka riik on aastate vältel PREP-koolituste läbiviimist toetanud, ent kahjuks on tänaseks riigipoolne toetus lõppenud.

Praeguseks on Eestis **neli erinevat PREP-programmi**:

- 1) paaridele suunatud PREP-paarisuhtekoolitus (alates 2009)
  - 2) üksikisikutele suunatud PREP-koolitus „Minu suhe on minu kätes” (alates 2014)
  - 3) isadele suunatud PREP-koolitus „Toetavatel õlgadel” (alates 2022)
  - 4) kooliõpilastele suunatud PREP-koolitus „Suhtetarkus pluss” (alates 2022)
2023. aastaks on SAVE-s 47 PREP-paarisuhtekoolituse koolitajat, 52 PREP üksikisikutele „Minu suhe on minu kätes” koolitajat, 5 PREP-kooliõpilastele „Suhtetarkus pluss” ja 6 PREP isadele „Toetavatel õlgadel” koolitajat. Koolitajad tegutsevad üle Eesti nii eesti, vene kui inglise keeles, koolitused toimuvad nii kontakt- kui ka veebikoolitustena.

2023. a on SAVE meeskond aktiivselt tegelenud erasektori poolse **rahas-tuse otsimisega**. Sponsorlustaotlused saadeti välja järgmistele ettevõtetele: Tallegg, tanklaketid Alexela ja Neste, LHV ja SEB pank, Selver, Euronics. Kõik ettevõtted vastasid, et SAVE tegevus ei haaku nende väärtustega, kuna need ettevõtted toetavad peamiselt lapsi ja noori. Peredega seotud teemad ja pereväärtused sellesse valdkonda paraku ei kuulu. 2023. a aprillis esitati projektitaotlus „Turvalisi suhteoskusi arendav programm Tallinna koolinoortele” Tallinna Haridusametile, mis ei leidnud rahastamist. Alates 2023. a detsembrist osaletakse Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti hankes „Sotsiaalteenused Tallinna linna lastega peredele”. Hanke tulemused ei ole veel selgunud.

2024. a on planeeritud läbi viia kõikide PREP-programmide tasulisi koolitusgrupe, vt www.prep.ee/kalender. Eesti Kirikute Nõukogu toetusel on planeeritud PREP-koolitused koguduste ja kirikute liikmetele. Koostöös Perepesadega pakume PREP-programme erinevates kohalikes omavalitsustes.

3.2.1. PREP-paarisuhtekoolitused

PREP-paarisuhtekoolitus on paaridele suunatud 16 tundi kestev tõendus põhine koolitusprogramm (<https://www.youtube.com/watch?v=B-9CTchoRBk>), mille Eestis läbiviidud mõju-uuring näitas, et osalejatel suurenes eluga rahulolu, hinnang suhte turvalisusele, hinnang suhtele, vähenes problemaatiline suhtlemisstiil, depressioon, ärevus, väsimus ja neurootilisus. Koolitus võimaldab tugevdada paarisuhet, omandades oskused, kuidas mõlemapoolselt paarisuhte toimimisse panustada, usku ühtsesse tulevikku suurendada ja pereväärtusi tugevdada.

2023. a osales koolitustel kokku **86 inimest** (2022 – 96, 2021 – 459, 2020 –

498, 2019 – 340, 2018 – 213), sh 42 inimest Eesti Kirikute Nõukogu toetusel Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute liikmetele suunatud koolitustel.

2023. a sügisel pöördus SAVE poole Tervise Arengu Instituudi (TAI) esindaja Katrin Streiman ja tutvustas TAI plaani liita PREP-paarisuhtekoolitus **ennetustegevuste tõendatuse taseme hindamise programmi**. TAI poolt määrati retsensendid programmi tõendatuse taseme hindamiseks, kellega on SAVE esindajad nüüdseks ka kohtunud. Hindamisprotsess viiakse lõpule 2024. aasta I poolel. Kui PREP-paarisuhtekoolitus saab hindamisel positiivse tulemuse ja on seega riiklikult aktsepteeritud, siis suurenevad loodetavasti ka võimalused programmile rahastuse leidmiseks.

3.2.2. PREP-koolitus üksikisikutele „Minu suhe on minu kätes”

PREP-koolitus „Minu suhe on minu kätes” on üksikisikutele (nt vallalised isikud või need, kelle abikaasa/elukaaslane ei soovi koolitusel osaleda) suunatud 16 tundi kestev koolitusprogramm (https://www.youtube.com/watch?v=mNGLGk_IjIE). Koolitus õpetab terveid ja turvalisi suhteoskusi. 2023. a osales koolitustel **11 inimest** (2022 – 151, 2021 – 230, 2020 – 367, 2019 – 247, 2018 – 132).

Riigipoolse toetuse lõppemise järel on olnud vähe neid inimesi, kes oleksid ise valmis oma koolituse eest täies mahus tasuma. Samas on näiteks prokuratuur, kellega meil on olnud tihe koostöö just PREP-programmi „Minu suhe on minu kätes” osas, andnud tagasisidet, kui kahju neil on, et riik praegu enam seda programmi ei toeta. Vestlustes prokuratuuri esindajatega on mainitud, et just üksikisikute PREP-programm „Minu suhe on minu kätes” on osutunud sekkumiseks, mille kohta nad on saanud oma klientidelt väga head tagasisidet võrreldes teiste teenustega, mida praegu esmakordselt kriminaalvastutusele võetud isikutele pakutakse.

3.2.3. PREP-koolitus isadele „Toetavatel õlgadel”

Programm „Toetavatel õlgadel” on 14 tundi kestev kogemuslik õppeprotsess meestele, mis julgustab neid väärtustama ennast nii isade kui ka meestena, suunab teadlike valikute tegemise kaudu oma isikliku elu eesmärgi suunas ja aitab omandada paremaid suhteoskusi. Programmis keskendutakse suhte põhiväärtustele nagu pühendumine, austus, tänulikkus ja turvaline kiindumus, samuti praktilistele oskustele, mis võimaldab saada veelgi paremaks lapsevanemaks, osaledes lapse elus turvaliselt ja toetavalt ka siis, kui suhe lapse emaga on mingil põhjusel raskendatud. Uuringute käigus on leitud, et programmis osalenud isad on saanud läbitud materjalist kasu ka paljudes teistes eluvaldkondades.

Programm aitab isadel rajada teed meheks olemise uue kvaliteedini ning aitab selle kaudu muuta inimsuhteid paremaks ka ühiskonnas üldisemalt.

2023. a viidi läbi üks koolitus Eesti Kirikute Nõukogu toetusel, kus osales 13 isa.

3.2.4. PREP-koolitus kooliõpilastele „Suhtetarkus pluss”

„Suhtetarkus pluss” on turvaliste ja tervete peresuhte ülesehitamist käsitlev suhteoskuste baasõpe noortele vanuses 13–19. Iga koolitusel osalev noor saab endale veebis täidetava e-töövihiku. 13 tunnist koosnev programm aitab noortel tulla edukamalt toime neid ohustavate olukordadega, nt kohingu- või netivägivald, eakaaslaste surve, sõltuvuskäitumine jne. „Suhtetarkus pluss” toetab noort tema isikliku tulevikuvisioni väljatöötamisel ja tervete lähisuhete loomisel, sõprade mõju märkamisel teel oma isiklike eesmärkide suunas, armastuse ja armumise eristamisel ning hea suhte olemuse avastamisel, terve ja ebaterve suhte eristamisel ning isiklike piiride kehtestama õppimisel. Programmi käigus harjutatakse turvalist suhtlemist ja omandatakse selle alustalad. Noort suunatakse oma päritoluperekonna suhtemustrite teadvustamisele ja olulistest suheteemadest rääkimisele turvalise täiskasvanuga pereringist.

2022. a sai programm tõlgitud ja viidi läbi ka esimesed pilootkoolitused õpilastega. Programmi tutvustati 2022. a lõpus inimese- ja perekonnaõpetuse õpetajatele. Antud koolitust on väga olulise vägivalla ennetusprogrammina näinud SAVE koostööpartner, Eesti Naisteühenduse Ümarlaua ja Eesti Naiste Varjupaikade liidu juht Eha Reitelmann, kes on 2023. a jooksul programmi tutvustanud PERE sihtkapitalile, justiitsminister Lea Danilson-Järgile ja justiitsminister Kalle Laanetile.

2023. a novembris tutvustasid SAVE esindajad Kaia Kapsta-Forrester ja Karmen Maikalu PREP-noorteprogrammi Riigikogu konverentsisaalis toimunud konverentsil „Kuidas murda vägivallamustreid?”

2024. a alguses toimus SAVE esindajate poolt noorteprogrammi tutvustus Haridus- ja Teadusministeeriumis, mille esindajad pidasid „Suhtetarkus pluss” koolitust väga väärtuslikuks ning andsid sellele oma soovitusel. 2024. aasta kevadeks on planeeritud õpetajatele ja noorsootöötajatele suunatud väljaõpe programmi läbiviimiseks.

3.3. Isadepäeva konverents „Miks Eesti mees kardab isaks saada?”

Alates 2012. aastast korraldab SAVE emade- ja isadepäeva konverentse, mille eesmärgiks on olnud edastada võimalikult laiale sihtgrupile terveid

pereväärtusi kajastavat sõnumit ühiskonnas aktsepteeritud arvamusiidrite kaudu. 2023. a oli rahaliste vahendite vähesuse tõttu võimalik korraldada vaid isadepäeva konverents.

Viimasel ajal on väga palju lahatud teemat, miks naised ei soovi emaks saada, kuid siinkohal ei tasu unustada, et emaks saamiseks on alati vaja ka isa. Eestis saavad mehed isaks enamasti natuke hilisemas eas kui naised emaks. Keskmiselt on isad lapse sünnihetkel kolm aastat vanemad kui emad. Viimaste sünniandmete põhjal on kõige rohkem isasid, kes on lapse sünnihetkel 31-aastased. 45-aastaselt on lastetuid mehi umbes 15%, naisi aga 10% (Statistikaamet, 2019). Tänavusel isadepäeva konverentsil arutletigi teemadel, mis puudutavad isaks saamise ja vastutuse võtmise ees olevaid hirme, aga ka rõõme, mida isaks olemine tegelikult kaasa toob.

Kava

11.00–11.05 Sissejuhatus, moderaator Hannes Hermaküla

11.05–11.25 Riigikogu esimees Lauri Hussar, „Kas edukus vähendab hirme isaks saamise ees?”

11.25–11.45 Hiiumaa koolijuht Antti Leigri, „Kas mees vajab lapse saamiseks paarisuhet?”

11.45–12.05 Maalikunstnik Orest Kormašov, „Miks tekib mehel tunne: tahan saada isaks?”

12.05–12.25 Vaimulik Gunnar Kotiesen, „Mida peab mees tegema, et täita

käsku: olge viljakad ja teid saagu palju?”

12.25–12.45 Kohvipaus

12.45–13.05 Psühhiaater Andres Lehtmets, „Kas meeste vaimse tervise mured lükkuvad isaks saamist edasi?”

13.05–13.25 Kaitseväe Peastaabi ülem kindralmajor Enno Mõts, „Kas mehed peaksid tundma vastutust iibeprobleemide eest?”

13.25–13.45 Ettevõtja Jaanus Otsa, „Mida tähendab vananev rahvastik ühiskonna arengule?”

13.45–14.45 Paneeldiskussioon, „Mida lapsed on isale andnud?” Muusik Toomas Lunge, Viljandi Jaani koguduse õpetaja Marko Tiitus, Tervise Fondi juhataja ja Riigikogu liige dr. Eero Merilind, ettevõtja ja koolitaja Gerry Konnov, moderaator Hannes Hermaküla.

Konverents oli üles ehitatud mediakonverentsina, millest oli otseülekanne nii Delfi kui Postimehe *online*-portaalis ning mida kajastasid ka paljud teised portaalid ja uudistekanalid. Kõiki konverentsi ettekandeid on võimalik järelvaadata siin: <https://naine.postimees.ee/7892567/jarelvaadatav-isadepaeva-konverents-miks-estii-mees-kardab-isaks-saada>
Konverents toimus 100% EKNi rahastusega.

3.4. Tunnustus SAVE tegevusele

Eesti Naisteühenduste Ümarlaud annab alates 2004. aastast välja Valge Lindi auhinna iga aasta 25. novembril, kui ülemaailmselt tähistatakse naistevastase vägivalla vastast päeva. Auhind antakse välja üksikisikule või organisatsioo-

nile, mis möödunud aasta/aastate jooksul on kõige rohkem ära teinud Eestis naistevastase vägivalda tõkestamiseks või probleemist teavitamiseks.

Eesti Naisteühenduste Ümarlaua 2023. a **Valge Lindi auhinna pälvivad Sihtasutus Väärtustades Elu (SAVE) ning selle kauaaegsed eestvedajad Kaia Kapsta-Forrester ja**

Karmen Maikalu pikaajalise töö eest turvaliste paari- ja peresuhte toetamisel. Järjekorras 20. Valge Lindi auhind anti üle ENÜ ja Eesti Naiste Varjupaikade Liidu korraldataval konverentsil „Kuidas murda vägivaldamustreid“, mis toimus 29. novembril Riigikogu konverentsisaalis.

Auhinna andmist põhjendati nii: SAVE eesotsas Kaia Kapsta-Forresteriga on läbi aastate andnud väga olulise panuse perevägivalda varasesse ennetusse, arendades Eestis välja unikaalse raseduskriisi nõustamise teenuse ja pakkudes seda läbi aastate tuhandetele peredele. Rahvusvahelised uuringud näitavad, et just lapseootuse ajal ja sünnitusjärgsel perioodil suureneb perevägivalda risk. Asjatundlik raseduskriisi nõustamine sel emotsionaalselt keerulisel ajal aitab vägivalda eskaleerumist ennetada ja turvalisi peresuhteid säilitada. Lisaks nõustamisele on SAVE panustanud perevägivalda ennetustöösse ka rahvusvaheliselt tunnustatud tõendus põhiste suhteoskusi arendavate PREP-programmide Eestisse toomisega. PREP-programmid on loodud selleks, et aidata inimestel omandada oskusi pikaajalise püsisuhte loomiseks ja hoidmiseks, samuti oskusi suhtlemiseks lähisuhtes ja vanemlike oskusi. Paaridele, üksikisikutele ja isadele mõeldud koolitusi läbinud inimeste arv läheneb praeguseks 6000-le. Käesolevaks ajaks on loodud ka kõik eeldused koolinoortele suunatud PREP-programmi rakendamiseks Eestis, kui selleks on huvi meie haridussüsteemil. Kandev roll on kõigi PREP-koolituste arendamisel ja elluviimisel olnud nii Karmen Maikalul kui Kaia Kapsta-Forresteril, seetõttu on nemad koos SAVEga ka selle aasta Valge Lindi auhinna saajateks.

4. Töövaldkonna saavutused

- SAVE on EKNi eluväärtuste ja eetika töörühma esindajana kujunenud Eesti ühiskonnas perede vaimse tervise valdkonnas oluliseks ja arvestatavaks koostööpartneriks ja sõnumivijaks, aidates luua ja hoida tervet perekonda toetavat väärtussüsteemi ja oskusbaasi.
- Raseduskriisi nõustamist sai 2048 isikut 3722 nõustamise korral

- Raseduskriisi nõustamise teenus lisati tervishoiuteenuste nimekirja ning anti alates 2024. a üle Tervisekassale.
- PREP-koolitustel osales 110 inimest.
- Toimus isadepäeva konverents „Miks Eesti mees kardab isaks saada?“ mis leidis laialdast meediakajastust.
- SAVE pälvis pikaajalise töö eest turvaliste paari- ja peresuhete toetamisel Valge Lindi auhinna.

5. Töövaldkonna puudujäägid

- Töörühma liikmete seas ei ole esindatud kõik EKNi liikmeskirikud.
- Ei ole leitud piisavalt rahastust PREP-programmide toetuseks ja emadepäeva konverentsi läbiviimiseks.

6. Eesmärgid 2024. aastaks

- Toetada Eesti Kirikute Nõukogu eluväärtusi ja eetikat, sh pereväärtusi puudutavates küsimustes.
- Kaasata kõik töörühma liikmed valdkonna tegevustesse, vajadusel teha töörühma liikmete osas muudatusi.
- Pöörata oma tegevuses jätkuvat tähelepanu peretemaatika kajastamisele ühiskonnas, üksikvanemate toetamisele ja perevägivaldla temaatikale, sh paarisuhtevägivald ja laste vastu suunatud vägivald.
- Viia jätkuvalt läbi PREP-koolitusi (kõiki nelja programmi), leida nendele rahastust. Tegeleda organisatsioonidele mõeldud PREP-programmi kohandamisega.
- Leida rahastust emadepäeva konverentsi korraldamiseks.

7.7 Eesti Kirikute Nõukogu Noortetöö Nõukogu

Aruande koostas Triin Salmu (noortetöö projektijuht)

Noortetöö projektijuht: Triin Salmu

Noortetöö konsultant: Robert Tšerenkov

1. Üldine

Asutatud: 1991. a Tallinnas

Töövaldkonna ümarlaua hetkeline koosseis:

1. EELK – Triin Salmu
2. EEKBKL – Sven-Joonatan Siibak, Karl Tõnne

3. EMK – Triin Tarendi, Liidia Puju
4. EAÕK – Age Ploom
5. SPAKEL – Krõõt Lõbus, Ivo Käsk (alates detsembrist)
6. EKNK – Samuel Axel Maikalu
7. EKEK – Lisette Eriste, Joosep Mattis Eriste

Eesmärk: Eesti Kirikute Nõukogu Noortetöö Nõukogu (EKN3) eesmärk on ühendada Eesti Kirikute Nõukogu liikmeteks olevaid kirikuid ja koguduste liite ning nende noorteorganisatsioone koostööks ning rajada sild ühiskonna ja kirikunoorte vahele. Noortenõukogu kohtub kord kuus, selleks et arendada kirikutevahelisi suhteid ja koostööd, vahetada informatsiooni ning arutada noortetöö alaseid küsimusi.

2. Koosolekud/kohtumised

25.01.2023, koosoleku protokoll 01/151. Stipendiumi statuudi planeerimine.
22.02.2023 – EKN3 mõttetalgud. Arutati läbi noortenõukogu eesmärgid ja tegevused.

19.04.2023, koosoleku protokoll 02/152. Osales EMK uus esindaja Liidia Puju. Stipendiumi väljaandmine.

20.09.2023 – Noortenõukogu kohtumine EKNi juhatusega. Arutati noortenõukogu tööd ja korraldust ning võimalikke muudatusi.

20.09.2023, koosoleku protokoll 03/153. EKN3 edasise töö ülevaatamine.

01.10.2023, koosoleku protokoll 04/154. Aastalõpu tegevused (Tallinna tutvustav videoklipp Taizé kohtumise jaoks ja osalemine Ljubljanas toimival aastavahetuse kohtumisel) ja 2024 aasta eelarve ning prioriteetide paikapnemine.

3. Töövaldkonna sisuline aruanne

3.1. Stipendium noorele teoloogiatudengile

Aeg: 19.04.2023

EKNi noortetöö nõukogu andis 3. aastat järjest välja stipendiumi teoloogiat õppivale noorele, kes õpib teoloogiat mõnes Eesti või välismaa akrediteeritud ülikoolis. 2023. aastal saabus nõukogule 4 taotlust. Alates eelmisest aastast on nõukogu otsustanud, et annab välja kaks stipendiumi, mõlemad summas 500 €. 2023. aastal anti stipendium Elis Tomingale, kes õpib Kõrgemas Usuteaduslikus Seminaris, ja Anastasia Larionovale, kes õpib EMK Teoloogilises Seminaris. Otsustamine toimus salajasel hääletusel.

3.2. Palverännak

Aeg ja koht: 08.–09. september 2023, Naissaar
Vastutaja: Age Ploom (EAÕK)

Palverännak algas Piritasadamast ühise laevasõiduga Naissaarele. Seejärel viidi osalejad veoautodega majutuspaika. Esimesel päeval toimus veoautodel ekskursioon üle terve saare. Külastati kunagisi militaarobjekte ja tutvuti saare ajalooa. Õhtu lõppes palvusega Naissaare kabelis.

Laupäeva hommikul algas palverännak majutuspaigast. Koostöös külaliste-majaga pandi kokku palverännaku teekond. Külalistemaja giid oli enne hommikusööki ka ränduritele giidiks, pärast seda liikusime omal jõul. Kokku oli palverännaku teekonnaks 27 kilomeetrit. Palverännak lõppes Naissaare kabelis. Kahjuks oli sellel aastal koostöö kohaliku kogudusega minimaalne, kuna neil ei ole permanentselt kohapeal kedagi. Tagasi tuldi juba laupäevaõhtuse laevaga.

Osavõtjaid oli 44 üheksast erinevast kirikust: õigeusklikud, luterlased, katoliiklased, baptistid, nelipühilased ning nelja eri vabakoguduse liikmed. Noorim osavõtja oli 11 ja vanim 80-aastane.

3.3. Taizé Euroopa aastavahetuse kohtumine

Aeg ja koht: 28.12.2023–01.01.2024 Ljubljana, Sloveenia

Triin Salmu osales sellel kohtumisel EKNi esindajana, kuna järgmisel korral (2024/2025 aastavahetus) toimub kohtumine Tallinnas. EKN on saatnud Taizé vendadele kutse ning see on vastu võetud. Ljubljana kohtumise ajal kuulutati välja Tallinna kohtumine. Ljubljana kohtumise jaoks filmiti ka Tallinna tutvustav video, millega kutsutakse inimesi osalema Tallinna kohtumisel. Video filmis ja lõikas kokku Madis Kask, kellele oli EKN3 teinud võimaliku video jaoks ettemakse juba üle-eelmisel aastal. Video on üleval @Taizetallinn kontodel nii Facebookis kui ka Instagramis.

Kohtumine Ljubljanas läks hästi, kokku saadi ka Tallinna kohtumist korraldava vendadega (vennad Luc, Philip ja Simon). Saadi kokku ka uue Taizé priorid Matthew'ga. Väljakuulutamine toimus 30. detsembril õhtupalvusel, kus kõnelesid peale Matthew' veel ka EELK piiskop *electus* Ove Sander, Tallinna Mustamäe koguduse õpetaja Tiina Klement ja EKNi noortetöö projektijuht Triin Salmu.

EKN3 toetas ka 11 noore minekut sellele aastavahetuse kohtumisele. Iga noore toetuseks anti 175 €. Mustamäe kogudus korraldas reisi Eestist ning lõpuks mindi kahe mikrobussiga. Osalejaid oli EELKst ja RKKst, lisaks üks vabakoguduse noor. Need noored on lubanud kaasa aidata ka Tallinna kohtumise ettevalmistamisel.

Taižė Ljubljana

Taižė Ljubljana

3.5. Noortenõukogu välissuhtlus

Aeg ja koht: 24.–27. august 2023, Poola

Vastutaja: Age Ploom

45. Ecumenical Youth Council of Europe'i üldkoosolek toimus 24.–27. augustil Poolas, kuid EKN3 esindajal ei olnud võimalik sellel korral osaleda.

Ülevaade: Kohal olid nelja riigi esindajad ning kaks külalist – Euroopa Kirikute Konverentsist ja Poola oikumeenilisest liikumisest. Valiti uus viieliikmeline juhatus, kuhu kuuluvad esindajad Soomest, Norrast ja Saksamaalt. Otsustati tõsta liikmemaksu, EKN3-le tõusis see 200 eurole. Samuti otsustati kokku kutsuda viieliikmeline rahvusvaheline planeerimismeeskond, kelle kanda oleks järgmise aasta üritus „The shelter we seek – A critical reflection on church as safer space”. Üleskutse sai postitatud EKN3 Facebooki lehele.

3.6. EKN3 sisulise töö läbivaatamine ja analüüsimine

Noortetöö nõukogu on 2023. aastal hakanud üle vaatama ja läbi mõtleva oma tööd ja eesmärgid. Selleks saadi pikemalt kokku 22. veebruaril. Vaadati üle olemasolevad dokumendid ja platvorm. Liikmetel oli palutud ka juba ette mõelda, mis valdkonnad või asjad ei toimi ja kuidas oleks efektiivsem teha nõukogu tööd. Arutelu käigus jõuti uute mõteteni ning seniste tegevuste ja töökäikude muutmiseni. Edaspidi paneb nõukogu endale aastased prioriteedid ning keskendub kitsamatele teemadele ning sündmustele. Lisaks sellele saab nõukogu kokku 4 korda aastas. Tihedam kokkusaamine on näidanud, et alati ei jõua kõik kohale, kuna esindajad on ka oma kirikutes väga aktiivsed või ei luba seda töökohustused. Lõplik eesmärgi, projektijuhi ja nõukogu rolli ning vajalike tegevuste sõnastamine ja kirjapanek ning EKNile esitamine toimub 2024. aasta esimeses pooles.

5. Töövaldkonna saavutused

- Anti välja kaks stipendiumit teoloogiat õppivatele noortele
- EMK-le kinnitati uus esindaja
- Korraldati edukas palverännak
- Valmis video kutsumaks inimesi osalema Taizé aastavahetuse kohtumisel Tallinnas
- Toetati 11 noore osalemist Taizé aastavahetuse kohtumisel Ljubljanas
- Alustati EKN3 töö läbivaatamise ja analüüsimise

6. Töövaldkonna puudujäägid ja põhjused

Noortetöö nõukogu ei ole jõudnud korraldada noorteuhtidele koolitust, mida

on planeeritud. Põhjuseks võib olla ajalise ressursi puudus.

7. Ettepanekud tulevikuks

- Teha rohkem koostööd teiste EKNi töövaldkondade ja juhatusega.
- Jõuda kõikide liikmeskirikuteni ning kaasata neid noortetöö nõukogu töösse.
- Muuta EKN3.ee lehekülg mugavaks oikumeenilise noortetöö info otsimise ja vahetamise platvormiks.

7.8 Rahvusvahelised suhted

Aruande koostas Vilver Oras

27.02–01.03 Eesti Kirikute Nõukogu täitevsekretär osales Euroopa Kirikute Nõukogude kohtumisel Brüsselis. Kohtumise peamiseks teemaks oli kirikute reaktsioon Ukraina sõjale ja sellest tulenevale põgenikelainele, samuti juunis Tallinnas toimuv Euroopa Kirikute Konverentsi Peaassamblee.

7.–8.06 Täitevsekretär osales Reykjavíkis Kirikute Euroopa Migratsiooni Komitee kohtumisel. Komitee koosolekul keskenduti migratsioonile ja kirikute tegevusele seoses sellega ja Ukraina sõjaga laiemalt.

2.10 EKNi juhatus kohtus Daniel Nadeliga USA välisministeeriumi rahvusvahelise usuvabaduse osakonnast. Kohtumisel osalesid lisaks USA välisministeeriumi rahvusvahelise usuvabaduse osakonna nõunik Emily Libruk, USA suursaatkonna Tallinnas poliitikanõunik Sophia Ashley ja Riina Tannia USA suursaatkonnast Tallinnas. Tegemist oli tutvumiskohtumisega, mille jooksul räägiti usuvabaduse olukorrast ja murekohtadest Eestis, USAs ja maailmas.

8. Eesti Kirikute Nõukogu arendustegevus

8.1 Arengukava komisjon

Aruande koostas Vilver Oras

2023. aastal arengukava komisjon ei kogunenud. 2023. a EKNi põhikirjamuudatustega otsustati arengukava komisjon ühendada põhikirjakomisjoniga. Komisjoni uueks nimeks on strateegiakomisjon.

8.2 Eelarvekomisjon

Aruande koostas Vilver Oras

EKNi eelarvekomisjon kogunes 10. jaanuaril 2023 eelarve eelnõu ettevalmistamiseks. Eelarvekomisjon koostas EKNi 2023. aasta eelarve eelnõu, mis esitati 26.01 EKNi töökoosolekule kinnitamiseks.

8.3 Põhikirjakomisjon

Aruande koostas Jaanus-Janari Kogerman (komisjoni esimees)

Eesti Kirikute Nõukogu Põhikirjakomisjoni ülesanne on jälgida EKN-i põhikirja vastavust kehtivatele õigusaktidele ja EKNi arengust tulenevatele vajadustele. Selle töö paremaks tegemiseks jätkasime 2022. aasta lõpul alanud tööd ning tegime ettepanekud põhikirja muutmiseks.

11.05.2023 töökoosolekul võttis EKNi töökoosolek vastu põhikirja muudatused kokku ca 20 punktis. Lahendatud sai EKNi töö käigus esilekerkinud probleeme, samuti puhastatud põhikirja aja jooksul sinna jäänud ülemäärastest või paljasõnalistest punktidest. Edaspidine põhikirja muutmine saab toimuda siis, kui töö või põhimõteteliste arutelude käigus formuleeruvad juba täpsemad ettepanekud ja vajadused.

2022. aasta lõpus käis juhatus välja ka mõtte liita arengukava- ja põhikirjakomisjonid ning 2024. aastal toimuva komisjonide töö ülevaatamise käigus võiks ka see plaan jõuda järgmiste otsusteni.

Eesti Kirikute Nõukogu Põhikiri

I. Eesmärk ja üldsätted

KEHTIV TEKST	UUS TEKST	
1.1 Eesti Kirikute Nõukogu (edaspidi käesolevas põhikirjas nimetatud EKN) on mittetulundusühinguna Eesti territooriumil tegutsevate kristlike kirikute ja koguduste liitude sõltumatu ja vabatahtlik ühendus.	1.1 Eesti Kirikute Nõukogu (edaspidi käesolevas põhikirjas nimetatud EKN) on mittetulundusühinguna Eestis tegutsevate kristlike kirikute ja koguduste liitude sõltumatu ja vabatahtlik ühendus.	Kustutada sõna „territooriumil”
1.2 EKN-i tegevuse eesmärk on ühendada kristlikke kirikuid ja koguduste liite koostööks Eesti ühiskonna vaimseks arenguks kristlike põhimõtete alusel.	1.2 EKN-i tegevuse eesmärk on ühendada kristlikke kirikuid ja koguduste liite koostööks Eesti ühiskonna vaimseks arenguks kristlike põhimõtete alusel.	
2. Eesmärgi saavutamiseks töötab EKN järgmistes põhisuundades: 2.1 evangeeliumi ja kristliku kõlblusõpetuse levitamine; 2.2 EKN-i liikmete vahelise koostöö korraldamine; 2.3 EKN-i ühisseisukohtade väljatöötamine ja väljendamine ning üldsusele edastamine; 2.4 informatsiooni vahetamine; 2.5 EKN-i kompetentsi kuuluvates küsimustes nõu andmine; 2.6 EKN-i liikmete, kristlike ühenduste ja riigi suhete kujundamisele kaasa aitamine; 2.7 halastustöö ja abi koordineerimine; 2.8 stipendiumite määramine	2. Eesmärgi saavutamiseks töötab EKN järgmistes põhisuundades: 2.1 evangeeliumi ja kristliku kõlblusõpetuse levitamine; 2.2 EKN-i liikmete vahelise koostöö korraldamine; 2.3 EKN-i ühisseisukohtade väljatöötamine ja väljendamine ning üldsusele edastamine; 2.4 informatsiooni vahetamine; 2.5 EKN-i kompetentsi kuuluvates küsimustes nõu andmine; 2.6 EKN-i liikmete, kristlike ühenduste ja riigi suhete kujundamisele kaasa aitamine; 2.7 halastustöö ja abi koordineerimine; 2.8 stipendiumite määramine	

3. EKN juhindub oma tegevuses EV põhiseadusest, mittetulundusühingute seadusest, muudest Eesti Vabariigi kehtivatest õigusaktidest ning käesolevast põhikirjast		Kustutada, sest ei oma mingit väärtust
4. EKN on asutatud 16.02.1989. aastal Pühtitsa kloostri Kuremäel.	3. EKN on asutatud 16.02.1989. aastal Pühtitsa kloostri Kuremäel.	Ajalooliselt oluline
5. EKN-i keskus (juhatus) asub Tallinnas	4. EKN-i keskus (juhatus) asub Tallinnas	
6. EKN on eraõiguslik juriidiline isik, kellel on oma nimetusega pitsat ja sümboolika		Kustutada, sest ei oma mingit väärtust
7. EKN ei sekku oma liikmete siseasjadesse.	5. EKN ei sekku oma liikmete siseasjadesse.	Oluline märkus

II. EKN-i liikmed

8. EKN-i liikmeteks võivad olla Eestis registrisse kantud kirikud ja koguduste liidud, kelle õpetus põhineb Uuel ja Vanal Testamendil ja vastab kolmele oikumeenilisele usutunnistusele ning kes järgivad käesolevat põhikirja.	6. EKN-i liikmeteks võivad olla Eestis tegutsevad kirikud ja koguduste liidud, oma Eestis registreeritud juriidilise isiku kaudu , kelle õpetus põhineb Uuel ja Vanal Testamendil ja vastab kolmele oikumeenilisele usutunnistusele ning kes järgivad käesolevat põhikirja.	Täpsustatud, kes võib olla liige. Nn „Armeenia kiriku kaasus”.
9. Samadel alustel võivad EKN-is vaatlejateks olla EKN-i mittekuuluvad kirikud, koguduste liidud ja kristlikud organisatsioonid.	7. Samadel alustel võivad EKN-is vaatlejateks olla EKN-i mittekuuluvad kirikud, koguduste liidud ja kristlikud organisatsioonid.	

<p>10.1 EKN tegutseb oma liikmete volitatud esindajate kaudu.</p> <p>10.2 Iga EKN-i liige võib oma kiriku valitsuse, keskuse, liidu juhatuse vms. kaudu volitada kuni kolme esindajat osalema EKN-i töös.</p> <p>10.3 Iga EKN-i vaatleja võib oma kiriku valitsuse, keskuse, liidu juhatuse või organisatsiooni juhtorgani kaudu volitada ühe esindaja osalema EKN-i töös.</p>	<p>8.1 EKN tegutseb oma liikmete volitatud esindajate kaudu.</p> <p>8.2 Iga EKN-i liige võib oma kiriku valitsuse, keskuse, liidu juhatuse vms. kaudu volitada kuni kolme esindajat osalema EKN-i töökoosoleku töös.</p> <p>8.3 Iga EKN-i vaatleja võib oma kiriku valitsuse, keskuse, liidu juhatuse või organisatsiooni juhtorgani kaudu volitada ühe esindaja osalema EKN-i töös.</p>	<p>Lisatud sõna „töökoosoleku.“ Lisaks volitatud esindajatele osalevad EKNi muus töös ka paljud teised liikmete esindajad (komisjonides jm).</p>
<p>11.1 EKN-i liikmete volitatud esindajatel on õigus osaleda EKN-i töökoosolekul, valida ja olla valitud EKN-i presidendiks, asepresidendiks või revidendiks. EKN-i liikmetel on õigus osa võtta EKN-i tegevusest ja tema juhtimisest ning saada teavet EKN-i töö kohta.</p> <p>11.2 Vaatlejate volitatud esindajatel on õigus osaleda EKN-i töökoosolekul ja saada teavet EKN-i töö kohta.</p>	<p>9.1 EKN-i liikmete volitatud esindajatel on õigus osaleda EKN-i töökoosolekul, valida ja olla valitud EKN-i presidendiks, asepresidendiks või revidendiks. EKN-i liikmetel on õigus osa võtta EKN-i tegevusest ja tema juhtimisest ning saada teavet EKN-i töö kohta.</p> <p>9.2 Vaatlejate volitatud esindajatel on õigus osaleda EKN-i töökoosolekul ja saada teavet EKN-i töö kohta.</p>	
<p>12. EKN-i liikmeks vastuvõtmine ja lepinguliste vahkordade sõlmimine toimub vastavasisulise kirjaliku avalduse põhjal kõigi EKN-i liikmete üksmeelse otsuse alusel. EKN-i vaatlejastaatuse andmine toimub vastavasisulise kirjaliku avalduse põhjal EKN-i liikmete 2/3 häälteenamuse alusel.</p>	<p>10. EKN-i liikmeks vastuvõtmine ja lepinguliste vahkordade sõlmimine toimub vastavasisulise kirjaliku avalduse põhjal kõigi EKN-i liikmete üksmeelse otsuse alusel. EKN-i vaatlejastaatuse andmine toimub vastavasisulise kirjaliku avalduse põhjal EKN-i liikmete 2/3 häälteenamuse alusel.</p>	

<p>13. EKN-i liikmed ja vaatlejad on kohustatud:</p> <p>13.1 järgima EKN-i põhikirja ja töökoosoleku otsuseid;</p> <p>13.2 võtma aktiivselt osa EKN-i tööst.</p>	<p>11. EKN-i liikmed ja vaatlejad on kohustatud:</p> <p>11.1 järgima EKN-i põhikirja ja töökoosoleku otsuseid;</p> <p>11.2 võtma aktiivselt osa EKN-i tööst.</p>	
<p>14.1 EKN-i liige või vaatleja võib vabatahtlikult oma avalduse alusel EKN-st lahkuda.</p> <p>14.2 Liige või vaatleja loetakse lahkunuks alates avalduse esitamisele järgnevast nõukogu töökoosolekust.</p>	<p>12.1 EKN-i liige või vaatleja võib vabatahtlikult oma avalduse alusel EKN-st lahkuda.</p> <p>12.2 Liige või vaatleja loetakse lahkunuks alates avalduse esitamisele järgnevast töökoosolekust.</p>	<p>Kustutame sõna „nõukogu”, sest „nõukogu töökoosolekut” ei ole mujal kasutatud, erinevalt sõnast „töökoosolek”</p>
<p>15.1 EKN-st arvatakse välja liige, kelle esindajad ei ole osalenud ilma mõjuva põhjuseta järjest kolmel koosolekul. Väljaarvamine otsustatakse ilma väljaarvatava liikme hääleta, teiste liikmete ühehäälse otsuse põhjal.</p> <p>15.2 EKN-st arvatakse välja vaatleja, kelle esindajad ei ole osalenud ilma mõjuva põhjuseta järjest kolmel koosolekul. Väljaarvamine otsustatakse EKN-i liikmete 2/3 häälteenamuse põhjal.</p>	<p>13.1 EKN-st võidakse välja arvata liige, kelle esindajad ei ole osalenud ilma mõjuva põhjuseta järjest kolmel koosolekul. Väljaarvamine otsustatakse ilma väljaarvatava liikme hääleta, teiste liikmete ühehäälse otsuse põhjal.</p> <p>13.2 EKN-st võidakse välja arvata vaatleja, kelle esindaja ei ole osalenud ilma mõjuva põhjuseta järjest kolmel koosolekul. Väljaarvamine otsustatakse EKN-i liikmete 2/3 häälteenamuse põhjal.</p>	<p>Kaotame kohustuse välja arvata ja jätame selle väga selgelt hääletuse tulemuseks. Tehniline parandus 15.2 - esindajad-> esindaja, sest vaatlejal on ainult üks esindaja vastavalt punktile 10.3</p>

III. Töökorraldus

<p>16. EKN-i liikmete volitatud esindajate töökoosolek (mittetulundusühingute seaduses nimetatud üldkoosoleku tähenduses) on EKN-i kõrgeimaks organiks ja on pädev otsustama kõiki EKN-i tegevusega seonduvaid küsimusi.</p>	<p>14. EKN-i liikmete volitatud esindajate töökoosolek (mittetulundusühingute seaduses nimetatud üldkoosoleku tähenduses) on EKN-i kõrgeimaks organiks ja on pädev otsustama kõiki EKN-i tegevusega seonduvaid küsimusi.</p>	
<p>17.1 Hääleõigus on ainult EKN-i liikmetel . 17.2 Olenemata esindajate arvust on igal EKN-i liikmel üks hääl.</p>	<p>15.1 Hääleõigus on ainult EKN-i liikmetel . 15.2 Olenemata esindajate arvust on igal EKN-i liikmel üks hääl.</p>	
<p>18.1 EKN-i tegevust koordineerib ja esindab EKN-i president ja kaks asepresidenti (mittetulundusühingute seaduses nimetatud juhatuse tähenduses). Nende esindusülesannete hulka kuulub ka liikmete huvide kaitsmine. 18.2 EKN-i president ja asepresidendid valitakse EKN-i liikmete poolt EKN-i liikmete esindajate hulgast ühehäälselt kolmeks aastaks.</p>	<p>16.1 EKN-i tegevust koordineerib ja esindab EKN-i president ja kaks asepresidenti (mittetulundusühingute seaduses nimetatud juhatuse tähenduses). Nende esindusülesannete hulka kuulub ka liikmete huvide kaitsmine. 16.2 EKN-i president ja asepresidendid valitakse EKN-i liikmete poolt EKN-i liikmete esindajate hulgast ühehäälselt kolmeks aastaks. EKNi presidendiks või asepresidendiks võib valida ka ametisoleva EKNi presidendi või asepresidendi ka juhul, kui ta ei ole EKNi liikme volitatud esindaja.</p>	<p>Lisatud võimalus presidendiks ja asepresidendiks valida ka senine ametisolev isik ka juhul, kui ta ei ole volitatud esindaja. (nn presidendi tagasivalimise kaasus)</p>
<p>19. EKN-i koosolekuid juhatab president, tema puudumisel vanem kahest asepresidendist.</p>	<p>17. EKN-i koosolekuid juhatab president, tema puudumisel asepresident. Töökoosolekut võib juhatada ka presidendi määratud isik töökoosoleku nõusolekul.</p>	<p>Loome võimaluse töökoosoleku juhatajate ringi laiendamiseks.</p>

<p>20.1 EKN on otsustusvõimeline, kui esindatud on üle poole EKN-i liikmetest.</p> <p>20.2 Otsus loetakse vastuvõetuks üle poole EKN-i liikmete poolthääletamise korral, v.a. põhikirjas punktides 12 ja 22 eraldi sätestatud otsused.</p> <p>20.3 Häälte poolnemisel otsustab koosoleku juhataja hääl.</p>	<p>18.1 EKN-i töökoosolek on otsustusvõimeline, kui esindatud on üle poole EKN-i liikmetest.</p> <p>18.2 Otsus loetakse vastuvõetuks üle poole töökoosolekul osalevate EKN-i liikmete poolthääletamise korral, v.a. põhikirjas punktides 10 ja 20 eraldi sätestatud otsused.</p>	<p>1) lisada sõna „töökoosolek”</p> <p>2) täpsustame seda, et poolt peab hääletama üle poole töökoosolekul osalevatest liikmetest</p> <p>3) Kustutame 20.3, sest hääl on ainult liikmel (kirikul või koguduste liidul) ning mitte juhatajal (füüsilisel isikul)</p>
<p>21.1 Otsusele vastuhääletanud liikmel on ühekordne õigus nõuda küsimuse uut arutamist järgmisel koosolekul.</p> <p>21.2 Hääletamisest mitteosavõtnud esindusel puudub protestimise õigus.</p>	<p>19.1 Otsusele vastuhääletanud liikmel on ühekordne õigus nõuda küsimuse uut arutamist järgmisel koosolekul.</p> <p>19.2 Hääletamisest mitteosavõtnud esindusel puudub protestimise õigus.</p>	
<p>22. Põhikirja muudatused ja täiendused, deklaratsioonid ning läkitused võetakse vastu kõigi EKNi liikmete ühehäälsel nõusolekul.</p>	<p>20. Põhikirja muudatused ja täiendused, deklaratsioonid ning läkitused võetakse vastu kõigi EKNi liikmete ühehäälsel nõusolekul.</p>	
<p>23. EKN-i töökoosolek toimub vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui kuus korda aastas.</p>	<p>21. EKN-i töökoosolek toimub vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui kuus korda aastas.</p>	

<p>24. EKN-i töökoosoleku poolt antavate ülesannete täitmiseks kinnitab EKN-i töökoosolek ametisse täitevsekretäri. EKN-i täitevsekretär vastutab igapäevaste asjaajamiste ja töökoosolekul talle pandud kohustuste täitmise eest.</p>	<p>22. EKN-i töökoosoleku poolt antavate ülesannete täitmiseks kinnitab EKN-i töökoosolek ametisse täitevsekretäri. EKN-i täitevsekretär vastutab igapäevaste asjaajamiste ja töökoosolekul talle pandud kohustuste täitmise eest.</p>	
<p>25.1 EKN-i töökoosoleku järgmine kuupäev määratakse üldjuhul kindlaks töökoosolekul. 25.2 EKN-i president kutsub töökoosoleku kokku, kui seda nõuab kirjalikult ja põhjust ära näidates vähemalt üks liige. 25.3 Töökoosoleku kokkukutsumise õigus on ka EKN-i presidendil.</p>	<p>23.1 EKN-i töökoosolekute kuupäevad määratakse üldjuhul kindlaks töökoosolekul. 23.2 EKN-i president kutsub töökoosoleku kokku, kui seda nõuab kirjalikult ja põhjust ära näidates vähemalt üks liige. 23.3 Töökoosoleku kokkukutsumise õigus on ka EKN-i juhatusel.</p>	<p>1) Mitte ainult järgmise, vaid vajadusel kõigi. 2) Täpsustame, et töökoosolekut võib kokku kutsuda ka juhatus (seni president).</p>
<p>26.1 EKN-i töökoosoleku kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla töökoosoleku juhataja ja protokollija. 26.2 Protokollijaks on täitevsekretär, tema puudumisel protokollija valitakse. Protokoll kinnitatakse järgmisel EKN-i töökoosolekul.</p>	<p>24.1 EKN-i töökoosoleku kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla töökoosoleku juhataja ja protokollija. 24.2 Protokollijaks on täitevsekretär või sekretariaadi töötaja, tema puudumisel protokollija valitakse. Protokoll kinnitatakse järgmisel EKN-i töökoosolekul.</p>	<p>Lisame võimaluse, et protokollida võib ka sekretariaadi töötaja ning selleks ei pea tingimata olema täitevsekretär.</p>

<p>27. EKN-i töökoosolek või president võib töökoosolekule kutsuda liikmeskonda mittekuuluvate kirikute, usu- ja ühiskondlike organisatsioonide esindajaid ning eksperte, ajakirjanikke, külalisi jt. isikuid.</p>	<p>25. EKN-i töökoosolek või juhatus võib töökoosolekule kutsuda liikmeskonda mittekuuluvate kirikute, usu- ja ühiskondlike organisatsioonide esindajaid ning eksperte, ajakirjanikke, külalisi jt. isikuid.</p>	<p>Kuna tavaliselt kutsub juhatus külalisi koosolekule, siis muudame vastavalt.</p>
<p>28 REVIDEERIMINE 28.1 EKN-i töökoosolekul valitakse liikmete esindajate hulgast kolmeks aastaks revident EKN-i finantsmajandusliku tegevuse põhikirjale vastavuse, rahaliste vahendite kasutamise, vara ning dokumentatsiooni seisukorra kontrollimiseks. 28.2 Vähemalt kord aastas esitab revident oma tegevusest EKN-i töökoosolekule kirjaliku aruande. 28.3 Revidendil on õigus nõuda EKN-i erakorralise töökoosoleku kokkukutsumist.</p>	<p>26 REVIDEERIMINE 26.1 EKN-i töökoosolekul valitakse liikmete esindajate hulgast kolmeks aastaks revident EKN-i finantsmajandusliku tegevuse põhikirjale vastavuse, rahaliste vahendite kasutamise, vara ning dokumentatsiooni seisukorra kontrollimiseks. 26.2 Vähemalt kord aastas esitab revident oma tegevusest EKN-i töökoosolekule kirjaliku aruande. 26.3 Revidendil on õigus nõuda EKN-i erakorralise töökoosoleku kokkukutsumist.</p>	

<p>29 TÖÖRÜHMAD JA KOMISJONID</p> <p>29.1 Põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks on EKN-il õigus moodustada töörühmi ja komisjone ning anda neile tegevusjuhiseid, samuti lõpetada nende tegevus.</p> <p>29.2 Töörühmad ja komisjonid on töökoosoleku ees aruandekohustuslikud vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord aastas. Aruanne kinnitatakse töökoosolekul lihthäälteenamusega.</p> <p>29.3 Töörühm või komisjon, kes ei ole ilma piisava põhjendusega esitanud oma tegevuse aruannet, loetakse tegevuse lõpetanuks.</p> <p>29.4 Töörühmade ja komisjonide tööd finantseeritakse ainult töökoosoleku vastavasisulise otsuse alusel.</p>	<p>27 TÖÖRÜHMAD JA KOMISJONID</p> <p>27.1 Põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks on EKN-il õigus moodustada töörühmi ja komisjone ning anda neile tegevusjuhiseid, samuti lõpetada nende tegevus.</p> <p>27.2 Töörühmad ja komisjonid on töökoosoleku ees aruandekohustuslikud vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord aastas. Aruanne kinnitatakse töökoosolekul lihthäälteenamusega.</p> <p>27.3 Töörühm või komisjon, kes ei ole ilma piisava põhjendusega esitanud oma tegevuse aruannet, loetakse tegevuse lõpetanuks.</p> <p>27.4 Töörühmade ja komisjonide tööd finantseeritakse ainult töökoosoleku vastavasisulise otsuse alusel.</p>	
--	--	--

<p>30 ESINDUS- JA ALLKIRJAÕIGUS</p> <p>30.1 Juhatuse igal liikmel on õigus esindada EKN-i kõikides õigustoimingutes.</p> <p>30.2 EKN-i töökoosoleku otsustele, deklaratsioonidele ja läkitustele ning teistele dokumentidele võib alla kirjutada EKN-i president, tema puudumise korral asepresident, kui töökoosolek ei ole otsustanud teisiti.</p> <p>30.3 Koosoleku seisukohtadest informeerivatele teadetele ja jooksvatest küsimustest informeerivatele kirjadele on õigus alla kirjutada ka täitevsekretäril, kui koosolek ei ole otsustanud teisiti.</p>	<p>28 ESINDUS- JA ALLKIRJAÕIGUS</p> <p>28.1 Juhatuse igal liikmel on õigus esindada EKN-i kõikides õigustoimingutes.</p> <p>28.2 EKN-i töökoosoleku otsustele, deklaratsioonidele ja läkitustele ning teistele dokumentidele võib alla kirjutada EKN-i president, tema puudumise korral asepresident, kui töökoosolek ei ole otsustanud teisiti.</p> <p>28.3 Koosoleku seisukohtadest informeerivatele teadetele ja jooksvatest küsimustest informeerivatele kirjadele on õigus alla kirjutada ka täitevsekretäril, kui koosolek ei ole otsustanud teisiti.</p>	
---	---	--

IV. Finants- ja majandustegevus

<p>31. EKN-i juhatus korraldab EKN-i raamatupidamise vastavalt Eesti Vabariigi õigusaktidele .</p>	<p>29. EKN-i juhatus korraldab EKN-i raamatupidamise vastavalt Eesti Vabariigi õigusaktidele .</p>	
<p>32. EKN-i materiaalsed vahendid moodustavad:</p> <p>32.1 varalised annetused ja eraldised, mida on teinud EKN liikmed, vaatlejad, kogudused ja nii kodu- kui välismaa füüsilised ja juriidilised isikud;</p> <p>32.2 summad, mis laekuvad lepingute täitmisest;</p> <p>32.3 muud laekumised.</p>		<p>Kustutada, sest see loetelu on olemuselt sisutu.</p>

33. Varalised annetused ja eraldised võivad olla kas sihtotstarbelised või sihtotstarvet määramata.		Kustutada, sest see loetelu on olemuselt sisutu.
34. EKN liikmetel ega vaatlejatel ei ole õigust EKN-i varale, EKN-il ei ole õigust oma liikmete ega vaatlejate varale.	30. EKN liikmetel ega vaatlejatel ei ole õigust EKN-i varale, EKN-il ei ole õigust oma liikmete ega vaatlejate varale.	
35. EKN-i töötajad võtab ametisse ja vabastab ametist EKN-I töökoosolek; töölepingud sõlmib, muudab ja lõpetab EKN-i president	31. EKN-i töötajad võtab ametisse ja vabastab ametist EKN-I töökoosolek; töölepingud sõlmib, muudab ja lõpetab EKN-i juhatuse liige	Lisame võimaluse, et ka asepresidendid võivad töölepinguid allkirjastada.
36. Materiaalseid vahendeid kasutatakse EKN-i põhikirjas fikseeritud eesmärkidel EKN-i töökoosoleku otsuse alusel.		Kustutada, sest see on sisutu nõue, samuti ei ole reaalselt võimalik seda täita ega täitmist kontrollida
37. Varade kasutamise ja käsutamise eest vastutab EKN-i juhatus.		Kustutada, kuna tuleneb õigusaktidest.

V. EKN-i lõpetamine, ühinemine ja jagunemine

38. EKN lõpetatakse mittetulundusühingute seaduses ettenähtud alustel ja korras.	32. EKN lõpetatakse mittetulundusühingute seaduses ettenähtud alustel ja korras.	
--	--	--

<p>39.1. EKN-i töökoosoleku otsus EKN-i lõpetamise kohta on vastu võetud, kui selle poolt hääletavad 2/3 liikmetest.</p> <p>39.2. EKN lõpetatakse, kui EKN-i liikmete arv väheneb alla kolme.</p>	<p>33.1. EKN-i töökoosoleku otsus EKN-i lõpetamise kohta on vastu võetud, kui selle poolt hääletavad kõik koosolekul osalevad EKN-i liikmed.</p> <p>33.2. EKN lõpetatakse, kui EKN-i liikmete arv väheneb alla kolme.</p>	<p>Tõstame lõpetamiseks vajalike poolthäälte nõuet kõigi koosolekul osalevate liikmeteni. See on kooskõlas konsensuse põhimõttega nii uute liikmete kaasamisel kui seisukohtade kujundamisel.</p>
<p>40. EKN-i lõpetamise korral antakse pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist allesjäänud vara töökoosoleku otsuse alusel üle valitsuse poolt kinnitatud tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kantud ühingule või avalik-õiguslikule juriidilisele isikule. Allesjäänud vara ei või jaotada EKN-i liikmete ja vaatlejate vahel.</p>	<p>34. EKN-i lõpetamise korral antakse pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist allesjäänud vara töökoosoleku otsuse alusel üle Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja kantud ühingule või avalik-õiguslikule juriidilisele isikule. Allesjäänud vara ei või jaotada EKN-i liikmete ja vaatlejate vahel.</p>	<p>Täpsustada nimekirja nimetust.</p>
<p>41. EKN-i ühinemine teise mittetulundusühinguga ja jagunemine toimub töökoosoleku otsusel, kui selle poolt hääletavad kõik töökoosolekul osalenud liikmed. Ühinemine ja jagunemine toimub mittetulundusühingute seaduses toodud korras.</p>	<p>35. EKN-i ühinemine teise mittetulundusühinguga ja jagunemine toimub töökoosoleku otsusel, kui selle poolt hääletavad kõik töökoosolekul osalenud liikmed. Ühinemine ja jagunemine toimub mittetulundusühingute seaduses toodud korras.</p>	

8.4 Suhted riigiga

Aruande koostas Vilver Oras

15.02 EKNi juhatuse kohtumine Isamaa ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esindajatega Riigikogus Lossi plats 1. Kohtumisel arutati EKNi poolt 2022. aasta novembris kõigile Eestimaa erakondadele saadetud Eesti Kirikute Nõukogu ettepanekuid erakondadele 2023. aasta Riigikogu valimisteks.

08.03 Toimus kohtumine Parempoolsete erakonna esindajatega EKNi kontoris Tehnika 115. Kohtumisel arutati Eesti Kirikute Nõukogu ettepanekuid erakondadele 2023. aasta Riigikogu valimisteks.

08.05 Kohtumine sotsiaalkaitseminister Signe Riisaloga. Kohtumisel arutati peamiselt perekonnaseaduse muutmisega seonduvat.

22.05 Kohtumine Vabariigi Presidendi Alar Karisega. EKN andis ülevaate EKNi tegemistest, sh loodukuu tähistamisest septembris ja projektist „Loodust hoidev kirik”.

Arutati õigusloome protsessidega seotud arenguid riigis perekonnaseaduse muutmise kontekstis ning sellega seotud muresid. Räägiti presidendi ja EKNi ning kirikujuhtide presidendiga kohtumise rütmist, samuti jõulujumalateenistuste ülekannete korraldamisest.

23.05 Kohtumine erakonna Eesti 200 esindajatega. Kohtumisel arutati perekonnaseaduse muutmise, õigusloome protsessi ja kaasatuse teemadel.

23.05 Kohtumine Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esindajatega. Kohtumisel arutati kirikute ja kristlike koolide sõnavabaduse üle perekonnaseaduse muudatuste kontekstis. EKN andis ülevaate aruteludest õiguskomisjonis. Arutati seadusemuudatuse kooskõla üle põhiseadusega ning õigusloome protsessi järgimise üle perekonnaseaduse muutmisel. Samuti kiriku rolli üle kaasaegses ühiskonnas.

25.05 Kohtumine Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esindajatega. Kohtumisel Eesti Konservatiivse Rahvaerakonnaga oli põhiteemaks perekonnaseaduse muudatused. Mõlemad osapooled väljendasid pettumust toimunud protsesside üle. Samuti oli teemaks usundiõpetuse küsimus.

25.05 Kohtumine Reformierakonna fraktsiooni esindajatega. Teemaks oli perekonnaseaduse muudatused ja selle menetlusprotsessiga kiirustamine. Arutati kirikute praktikate üle Põhjamaades, mis puudutab abielu mõistet, samuti võimalike kompromisslahenduste üle. Samuti räägiti koostööst keskkonnaküsimustes.

07.06 Kohtumine Isamaa fraktsiooni esindajatega. Kohtumisel Isamaa fraktsiooniga arutati ühiste väärtuste üle ning perekonnaseaduse muudatuste teemal. Arutati nii põlvnemise, vanemluse kui ka inimkaubanduse teemal.

13.06 Eesti Kirikute Nõukogu juhatause kohtumine Siseministri asekantsleri Raivo Küüdi ja usuasjade osakonna juhataja Ilmo Auga. Kohtumise põhiteemaks oli EKNi ja Vabariigi Valitsuse vahelise ühiskomisjoni moodustamise põhimõtted ja töökorraldus, samuti ühiskomisjoni töö aluseks oleva lepingu sõlmimine.

09.08 Kohtumine siseminister Lauri Läänemetsaga. Kohtumise päevakord: EKNi 2024. aasta eel-

arve; Pirita kloostri nunnade elamisloa ja kodakondsuse andmise küsimused; vaimulike pihisladusega seonduv kriminaaluurimise korral.

10.11 Kohtumine kliimaminister Kristen Michaliga. Kohtumisel osalesid EKNi president peapiiskop Urmas Viilma, täitevsekretär Vilver Oras ning vabatahtlikud Peep Siim ja Peep Jürmann. Arutati riigi ja kirikute koostööd loodushoiu valdkonnas. EKN esitles ministrile ka projekti „Loodu(s)t hoidev kirik”, mille eesmärgiks on tõsta kristlaste teadlikkust loodushoiu võimalustest ning suurendada kirikute ja koguduste panust loodushoidu, samuti riigi ja kirikute vahelist koostööd.

8.5 Osalemine riiklikes komisjonides ja töögruppides

Aruande koostas Vilver Oras

8.5.1 Ennetusnõukogu (Justiitsministeerium)

Ennetusnõukogu koosolekuid toimus 2023. aastal kaks.

29.05 Ennetusnõukogu koosolek

Päevakord: Ennetuse teadusnõukogu tegevuste tutvustamine, valdkonnaülese ennetuse tegevuskava 2023 tegevuste tutvustus ning lisavajadused tegevuskava rakendamiseks ja teadustegevuse arendamiseks. Ettepanek luua ennetus-

nõukogu juurde ajutine töörühm laste ja noorte vaimse tervise probleemide parandamise lahenduste väljatöötamiseks. Narkopoliitika tegevuste ülevaade, ennetusnõukogu eelmiste otsuste täitmise, tulevaste korralduslike küsimuste ülevaade.

06.12 Ennetusnõukogu koosolek

Laste raport ÜRO Lapse Õiguste Komiteele, Euroopa Lastegarantii ja Eesti lastekaitseüsteemi arendamise tegevuste tutvustus, ennetuse teadusnõukogu tegevuste tutvustamine, ennetustegevuste rahastuse hetkeseis, Haridus- ja Teadusministeeriumi ja kultuuriministeeriumi 2024. aastal algava roteeruva juhtimise ülevaade, ennetusnõukogu eelmiste otsuste täitmise, töörühmade töö, tulevaste korralduslike küsimuste ülevaade.

8.6 Õigusalsed küsimused

Aruande koostas Vilver Oras

2023. aastal osales EKN aktiivselt perekonnaseaduse muutmise eelnõu aruteludel. EKN esitas nii justiitsministeeriumile kui ka Riigikogu õiguskomisjonile oma seisukohad perekonnaseaduse muutmise kohta (vt lisa).

5.–6. juunil osalesid EKNi juhatusse liikmed Riigikogu õiguskomisjoni koosolekul perekonnaseaduse muudatuste arutelul, tutvustades ja kaitstes EKNi seisukohti perekonnaseaduse muutmise osas.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise seaduse muudatus

16. juunil toimus partnerite kohtumine sotsiaalministeeriumis seoses võrdse kohtlemise seaduse ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse ühendamise ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse ühendamise teemal. EKNi esindas täitevsekretär Vilver Oras. Arutati seaduse muudatuse vajalikkuse, kahe seaduse ühendamise ja parema kaasatuse teemal. Räägiti esialgselt ajakavast, mille eesmärk oleks seadusemuudatus esitada valitsusele enne 2023. a lõppu. Lisaks arutati teiste riikide kogemuse ja praktika üle, tehisintellekti arenguga seotud küsimuste üle võrdse kohtlemise valdkonnas, soolise võrdõiguslikkuse edendamiskohustuse vajalikkuse üle, samuti seadusega kaitstavate gruppide tunnuste määratlemise vajalikkuse üle; lisaks veel ka voliniku rolli täpsustamise vajadusest.

8.7 Juhatus

Koosseis

President – EELK peapiiskop Urmas Viilma

Asepresident – RKK piiskop Philippe Jourdan

Asepresident – EEKBKL president Erki Tamm

Koosolekute protokollijad on täitevsekretär pastor Vilver Oras ja sekretär-assistent Tuulika Pikksaar.

Eesti Kirikute Nõukogu juhatus koguneb regulaarselt kord kuus, vajadusel ka sagedamini, sealhulgas juulis ja augustis, nädal enne töökoosolekut, et ette valmistada töökoosoleku päevakord ja arutlusele tulevad küsimused.

8.7.1 Juhatuse tegevus

Koosolekud

19.01.2023, protokoll nr 1/13

Käsitatud teemad: EKNi osalemine palvushommikusöögi töös; EKNi juhatuse kohtumised 2023. a peaministri, EV presidendi, kaitseväge juhatajaga; Edite Supe lahkumisavalduse rahuldamine ja edasine ÜTSAga seonduv; EKNi ja kutseühingu praktilise koostöö ühisosa; 2023. a eelarve esitamine EKNi töökoosolekule; 2024. a eelarvelise eraldise avalduse esitamine siseministrile; kaplanaatide ümarlaua projektijuhi ja konsultantide ametikohtade konkursi väljakuulutamise; teaduspäeva toetamine; EKNi 2023. aasta oikumeeniliste projektide konkursi väljakuulutamise; EV aastapäeva jumalateenistuse korraldamine 24. veebruaril 2023; organisatsiooni „Jumala otsijad” Tallinna palve päeval osalemine 27.05.2023; ülevaade EKNi aruannete esitamise hetkeseisust; kohtumised erakondadega seoses EKNi ettepanekutega 2023. a Riigikogu valimisteks; Eesti Kirikute Nõukogu korralise töökoosoleku päevakord 26.01.2023; täitevsekretäri lähetamine Norra Põhja- ja Baltimaade kirikute nõukogude täitevsekretäride kohtumisele; Vabadussõja relvarahu aastapäeva palvusel osalemine 03.01; PPA kaplanaadi aastapäeva tähistamise üritusel osalemine; TÜ usuteaduskonna programminõukogu EKNi esindaja vahetamine.

09.02.2023, protokoll nr 2/14

Käsitatud teemad: 2023. a oikumeeniliste projektide hindamiskonkursi kriteeriumid; Ettepanekud seoses 2023. a perioodi telejumalateenistuste ajakavaga; loodukuu tähistamine septembris 2023; EKNi tegevusaruanne 2022; 24. veebruari EV aastapäeva jumalateenistuse korraldamine; kaplaniteenistuse konsultandi ametikoht; TÜ usuteaduskonna programminõukogu EKNi esindaja

vahetamine; teema-aasta 2023; teemad kohtumiseks EV presidendiga 2023. aastal; 16.02.2022 Eesti Kirikute Nõukogu korralise töökoosoleku päevakord; info kohtumise kohta peakaplanitega 8. märtsi juhatuse koosolekul; EKNi väljasõiduistung 2023.

8.03.2023, protokoll nr 3/15

Käsitletud teemad: EKNi juhatuse kohtumine peakaplanitega; Päästeameti kaplanaadi loomine; 2023. a oikumeeniliste projektide konkursi taotlused; EKNi osalemine kutseühingu hindamiskomisjoni töös; Life TV taotlus EKNilt toetuse saamiseks; täitevsekretärile panga volituse andmine; EKNi märtsikuu töökoosoleku päevakord; info EKNi juhatuse ja Eesti Piibliselti juhatuse kokkusaamise kohta; info täitevsekretäri osalemise kohta Euroopa Kirikute Nõukogude peasekretäride kohtumisel Brüsselis 27.02–01.03.2023; info EKNi juhatuse kohtumisest ERRiga; kohtumine Parempoolsetega.

10.04.2023, protokoll nr 4/16

Käsitletud teemad: kaplanaatide konsultandi ametikoha täitmine; EKNi leping Eesti Autorite Ühinguga; EKNi komisjonide koosseisude määramise kord; projekt „Loodu(s)t hoidev kirik”; Urmas Nõmmiku kiri seoses EKNi seisukohtadega erakondadele; ÜTSA ja sinuabi.ee kodulehe edasine töö; juunikuu töökoosoleku väljasõiduistung ettekandjate ettepanekud; Päästeameti kaplanaadi koht; EKNi esindajate ja kirikujuhtide sünnipäevad; teema-aasta konverentsi toimumine; EKNi juhatuse ja Eesti Piibliselti juhatuse kohtumise järeلمid (kalender.ee äpp); maikuu juhatuse toimumise aeg; uue EV valitsuse seisukohad abieluvõrdsuse teemal.

09.05.2023, protokoll nr 5/17

Käsitletud teemad: kaplaniteenistuse konsultandi ja projektijuhi konkursid; Arvamusfestivali EKNi osa sisu; kohtumine noortetöö nõukogu esindajatega – Taizé palvuse korraldamine 2024; EKNi arvamus perekonnaseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse kohta; 2022. majandusaasta aruanne; juunikuu töökoosoleku ja ettekannete teema täpsustus; põhikirjakomisjoni ettepanek EKNi põhikirja muutmiseks; teemad kohtumiseks Vabariigi Presidendiga 22. mail 2023; kohtumine siseministriga; EKNi juhatuse kohtumine EPSi juhatusega; projekti „Loodust hoidev kirik” kohtumine 11.05 Kõrgemas Usuteaduslikus Seminaris; Lasterikaste Perede Liidu petitsioon.

13.06.2023, protokoll nr 6/18

Käsitletud teemad: kohtumine siseministeeriumi asekancleri Raivo Kүүdiga; EKNi ja VV vahelise koostöölepingu arutelu; kaplanaadi konsultandi nägemus konsultandi tööst; looduhoiu projekt; audiitori 2022. a aruanne; 2022. a eelarve täitmine; 2023. a I poolaasta eelarve täitmine; sekretär-assistendi palk; juunikuu töökoosoleku korraldus ja päevakord; EKNi esinduse osalemine 16. juuni soolise võrdõiguslikkuse üritusel; kokkuvõtte kohtumistest seoses perekonnaseaduse muudatusega; puhkused, siseministriga kohtumine, EKNi juhatuse kohtumine suvel.

30.06.2023, protokoll nr 7/19

Käsitletud teemad: Vastseliina Valge Risti palverännaku korraldamine 9. oktoobril 2023; MTÜ Parentum pöördumine lauritsapäeva tähistamiseks; Euroopa Kirikute Konverentsi Peaassamblee kulude katmine; Tallinna Linna Kristlike Koolide rahastus 2023. a; Polish Press Agency intervjuu palve; info EKNi ja Vabariigi Valitsuse vahelise ühiskomisjoni moodustamise kohta; vaimulike pihisladuse küsimus telefonivestlustes.

09.08.2023, protokoll nr 8/20

Käsitletud teemad: teemad 09.08.23 kohtumisel siseministriga; Vastseliina Valge Risti ime aastapäeva tähistamine; loodukuu tähistamise jumalateenistus septembris 2023; 2023. a eelarve täitmine; vanglate kaplanaadi taotlus TV7 poolt miniseriaali tootmise rahastamiseks; EKNi uue kodulehe hinnapakumine; täitevsekretäri lähetus Islandile 7.–9.09; osalemine Arvamusfestivalil 11. augustil 2023.

20.09.2023, protokoll nr 9/21

Käsitletud teemad: usutunnistuse järgse matuse korraldamisest; konfessionaalselt usuõpetusest kirikukoolides; noortetöö nõukogu esindajate kohtumine EKNi juhatusega; Billy Grahami Evangeelse Assotsiatsiooni ettepanek 2025. a festivali korraldamiseks; looduhoiukuu tähistamise kokkuvõtte ja looduhoiukuu teemalise pöördumise teksti koostamine; 2023. a oikumeeniliste projektide kasutamata rahade ümberjagamine; 2024/25 noorte aastavahetuse Taizé kohtumine Tallinnas korraldamine ja delegatsiooni saatmine 2023/24 aastavahetuse kohtumisele Ljubljanas; EKNi 28.09.2023 töökoosoleku päevakord; kokkuvõtte EKNi juhatuse 9. augusti 2023 kohtumisest siseministriga; kokkuvõtte täitevsekretäri lähetusest Islandile 7.–9. septembril 2023; Soome Kirikute Nõukogu juhatuse külastus 3. juunil 2024; USA välisministeeriumi esindajatega kohtumine; Malta ordu saatkond Eestis.

06.10.2023, protokoll nr 10/22

Käsitletud teemad: Keskkriminaalpolitsei koostöö palve EKNile; Eesti Metodisti Kiriku väljaastumisest Ühinenud Metodisti Kirikust; EKNi komisjonide moodustamise kord; oikumeenilise preemia konkurs; jõululäkituse koostaja ettepanek; 2023. a üheksa kuu eelarve täitmine; EKNile esitatud täiendavad eelarvetaotlused; EKNi 19.10.2023 töökoosoleku päevakord; Nick Vujicic ministries projekt Eestis 15. novembril 2023; presidendi Rooma-külastus; Together liikumine.

09.11.2023, protokoll nr 11/23

Käsitletud teemad: EKNi 2023. a oikumeenilise preemia kandidaadid; EKNi avaldus Gaza konflikti kohta; „Meie Isa Palve iga Eestimaa inimeseni” projekt; EKNi 2024. a eelarve eelnõu; EKNi struktuur ja muudatused; EKNi arengukava 2025–2029; EKNi teema-aasta 2024; kristlike kõrgkoolide koostööprojekti toetamine; Riigikogu palvushommikusöögi toetamine; Eesti esinduse lähetaamine Ljubljanasse Taizé aastavahetuse kohtumisele; EKNi kodulehe arendus; koguduste andmebaasi ettepanek; kirikute ettepanekud koostööks politseiga kelmuste vastu võitlemiseks; meedia ümarlaua kohtumine 02.11.2023; peaka-planite kohtumine 27.10.2023; täitevsekretäri lähetamine Islandile jaanuaris 2024; Eesti Kirikute Nõukogu 16.11.2023 töökoosoleku päevakord.

07.12.2023, protokoll nr 12/24

Käsitletud teemad: 2024. a telejumalateenistused ja toimumiskohtade ettepanekud; palvushommikusöögi töö; EKNi kodulehe arendamine; kohtumine Taizé projektijuhhi kandidaadi Jaana Maria Ungaga; Eesti esinduse lähetaamine Ljubljanasse Taizé aastavahetuse kohtumisele; EKNi teema-aasta 2024 kinnitamine; Eesti Kirikute Nõukogu 14.12.2023 töökoosoleku päevakord ja tänujumalateenistuse kava; koguduste põhikirjade muudatuste menetlemine; 2024. aasta juhatuse koosolekute ja töökoosolekute ajad; EKNi 2023. a jõulukaardi kujundus ja adressaadid; EELK esindajate vahetumine EKNi töökoosolekul; Lootuse küla pöördumine.

8.7.2. Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse liikmete esindamine

Aruande esitasid EKNi president peapiiskop Urmas Viilma (alates 1.04.2022), asepresident piiskop Philippe Jourdan, asepresident pastor Erki Tamm (alates 1.04.2022)

Jaauar

- 03.01 Vabadussõjas võidelnute mälestuspäev. Vabaduse väljak, Tallinn. EKNi president peapiiskop Urmas Viilma pidas tseremoonial palvuse.
- 11.01 EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine minister Urmas Reinsaluga. Välisministeerium.
- * EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine kindral Martin Heremiga Kaitseväe Peastaabis. Kohtumise juures viibis peakaplan Ago Lilleorg.
- * EKNi asepresidendi pastor Erki Tamme kohtumine Eesti 200 erakonna endise juhi Kristina Kallasega, kus ta tutvustas erakondadele saadetud EKNi seisukohti ning vastas mitmetele küsimustele, mis seostusid erakonna toetavate seisukohtadega samasooliste abielule ja abistatud enesetapule.
- 12.01 EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine kaitseväe endise peakaplani Taavi Laaneperega.
- 13.01 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma ja asepresident pastor Erki Tamm osalesid Kaitseväe kaplaniteenistuse infopäeval Tapa Sõjaväelinnakus.
- 14.01 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma ja asepresident pastor Erki Tamm osalesid Püha Platoni mälestuspäeva puhul EAÖK Issandamuutmise peakirikus liturgial ja piiskop Platonile ning Soome peapiiskopile Hermanile pühendatud seminaril Park Inn by Radisson Meriton Conference & Spa Tallinn hotelli restoranis.
- 15.01 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma teenis politseikaplanaadi 15. aastapäeva teenistusel Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus. Jutlustas PPA peakaplan Valdo Lust.
- 19.01 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.
- * Eesti Kirikute Nõukogu põhikirjakomisjoni koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.
- 21.01 Tallinna linnapea Mihhail Kõlvarti vastuvõtt. Kutsutud olid ja osalesid mitmed EKNi liikmeskirikute juhid. Kruiisiterminal.

26.01 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Meriton hotell (EAÕK), Toompuiestee 27, Tallinn.

* EKN kuulutas välja oikumeeniliste projektide konkursi.

Veebruar

09.02 Eesti Kirikute Nõukogu juhatus koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn

14.02 EKNi hariduse ümarlaua koosolek. Tehnika 115, Tallinn.

15.02 EKNi juhatus kohtumine Isamaa ja EKRE erakonnaga. Riigikogu.

* EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine EMK superintendendi pastor Robert Tšerenkoviga. EELK Konsistoorium, Toompea, Kiriku plats 3.

16.02 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Püha Johannese Kool (MPEÕK), Kivimäe 25, Tallinn.

22.02 EKNi asepresident pastor Erki Tamm juhatas SA Väärtustades Elu nõukogu koosolekut, mis tegeleb raseduskriisi nõustamise ja PREP-perekoolitusega.

24.02 Vabadussõjas langenute mälestuseks pargade asetamine Vabadussõja võidusamba jalamile Vabaduse väljakul. Palve EKNi presidendilt.

* Eesti Vabariigi 105. aastapäeva oikumeeniline jumalateenistus Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus. ETV teleülekanne. Jutlustas EKNi president peapiiskop Urmas Viilma, kaasa teenisid EKNi liikmeskirikute juhid.

* Keskpäeval Kaitseväge paraad Vabaduse väljakul ja õhtul Vabariigi Presidendi vastuvõtt Estonias. Kutsutud olid mitmed EKNi kirikute juhid.

27.02–1.03 Euroopa Kirikute Konverentsi esindajate kohtumine Brüsselis.

Märts

05.03 EEKBKL noortele juhtidele suunatud arenguprogrammi Futuurum raames sessioonil pealkirjaga „Juht kui kultuuriminister” oli kutsutud kõnelema EKNi president peapiiskop Urmas Viilma. Toimumiskoht Tammer OÜ Tallinnas.

06.03 EKNi juhatus kohtumine ERRi esindajatega. ERR.

08.03 Eesti Kirikute Nõukogu juhatus koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.

* EKNi juhatus kohtumine peakaplanitega.

* EKNi juhatus kohtumine Parempoolsete erakonnaga.

16.03 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Eesti Piibliselts, Kaarli pst 9, Tallinn.

- 27.03 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma ja täitevsekretär pastor Vilver Oras õnnitlesid Vabariigi Presidenti Alar Karist 65. sünnipäeva puhul. Vabariigi Presidendi kantselei, Kadriorg.
- 28.03 EKNi juhatuse kohtumine EPSi juhatusega. Tehnika 115, Tallinn.
- 29.03 EKNi meediaümarlaud. Tartu Pastoraat, Riia 22-2, Tartu.
- 25.03 Märtsiküüditamise mälestamine.

Aprill

- 07.04 Ristitee Tallinna südalinna kirikutes.
Suure Reede jumalateenistuse teleülekanne. EELK Kaarli kirik.
- 09.04 Ülestõusmispühade jumalateenistuse teleülekanne. EEKBL Oleviste kirik.
- 10.04 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. Tehnika 115, Tallinn.
- 17.04 EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine Kaitseliidu peakaplani Peeter Paenurmega. EELK Konsistoorium, Toompea, Kiriku plats 3.
- 19.04 Projektide „Loodukuu” ja „Loodu(s)t hoidev kirik” koosolek. Tehnika 115, Tallinn.
- * EKNi asepresidendi pastor Erki Tamme osalemine SA Väärtustades Elu nõukogu koosolekul; nõukogusse kuuluvad ka Tallinna Tervishoiukõrgkooli juht Ülle Ernits ja Janek Mäggi. Koskla 18, Tallinn.
- 20.04 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Usuteaduste Instituut, Pühavaimu 6, Tallinn
- 28.04 EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma debatt minister Signe Riisaloga. perekonnaseaduse muutmise teemal ajakirjanik Vilja Kiisleri veebisaates. Stuudio Parda 6, Tallinn.

Mai

- 08.05 EKNi juhatuse kohtumine sotsiaalkaitseminister Signe Riisaloga. Tehnika 115, Tallinn.
- 09.05 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.
- 11.05 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. EEKBL Liidu keskus, Koskla 18, Tallinn.
Projektide „Loodukuu” ja „Loodu(s)t hoidev kirik” koosolek.
- 12.05 Kaplanite kutsekoja koosolek. Osalesid EKNi president peapiiskop Urmas Viilma ja EKNi täitevsekretär pastor Vilver Oras.
- * Kohtumine Tallinna linnapea Mihhail Kõlvartiga Tallinna kristlike koolide toetamise küsimuses. EKNi poolt osalesid EKNi president

peapiiskop Urmas Viilma ja EKNi täitevsekretär pastor Vilver Oras. Tallinna Linnavalitsuse peahoone, Vabaduse väljak 7.

- 16.05 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma osales Keskerakonna sise-seminaril perekonnaseaduse muudatuste arutamiseks.
- 22.05 EKNi juhatuse kohtumine EV presidendiga. Kadrioru loss.
- 23.05 EKNi juhatuse kohtumine Sotsiaaldemokraatide fraktsiooniga perekonnaseaduse muudatuste teemal. Riigikogu, Lossi plats 1a.
- * EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku Christian Veskega. EELK Konsistoorium, Toompea, Kiriku plats 3.
- 25.05 EKNi juhatuse kohtumine EKRE fraktsiooniga perekonnaseaduse muudatuste teemal. Riigikogu, Lossi plats 1a.
- * EKNi juhatuse kohtumine Reformierakonna fraktsiooniga perekonnaseaduse muudatuste teemal. Riigikogu, Lossi plats 1a.

Juuni

- 01.06 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma osales konverentsil „Vaimse tervise ja psühhosotsiaalne tugi kriisides”, mille kaaskorraldajaks oli sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakond (kaplanaat). Tallink Spa & Conference Hotel, Sadama tn 11a, Tallinn.
- 03.06 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma osales paneelarutelus Keskerakonna visioonikonverentsil „Eesti – kuidas edasi?”. Kultuurikatel, Tallinn.
- 05.06 EKNi juhatuse liikmed osalesid riigikogu õiguskomisjoni koosolekul perekonnaseaduse muudatuste arutelul. Riigikogu, Lossi plats 1a.
- * EKNi president peapiiskop Urmas Viilma osalemine ja asepresidendi piiskop Philippe Jourdani sõnavõtt Riigikogus näituse ja konverentsi „100 aastat rahvahäletusest” avamisel. Riigikogu, Lossi plats 1a.
- 06.06 EKNi asepresidendi pastor Erki Tamme ja EKNi täitevsekretäri Vilver Orase kohtumine Riigikogu õiguskomisjoniga, kus esitati EKNi vastuargumendid perekonnaseaduse muutmise plaanile. Riigikogu, Lossi plats 1a.
- 07.06 EKNi juhatuse kohtumine Reformierakonna ja erakond Isamaa esindajatega perekonnaseaduse muudatuste teemal. Riigikogu, Lossi plats 1a.
- 08.06 EKNi juhatuse kohtumine Eesti 200 fraktsiooniga.
- 13.06 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn
- * EKNi juhatuse kohtumine Raivo Küüt'iga.

- 14.–20.06 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma tegutses Euroopa Kirikute Konverentsi (CEC) peassamblee moderaatorina Tallinnas. Assambleele osales ka EKNi täitevsekretär Vilver Oras.
- 14.06 Leinapäeva mälestustseremonia ja vabaõhukontsert. Eesti kommunistiohvrite memoriaal, Maarjamägi.
- 16.06 Võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse muutmise huvirühmade kohtumine. Ühisministeeriumide hoone, Suur-Ameerika 1.
- 17.06 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma lõunatas koos Taizé kloostrivendadega. Tallinn, restoran Pööbel.
- 21.06 Eesti Kirikute Nõukogu väljasõidu töökoosolek. Tartu Eluringikeskus, Annemõisa 2, Tartu.
- 27.06 EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine Suurbritannia Maavägede peakaplani kaplan-kindral Mike Parkeriga. EELK Konsistoorium, Toompea, Kiriku plats 3.
- 29.06 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma osales Malta Ordu saatkonna avamisel. Maakri 19/1, Tallinn.
- 30.06 Eesti Kirikute Nõukogu juhatus koosolek. Zoom.eu.

Juuli

August

- 09.08 Eesti Kirikute Nõukogu juhatus koosolek. Zoom.eu, Tallinn.
- * EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine MPEÕK metropoliidi Eugeniga. EELK Konsistoorium, Toompea, Tallinn.
- * EKNi juhatus kohtumine siseminister Lauri Läänemetsaga. Siseministeerium, Tallinn
- 11.08 Arvamusfestival 2023. EKNi arutelu „Väärikas elu lõpp” arvamusfestivali Elukaare alal. Paide.
- 13.08 EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma 50. sünnipäeva tänapalvus ja portreemaali esitlus. Tallinna Piiskoplik Toomkirik.
- 20.08 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma ja asepresident Philippe Jourdan osalesid taasiseseisvumispäeva vastuvõtul presidendi kantselei Roosiaias Kadriorus.
- 23.08 Rahvusvahelise totalitaarsete režiimide ohvrite mälestustseremonia. Eesti kommunistiohvrite memoriaal.
- 25.08 EKNi looduhoiukuu ettevalmistava töörühma koosolek Zoomis.
- 29.08 EKNi asepresidendi pastor Erki Tamme osalus ja EKNi tervitus Ukraina kunstniku Ostap Kovaltchuki näituse avamisel Ukraina Kreeka-Katoliku kirikus.

31.08 EKNi juhatuse nõupidamine Zoomis.

September

- 03.09 Looduhoiukuu oikumeeniline avateenistus Hirvepargis. Tallinn.
- 10.09 EKNi asepresident pastor Erki Tamm osales katoliku kiriku jumalateenistusel Tallinnas, kus meenutati paavst Johannes Paulus II Eesti külastust 30. aastat tagasi.
- 16.09 Maailmakoristuspäev, mis on 2023. aastal pühendatud kalmistute korrastamisele. Eesti.
- 19.09 Patriarh Bartolomeuse visiit ja oikumeeniline palvus Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus.
- * Eesti kirikujuhtide ja kirikute esindajate kohtumine Patriarh Bartolomeusega.
- * EKNi presidendi peapiiskop Urmas Viilma kohtumine PPA peadirektori Egert Belitševiga ja PPA peakaplani Valdo Lustiga.
- 20.09 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.
- 25.09 Siseministeeriumi teabepäev abielu registreerimise õigust omavatele vaimulikele seoses perekonnaseaduse muutmisega kaasnenud muudatustega. Teamsi keskkond.
- 26.09 EKNi hariduse ümarlaua koosolek. Tehnika 115, Tallinn ja zoom.us.
- 28.09 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. EKNK, Toompea 3, Tallinn.

Oktoober

- 02.10 EKNi juhatuse kohtumine USA välisministeeriumi esindajatega. Tehnika 115, Tallinn.
- 06.10 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.
- * Keskkriminaalpolitsei esindajatega kohtumine.
- 10.10 Tallinna palvushommikusöök, kus osalesid Tallinnas tegutsevate EKNi liikmeskirikute juhid ja vaimulikud. Mustpeade maja, Tallinn.
- * EKNi president peapiiskop Urmas Viilma osales Zoomi nõupidamisel Ukraina hingehoidjate meeskonna võtmeisikute, sotsiaalministeeriumi peakaplani Katri Aaslav-Tepandi ja hingehoidjate peakoordinaatori õpetaja Anneli Neamega.
- 11.10 Kaplanite Kutseühingu üldkoosolek. Tehnika 115, Tallinn.
- 19.10 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. EMK, Narva mnt 51, Tallinn.

November

- 09.11 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.
- * EKNi president peapiiskop Urmas Viilma osales paneelarutelus PÖFFi raames linastunud dokumentaalfilmi „The Mission” eel.
- 10.11 EKNi esindajate kohtumine kliimaminister Kristen Michaliga. Kliimaministeerium, Tallinn.
- * EKNi asepresidendi pastor Erki Tamme osalemine isadepäeva konverentsil „Miks Eesti mees kardab isaks saada?”. Riigikogu konverentsisaal, Tallinn.
- 16.11 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Öpiku Konverentsikeskus (AAK), Valukoja 8, Tallinn.
- 17.11 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma jutlustas Politsei- ja Piirivalve aastapäeval Oleviste kirikus.
- 27.11 EKNi juhatuse, täitevsekretär Vilver Orase ja EKNi meediakonsultandi Kaija Velmeti kohtumine ERRi juhatusega. Vana raadiomaja.

Detsember

- 07.12 Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse koosolek. EKNi sekretariaat, Tehnika 115, Tallinn.
- 13.12 EKNi president peapiiskop Urmas Viilma intervjuu Polish Press Agency ajakirjanikule Jakub Bawolekile kirikuelust ja oikumeenilisest koostööst Eestis. EELK Konsistoorium, Toompea.
- 14.12 Eesti Kirikute Nõukogu töökoosolek. Pirita klooster, Merivälja tee 18, Tallinn.
- * Eesti Kirikute Nõukogu oikumeenilise aastapremia üleandmine Raadio 7 juhile Helle Aanile ja tänukirja üleandmine piiskop Tiit Salumäele.
- 20.12 Rahvuslik palvushommikusöök. Riigikogu konverentsikeskus, Tallinn.
- 24.12 Jõuluõhtu ERRi tele- ja raadiotseülekandega jumalateenistus Viljandi Jaani kirikus. Jutlustas EKNi president peapiiskop Urmas Viilma, jumalateenistusel osalesid Vabariigi President Alar Karis ja proua Sirje Karis.
- 25.12 Esimese jõulupüha jumalateenistus Tallinna Adventkirikus. ETV teleülekanne.

8.8 Veebipõhine kristlik hingeabi teenus - Sinuabi.ee

Aruande koostas Ragne Ülevain

Üldine

- Võtsin Edite Supelt üle kogu sinuabi.ee lehega seotud haldamise ja juhtimise
- Sinuabi kõikidele kontodele ligipääsu saamine (zone.ee, Wordpress, Instagram, Facebook)
- Viisin end kurssi Sinuabi töö ja ülesannetega
- Sinuabi.ee Google'i konto loomine (sinuabi.ee@gmail.com)
- Veebilehe loojalt sinuabi.ee failide saamine (nt Sinuabi logod)
- **Sinuabi.ee dokumendihalduse korrastamine:** kõik sinuabi.ee lehega seotud andmete, failide ja kaustade kogumine endiste projektijuhtide isiklikest kogudest sinuabi.ee Google'i kontole impersonaalseks halduseks
- eestpalvetajate ja spetsialistide meililistide loomine
- kodulehe uuendamine: teksti parandamine, visuaalide värskendamine
- vastamine **abivajajate küsimustele:**
  - saabus venekeelne küsimus, kas on inglise keelt kõnelevaid kristlastest hingeabijaid, kelle poole saaks abi saamiseks pöörduda (vastus: mitmed Sinuabi spetsialistide nimede soovitusel)
  - mitmed küsisid, milliste sinuabi.ee spetsialistide poole saab pöörduda haigekassa kaudu (vastus: meil pole ühtegi haigekassa koostöölepinguga spetsialisti)
- 2024. a eelarve koostamine
- töös on olnud palju visuaalide loomist sotsiaalmeedia ja kodulehe jaoks.

SINUABI.EE PAKUTAV ABI

Eestpalve

- eestpalvemeeskond kasvas 2 eestpalvetaja võrra
- peaaegu iga nädal on saabunud 1 või rohkem eestpalvesoovi. Kõige rohkem eestpalveid saabus juunikuus. Eestpalvesoove tuleb kodulehe kaudu, aga ka sotsiaalmeedia üleskutse peale.

Foorum

- 2023. aastal vastasid sinuabi.ee spetsialistid **viiele** foorumpostitusele. Küsimusi oli sõltuvuse, suhete ja lunastuse kohta.

Spetsialistid

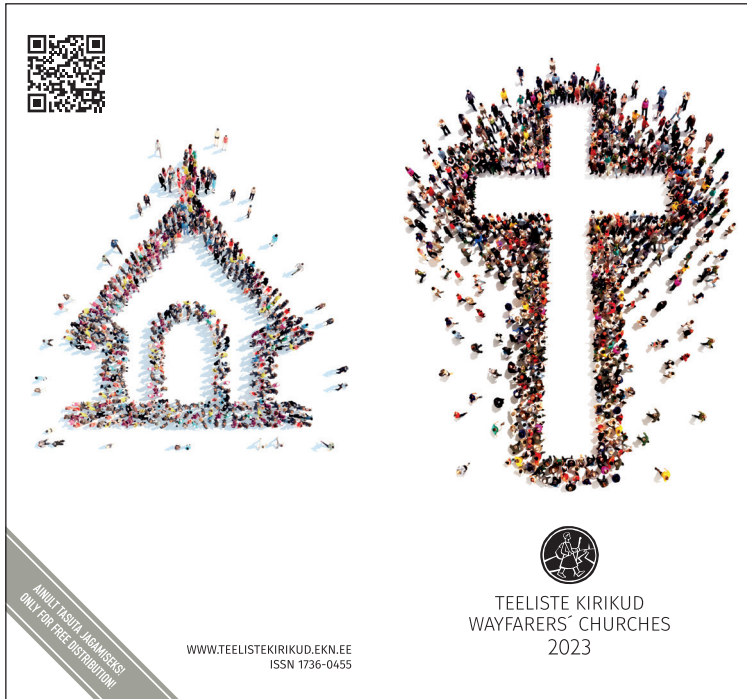
- spetsialistide andmete uuendamine
- tagasiside küsitluse koostamine ja läbiviimine (juuni 2023) sinuabi.ee vabatahtlike seas (vastuseid tuli neljalt eestpalvetajalt ja üheksalt spetsialistilt)

Sinuabi sotsiaalmeedia haldus (Instagram ja Facebook)

- Facebooki andmed said uuendatud, samuti kaanefoto. Facebookis 5 uut postitust.
- Instagrami postitusi 7 ja mitmeid story-sid üleskutsega saata oma eestpalvesoovid. Neid tuli otse Instagrami kaudu ligi 10.

Sinuabi virtuaalserveri aastane arve 30.24 € (11.11.2023)

9. Publikatsioonid

Lisa 1

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU

Estonian Council of Churches

Eesti Kirikute Nõukogu ettepanekud erakondadele 2023. aasta Riigikogu valimisteks

21.11.2022 Nr: 1-10.1/363

17. oktoobril 2022 möödus 20 aastat Eesti Kirikute Nõukogu (EKN) ja Vabariigi Valitsuse vahel sõlmitud ühishuvide protokoll allkirjastamisest. Täna juba kakskümmend aastat muutmata kujul kehtinud ühishuvide protokoll koostati tulenevalt vajadusest ühiselt määratleda põhimõtted ning tegevusvaldkonnad, milles Eesti riik ja EKN omavad ühiseid huvisid ning tunnetavad ühist vastutust. Osapooled konstateerivad protokollis, et senine koostöö on olnud hea ning ollakse teineteisega arvestavad partnerid. Protokollis markeeritud mitmetes valdkondades on riigi ja EKNi koostöös tehtud Eesti rahva hüvanguks palju ära, kuid palju on veel teha.

Arvestades, et EKN kümne liikmeskiriku kogudustesse on koondunud umbes kolmandik Eesti elanikkonnast, peame äärmiselt oluliseks, et Eesti riigi tuleviku kujundamisel arvestataks ka edaspidi Eesti kirikute ja kristlaskonna seisukohtadega.

Eeltoodut silmas pidades saadame Eesti erakondadele, kes on valmistumas 2023. aasta märtsikuus toimuvateks Riigikogu valimisteks, omapoolsed ettepanekud, paludes kaaluda nende lülitamist erakondade valimisprogrammidesse.

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU ETTEPANEKUD

1. Seadusloomes tuleb tagada südametunnistuse, usu- ja veendumuste vabadus ning selle vabaduse rakendamine peab toimuma tasakaalustatult kõigi teiste põhiseadusest tulenevate õiguste ja vabadustega.

Viimaste aastate seadusloomest on näiteid, et selle põhimõtte järgmine ei ole alati olnud enesestmõistetav. Näiteks on algatused võrdse kohtlemise seaduse või karistusseadustikus vaenu õhutamist puudutavate sätete muutmiseks, kus lahenduste leidmisel ei ole alati püütud otsida tasakaalupunkti erinevate põhiõiguste ja -vabaduste vahel.

Seepärast peame oluliseks EKN-i esindajate jätkuvat ja süsteemset kaasamist partneritena seaduste väljatöötamisel, et tagada ühiskonnale oluliste õiguste ja vabaduste tasakaalustatud kindlustamist.

2. Abielu ja perekonda tuleb väärtustada kui ühiskonna alust.

Seaduseid ei tohi muuta mistahes viisil eesmärgiga hägustada või rikkuda abielu tähendus ühe mehe ja ühe naise liiduna.

Samuti on rahva edasikestvuse, sündimata laste eluõiguse ja inimeste vaimse tervise eest seismiseks oluline jätkuvalt tagada raseduskriisi nõustamisteenusele Haigekassa rahastus. Vastava hästitoimiva nõustamisvõrgustiku on loonud Sihtasutus Väärtustades Elu.

Peame ka väga oluliseks, et riiklik toetuste süsteem peretugevustusprogrammide ja -teenuste kättesaadavuse parandamiseks toimiks, sealhulgas jätkuksid vanemahariduslikud ja paarisuhtet toetavad koolitused, perevägivalda ennetamiseks ja toimetulekuks mõeldud koolitused ning pereteraapia. Kuna haavatavas seisus olevate perede vaimset tervist ei toeta tasulised ja projektirahastusest või kohaliku omavalitsuse vastutulekkusest sõltuvad toetusmeetmed, tuleb nendeks tegevusteks garanteerida riigieelarve toetus.

Soovime, et riik toetaks jätkuvalt naiste varjupaiku ja ema-lapse kodusid, kus vajadusel võimaldataks elamisvõimalus ka neile lapseootel naistele, kes soovivad sünnitada, kuid ebapiisava majandusliku olukorra või puuduliku lähisuhtevõrgustiku tõttu kahtlevad.

Peame vajalikuks riigi toetatud tugisüsteemide loomist, mis võimaldavad noortel emadel jätkata laste kasvatamise kõrval poolelijäänud haridusteed.

Samuti peame oluliseks inimelu hoidmist ja kaitsmist kuni elu loomuliku lõpuni. Soovime, et riik toetaks ja arendaks rohkem palliatiivravi võimalusi, mille eesmärgiks on luua haigetele ja nõrgematele inimväärsed elulõpu tingimused.

3. Usundiõpetuse õpetamine üldhariduskoolides tuleb paremini korraldada.

Kuigi Eesti on liitunud Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee haridust ja religiooni puudutava soovitusetega (vt <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17373&lang=en>), ei ole Eestis nendest soovitustest aktiivselt ja süsteemselt lähtutud. Muuhulgas nenditakse mainitud soovitustes, et *haridus on hädavajalik, et võidelda teadmatus, stereotüüpide ja väärarusaamade vastu religioonidest. Valitsused peaksid tegema rohkem, et tagada südametunnistuse- ja usuvabadus, edendada religioonialast haridust, soodustada dialoogi religioonidega ja nende vahel ning edendada religioonide kultuurilist ja sotsiaalset väljendust.*

Eestis läbiviidud uuringud kinnitavad, et usundiõpetust üldhariduskoolis õppinud noorte hoiakud ühiskonnas esinevate erinevate usuliste vaadete suhtes muutusid oluliselt sallivamaks võrreldes samas koolis õppivate teiste õpilaste hoiakutega, kes usundiõpetust ei õppinud (Olga Schihalejev, Postimees 16.07.2015).

2020. aastal Eesti Uuringukeskuse poolt läbi viidud uuringu „Elust, usust usuelust 2020“ käigus küsiti vastajatelt muuhulgas, kui võrd nõustatakse, et maailma usundeid tutvustav usundiõpetus võiks Eesti koolides olla kohustuslik aine. Väitega nõustus või pigem nõustus 58,4% kõigest vastanutest.

Kuigi Eestis täna kehtivad seadused võimaldavad üldhariduskoolis usundiõpetust valikainena õppida, on see eraldi õppeainena õppekavas vaid väga väheses arvus koolides. Eestis on pisut üle 500 üldhariduskooli, millest umbes 60 kooli üksikus klassis õpetatakse valikainena usundiõpetust.

Peame reaalselt teostatavaks usundiõpetuse õpetamise korraldamist põhikooli kõigis kolmes kooliastmes ühe kursuse ulatuses. See muudatus võimaldab kõigil õpilastel üheksa põhikooli õppeaasta kestel õppida kolmel õppeaastal üks tund nädalas usundiõpetust.

4. Jätkuvalt tuleb toetada sotsiaalministeeriumi haiglate- ja hoolekandeesutuste kaplanaadi tegevust.

Lähitundes Kirikute ja koguduste seadusest tulenevast sättest, et igal haiglas või hoolekandeesutuses viibijal on õigus oma usuliste vajaduste rahuldamiseks, tuleb jätkata sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonna haiglate ja hoolekandeesutuste kaplanaadi tegevuse toetamist ja arendamist.

Arvestades elanike vaimse tervise järsku halvenemist pandeemiast, sõjahirmust ja muudest mõjudest tingituna, tuleb igakülselt toetada ning süsteemselt ja kestlikult rahastada hingehoidjate ja kaplanite igapäevast tegevust nii meditsiini- kui hoolekandeesutustes, aga ka töös Ukraina sõjapõgenikega. Riiklik tellimus ja rahaline tugi tuleb tagada kaplanite ja hingehoidjate ettevalmistamiseks ja täiendkoolitamiseks vastavates haridus- ja koolitusasutustes.

5. Senisest enam tuleb väärtustada kirikute ja koguduste panust kogukonna ellu.

Kirikud ja kogudused, moodustades üleriigilise koostöövõrgustiku, kannavad Eesti ajaloolistes kihelkondades ja kohalikes omavalitsustes edasi paikkondlikku identiteeti, mälu ja pärandit, aidates oma igapäevase tegevusega luua ühiskonnas suuremat sidusust. Usukogukondade panus sotsiaaltöösse, laste- ja noorsootöösse, kultuuriellu sh muusikaelu edendamisse, hariduse edendamisse ning kriiside maandamisse on väga suur.

Peame oluliseks, et riik ja kohalikud omavalitsused arvestaksid koguduste võrgustiku ja kristlaskonnaga kui partneritega, kelle koostöövalmidus on kõrge. Viimaste aastate tõsised kriisid (COVID-19 pandeemia, Venemaa agressiooniga Ukrainas kaasnenud julgeoleku- ja põgenikekriis), on tõestanud koguduste vaimulike ja hingehoidjate, samuti teiste kristlaste operatiivset, pühendunud ja ligimesearmastusest tõukunud valmidust panustamiseks lahendamise ja abivajajate teenimisse. Usume, et koguduste tegevuse võimestamine riigi või omavalitsuste poolt meie ühist vastutust tajutud valdkondades, tuleb kasuks kogu rahvale.

6. Seadusloomes tuleb arvestada usuliste ühenduste ajaloolise ja rahvusvahelisel tasandil tunnustatud erinevustega.

Erinevaid juriidilisi isikuid puudutav terminoloogia ja õigussuhe ei ole usulistele ühendustele automaatselt laiendatav. Kristlusel põhinevate usuliste ühenduste (kirikute, koguduste ja kloostrite) struktuurid ja tegutsemise alused on välja kujunenud kahe tuhande aasta jooksul. Eestis on sarnane areng toimunud vähemalt viimase 800 aasta kestel. Paljud Eesti aladel tänaseni järjepidevalt tegutsevad kirikud, kogudused ja kloostrid on vanemad kui riik, meie õigusruum ja suhteliselt hiljutine juriidiliste isikute liigitus.

Sellises olukorras on oluline usuliste ühenduste eripära, identiteedi ja vaimse pärandi kaitse eesmärgil jälgida rahvusvahelist õiguspõhimõtet, et usuline ühendus on juriidilise isiku eriliik. Selle printsiibiga tuleb riigi poolt arvestada ka iga järgmise sammu astumisel seadusandluse kujundamisel terves õigusruumis. Usuliste ühenduste erisustega arvestamine ei tähenda eelistatud kohtlemist võrreldes teiste juriidiliste isikutega. Reeglina ei oma teised juriidilised isikud võrreldavat ajaloolist väärtuspärandit, mis vajab sarnasel moel säilitamist ja kaitsmist kui usuliste ühenduste eripära.

7. Pühakodade säilimiseks on vaja rohkem ja paremini suunatud riigi toetust.

Ühegi usulise ühenduse põhikirjaliseks tegevuseks ei ole muinsuskaitse all oleva ajaloolise arhitektuuripärandi säilitamine ega restaureerimine. Ometi on saanud sellest paljude koguduste põhitegevus, millele kulub suurem osa põhitegevuse toetuseks annetatud vahenditest. Arvestades sellega, et kogukondlike kultuuri-, spordi- ja sotsiaalrajatiste rajamine, ülalpidamine ja korrashoidmine toimub peamiselt Eesti maksumaksja vahenditest ning kohaliku omavalitsuse või riigi eelarvest, tuleb ka ajalooliste pühakodade restaureerimise toetuseks suunata senisest rohkem

vahendeid riigieelarvest. Riik peab saama senisest õiglasemalt kanda vastutust ajaloo- ja kunstipärandi säilimise eest.

Peaegu kõik arhitektuurimälestistest pühakojad leiavad kasutamist koguduse tegevusele lisaks kogukondlikeks avalikeks, sageli tasuta, tegevusteks (kontserdid, näitused, jne) terve kogukonna, kihelkonna või omavalituse huvides. Samuti hoiab enamus kogudustest oma kirikuhooneid kõigile külastajatele ja palveränduritele avatuna projekti „Teeliste kirikud“ raames.

Ajalooliste kaitsealuste pühakodade restaureerimiseks tuleb näha ette mitu korda rohkem riigieelarvelisi vahendeid, kui seni on selleks eraldatud. Kaaluda tuleb riiklikult rahastatud programmi „Pühakodade säilitamine ja areng“ taastamist. Aastatel 2014-2018 tulemuslikult toimunud programm pakkus riigipoolset tänuväärset tuge kirikuhoonete ja neis leiduvate kultuuriväärtuste säilitamiseks Muinsuskaitseameti koordineerimisel.

8. Ootame tuge koguduste keskkonnahoiu ja energiasäästuprojektidele ja investeringutele, mis on suunatud energiasäästlikkusele ning loodu(s)hoidliku mõtteviisi edendamisele.

Kristlaskonnana toetame riiklikke ja kohalikke kodanikualgatusi, mis aitavad edendada loodu(s)hoidlikku mõtteviisi, elulaadi ja ühistegevusi. Samal ajal on ajalooliste pühakodade ning kogudusehoonete kütte- ja energialahendused, samuti elementaarsed hügieenivõimalused muinsuskaitseliste piirangute tõttu keskkonda mittesäästvad või lausa reostavad. Teeme ettepaneku algatada erinevate osapoolte vaheline arutelu energiat ja loodu(s)t säästvate lahenduste (päikesekatused, päikesepargid, biopuhastid, jne) leidmiseks ajalooliste kaitsealuste pühakodade ja teiste hoonete energia- ja keskkonnasäästlikuks muutmiseks, samuti tänapäevaste hügieenitingimustega varustamiseks.

9. Käibemaksu tagastamine muinsuskaitse all olevate hoonete (sh pühakodade) ning vallasesemete restaureerimiseks tehtud kuludelt.

See maksusoodustusmeede motiveeriks omanikke oma muinsuskaitsealuse vara eest paremini hoolt kandma ja võimaldaks võtta kasutusele selleks otstarbeks oluliselt enam vahendeid.

10. Protsendireegli kehtestamine.

Protsendireegli eesmärgiks on anda maksumaksjale õigus suunata üks osa (näiteks 1%) tema poolt makstavast tulumaksust riigi poolt etteantud kriteeriumitele vastavale valitsusvälisele organisatsioonile, mittetulundusühingule, spordi- ja kultuuriseltsile või usulisele ühendusele. Luua tuleb ka võimalus jagada see osa kuni kolme ühingu vahel. Samal ajal säiliks tulumaksusoodustus muudelt annetustelt.

Eesti Kirikute Nõukogu nimel kinnitan meie valmisolekut erakondade esindustega kohtumiseks, et arutada küsimusi, mis on Eesti kirikutele ja kristlaskonnale olulised, ning mida saab kajastada erakondade valimisprogrammides.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Peapiiskop Urmas Viilma
Eesti Kirikute Nõukogu president

Lisa 2

Justiitsministeerium

Teie 04.05.2023 nr 8-1/3208

Meie 09.05.2023 nr 1-10.1/173

Arvamus perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo

Eesti Kirikute Nõukogule (EKN) on 4. mail k.a saadetud arvamuse avaldamiseks perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *Eelnõu*). Arvamuse esitamise tähtaeg on täna, 9. mail. Seega jäi arvamuse kujundamiseks aega vaid kolm tööpäeva.

1. Eelnõu koostamisel ja algatamisel ei ole järgitud õigusaktidest tulenevaid nõudeid ja hea õigusloome tavadid

Mitmed dokumendid reguleerivad õigusaktide koostamise korda, asjassepuutuvate sihtrühmade kaasamist aruteludesse ja konsultatsioonide tähtsuseid. EKN, ühendades liikmetena kirikuid ja koguduste liite, kellel on omad sajadandite jooksul väljakujunenud seisukohad abielu ja perekonna küsimustes, millised on läbi aegade kujundanud ka Eesti ühiskonna arusaamasid abielu ja perekonna tähendusest, on vaieldamatult Eelnõu reguleerimisalasse puutuv sihtrühm/institutsioon.

Nimetagem siinjuures eelpoolnimetatud dokumentidest järgnevaid:

a) Õigusloomepoliitika põhialused aastani 2030 (Riigikogu 12.11.2020 otsus).

12.1. *Vabariigi Valitsuse algatava seaduseelnõu väljatöötamise eel koostab Vabariigi Valitsus sisulise poliitikadokumendina sekkumise vajalikkust põhjendava väljatöötamiskavatsuse.*

12.1.2. *Väljatöötamiskavatsus esitatakse avalikule arutelule ja teadmiseks Riigikogule.*

12.1.3. *Vabariigi Valitsus võib jätta väljatöötamiskavatsuse koostamata järgmistel juhtudel:*

1) *Euroopa Liidu õiguse rakendamine, kui sellega kaasnev mõju on juba hinnatud;*

2) *välislepingu menetlemine;*

3) *iga-aastase riigieelarve seaduse menetlemine;*

- 4) eelnõuga ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju;
- 5) eelnõu menetlus peab põhjendatult olema kiireloomuline.

Kuivõrd Eelnõuga kaasneb oluline õiguslik muudatus ning Eelnõu abielu puudutav osa ei ole kindlasti kiireloomuline, on Eelnõu väljatöötamiskavatsuse koostamata jätmine täielikult põhjendamatu ning seega vastuolus Õigusloomepoliitika põhialustega.

12.2. Regulatsioonist mõjutatud isikutega arutatakse eelnõu põhilahendusi võimalikult varases menetlusetapis.

Nagu eelpool nimetatud, on usulised ühendused ja kristlaskond vaieldamatult regulatsioonist mõjutatud isikud. Riigi kohustus on tagada erinevate asjassepuutuvate ühenduste võrdne kohtlemine. Nii nagu Eelnõu seletuskirjast ja meedias avaldatust nähtub, on Eelnõu koostamise protsessi olnud kaasatud küll erinevad LGBT+ ühendused, kuid aruteludesse, kas üldse selline Eelnõu tuleks koostada, ei ole olnud kaasatud usulised ühendused. Seega ei ole meie hinnangul eelpoolnimetatud Õigusloomepoliitika põhialuste punkti järgitud ei tasakaalustatuse seisukohalt ega usuliste ühenduste puhul ka võimalikult varase kaasamise seisukohalt.

b) Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri (HÕNTE; Vabariigi Valitsuse 22.12.2011 määrus nr 180).

Selle määruse § 1 puudutab eelnõu väljatöötamiskavatsust ja kontseptsiooni.

Väljatöötamiskavatsust puudutav kattub Õigusloomepoliitika põhialustes kirjapanduga; määruse § 1 lg 3 sätestab aga: „*Kui kavandatava seaduseelnõu sisul on Eesti õiguskorras põhimõtteline tähendus, koostab asjaomane ministeerium pärast väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamist ja enne seaduseelnõu normide kujundamist eelnõu õiguslikke valikuid kajastava kontseptsiooni.*”

„*Väljatöötamiskavatsuse, kontseptsiooni ja seaduseelnõu ettevalmistamiseks huvirühmade ja avalikkuse kaasamine ning kooskõlastamine toimub reglemendis sätestatu ja reglemendi § 4 lõike 2 alusel kehtestatud kaasamise hea tava korras.*” (§ 1 lg 5)

Nimetatud määrusest nähtub, et sedavõrd põhimõttelises küsimuses tuleks kindlasti pärast eelnõu väljatöötamiskavatsust koostada ka kontseptsioon, mille aruteludesse tuleks samuti kaasata huvirühmad ja avalikkus.

c) Vabariigi Valitsuse reglement (Vabariigi Valitsuse 13.01.2011 määrus nr 10).

§ 4 lg 2: *Eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse kaasatakse asjassepuutuvad huvirühmad vastavalt kaasamise heale tavale, mille kinnitab Vabariigi Valitsus.*

§ 7 lg 1: Eelnõu või muu küsimuse kooskõlastamiseks antakse piisav tähtaeg, mis on vajalik asja sisuliseks läbivaatamiseks. Eelnõu või muu küsimus kooskõlastatakse või jäetakse põhjendatult kooskõlastamata üldjuhul viieteistkümne tööpäeva jooksul. Põhjendatud juhtudel võib kooskõlastamiseks esitaja poolt või kooskõlastaja taotlusel tähtaega muuta.

Olgugi huvirühmade puhul tegemist mitte kooskõlastamise, vaid arvamuse avaldamisega, on tavapäraselt lähtunud ühetaolistest tähtaegadest. Väljatöötamiskavatsuste ja kontseptsioonide puhul on tähtajad olnud ka kindlasti pikemad. Arvestades asjaolu, et Eelnõu maht on 50 lk ja seletuskirja maht 124 lk, muudetakse kokku 80 seadust ning Eelnõu reguleerimisalas on väga põhimõttelised küsimused, ei ole arvamuse andmiseks antud tähtaeg – kolm tööpäeva – kindlasti piisav ega vastavuses Vabariigi Valitsuse reglemendiga.

d) Kaasamise hea tava (avaldatud Riigikantselei veebilehel).

Selles dokumendis on rida punkte, milledele võiks viidata, kuid siinjuures tooksime esile:

1.3. Kaasamist rakendatakse selliste poliitikaalgatuste väljatöötamisel, millel on arvestatav mõju huvirühmadele või mis mõjutavad kogu ühiskonda. Juhitudutakse põhimõttest, et mida suurema mõjuga on otsus, seda suurem peaks olema osalemisvõimalus.

2.2. Valitsusasutus selgitab välja huvirühmad, keda väljatöötatav otsus mõjutab. Huvirühmaks võib olla nii füüsiliste isikute kogum kui ka juriidiline isik või mitteformaalne ühendus, keda kavandatav otsus võib mõjutada, kes osalevad otsuse rakendamisel või kellel on selgelt väljendatud huvid otsustatavas valdkonnas. Kaasamisel on oluline tagada huvide tasakaalustatud esindatus.

4.1. Eelnõude väljatöötamise käigus konsulteerib valitsusasutus huvirühmade ja avalikkusega võimalikult varajases menetlusetapis ja kogu protsessi vältel. Avalik konsultatsioon tuleb igal juhul läbi viia kahes menetlusetapis: siis, kui eelnõu väljatöötamiseks alles taotletakse mandaati, ning siis, kui eelnõu on juba välja töötatud.

4.6. Kaasatavatele võimaldatakse piisavalt aega tagasiside andmiseks. Avalik konsulteerimine kestab neli nädalat. Põhjendatud juhtudel võib konsulteerimise kestust lühendada. Konsulteerimise kestust pikendatakse väga mahuka otsuse eelnõu puhul või muudel põhjendatud juhtudel.

Ei ole järgitud mitmeid punkte ei ülalnimetatutest ega ka laiemalt kaasamise head tava.

2. Eelnõu koostamisel ja algatamisel ei ole järgitud nii Vabariigi Valitsuse kui Justiitsministeeriumi tasandil Eesti Kirikute Nõukoguga kokkulepitut

2.1. Vabariigi Valitsuse ja EKNi ühishuvide protokoll (17.10.2002) ühe aluspõhimõttena on osapooled märkinud: „rahvuse ja riigi tulevik sõltub suurel määral järeltuleva põlvkonna kvaliteedist, mistõttu peab ka oikumeenilises tegevuses pühendama perekonnaga seonduvale temaatikale ning noortetööle väärilist tähelepanu.”

2.2. Justiitsministeeriumi ja EKNi koostöökokkulepe (15.02.2019) sõlmiti eelpoolnimetatud ühishuvide protokollis fikseeritu rakendamiseks. Koostöökokkuleppe p 2.2.2 kohaselt „Ministeerium kaasab EKN-i esindajaid kõigi selliste õigusaktide või strateegiadokumentide eelnõude väljatöötamise ja menetlemise, mis puudutavad usuvabadust, usuliste ühenduste tegevust, teisi Leppe punktis 2.1 nimetatud koostöövaldkondi või avaliku õiguse, eraõiguse või karistusõiguse regulatsioone, kui need seonduvad usuliste ühendustega (nt perekonnaõigus, ühinguõigus).”

Olgugi et perekonnaõigus on selles koostöökokkuleppes eraldi nimetatud, ei ole EKN olnud sellesse menetlusse Eelnõu väljatöötamise arutelude etapis kaasatud.

Nimetame ühtlasi seda, et EKN on küll kümnet kirikut ja koguduste liitu ühendav organisatsioon, kuid nendest igäühte kuulub omakorda väga suur hulk inimesi (enamuses tuhandeid, osadesse kümneid ja mõnesse isegi enam kui sada tuhat liiget). Seetõttu oleks olnud ootuspärane, kui Eelnõu algatajad oleksid küsinud eraldi ka erinevate kirikute ja koguduste liitude arvamusi või kaasanud neid Eelnõu väljatöötamise, nii nagu on realselt kaasatud ju mitmeid neid mittetulundusühinguid ja sihtasutusi, kes Eelnõus sisalduvat on avalikult toetanud, või pöördunud nende poole arvamuse saamiseks.

Eelnõu ei ole saadetud arvamuse andmiseks aga ka EKN-i mittekuuluvatele kristlikele usulistele ühendustele (nt Eesti Vanausuliste Koguduste Liit, Eesti Evangeelsete ja Vabakoguduste Liit) ja olulistele mittekristlikele usulistele ühendustele (nt Eesti Juudiusu Kogudus, Eesti Islami Kogudus). Samas on ju teada, et nimetatutel on väga selged seisukohad ka abielu ja perekonnaga seotud küsimustes.

3. Eelnõu seletuskirjas nimetatud kiireloomulisus ei ole põhjendatud

Eelnõu seletuskirjas (lk 15-16) on märgitud, et „Eelnõu jaoks ei ole koostatud eelnevalt väljatöötamiskavatsust, sest eelnõu menetlus on põhjendatult kiireloomuline hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) § 1 lg 2 p 1 mõttes. Eelnõu kiireloomulisus tuleneb poliitilisest valikust. Eesti Reformiera-

kond, Erakond Eesti 200 ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond sõlmisid 10. aprillil 2023 koalitsioonileppe ehk valitsusliidu programmi aastateks 2023–2027. Koalitsioonilepingu justiitsküsimuste p-des 24 ja 25 otsustati muuta perekonnaseadust selliselt, et abielu sõlmitakse kahe täiskasvanud inimese vahel ning võtta vastu kooseluseaduse rakendamiseks vajalikud seadusemuudatused esimesel võimalusel.”

Juhime tähelepanu, et sõnad „esimesel võimalusel” koalitsioonileppes ei sisaldu ning seetõttu puudub argumendil, miks jäeti koostamata eelnõu väljatöötamiskavatsus, igasugune alus.

Ühtlasi on selge, et sedavõrd ühiskonda polariseerivas küsimuses, mis kindlasti vajab laiapidset arutelu, ei saa kiireloomulisust põhjendada pelgalt koalitsioonileppega. Kõigist käesoleva arvamuse punktis 1 nimetatud dokumentidest tuleneb alus põhjalikuks aruteluks ja kaasamiseks, mis kätkeb eneses mitte ainult eelnõu väljatöötamiskavatsuse, vaid ka kontseptsiooni koostamise kohustust.

4. Abielu regulatsiooni muutmine ja kooseluseaduse rakendamine ühe eelnõu raames ei ole põhjendatud ega asjakohane

Eelnõu väljatöötamise alustena on nimetatud koalitsioonilepingu p 24 ja 25, milledest esimesest tulenevalt on soov muuta perekonnaseadust selliselt, et abielu sõlmitakse kahe täiskasvanud inimese vahel, ning teisest tulenevalt soovitakse vastu võtta kooseluseaduse rakendusaktid.

Need ongi kaks sisuliselt täiesti erinevat ning kaks väga erineva põhimõttelise kaaluga teemat, millede üle tuleks ühiskonnas selgelt ka arutleda eraldi. Koalitsioonilepingust ei nähtu, et neid küsimusi tuleks lahendada ühe eelnõu raames. Ühtse eelnõu väljatöötamise põhjendusena nimetatu, et need teemad on omavahel seotud, ei ole sisuliselt asjakohane. Sätted, mis võimaldavad registreeritud kooselult minna üle abielule, ei ole samaväärsed põhimõttelise valikuga, milline on ja kelle vahel üldse Eesti õigusruumis sõlmitakse abielu.

Sellest tulenevalt on EKNi ettepanek, et kui soovitakse ühiskonnas laiemalt nende koalitsioonileppes nimetatud kahe punkti üle arutleda, siis peavad abielu mõiste muutmise ja kooseluseaduse rakendamise teemad olema kindlasti ka õiguslikult teineteisest selgelt eraldatud ning ei tohiks sisalduda samas eelnõu väljatöötamiskavatsuses, kontseptsioonis või eelnõus.

5. Abielu mõiste muutmine vajab põhiseaduse § 27 kontekstis põhjalikku õigusanalüüsi

Rahvahääletusel vastu võetud PS § 27 lg-st 1 (ja ka järgnevatel lõigetel) tuleneb arusaam perekonna õiguslikust tähendusest. Lõike 1 kohaselt „Perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena on riigi kaitse all.”

PS kommenteeritud väljaannetes (nt 2008.a ilmunud väljaanne) on eelpoolnimetatud lõiget kommenteerides kirjutatud (lk 298): „Abielu all, mille kaitse tagavad PS § 27 lg 1 ja EIÕK art 12, peetakse silmas traditsioonilist, mehe ja naise abielu.” On tõsi, et mõnedes hilisemates kommenteeritud väljaannetes on seda lõiget selgitatud ka teistsuguses sõnastuses.

Siiski, PS kommentaatorid on lähtunud teatud õiguslikust analüüsist ja õiguslikest põhjendustest ning peamine küsimus on, mida PS rahvahääletusel ikkagi § 27 sisustamisel võidi silmas pidada. Ei ole lõpuni arusaadav, kuidas PS kommentaarid ja tõlgendused PS § 27 lg 1 selgitamise küsimustes saavad ajas muutuda, kuna algselt oli selle sätte vastuvõtmisel ikkagi määrav ju kindlasti see, kuidas hääletajad rahvahääletusel sellest sättest aru said. Eeldada võib, et kuna 1992.a kehtinud perekonnaõigus nägi ette vaid abielu mehe ja naise vahel ning tollal puudusid arutelud ja ettepanekud abielu mõiste sisustamiseks mingil teisel viisil, siis lähtusid nii PS koostajad kui selle üle hääletajad justnimelt sellistest abielu ja perekonna käsitlustest, mis tollal kehtisid. Nagu Eelnõu seletuskirjas (lk 4) on esile toodud, oli esimeseks riigiks, kus samasooliste abielud seadustati, Holland 2001. aastal, mis toimus tervelt üheksa aastat hiljem Eesti põhiseaduse rahvahääletusest. Puudub alus järeldada, et rahva tahe PS § 27 õiguslikuks sisustamiseks on võrreldes 1992. a-ga praeguseks muutunud.

Peame oluliseks erapooletu õigusanalüüsi koostamist, kas ilma rahvahääletusest või põhiseadust muutmata on võimalik kehtivat abielu mõistet (et abielu sõlmitakse ühe mehe ja ühe naise vahel) õiguslikult muuta.

6. Mõiste „abieluvõrdsus” kasutamine ei ole sisult korrektne

Eelnõu seletuskirja esimesteks lauseteks (lk 1) on: „Eelnõuga kehtestatakse abieluvõrdsus. Eelnõu järgi saavad abielu sõlmida kaks täisealist füüsilist isikut, sõltumata nende soost.”

Seletuskirja 4. osas „Eelnõu terminoloogia” ei ole mõistet „abieluvõrdsus” käsitletud. Tõepoolest ei sisaldu see mõiste küll Eelnõus, küll aga seletuskirjas ning sellisena on see kindlasti eksitav ja põhiseaduse (PS) § 27 kontekstis segadust tekitav. Nimelt sisaldub PS §-s 27 lg 2 „Abikaasad on võrdõiguslikud.” Siiani ongi abieluvõrdsust nähtud pigem selles tähenduses, mitte aga sellises, kuidas Eelnõu püüab seda mõistet sisustada.

Seetõttu peame oluliseks, et õigusloomes või selle selgitamisel ei võetaks kasutusele selliseid mõisteid, mis võiksid tekitada segadust juba kasutusel olevate mõistete või arusaamade kontekstis.

7. EKN ei toeta samasooliste isikute kooselu riiklikku tunnustamist abieluna

Nii nagu märkisime oma arvamustes [2012. aastal kooseluseaduse eelnõu kontseptsiooni](#) ja [2014. aastal kooseluseaduse eelnõu puhul](#) samasooliste isikute kooselu kohta, märgime praeguse Eelnõuga seunduvalt, et EKN ei toeta samasooliste isikute kooselu riiklikku tunnustamist abieluna. Abielu on Pühakirja alusel määratletud kui ühe mehe ja ühe naise vaheline liit, mis on perekonna alusena eelduseks Eesti rahva säilimiseks läbi aegade.

EKN taunib loodava õigusliku regulatsiooni kaudu ühiskonnas levivat homoseksuaalsuse heakskiitmist ja propageerimist. Samas ei nõustu EKN end homoseksuaalidena määratlenud inimeste eristamisega selleks, et neid põlgusega kohelda, häbimärgistada või mingil muul moel diskrimineerida. Olles loodud Jumala näo järgi kuulub kõigile inimlastele nii jumalik armastusväärsus kui inimlik väärikus, sõltumata kellegi pühadusest või patususest. Piibel õpetab pattu taunima, ent patusele armastust osutama.

8. Mõjude hindamine, mis puudutab samasoolise paaride lapsendatud lapsi, ei ole seletuskirjas piisav

Eelnõu näeb ette väga olulisi muudatusi lapsendamises ning nende sätete üksikasjalikum analüüs vajaks palju enam aega, kui antud Eelnõu suhtes arvamuse kujundamiseks on antud.

Siiski saab Eelnõu seletuskirjaga tutvudes märkida juba praegu, et seletuskirjas olev mõjude hindamine on nendes küsimustes, mis puudutavad samasooliste paaride poolt lapsendatud lapsi (eeskätt sotsiaalsest aspektist), ebapiisav. Peame silmas seda, et teiste riikide praktikas, kus samasooliste paaride (nii kooselus kui abielus olevate) poolt on lapsendamine võimalik, on kindlasti viidud läbi ka asjakohaseid küsitlusi ja uuringuid ning on olemas täpsemat statistikat erinevate psühholoogiliste, enesehinnanguliste jt sotsiaalsete näitajate lõikes, mis puudutavad nende laste heaolu, valikuid, teiste inimeste poolset ja enesehinnangut jms. Kooseluseaduse eelnõu menetlemise käigus (sh õiguskomisjoni avalikul istungil Riigikogus) pöörati lastepsühholoogide jt spetsialistide poolt nendele väga tundlikele küsimustele põhjalikku tähelepanu.

Leiame, et teistes riikides samasooliste paaride poolt toimunud lapsendamise praktika ning spetsialistide erapooletud hinnangud ja uuringute kok-

kuvõtted peaksid kindlasti kuuluma Eelnõu seletuskirjas oleva mõjuanalüüsi koosseisu.

Ühtlasi tuleme meelde EKN-i küsimusi [pöördumises Riigikogule 2014. aastal](#) toimunud kooseluseaduse eelnõu menetlemise käigus. Palusime nendele küsimustele tõendus põhiseid vastuseid, milliseid me aga paraku ei saanud. Küsimused on aga sisuliselt aktuaalsed ka praeguse eelnõuga seonduvalt ning sõna „kooseluseadus” võib asendada sõnadega „perekonnaseaduse muudatused”:

„Kuidas mõjutab kooseluseaduse vastuvõtmine lapsi? Mis tagab, et lapsi ei instrumentaliseerita, näiteks Eestis kriminaliseeritud, ent välismaal raha eest teostatava surrogaatemadusteenuse ärakasutamisel? Kui samasoolised saavad õiguse lapsendada üksteise lapsi, kuidas seatakse siis esikohale laste huvid, nagu sätestab ÜRO Lapse õiguste konventsioon? Kes ja kuidas saab kaitsta või võõrandada samasooliste kooselus kasvavate laste õigust säilitada loomulikud sidemed nii oma ema kui isaga? Kas ja kuidas saavad reguleeritud ja tagatud laste õigused samasooliste peresüsteemis sündivate ja kasvavate laste elus?”

9. Eelnõu vastuvõtmisest tulenevad tagajärjed usu- ja veendumusvabaduse realiseerimisele

Nii nagu üheksa aastat tagasi kooseluseaduse puhul, märgitakse praeguse Eelnõu kommunikeerimisel ja toetamisel tihtilugu, et „nende muudatustega ei võeta ju kelleltki midagi ära” ja „kellegi traditsiooniline perekond/abielu ei ole ju kuidagi ohus”. Sellised väited ei vasta kuidagimoodi tõele, kui asetada see usu- ja veendumusvabaduse konteksti, mis kätkeb eneses õiguse ja vabaduse väljendada usutunnistusest tulenevaid seisukohti, mis võivad olla teatud küsimustes (nt abielu, perekond, sotsiaaleetilised teemad) teistsugused kui nt Eelnõus sisalduv lähenemine perekonnaelule.

Vaatame tõsise murega, kuidas paralleelselt Eelnõuga käivad ettevalmistused nii võrdse kohtlemise seaduse kui karistusseadustiku muutmiseks, kus senised sätted, mis on taganud mh usu- ja veendumusvabaduse realiseerimise, soovitakse ära muuta.

Kordame ka siinjuures neid küsimusi, mis, nagu käesoleva arvamuse eelmises punktis toodud, [saatsime Riigikogule seonduvalt kooseluseadusega](#), kus taas võib asendada nendes küsimustes viitamise kooseluseadusele viitamisega abielu mõistet puudutavatele muudatustele:

„Mil moel muudab kooseluseaduse vastuvõtmine inimväärikuse ja kodanike põhiseaduslike õigustega seotud mõtte-, sõna-, usu- ning veendumuste omanise ja levitamise vabadust? Kas ja kuidas kavatakse ära hoida sallimatuse levikut n.ö vanamoeliselt abielu- ja perekonnasuhteid käsitlevate kodanike

enamuse suhtes n.ö ultramoodsat kooselu ja peremudelit kehtestava vähemuse poolt, näiteks perekonda puudutava sõnavabaduse vaieldavuse või poliitkorrektse tsensuuri pealesurumise olukorras? Mida ja kuidas peaks muutma erinevate spetsialistide ettevalmistamisel ja professionaalses tegevuses, kui samasooliste kooselu ja sellest lähtuv peremudel saab poliitkorrektselt ning juriidiliselt sarnase staatuse mehe ja naise vahelisel abielusuhtel rajanenud perekonnaga, et lasteaednikke, õpetajaid, sotsiaalpedagooge, psühholooge, kaplaneid, vaimulikke, aga ka ettevõtjaid, juriste, notareid, arste ja mis tahes ühiskonnategelasi ei saaks süüdistada kellegi ebavõrdses kohtlemises?”

Kokkuvõtlikult –

Eesti Kirikute Nõukogu ei nõustu perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga.

Nagu märgitud, ei ole selle algatamine kooskõlas nende õigusaktide ja tavadega, kuidas sedavõrd olulise tähtsusega eelnõusid tuleb koostada ja algatada.

Juhul kui Justiitsministeerium siiski soovib jätkuvalt Eelnõus sisalduvaid teemasid tõstatada, tuleks esmalt lahutada selles abielu mõistet puudutav osa ning kooseluseaduse rakendamist puudutav osa, esitades mõlemad põhjalikumale ja laiemale arutelule ühiskonnas, kusjuures kindlasti on oluline seonduvalt abielu mõiste muutmise koostada üksikasjalik õigusanalüüs põhiseaduse § 27 sisustamise kontekstis, hindamaks rahvahääletuse vajalikkust kõnealuses küsimuses.

Lugupidamisega

Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse liikmed

/allkirjastatud digitaalselt/

Peapiiskop Urmas Viilma

Eesti Kirikute Nõukogu president

/allkirjastatud digitaalselt/

Piiskop Philippe Jourdan

Eesti Kirikute Nõukogu asepresident

/allkirjastatud digitaalselt/

Pastor Erki Tamm

Eesti Kirikute Nõukogu asepresident

Lisa 3

Riigikogu õiguskomisjon

Teie nr
Meie 02.06.2023 nr

1-10.1/185

Arvamus perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Riigikogu õiguskomisjon

Eesti Kirikute Nõukogu (EKN) esitab Riigikogu õiguskomisjonile omapoolse arvamuse perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi Eelnõu) kohta.

1. Abielu regulatsiooni muutmine ja kooseluseaduse rakendamine ühe eelnõu raames ei ole põhjendatud ega asjakohane

Eelnõu väljatöötamise alustena on nimetatud koalitsioonilepingu p 24 ja 25, milledest esimesest tulenevalt on soov muuta perekonnaseadust selliselt, et abielu sõlmitakse kahe täiskasvanud inimese vahel, ning teisest tulenevalt soovitakse vastu võtta kooseluseaduse rakendusaktid.

Leiame, et perekonnaseaduse muutmine ja kooseluseaduse rakendusaktide vastuvõtmine on kaks sisuliselt täiesti erinevat ning kaks väga erineva põhimõttelise kaaluga teemat, millede üle tuleks ühiskonnas selgelt ka arutleda eraldi. Koalitsioonilepingust ei nähtu, et neid küsimusi tuleks lahendada ühe eelnõu raames. Ühtse eelnõu väljatöötamise põhjendusena nimetatu, et need teemad on omavahel seotud, ei ole sisuliselt asjakohane. Sätted, mis võimaldavad registreeritud kooselult minna üle abielule, ei ole samaväärsed põhimõttelise valikuga, milline on ja kelle vahel üldse Eesti õigusruumis sõlmitakse abielu.

Sellest tulenevalt on EKNi ettepanek, et kui soovitakse ühiskonnas laiemalt nende koalitsioonileppes nimetatud kahe punkti üle arutleda, siis peavad abielu mõiste muutmise ja kooseluseaduse rakendamise teemad olema kindlasti ka õiguslikult teineteisest selgelt eraldatud ning ei tohiks sisalduda samas eelnõu väljatöötamiskavatsuses, kontseptsioonis või eelnõus.

2. Abielu mõiste muutmine vajab põhiseaduse § 27 kontekstis põhjalikku õigusanalüüsi

Rahvahääletusel vastu võetud Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 27 lg-st 1 (ja ka järgnevatest lõigetest) tuleneb arusaam perekonna õiguslikust tähendusest. Lõike 1 kohaselt „Perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena on riigi kaitse all.”

PS kommenteeritud väljaannetes (nt 2008.a ilmunud väljaanne) on eelpool nimetatud lõiget kommenteerides kirjutatud (lk 298): „Abielu all, mille kaitse tagavad PS § 27 lg 1 ja EIÕK art 12, peetakse silmas traditsioonilist, mehe ja naise abielu.” On tõsi, et mõnedes hilisemates kommenteeritud väljaannetes on seda lõiget selgitatud ka teistsuguses sõnastuses.

Siiski, PS kommentaatorid on lähtunud teatud õiguslikust analüüsist ja õiguslikest põhjendustest ning peamine küsimus on, mida PS rahvahääletusel ikkagi § 27 sisustamisel võidi silmas pidada. Ei ole lõpuni arusaadav, kuidas PS kommentaarid ja tõlgendused PS § 27 lg 1 selgitamise küsimustes saavad ajas muutuda, kuna algselt oli selle sätte vastuvõtmisel ikkagi määrav ju kindlasti see, kuidas hääletajad rahvahääletusel sellest sättest aru said. Eeldada võib, et kuna 1992.a kehtinud perekonnaõigus nägi ette vaid abielu mehe ja naise vahel ning tollal puudusid arutelud ja ettepanekud abielu mõiste sisustamiseks mingil teisel viisil, siis lähtusid nii PS koostajad kui selle üle hääletajad justnimelt sellistest abielu ja perekonna käsitlustest, mis tollal kehtisid. Nagu Eelnõu seletuskirjas (lk 4) on esile toodud, oli esimeseks riigiks, kus samasooliste abielud seadustati, Holland 2001. aastal, mis toimus tervelt üheksa aastat hiljem Eesti põhiseaduse rahvahääletusest. Puudub alus järeldada, et rahva tahe PS § 27 õiguslikuks sisustamiseks on võrreldes 1992. a-ga praeguseks muutunud.

Peame oluliseks erapooletu õigusanalüüsi koostamist, kas ilma rahvahääletuseta või põhiseadust muutmata on võimalik kehtivat abielu mõistet (et abielu sõlmitakse ühe mehe ja ühe naise vahel) õiguslikult muuta.

3. Mõjude hindamine, sh osas mis puudutab samasoolise paaride lapsendatud lapsi, ei ole seletuskirjas piisav

Eelnõu näeb praktikas ette mitmeid muudatusi, mida ei ole eelnõu ettevalmistamisel arvestatud. Muuhulgas mõju vaimulikele, kellel praegu on riigi nimel abielu sõlmimise õigus. Eelnõu ettevalmistamise käigus on tehtud koostööd notarite koja ja perekonnaseisu ametnikega, kuid ei ole küsitud arvamust ega analüüsitud mõju, mida õigusaktide muudatus toob kaasa rohkem kui

sajale vaimulikule, kellel on riigi nimel abielu sõlmimise õigus. Samuti ei ole hinnatud mõju riigile, juhul kui kõik praegu riigi nimel abielu registreerimisõigust omavad vaimulikud otsustavad peale seadusemuudatuse vastuvõtmist, usulistel põhjustel abielude registreerimise õigusest loobuda.

Eelnõu näeb lisaks ette väga olulisi muudatusi lapsendamises ning nende sätete üksikasjalikum analüüs vajaks palju enam aega, kui Eelnõu suhtes arvamuse kujundamiseks on antud.

Siiski saab Eelnõu seletuskirjaga tutvudes märkida juba praegu, et seletuskirjas olev mõjude hindamine on nendes küsimustes, mis puudutavad samasooliste paaride poolt lapsendatud lapsi (eeskätt sotsiaalsest aspektist), ebapiisav. Peame silmas seda, et teiste riikide praktikas, kus samasooliste paaride (nii kooselus kui abielus olevate) poolt on lapsendamine võimalik, on kindlasti viidud läbi ka asjakohaseid küsitlusi ja uuringuid ning on olemas täpsemat statistikat erinevate psühholoogiliste, enesehinnanguliste jt sotsiaalsete näitajate lõikes, mis puudutavad nende laste heaolu, valikuid, teiste inimeste poolset ja enesehinnangut jms. Kooseluseaduse eelnõu menetlemise käigus (sh õiguskomisjoni avalikul istungil Riigikogus) pöörati lastepsühholoogide jt spetsialistide poolt nendele väga tundlikele küsimustele põhjalikku tähelepanu.

Leiame, et teistes riikides samasooliste paaride poolt toimunud lapsendamise praktika ning spetsialistide erapooletud hinnangud ja uuringute kokkuvõtted peaksid kindlasti kuuluma Eelnõu seletuskirjas oleva mõjuanalüüsi koosseisu.

EKN on ka varasemalt juhtinud tähelepanu eelpool nimetatud küsimustele oma [pöördumises Riigikogule 2014. aastal](#) toimunud kooseluseaduse eelnõu menetlemise käigus. Palusime küsimustele tõenduspõhiseid vastuseid, milliseid me aga paraku ei saanud. Küsimused on aga sisuliselt aktuaalsed ka praeguse eelnõuga seonduvalt ning sõna „kooseluseadus” võib asendada sõnadega „perekonnaseaduse muudatused”:

„Kuidas mõjutab kooseluseaduse vastuvõtmine lapsi? Mis tagab, et lapsi ei instrumentaliseerita, näiteks Eestis kriminaliseeritud, ent välismaal raha eest teostatava surrogaatemadusteenuse ärakasutamisel? Kui samasoolised saavad õiguse lapsendada üksteise lapsi, kuidas seatakse siis esikohale laste huvid, nagu sätestab ÜRO Lapse õiguste konventsioon? Kes ja kuidas saab kaitsta või võõrandada samasooliste kooselus kasvavate laste õigust säilitada loomulikud sidemed nii oma ema kui isaga? Kas ja kuidas saavad reguleeritud ja tagatud laste õigused samasooliste peresüsteemis sündivate ja kasvavate laste elus?”

Abielu kui institutsioon on lahutamatu seotud põlvnemise ja eluandmise

võimalusega - isegi juhul kui lapsi igast abielust mehe ja naise vahel ei sünni. Eelnõu vastuvõtmise üheks tagajärjeks on Eesti Kirikute Nõukogu hinnangul abikaasade kooselu põlvnemisest ja eluandmisest lahutamine. See omakorda muudab kardinaalselt senist arusaama abielust, mida Eesti Kirikute Nõukogu ei toeta.

4. Eelnõu seletuskirjas nimetatud kiireloomulisus ei ole põhjendatud

Eelnõu seletuskirjas (lk 15-16) on märgitud, et „Eelnõu jaoks ei ole koostatud eelnevalt väljatöötamiskavatsust, sest eelnõu menetlus on põhjendatult kiireloomuline hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÖNTE) § 1 lg 2 p 1 mõttes. Eelnõu kiireloomulisus tuleneb poliitilisest valikust. Eesti Reformierakonna, Erakond Eesti 200 ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna vaheline koalitsioonileping ehk valitsusliidu programm aastateks 2023–2027. Koalitsioonilepingu justiitsküsimuste p-des 24 ja 25 otsustati muuta perekonnanõu seadust selliselt, et abielu sõlmitakse kahe täiskasvanud inimese vahel ning võtta vastu kooseluseaduse rakendamiseks vajalikud seadusemuudatused esimesel võimalusel.”

Juhime tähelepanu, et sõnad „esimesel võimalusel” koalitsioonileppes ei sisaldu ning seetõttu puudub argumendil, miks jäeti koostamata eelnõu väljatöötamiskavatsus, igasugune alus.

Ühtlasi on selge, et sedavõrd põhimõttelises ja samas ühiskonda polariseerivas küsimuses, mis kindlasti vajab laiapindset arutelu, ei saa kiireloomulisust põhjendada pelgalt koalitsioonileppega. Õigusaktide menetlemise aluseks olevates dokumentides sätestatud nõuetest tuleneb alus põhjalikuks aruteluks ja kõigi puutuvate osapoolte kaasamiseks, mis kätkeb eneses mitte ainult eelnõu väljatöötamiskavatsuse, vaid ka kontseptsiooni koostamise kohustust.

5. Eelnõu koostamisel ja algatamisel ei ole järgitud õigusaktidest tulenevaid nõudeid ja hea õigusloome tavasid

Mitmed dokumendid reguleerivad õigusaktide koostamise korda, asjassepuutuvate sihtrühmade kaasamist aruteludesse ja konsultatsioonide tähtaegasid. EKN, ühendades liikmetena kirikuid ja koguduste liite, kellel on omad sajandite jooksul väljakujunenud seisukohad abielu ja perekonna küsimustes, millised on läbi aegade kujundanud ka Eesti ühiskonna arusaamasid abielu ja perekonna tähendusest, on vaieldamatult Eelnõu reguleerimisalasse puutuv sihtrühm/institutsioon nagu eelpool juba tõdetud.

Nimetagem siinjuures eelpoolnimetatud dokumentidest järgnevaid:

a) Õigusloomepoliitika põhialused aastani 2030 (Riigikogu 12.11.2020 otsus).

12.1. Vabariigi Valitsuse algatava seaduseelnõu väljatöötamise eel koostab Vabariigi Valitsus sisulise poliitikadokumendina sekkumise vajalikkust põhjendava väljatöötamiskavatsuse.

12.1.2. Väljatöötamiskavatsus esitatakse avalikule arutelule ja teadmiseks Riigikogule.

12.1.3. Vabariigi Valitsus võib jätta väljatöötamiskavatsuse koostamata järgmistel juhtudel:

1) Euroopa Liidu õiguse rakendamine, kui sellega kaasnev mõju on juba hinnatud;

2) välislepingu menetlemine;

3) iga-aastase riigieelarve seaduse menetlemine;

4) eelnõuga ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju;

5) eelnõu menetlus peab põhjendatult olema kiireloomuline.

Kuivõrd Eelnõuga kaasneb oluline õiguslik muudatus ning Eelnõu abielu puudutav osa ei ole kindlasti kiireloomuline, on Eelnõu väljatöötamiskavatsuse koostamata jätmine täielikult põhjendamatult ning seega vastuolus Õigusloomepoliitika põhialustega.

12.2. Regulatsioonist mõjutatud isikutega arutatakse eelnõu põhilahendusi võimalikult varases menetlusetapis.

Nagu eelpool nimetatud, on usulised ühendused ja kristlaskond vaieldamatult regulatsioonist mõjutatud isikud. Riigi kohustus on tagada erinevate asjasepuutuvate ühenduste võrdne kohtlemine. Nii nagu Eelnõu seletuskirjast ja meedias avaldatust nähtub, on Eelnõu koostamise protsessi olnud kaasatud küll erinevad LGBT+ ühendused, kuid aruteludesse, kas üldse selline Eelnõu tuleks koostada, ei ole olnud kaasatud usulised ühendused. Seega ei ole meie hinnangul eelpoolnimetatud Õigusloomepoliitika põhialuste punkti järgitud ei tasakaalustatuse seisukohalt ega usuliste ühenduste puhul ka võimalikult varase kaasamise seisukohalt.

b) Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri (HÕNTE; Vabariigi Valitsuse 22.12.2011 määrus nr 180).

Selle määruse § 1 puudutab eelnõu väljatöötamiskavatsust ja kontseptsiooni. Väljatöötamiskavatsust puudutav kattub Õigusloomepoliitika põhialustes kirjapanduga; määruse § 1 lg 3 sätestab aga: „Kui kavandatava seaduseelnõu sisul on Eesti õiguskorras põhimõtteline tähendus, koostab asjaomane ministeerium pärast väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamist ja enne seaduseelnõu

normide kujundamist eelnõu õiguslikke valikuid kajastava kontseptsiooni.” „Väljatöötamiskavatsuse, kontseptsiooni ja seaduseelnõu ettevalmistamiseks huvirühmade ja avalikkuse kaasamine ning kooskõlastamine toimub reglemendis sätestatu ja reglemendi § 4 lõike 2 alusel kehtestatud kaasamise hea tava korras.” (§ 1 lg 5)

Nimetatud määrusest nähtub, et sedavõrd põhimõttelises küsimuses tuleks kindlasti pärast eelnõu väljatöötamiskavatsust koostada ka kontseptsioon, mille aruteludesse tuleks samuti kaasata huvirühmad ja avalikkus.

c) Vabariigi Valitsuse reglement (Vabariigi Valitsuse 13.01.2011 määrus nr 10). § 4 lg 2: Eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse kaasatakse asjassepuutuvad huvirühmad vastavalt kaasamise heale tavale, mille kinnitab Vabariigi Valitsus.

§ 7 lg 1: Eelnõu või muu küsimuse kooskõlastamiseks antakse piisav tähtaeg, mis on vajalik asja sisuliseks läbivaatamiseks. Eelnõu või muu küsimus kooskõlastatakse või jäetakse põhjendatult kooskõlastamata üldjuhul viieteistkümmne tööpäeva jooksul. Põhjendatud juhtudel võib kooskõlastamiseks esitaja poolt või kooskõlastaja taotlusel tähtaega muuta.

Olgugi huvirühmade puhul tegemist mitte kooskõlastamise, vaid arvamuse avaldamisega, on tavapäraselt lähtutud ühetaolistest tähtaegadest. Väljatöötamiskavatsuste ja kontseptsioonide puhul on tähtajad olnud ka kindlasti pikemad. Arvestades asjaolu, et Eelnõu maht on 50 lk ja seletuskirja maht 124 lk, muudetakse kokku 80 seadust ning Eelnõu reguleerimisalas on väga põhimõttelised küsimused, ei ole arvamuse andmiseks antud tähtaeg – kolm tööpäeva – kindlasti piisav ega vastavuses Vabariigi Valitsuse reglemendiga.

d) Kaasamise hea tava (avaldatud Riigikantselei veebilehel).

Selles dokumendis on rida punkte, milledele võiks viidata, kuid siinjuures tooksime esile:

1.3. Kaasamist rakendatakse selliste poliitikaalgatuste väljatöötamisel, millel on arvestatav mõju huvirühmadele või mis mõjutavad kogu ühiskonda. Juhindutakse põhimõttest, et mida suurema mõjuga on otsus, seda suurem peaks olema osalemisvõimalus.

2.2. Valitsusasutus selgitab välja huvirühmad, keda väljatöötatav otsus mõjutab. Huvirühmaks võib olla nii füüsiliste isikute kogum kui ka juriidiline isik või mitteformaalne ühendus, keda kavandatav otsus võib mõjutada, kes osalevad otsuse rakendamisel või kellel on selgelt väljendatud huvid otsustatavas valdkonnas. Kaasamisel on oluline tagada huvide tasakaalustatud esindatus.

4.1. Eelnõude väljatöötamise käigus konsulteerib valitsusasutus huvirühmade ja avalikkusega võimalikult varajases menetlusetapis ja kogu protsessi vältel. Avalik konsultatsioon tuleb igal juhul läbi viia kahes menetlusetapis: siis, kui eelnõu väljatöötamiseks alles taotletakse mandaati, ning siis, kui eelnõu on juba välja töötatud.

4.6. Kaasatavatele võimaldatakse piisavalt aega tagasiside andmiseks. Avalik konsulteerimine kestab neli nädalat. Põhjendatud juhtudel võib konsulteerimise kestust lühendada. Konsulteerimise kestust pikendatakse väga mahuka otsuse eelnõu puhul või muudel põhjendatud juhtudel.

Ei ole järgitud mitmeid punkte ei ülalnimetatutest ega ka laiemalt kaasamise head tava.

6. Eelnõu vastuvõtmisest tulenevad tagajärjed usu- ja veendumusvabaduse realiseerimisele

Nii nagu üheksa aastat tagasi kooseluseaduse puhul, märgitakse praeguse Eelnõu kommunikeerimisel ja toetamisel tihtilugu, et „nende muudatustega ei võeta ju kelleltki midagi ära” ja „kellegi traditsiooniline perekond/abielu ei ole ju kuidagi ohus”. Sellised väited ei vasta kuidagimoodi tõele, kui asetada see usu- ja veendumusvabaduse konteksti, mis kätkeb eneses õiguse ja vabaduse väljendada usutunnistusest tulenevaid seisukohti, mis võivad olla teatud küsimustes (nt abielu, perekond, sotsiaaleetilised teemad) teistsugused kui nt Eelnõus sisalduv lähenemine perekonnaelule.

Vaatame tõsise murega, kuidas paralleelselt Eelnõuga käivad ettevalmistused nii võrdse kohtlemise seaduse kui karistusseadustiku muutmiseks, kus senised sätted, mis on taganud mh usu- ja veendumusvabaduse realiseerimise, soovitakse ära muuta.

Kordame ka siinjuures neid küsimusi, mis, nagu käesoleva arvamuse eelmises punktis toodud, [saatsime Riigikogule seonduvalt kooseluseadusega](#), kus taas võib asendada nendes küsimustes viitamise kooseluseadusele viitamisega abielu mõistet puudutavatele muudatustele:

„Mil moel muudab kooseluseaduse vastuvõtmine inimväärikuse ja kodanike põhiseaduslike õigustega seotud mõtte-, sõna-, usu- ning veendumuste omanemise ja levitamise vabadust? Kas ja kuidas kavatakse ära hoida sallimatuse levikut n.ö vanamoeliselt abielu- ja perekonnasuhteid käsitlevate kodanike enamuse suhtes n.ö ultramoodsat kooselu ja peremudelit kehtestava vähemuse poolt, näiteks perekonda puudutava sõnavabaduse vaieldavuse või poliitkorrektse tsensuuri pealesurumise olukorras? Mida ja kuidas peaks muutma erinevate spetsialistide ettevalmistamisel ja professionaalses tegevuses, kui

samasooliste kooselu ja sellest lähtuv peremudel saab poliitkorrektselt ning juriidiliselt sarnase staatuse mehe ja naise vahelisel abielusuhtel rajanenud perekonnaga, et lasteaednikke, õpetajaid, sotsiaalpedagooge, psühholooge, kaplaneid, vaimulikke, aga ka ettevõtjaid, juriste, notareid, arste ja mis tahes ühiskonnategelasi ei saaks süüdistada kellegi ebavõrdses kohtlemises?”

Kokkuvõtlikult –

Eesti Kirikute Nõukogu ei nõustu perekonnaseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga.

Nagu märgitud, ei ole selle algatamine kooskõlas nende õigusaktide ja tavadega, kuidas sedavõrd olulise tähtsusega eelnõusid tuleb koostada ja algatada.

Juhul kui siiski soovitakse jätkuvalt Eelnõus sisalduvaid teemasid tõstatada, tuleks esmalt lahutada selles abielu mõistet puudutav osa ning kooseluseaduse rakendamist puudutav osa, esitades mõlemad põhjalikumale ja laiemale arutelule ühiskonnas, kusjuures kindlasti on oluline seondult abielu mõiste muutmiseiga koostada üksikasjalik õigusanalüüs põhiseaduse § 27 sisustamise kontekstis, hindamaks rahvahääletuse vajalikkust kõnealuses küsimuses.

Lugupidamisega

Eesti Kirikute Nõukogu juhatuse liikmed

/allkirjastatud digitaalselt/

Peapiiskop Urmas Viilma

Eesti Kirikute Nõukogu president

/allkirjastatud digitaalselt/

Piiskop Philippe Jourdan

Eesti Kirikute Nõukogu asepresident

/allkirjastatud digitaalselt/

Pastor Erki Tamm

Eesti Kirikute Nõukogu asepresident

Eesti kirikujuhtide läkitus abielu toetuseks

Kõik Eestis tegutsevad kristlikud kirikud, kes kuuluvad Eesti Kirikute Nõukogusse, toetavad terviklikku vaadet elule, kus valitseb kooskõla iga inimese õnneliku elu ja terve rahva elujõu vahel. Kristlastena usume, et selle kooskõla tagab Pühakirjale toetuv vaade abielule, lastele ja perekonnale.

Jumal lõi inimkonna meheks ja naiseks omaenda näo järgi ning pani alguse abielule, lepingul põhinevale ühendusele kahe sugupoole vahel. See on nii füüsiline, emotsionaalne kui ka vaimne ühendus mida iseloomustatakse Pühakirjas sõnadega „üks liha” (1Ms 2:24). See tähendab potentsiaalset võimet laste sünniks ja inimsoo jätkamiseks, tänulikkust selle kingi eest ja soovi seda ellu viia. Igas inimeses peegeldub elu kui Jumala kingitus ning mehe ja naise abielus saab tegelikkuseks loomise eesmärgipärasus.

Pühakirjas ei ole näiteid, mille põhjal võiks arvata, et samasooliste inimeste kooselu võiks kanda abielu nime. Abielu on loomise pooltest vaid mehe ja naise teineteist täiendava ja abistava kooselu vorm nagu see on kirjas Pühakirja loomislugudes:

„Ja Jumal lõi inimese oma näo järgi, Jumala näo järgi lõi ta tema, ta lõi tema meheks ja naiseks. Ja Jumal õnnistas neid, ja Jumal ütles neile: „Olge viljakad ja teid saagu palju, täitke maa ja alistage see enestele” (1Ms 1:27-28);

„Seepärast jätab mees maha oma isa ja ema ning hoiab oma naise poole, ja nemad on üks liha! (1Ms 2:24);

Peres sündivatele lastele on mees isaks ja naine emaks ning just neil on esmane eesõigus ja kohustus täita oma vanemlikku ülesannet kõikides laste kasvamist ja arenemist puudutavates valdkondades. Vanemate kohustused perekonnas on võrdsed.

Leiame, et naise ja mehe abielul põhinev perekond on rahva püsimise alus ja kasvamise eeldus, mis on kooskõlas nii Piibliga kui ka Eesti Vabariigi põhiseaduse vaimu, mõtte ja eesmärgiga. Isa ja ema kaudu sündivad lapsed ei jää juuretuks. Lapsed ehitavad üles oma identiteedi nagu seda on teinud nende vanemad ja vanavanemad nagu ka kõik varasemad põlvned perekonna sugupuus.

Usume, et just kodust pärivad lapsed ka vanemate ja vanavanemate usu, mis on oluline uue põlvkonna vaimse tervise ja stabiilsuse toetamisel olukor-

ras, kus sõdade, haiguste ja teiste määramatuse tegurite osakaal ühiskonnas pidevalt kasvab. Oleme seisukohal, et lapsed on meie kalleim vara, kelle kasvatamise eesõigus ja kohustus on nende bioloogilistel vanematel, kes on ka sillaks lastele mineviku ja tuleviku vahel. Abielu ja perekonna säilitamine läbi sajandite juurdunud pärandina peegeldab püsivusele suunatud mõtteviisi ja läbiproovitud väärtusi.

Usume, et ideaalid, mis on kooskõlas Pühakirjaga, vastavad ka inimese õnneliku elu eeldustele. Ideaale tuleb kaitsta ja nende mõju ühiskonnas tugevdada, sest just ideaalidest sõltub Eesti rahva ja kultuuri säilimine üle aegade.

Austades kõigi inimeste õigust usu- ja sõnavabadusele, eeldame vastusena samasugust suhtumist ka neilt, kes meiega sama usku ja eluväärtusi ei jaga. Just oma usule toetuvalt oleme veendunud, et samast soost isikute omavaheline kooselu on oma olemuselt teistsugune, kui on mehe ja naise abielu, mistõttu ei nõustu me mistahes katsetega kehtivaid seadusi muutes hägustada või rikuda abielu õiguslikku ja ka sisulist tähendust ühe mehe ja ühe naise liiduna. Oleme seisukohal, et koguduste ja kogu ühiskonna, kiriku ja riigi hool väljendub kõige paremini traditsioonilise abielu toetamises, leides vajalikke ühiskondlikke tugimehhanisme pere püsimise ja toimetuleku tagamiseks. Palvetame rahu, armastuse ja üksmeele pärast ühiskonnas ning Eestimaa ja Eesti rahva püsimise eest!

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku peapiiskop **Urmas Viilma**

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku metropoliit **Stefanus**

Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku metropoliit **Eugeni**

Rooma-Katoliku Kiriku apostellik administraator Eestis, piiskop **Philippe Jourdan**

Armeenia Apostliku Kiriku Balti riikide piiskop **Vardan Navasardyan**

Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku piiskop **Alur Õunpuu**

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu president **Erki Tamm**

Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduste Eesti Liidu president **Andres Ploompuu**

Eesti Metodisti Kiriku superintendent **Robert Tšerenkov**

Eesti Karismaatilise Episkopaalkiriku preester **Thomas Eriste**

Tallinnas, 12. juunil AD 2023

Послание глав Церквей Эстонии в поддержку брака

Все действующие в Эстонии христианские церкви, входящие в состав Совета Церквей Эстонии, поддерживают целостный взгляд на жизнь, где царит гармония между счастливой жизнью каждого человека и жизненной силой целого народа. Как христиане, мы верим, что эту гармонию гарантирует взгляд на брак, детей и семью, основанный на Священном Писании.

Бог создал человеческий род - мужчину и женщину - по образу Своему и положил начало браку, основанному на завете союзу между двумя полами. Это как физический, эмоциональный, так и духовный союз, который в Священном Писании характеризуется словами «одна плоть» (Быт. 2:24). Это означает потенциальную способность к рождению детей и продолжению человеческого рода, благодарность за этот дар и желание воплотить его в жизнь. В каждом человеке жизнь отражается как дар Божий, а в браке мужчины и женщины замысел о творении становится действительностью.

В Священном Писании нет примеров, на основании которых можно было бы предположить, что совместное проживание однополых людей могло бы именоваться браком. Брак по замыслу Творца — это форма совместной жизни только мужчины и женщины, дополняющих друг друга и помогающих друг другу, как об этом повествуется в первых главах Священного Писания:

«И сотворил Бог человека по образу Своему, по образу Божию сотворил его; мужчину и женщину сотворил их. И благословил их Бог, и сказал им Бог: плодитесь и размножайтесь, и наполняйте землю, и обладайте ею, и владычествуйте над рыбами морскими и над птицами небесными, и над всяким животным, пресмыкающимся по земле» (Быт. 1:27-28);

«Потому оставит человек отца своего и мать свою и прилепится к жене своей; и будут одна плоть» (Быт. 2:24)

Для рождающихся в семье детей мужчина является отцом, а женщина - матерью, и именно они обладают первостепенной привилегией и обязанностью выполнять свое родительское предназначение во всем, что касается воспитания и развития детей. Обязанности родителей в семье равны.

Считаем, что семья, основанная на супружеском союзе женщины и мужчины, является основой сохранения и предпосылкой приумножения народа, что согласуется как с Библией, так и с духом, идеей и целью Конституции Эстонской Республики. Дети, рожденные от отца и матери, не остаются без корней. Дети выстраивают свою идентичность так, как это делали их родители, бабушки и дедушки и все предыдущие поколения родословного древа семьи.

Верим, что именно дома дети перенимают также веру родителей и прародителей, что важно для поддержки психического здоровья и стабильности нового поколения в ситуации, когда в обществе непрерывно увеличивается удельный вес войн, болезней и других непредвиденных факторов. Придерживаемся точки зрения, что дети – самое ценное наше сокровище, привилегия и обязанность воспитания которых принадлежит их биологическим родителям, являющимся для детей мостом между прошлым и будущим. Сохранение брака и семьи как укоренившегося на протяжении веков наследия отражает ориентированный на стабильность образ мышления и испытанные временем ценности.

Считаем, что идеалы, согласующиеся со Священным Писанием, отвечают также условиям счастливой жизни человека. Необходимо защищать идеалы и укреплять их влияние в обществе, поскольку именно от идеалов зависит сохранение народа и культуры Эстонии на все времена.

Уважая право всех людей на свободу вероисповедания и слова, ожидаем в ответ такого же отношения и от тех, кто не разделяет с нами наши веру и жизненные ценности. Именно исходя из своей веры, мы убеждены, что совместная жизнь лиц одного пола по своей сути отличается от супружества мужчины и женщины, поэтому мы не согласны с любыми попытками путем изменения действующих законов сделать размытым или нарушить правовое и существенное понятие брака как союза одного мужчины и одной женщины.

Придерживаемся мнения, что забота приходов и общества - Церкви и государства - в целом лучше всего проявляется в поддержании традиционного брака путем поиска необходимых общественных механизмов поддержки, чтобы обеспечить сохранение и жизнеспособность семьи.

Молимся о мире, любви и согласии в обществе! Да сохранит Господь Эстонию и её народ!

Архиепископ Эстонской Евангелической Лютеранской Церкви Урмас Вийльма

Митрополит Эстонской Апостольско-Православной Церкви Стефанус

Митрополит Эстонской Православной Церкви Московского Патриархата Евгений

Епископ **Филипп Журдан**, апостольский администратор Римско-Католической Церкви в Эстонии

Епископ Армянской Апостольской Церкви в странах Балтии **Вардан** Навасардян

Епископ Эстонской Христианской Пятидесятнической Церкви Алур Ыунпуу

Президент Эстонского Союза общин евангельских христиан и баптистов Эрки Тамм

Президент Эстонского Союза общин Адвентистов седьмого дня Андрес Плоомпуу

Суперинтендант Эстонской Методистской Церкви Роберт Черенков

Пастор Эстонской Харизматической Епископальной Церкви Томас Эристе

В Таллинне, 12 июня, в лето Господне 2023

Vabariigi Presidendi Kantsleil
1-10.1/208

Meie 27.06.2023 nr

Ettepanek kaaluda Riigikogu poolt vastu võetud perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse välja kuulutamata jätmist

Lugupeetud Eesti Vabariigi President hr Alar Karis

Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute volitusel pöördun Teie poole ettepanekuga jätta Riigikogus 19. juunil 2023.a vastu võetud perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus välja kuulutamata.

Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute esindajad on seisukohal, et Riigikogu poolt vastuvõetud kujul on seadus vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse § 27 mõttega, mis määratleb abielu ainult ühe mehe ja ühe naise vahelise liiduna. Seda seisukohta on Eesti Kirikute Nõukogu oma kirjaliku arvamusena väljendanud ka Riigikogu õiguskomisjonile.

Oleme veendunud, et 1992. aastal põhiseadust vastu võttes mõistsid nii seadusandja kui Eesti rahvas abikaasadena vaid ühte meest ja ühte naist. Sama seisukohta, et abikaasade puhul on tegemist ühe naise ja ühe mehega on väljendatud ka Eesti Vabariigi Põhiseaduse kommenteeritud väljaandes (mh. 2008.a väljaandes).

Sellest tulenevalt leiame, et põhiseaduse § 27 sätestatud mõistet „abikaasad” ei saa ümber mõtestada madalama astme õigusakti ehk seadusega ilma põhiseaduse algset mõtet muutmata. Leiame, et nimetatud küsimus tuleks anda rahvahääletusel Eesti kodanike otsustada.

Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute esindajad teevad Teile ettepaneku kaaluda võimalust jätta Riigikogus vastu võetud perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus välja kuulutamata.

Soovitame Teil teha Riigikogule ettepanek panna perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus tervikuna või sooneutraalse abielu võimaldamine Eestis eraldi olulise riigielulise küsimusena rahvahääletusele.

Lugupidamisega

Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute nimel

/allkirjastatud digitaalselt/

Peapiiskop Urmas Viilma
Eesti Kirikute Nõukogu president

JÕULULÄKITUS

Armsad kaasmaalased

„Ja Sõna sai lihaks ja elas meie keskel” (Jh 1:14). Taas röömutseme selle üle, et Jumal on Armastus ja armastab meid. Lausa nii palju, et Ta on tahtnud enesele võtta meie liha ja loomuse ning saada meie sarnaseks kõiges, välja arvatud patus. See, kes on nähtamatu, sai nähtavaks – inimeseks. Kogu loodu röömutseb ja laulab meiega koos. Jah, armastuse Jumal on meist sündinud ning meie seas kasvanud – selles unikaalses elu ja armastuse osaduses, mis on perekond. Need Piibli sõnad meenutavad taas kord, mida iga inimene sündimise hetkel sügaval südames kogeb: et perekond on inimeseks olemise keskmis. Perekond on meie elu ja identiteedi alus ning samuti meie ühiskonna alus. Perekond nagu see, milles Jumal ise on tahtnud sündida. Ilma perekonnata ei ole inimest ega ka ühiskonda. Perekond sünnitab ja toidab meid ning valmistab meid ette igavese elu röömuks. Jõulud on põhjusega aeg, mil iga perekond kasvab tugevamaks ja ühtsemaks. Need on pühad, mil igaüks meist võiks võtta pisut pisut enam aega, mõtisklemaks, mida tähendab perekond tema isiklikus ja igapäevases elus. Ja ka sellest, mida tähendab või peaks tähendama perekond Eesti ühiskonnas.

Jeesus tuli inimkonnale rahu tooma. Jõulurahu on meile väga kallis mõiste. Jeesus ise elas aga sõdade keskel, sest tal tuli elada „meie keskel”, mitte ideaalses maailmas. Reaalne maailm on meie patususe tõttu paraku täis sõdu ja vägivalda. Jeesuse rahu on reaalne, isegi kui Ta ise elas sõja- ja okupatsiooniajal. See on jõulu paradoks, mis kordub pidevalt: „Maa peal rahu, inimestest hea meel!” (Lk 2:14) Jõulud toovad meile tõelise ja püsiva rahu, olgugi et me elame praegu keerulisel ajal, mil sõda ei ole pelgalt ebameeldiv mälestus minevikust, vaid vägagi reaalne nähtus olevikus. Me kannatame ja palvetame koos Ukraina rahvaga ning inimestega Pühal Maal ja mujal maailmas, kus leiavad aset konfliktid, sõjad ja vägivald.

Olgem ka ise sellel traagilisel ajal tõelise rahu külvajad ning palugem kõigest südamest ja hingest: Issand, anna meile oma rahu!

